

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

2020

Redno letno poročilo

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Redno letno poročilo za leto 2020

DRUGI DEL

Ljubljana, april 2021

Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti

Predgovor predstojnika Zagovornika načela enakosti

Redno letno poročilo za leto 2020 je sestavljeno iz dveh vsebinsko ločenih in zaključenih delov. Prvi del poročila predstavlja pregled delovanja organa v lanskem letu, tako na posamičnih primerih kot tudi na družbeni ravni. Vsebuje statistične podatke o opravljenem delu v preteklem letu ter prikazuje širok razpon nalog, ki jih je Zagovornik opravil na področju enakopravnosti, enakih možnosti in enake obravnave.

Drugi del poročila pa se podrobneje posveti pregledu rezultatov dela Zagovornika, in sicer po treh ključnih dimenzijah diskriminacije. Najprej predstavimo delo institucije po osebnih značilnostih, zaradi katerih je do diskriminacije prišlo (osebne okoliščine), kot so spol, starost, invalidnost itn. Predstavljeno je delo Zagovornika po posameznih družbenih področjih, kakor tudi po oblikah diskriminacije. Bralcem bo v pomoč poglavje o ministrstvih in drugih institucijah, na katere se nanašajo Zagovornikove ugotovitve in priporočila, s katerimi lahko te institucije znatno sistemsko prispevajo k zmanjševanju neenakopravnosti.

Neodvisni organ za varstvo pred diskriminacijo tudi četrto leto zapored beleži povečanje števila prejetih prijav primerov domnevne diskriminacije in predlogov sistemskih rešitev v obliki priporočil. Iz poročila je razvidno, da smo bili, pri reševanju težav posameznikov kot tudi pri sodelovanju z državo in civilno družbo, kljub zahtevnim razmeram uspešni.

Na Zagovornikovo delo je v preteklem letu pomembno vplivala tudi epidemija. Ljudem je prinesla številne težave in skrbi. Zaradi stisk prebivalcev Slovenije smo tudi pri Zagovorniku opravili več svetovanj, prejeli in obravnavali smo več prijav diskriminacije in pripravili več priporočil za izboljšanje položaja tistih skupin ljudi, ki so v epidemiji še bolj ranljive.

Redno letno poročilo za leto 2020 na celovit način predstavlja prispevek Zagovornika k družbi enakih možnosti. Ob tej priložnosti se za profesionalno in prizadevno delo zahvaljujem zaposlenim. Zahvaljujem pa se tudi vsem, ki še naprej podpirajo delovanje, dejavnosti in razvoj Zagovornika načela enakosti.

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Ljubljana, april 2021

VSEBINA REDNEGA LETNEGA POROČILA ZA LETO 2020

Vsebina prvega dela

1	DELOVANJE ORGANA
2	DEJAVNOSTI ORGANA
3	DELO ZAGOVORNIKA S POSAMEZNIMI PRIMERI
4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA
5	ZASTOPANJE IN SPREMLJANJE V SODNIH POSTOPKIH
6	UGOTAVLJANJE DISKRIMINACIJE
7	STATISTIKA SVETOVANJ IN UGOTAVLJANJA DISKRIMINACIJE
8	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV
9	VARSTVO PRED DISKRIMINACIJO NA DRUŽBENI RAVNI
10	PODATKI O VARSTVU PRED DISKRIMINACIJO PRI DRUGIH DRŽAVNIH ORGANIH
11	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA
12	UKREPI ZA ODPRAVO DISKRIMINACIJE IN SPODBUJANJE ENAKEGA OBRAVNAVANJA
13	RAZISKOVALNA DEJAVNOST ZAGOVORNIKA
14	SODELOVANJE ZAGOVORNIKA NA DRŽAVNI RAVNI
15	SODELOVANJE ZAGOVORNIKA S CIVILNO DRUŽBO
16	IZOBRAŽEVANJE, OSVEŠČANJE IN OBVEŠČANJE
17	MEDNARODNO SODELOVANJE ZAGOVORNIKA
18	VARSTVO PRED DISKRIMINACIJO NA PODROČJU UMETNE INTELIGENCE

Vsebina drugega dela

1 OSEBNE OKOLIŠČINE DISKRIMINACIJE

- 1.1 SPOL
- 1.2 NARODNOST
- 1.3 RASA ALI ETNIČNO POREKLO
- 1.4 JEZIK
- 1.5 VERA ALI PREPRIČANJE
- 1.6 INVALIDNOST
- 1.7 STAROST
- 1.8 SPOLNA USMERJENOST, SPOLNA IDENTITETA IN SPOLNI IZRAZ
- 1.9 DRUŽBENI POLOŽAJ
- 1.10 PREMOŽENJSKO STANJE
- 1.11 IZOBRAZBA
- 1.12 DRUGE OSEBNE OKOLIŠČINE

2 MINISTRSTVA IN DRUGE INSTITUCIJE

- 2.1 MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI (MDDSZ)
- 2.2 MINISTRSTVO ZA FINANCE (MF)
- 2.3 MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO (MGRT)
- 2.4 MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO (MZI)
- 2.5 MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT (MIZŠ)
- 2.6 MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO (MJU)
- 2.7 MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO (MKGP)
- 2.8 MINISTRSTVO ZA KULTURO (MK)
- 2.9 MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (MNZ)
- 2.10 MINISTRSTVO ZA OBRAMBO (MORS)
- 2.11 MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR (MOP)
- 2.12 MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE (MP)
- 2.13 MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE (MZ)
- 2.14 MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE (MZZ)
- 2.15 VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE
- 2.16 URAD VLADE ZA NARODNOSTI
- 2.17 URAD VLADE ZA OSKRBO IN INTEGRACIJO MIGRANTOV
- 2.18 URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU
- 2.19 DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
- 2.20 ZDRUŽENJA OBČIN IN OBČINE

3 OBLIKE DISKRIMINACIJE

- 3.1 NEPOSREDNA DISKRIMINACIJA
- 3.2 POSREDNA DISKRIMINACIJA
- 3.3 NADLEGOVANJE
- 3.4 SPOLNO NADLEGOVANJE
- 3.5 NAVODILA ZA DISKRIMINACIJO
- 3.6 POZIVANJE K DISKRIMINACIJI
- 3.7 VIKTIMIZACIJA

Kazalo

1	OSEBNE OKOLIŠČINE DISKRIMINACIJE	18
1.1	SPOL	20
1.1.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine spol	20
1.1.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine spol	21
1.1.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine spol	23
1.1.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine spol	24
1.1.5	Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine spol	24
1.1.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine spol	25
1.1.7	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine spol	25
1.2	NARODNOST	26
1.2.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine narodnost	26
1.2.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine narodnost	27
1.2.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine narodnost	28
1.2.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine narodnost	28
1.2.5	Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine narodnost	30
1.2.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine narodnost	30
1.2.7	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine narodnost	30
1.3	RASA ALI ETNIČNO POREKLO	32
1.3.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo	32
1.3.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo	33
1.3.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo	35
1.3.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo	36
1.3.5	Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo	37
1.3.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo	37
1.3.7	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo	37
1.4	JEZIK	39
1.4.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine jezik	39
1.4.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine jezik	40
1.4.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine jezik	40
1.4.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine jezik	40
1.4.5	Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine jezik	41
1.4.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine jezik	41
1.4.7	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine jezik	41

1.5	VERA ALI PREPRIČANJE	42
1.5.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine vera ali prepričanje	42
1.5.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine vera ali prepričanje	43
1.5.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine vera ali prepričanje	44
1.5.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine vera ali prepričanje	44
1.5.5	Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine vera ali prepričanje	45
1.5.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine vera ali prepričanje	46
1.5.7	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine vera ali prepričanje	46
1.6	INVALIDNOST	47
1.6.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine invalidnost	47
1.6.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine invalidnost	50
1.6.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine invalidnost	51
1.6.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine invalidnost	53
1.6.5	Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine invalidnost	57
1.6.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine invalidnost	58
1.6.7	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine invalidnost	59
1.7	STAROST	62
1.7.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine starost	62
1.7.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine starost	63
1.7.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede na osebno okoliščino starost	64
1.7.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine starost	65
1.7.5	Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine starost	68
1.7.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine starost	68
1.7.7	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine starost	69
1.8	SPOLNA USMERJENOST, SPOLNA IDENTITETA IN SPOLNI IZRAZ	70
1.8.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz	70
1.8.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz	71
1.8.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz	71
1.8.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz	71

1.8.5	Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz	72
1.8.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz	72
1.8.7	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz	73
1.9	DRUŽBENI POLOŽAJ	74
1.9.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine družbeni položaj	74
1.9.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine družbeni položaj	74
1.9.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine družbeni položaj	74
1.9.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine družbeni položaj	74
1.9.5	Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine družbeni položaj	77
1.9.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine družbeni položaj	77
1.9.7	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine družbeni položaj	77
1.10	PREMOŽENJSKO STANJE	78
1.10.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine premoženjsko stanje	78
1.10.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine premoženjsko stanje	79
1.10.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine premoženjsko stanje	79
1.10.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine premoženjsko stanje	80
1.10.5	Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine premoženjsko stanje	85
1.10.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine premoženjsko stanje	85
1.10.7	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine premoženjsko stanje	85
1.11	IZOBRAZBA	86
1.11.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine izobrazba	86
1.11.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine izobrazba	87
1.11.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine izobrazba	87
1.11.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine izobrazba	87
1.11.5	Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine izobrazba	88
1.11.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine izobrazba	88
1.11.7	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine izobrazba	88

1.12	DRUGE OSEBNE OKOLIŠČINE	89
1.12.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani prime	89
1.12.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	93
1.12.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	96
1.12.4	Priporočila Zagovornika	99
1.12.5	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo	103
1.12.6	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika	103

2 **MINISTRSTVA IN DRUGE INSTITUCIJE** **106**

2.1	MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI (MDDSZ)	108
2.1.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	108
2.1.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	112
2.1.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	114
2.1.4	Priporočila Zagovornika	116
2.1.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	116
2.1.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	117
2.2	MINISTRSTVO ZA FINANCE (MF)	122
2.2.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	122
2.2.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	123
2.2.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	124
2.2.4	Priporočila Zagovornika	125
2.2.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	125
2.2.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	126
2.3	MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO (MGRT)	127
2.3.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	127
2.3.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	128
2.3.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	132
2.3.4	Priporočila Zagovornika	133
2.3.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	134
2.3.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	135

2.4	MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO (MZI)	137
2.4.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	137
2.4.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	137
2.4.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	137
2.4.4	Priporočila Zagovornika	137
2.4.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	138
2.4.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	138
2.5	MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT (MIZŠ)	139
2.5.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	139
2.5.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	140
2.5.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	140
2.5.4	Priporočila Zagovornika	141
2.5.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	142
2.5.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	143
2.6	MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO (MJU)	147
2.6.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	147
2.6.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	147
2.6.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	148
2.6.4	Priporočila Zagovornika	148
2.6.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	148
2.6.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	149
2.7	MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO (MKGP)	150
2.7.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	150
2.7.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	150
2.7.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	150
2.7.4	Priporočila Zagovornika	150
2.7.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	150
2.7.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	151
2.8	MINISTRSTVO ZA KULTURO (MK)	152
2.8.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	152
2.8.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	152
2.8.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	152
2.8.4	Priporočila Zagovornika	152
2.8.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	153
2.8.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	153

2.9	MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (MNZ)	154
2.9.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	154
2.9.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	154
2.9.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	154
2.9.4	Priporočila Zagovornika	155
2.9.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	155
2.9.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	156
2.10	MINISTRSTVO ZA OBRAMBO (MORS)	160
2.10.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	160
2.10.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	160
2.10.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	160
2.10.4	Priporočila Zagovornika	160
2.10.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	160
2.10.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	161
2.11	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR (MOP)	162
2.11.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	162
2.11.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	162
2.11.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	162
2.11.4	Priporočila Zagovornika	162
2.11.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	163
2.11.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	163
2.12	MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE (MP)	164
2.12.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	164
2.12.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	164
2.12.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	164
2.12.4	Priporočila Zagovornika	165
2.12.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	166
2.12.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	167
2.13	MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE (MZ)	168
2.13.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	168
2.13.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	168
2.13.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	168
2.13.4	Priporočila Zagovornika	169
2.13.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	171
2.13.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	171

2.14	MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE (MZZ)	172
2.14.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	172
2.14.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	172
2.14.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	172
2.14.4	Priporočila Zagovornika	173
2.14.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	173
2.14.6	Sodelovanje Zagovornika z resorjem	173
2.15	VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE	176
2.15.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	176
2.15.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	176
2.15.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	176
2.15.4	Priporočila Zagovornika	176
2.15.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	178
2.15.6	Sodelovanje Zagovornika z Vlado	178
2.16	URAD VLADE ZA NARODNOSTI	179
2.16.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	179
2.16.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	179
2.16.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	179
2.16.4	Priporočila Zagovornika	179
2.16.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	180
2.16.6	Sodelovanje Zagovornika z uradom	180
2.17	URAD VLADE ZA OSKRBO IN INTEGRACIJO MIGRANTOV	181
2.17.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	181
2.17.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	181
2.17.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	181
2.17.4	Priporočila Zagovornika	181
2.17.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	181
2.17.6	Sodelovanje Zagovornika z uradom	182
2.18	URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU	183
2.18.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	183
2.18.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	183
2.18.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	183
2.18.4	Priporočila Zagovornika	183
2.18.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	183
2.18.6	Sodelovanje Zagovornika z uradom	184

2.19	DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE	185
2.19.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	185
2.19.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	185
2.19.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	185
2.19.4	Priporočila Zagovornika	186
2.19.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	188
2.19.6	Sodelovanje Zagovornika z Državnim zborom	188
2.20	ZDRUŽENJA OBČIN IN OBČINE	189
2.20.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	189
2.20.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	189
2.20.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	189
2.20.4	Priporočila Zagovornika	190
2.20.5	Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	190
2.20.6	Sodelovanje Zagovornika z združenji občin in občinami	190

3	OBLIKE DISKRIMINACIJE	192
3.1	NEPOSREDNA DISKRIMINACIJA	193
3.1.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primer	193
3.1.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	194
3.2	POSREDNA DISKRIMINACIJA	195
3.2.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primer	196
3.2.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	197
3.3	NADLEGOVANJE	198
3.3.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	198
3.4	SPOLNO NADLEGOVANJE	199
3.4.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	199
3.5	NAVODILA ZA DISKRIMINACIJO	200
3.5.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	200
3.6	POZIVANJE K DISKRIMINACIJI	201
3.6.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	201
3.7	VIKTIMIZACIJA	202
3.7.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	202
4	KRATICE IN OKRAJŠAVE	204

1 OSEBNE OKOLIŠČINE DISKRIMINACIJE

V nadaljevanju je predstavljen pregled dela in rezultatov po osebnih okoliščinah diskriminacije kakor so našteje v Zakonu o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD).

Osebnosti po ZVarD so: spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina.

Poglavje predstavi bistvene rezultate dela organa z naslednjih vidikov:

- svetovanje, informiranje in podpora,
- ugotavljanje diskriminacije,
- ocene diskriminatornosti predpisov,
- priporočila Zagovornika,
- poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020,
- sodelovanje Zagovornika s civilno družbo,
- izobraževanje in osveščanje Zagovornika.

ZVarD v 2. členu določa tudi področja družbenega življenja, na katerih morajo državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe spoštovati prepoved diskriminacije. Barvna lestvica označuje številke zadev po področjih:

Delo in zaposlovanje

- Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem);
- dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso;
- zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

Članstvo v sindikatih

- Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

Socialne pravice

- Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
- socialne ugodnosti.

Zdravstveno varstvo

- Zdravstveno varstvo.

Izobraževanje

- Vzgoja in izobraževanje.

Trg dobrin in storitev

- Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

Drugo

1.1 Spol

1.1.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine spol

Nižje plačilo zaradi spola

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki se je pri reorganizaciji podjetja zaposlila na drugem, vodilnem delovnem mestu. Pri ocenjevanju podrejenih je opazila, da so plače njenih moških sodelavcev bistveno višje od njene. Menila je, da gre za plačno diskriminacijo na podlagi spola, zato je Zagovornika zaprosila za nasvet. Zagovornik je stranki nudil svetovanje in pojasnil, na kakšen način lahko stranka sproži postopek ugotavljanja diskriminacije, kako poteka dokazovanje, kakšna so pravila postopka in kakšne so posledice v primeru ugotovljene diskriminacije. Stranka se za prijavo ni odločila. **(0702-32/2020)**

Podaljšanje raziskovalnega projekta za toliko časa kot je trajal starševski dopust

Na Zagovornika se je obrnila raziskovalka, zaposlena pri raziskovalnem projektu, ki je načrtovala starševski dopust. Zaprosila je za informacije glede možnosti podaljšanja raziskovalnega projekta za čas trajanja starševskega dopusta. Zagovornik je glede te tematike v drugem, že končanem postopku, izdal odločbo, s katero je pri ravnanju Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ugotovil diskriminacijo zaradi spola in starševstva. Ministrstvo raziskovalkam, ki so koristile starševski dopust, ni omogočilo podaljšanja projektov (zadeva št. 0700-37/2019, odločba z dne 19. februarja 2020). Zagovornik je stranko seznanil s svojo predhodno odločitvijo in o argumentih, s katerimi je mogoče uveljavljati podaljšanje projekta. **(0702-61/2020)**

Različna merila pri določanju nagrade za poslovno uspešnost

Na Zagovornika se je po izdaji odločbe o ugotovljeni diskriminatornosti obračunavanja poslovne uspešnosti oziroma božičnice glede na prisotnost delavca na delovnem mestu (zadeva št. 0700-30/2019, odločba z dne 4. septembra 2019) obrnilo več posameznikov, katerih delodajalci uporabljajo enak način izračunavanja višine božičnic. Zanimalo jih je, ali ima odločba, s katero je Zagovornik ugotovil posredno diskriminacijo zaradi spola, starševstva in zdravstvenega stanja, učinek le v konkretni zadevi ali pa velja tudi za druga podjetja z enako prakso. Zagovornik je pojasnil, da ima odločba učinek le v konkretnem primeru podjetja, proti kateremu je bila podana prijava. Ker je odločbo Zagovornika potrdilo Upravno sodišče Republike Slovenije (sodba št. I U 29/2020-21 z dne 11. novembra 2020), je mogoče pričakovati, da bo Zagovornik v vseh drugih primerih, v katerih je dejanska in pravna situacija bistveno enaka kot v obravnavani zadevi, odločil enako. Stranke je povabil, da podajo predlog za obravnavo, ki je lahko tudi anonimen. **(0702-8/2020)**

Spol kot pogoj pri zaposlitvenem oglasu

Zagovornik je prejel obvestilo o diskriminatornem oglasu, iz katerega je izhajalo, da delodajalec išče žensko kandidatko z otroki nad določeno starostjo. Zagovornik je delodajalcu poslal pojasnilo o diskriminatornosti tovrstnih zaposlitvenih pogojev in nanj naslovil priporočilo, naj zagotovi zakonitost zaposlitvenih oglasov. Delodajalec se je odzval, da bo priporočilo upošteval. (0702-24/2020)

Spol kot pogoj pri zaposlitvenem oglasu

Zagovornika je prijavitelj obvestil o diskriminatornem zaposlitvenem oglasu, ki ga je objavila ena od zaposlitvenih agencij, k prijavi pa je vabil »fante z zaključeno strojno fakulteto (m/ž)«. Zagovornik je agenciji pojasnil, da gre z navedbo »fantje« za nedopusten pogoj, ki ga dodatek »m/ž« ne popravi. Ker iz oglasa ni razvidno, da bi bil za delo na oglaševalen delovnem mestu spol kandidata za zaposlitev »bistvena in odločilna zahteva«, v tem primeru tudi ne gre za izjemo glede prepovedi diskriminacije po 13. členu ZVarD. Agenciji je priporočil, naj oglas umakne. (0705-40/2019)

Plakat na policijski postaji

Stranka se je obrnila na Zagovornika glede plakata o ozaveščanju proti nasilju, nameščenem v prostorih policijske postaje. Iz plakata naj bi izhajalo, da so povzročitelji nasilja samo moški, žrtve nasilja pa večinoma ženske. Stranka je menila, da bi morali biti takšni plakati iz prostorov policije umaknjeni ter nadomeščeni s spolno nevtralnimi plakati. Zagovornik je pojasnil, da s tem, ko se plakat osredotoča na eno vrsto nasilja in opozarja na statistično dokazan resen družbeni problem, ne posega v pravice in interese drugih oseb, zato v navedenem primeru ne gre za vprašanje diskriminacije. (0702-81/2020)

1.1.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine spol

Posredno diskriminatorna merila pri določanju nagrade za poslovno uspešnost

Zagovornik je na podlagi prijave obravnaval primer domnevne diskriminacije pri izplačilu nagrade za poslovno uspešnost podjetja. Podjetje je višino nagrade vezalo na prisotnost na delovnem mestu. Tisti, ki bodo oziroma so bili med letom odsotni iz zdravstvenih razlogov, bi prejeli nižjo božičnico. Zagovornik je ugotovil, da je merilo posredno diskriminatorno – na videz deluje nevtravno za vse zaposlene, dejansko pa v slabši položaj postavlja noseče delavke, delavce, ki koristijo očetovski dopust, tiste s kroničnimi in drugimi boleznimi in poškodbami, tiste, ki negujejo ali spremljajo družinskega člana v primerih bolezni ali poškodb, delavce s statusom invalida, starejše. Odločbo je Zagovornik predal pristojnemu inšpektoratu v postopek o prekršku zoper delodajalca. Gre za drugo odločbo Zagovornika na to tematiko. Prvo odločbo je potrdilo Upravno sodišče Republike Slovenije s sodbo št. IU 29/2020-21 z dne 11. novembra 2020. (Odločba št. 0700-12/2020/14 z dne 5. oktobra 2020)

Država diskriminira zapornice v zaporu na Igu

Zagovornika so obsojenke, ki prestajajo zaporno kazen v zaporu na Igu, obvestile o domnevno slabši obravnavi v primerjavi z moškimi zaporniki, ki kazen prestajajo v zaporu na Dobu. Obsojenke so zatrjevale dejansko in pravno neenako obravnavo glede na spol. Izpostavile so več tematik, kjer naj bi bile obravnave slabše: prebivanje na prostem (stik z naravo) (1), obisk fitnesa, knjižnice, trgovine in pralnice v času, ko ima oseba možnost gibanja na prostem (2); sprejemanje obiskov (3); možnost zasebnih stikov (4) in telefonske klice ter uporabo elektronske komunikacije (5). Zagovornik pravice do stika z naravo ni presojal, saj Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij ne določa pravice prebivanja na prostem v naravi, temveč le pravico bivanja na prostem, kar v zaporu omogočajo. Obisk fitnesa, knjižnice, trgovine in pralnice ne sovпада več s časom, ko ima oseba možnost gibanja na prostem. To so v zaporu na Igu uredili med trajanjem postopka Zagovornika. Upravi za izvrševanje kazenskih sankcij pa v skladu s svojim dokaznim bremenom ni uspelo izkazati, da bi bilo neenako obravnavanje obsojenk dopustno in v skladu z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo. Zato je Zagovornik v točkah 3., 4. in 5. ugotovil obstoj neposredne diskriminacije na podlagi spola. Po izdaji odločbe Zagovornika je vodstvo zapora za obsojenke uredilo sobo za družinske in partnerske stike. Republika Slovenija je proti odločbi Zagovornika sprožila upravni spor pred Upravnim sodiščem RS. (Odločba št. 0700-67/2019/23 z dne 2. septembra 2020)

Ministrstvo posredno diskriminiralo mlado raziskovalko zaradi nosečnosti oziroma starševstva

Zagovornik je od ene od fakultet prejel predlog za obravnavo diskriminacije njihove raziskovalke v zvezi s pogoji operacije »Raziskovalci na začetku kariere 2.0«, ki jo izvaja MIZŠ. Raziskovalki in vodji projekta, ki je v teku trajanja projekta odšla na starševski dopust, MIZŠ ni omogočilo podaljšanja projekta za čas upravičene odsotnosti. Zagovornik je ocenil, da navedeni pogoji javnega razpisa kažejo na neenako obravnavo raziskovalk na podlagi osebne okoliščine nosečnosti oziroma starševstva in tudi zaradi spola. Noseče so namreč samo ženske, po javno dostopnih podatkih pa se za koriščenje starševskega dopusta v večjem delu še vedno večinoma odločajo predvsem ženske. Posledično nepodaljšanje roka za izvedbo projekta zaradi odsotnosti z naslova starševskega dopusta raziskovalkam prinaša negativne učinke. Odsotnost raziskovalke povzroča njeno nezmožnost participacije pri razvoju znanosti, ki jo sicer omogoča projekt, manjšo znanstveno uspešnost raziskovalke, nižje točke A' in A'' ter manjšo konkurenčnost v primerjavi s kolegi, ki s projekta niso odsotni daljše časovno obdobje, zaradi starševskega dopusta. Vse to rezultira v njeni manjši uspešnosti pri pridobivanju nadaljnjih projektov. Gre za drugo odločbo Zagovornika na isto temo. MIZŠ se je po izdaji obeh odločb zavezalo, da bo v prihodnji shemi financiranja razpisa zagotovilo način za podaljšanje projektov iz naslova starševskega dopusta. V zadevi sicer ni bilo mogoče identificirati pristojnega inšpektorata, ki bi lahko izvedel prekrškovni postopek. Zagovornik se je v ta namen obrnil na Inšpekcijski svet pri MJU, ki je zadevo posredovalo MDDSZ, ta pa Inšpektoratu RS za delo. IRSD se je izrekel za nepristojnega, o čemer je obvestil MDDSZ, slednje pa je MJU obvestilo, da v zadevi ni mogoče identificirati pristojnega inšpektorata. (Odločba št. 0700-37/2019/11 z dne 19. februarja 2020)

Ravnanje smučišča, ki je ponujalo paket namestitve smučarske vozovnice ženskam za mednarodni dan žensk, ni bilo diskriminatorno

Posameznik se je pritožil zaradi paketa namestitve in smučarske vozovnice za t.i. »Ladies Week«, ki ga je ponujalo smučarsko središče v času praznika dneva žena. Ponudba je veljala za ženske. Prijavitelj je zatrjeval diskriminacijo po spolu, ki naj bi moške postavljala v slabši položaj. Zagovornik je ugotovil, da je v istem času obstajala tudi druga ponudba pod drugim imenom, ki je vključevala enak obseg storitev z isto ceno. Zato diskriminacije v tem primeru ni ugotovil. (Odločba št. **0700-10/2019/6** z dne 1. septembra 2020)

Neutemeljeno nižji znesek igralnine zaradi spola pomeni diskriminacijo

Zagovornik je na spletni strani enega izmed teniških klubov zasledil cenik igralnin, v katerem je določeno, da je igralnina za ženske 30 evrov nižja od igralnine za moške. Zagovornik je zaradi očitnega razlikovanja v ceni igralnin sprožil postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti. Z zahtevo po dodatnih pojasnilih se je obrnil tudi na klub, vendar odgovora ni prejel. Ker teniški klub ni predstavil legitimnega cilja razlikovanja vrednosti igralnine za moške in ženske, je Zagovornik ugotovil neposredno diskriminacijo na podlagi spola. Odločbo je Zagovornik posredoval pristojnemu inšpektoratu (TIRS) v postopek o prekršku proti kršitelju. (Odločba št. **0700-45/2020/4** z dne 26. oktobra 2020)

1.1.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine spol

Predpisi v razmerju do očetov, ki plačujejo preživnino za svoje otroke, pri ugotavljanju njihove kreditne sposobnosti s strani bank v Sloveniji po oceni Zagovornika ne predstavljajo diskriminacije

V Sloveniji so otroci po razvezi ali razhodu staršev v 75. odstotkih dodeljeni v varstvo in vzgojo materam. To pomeni, da so večinoma v vseh teh primerih očetje tisti, ki imajo dolžnost plačevati preživnino zanje. Posledično naj bi bili ti očetje ocenjeni kot kreditno manj sposobni, medtem ko naj te matere s strani bank ne bi bile deležne tako stroge ocene svoje kreditne sposobnosti. Zagovornik je v postopku ugotovil, da se pri ocenjevanju kreditne sposobnosti potrošnikov znesek preživljanja upošteva pri obeh starših. Z uveljavitvijo Sklepa o omejitvah kreditiranja prebivalstva, ki ga je sprejela Banka Slovenije, obstaja mehanizem, ki preprečuje posredno diskriminacijo očetov pri ocenjevanju njihove kreditne sposobnosti. (**050-10/2019**)

1.1.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine spol

Priporočilo glede osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o lokalnih volitvah

Zagovornik je priporočil sprejetje ukrepov za spodbujanje udeležbe žensk pri kandidiranju kot tudi možnosti za njihovo dejansko izvoljivost na lokalnih volitvah. (0070-5/2020/1)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede spremembe Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji – predlog za podaljšanje časa, ko lahko kupujejo nosečnice

Zagovornik je MGRT priporočil, da s spremembo odloka časovni interval nakupovanja v trgovinah z živili (izključno) za določene ranljive skupine razširi. Zagovornik je bil seznanjen, da imajo nosečnice zaradi sprejetega vladnega odloka, ki je določenim ranljivim skupinam omogočal nakupovanje le med 8. in 10. uro, precej težav – vsi namreč pravočasno ne pridejo na vrsto. Zagovornik je zato MGRT priporočil, da s spremembo odloka časovni interval nakupovanja v trgovinah z živili (izključno) za določene ranljive skupine razširi. (0701-2/2020/1)

Status priporočila: Delno upoštevano.

1.1.5 Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine spol

V primerjavi z letom 2017 se je za 16 odstotnih točk povečalo število ljudi, ki diskriminacijo pojmujejo kot neenako obravnavo na podlagi spola (in sicer iz deset odstotkov na 26 odstotkov). Sicer pa spol, kot najpogostejši razlog za diskriminacijo v Sloveniji, v letu 2020 zaznava 12 odstotkov vprašanih, kar je za tri odstotne točke več kakor v letu 2017. Za 11 odstotnih točk se je povečal tudi delež prebivalcev, ki kot najpogostejše tarče ali žrtve diskriminacije prepozna ženske (in sicer iz osem odstotkov v letu 2017, na 19 odstotkov v letu 2020).

Prebivalci Slovenije med različnimi stališči izražajo največjo strpnost do enakosti vlog med spoloma; z enakostjo vlog moških in žensk v družbi se namreč strinja 90 odstotkov vprašanih, dva odstotka pa se s tem ne strinjata. V primerjavi z letom 2017 se je strinjanje z enakostjo spolov povečalo za 16 odstotnih točk.

Med 22 odstotki, ki menijo, da so bili v letu 2020 diskriminirani, je 12 odstotkov izkusilo diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine spola. To pomeni, da je v letu 2020 kar dva odstotka prebivalcev Slovenije izkusilo diskriminacijo na podlagi spola. To je kar enkrat več kakor v letu 2017.

1.1.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine spol

Sodelavci Zagovornika so se na pobudo Inštituta za proučevanje enakosti spolov, 20. januarja 2020 sestali z njihovimi predstavnicami. Namen sestanka je bil predstaviti projekt izgradnje prve platforme, baze strokovnjakinj v Sloveniji, ki ga pripravljajo v sodelovanju z belgijsko organizacijo The Brussels Binder. Multidisciplinarna mreža strokovnjakinj naj bi kot platforma prispevala k opolnomočenju žensk in jim omogočala povezovanje z vsemi deležniki, ki potrebujejo njihovo znanje.

Predstavniki Zagovornika je 29. septembra 2020 sodeloval v poglobljenem intervjuju, ki predstavlja del raziskave, ki jo v sodelovanju z Evropskim institutom za enakost med spoloma (EIGE) izvaja neprofitni zasebni raziskovalni inštitut RAND Evropa. Raziskava se osredotoča na posledice epidemije koronavirusne bolezni za ženske in otroke – žrtve nasilja v družini. Raziskava naj bi izboljšala razumevanje različnih ukrepov in pobud, ki so bile uvedene za podporo žrtvam nasilja v družini kot posledice epidemije koronavirusne bolezni. Predstavniki Zagovornika je predstavil svoja opažanja na podlagi spremljanja stanja na splošno v tem področju (povečanje problemov, duševno zdravje in tesnoba idr.), posebej je poudaril tudi opažanja o dobrih praksah - kot je bilo ciljno osveščanje nevladnih organizacij, zlasti SOS telefona in policije ter preboji pri informiranju posebno ranljivih skupin, (npr. lahko branje na RTV Slovenija, tolmačenje vseh novinarskih konferenc vlade v slovenski znakovni jezik).

1.1.7 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine spol

Zagovornik je v letu 2020 izvajal dejavnosti izobraževanja in osveščanja glede osebne okoliščine spola z distribucijo zloženke Diskriminacija nosečnic in staršev na delovnem mestu ter objavami v medijih in na družabnih omrežjih.

1.2 Narodnost

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

61. člen Ustave Republike Slovenije
(izražanje narodne pripadnosti)

Vsakdo ima pravico, da svobodno izraža pripadnost k svojemu narodu ali narodni skupnosti, da goji in izraža svojo kulturo in uporablja svoj jezik in pisavo.

1.2.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine narodnost

Onemogočen nakup zemljišča

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala diskriminatornost ravnanja občinskega urada za nepremičnine, diskriminacija naj bi se kazala v tem, da naj stranki ne bi bil omogočen odkup zemljišča, in sicer zaradi njene narodnosti. Zagovornik je stranki svetoval, na kakšen način sprožiti postopek pred Zagovornikom. **(0702-64/2019)**

Višina odškodnine v sodnem postopku

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki pred delovnim sodiščem vodi postopek proti delodajalcu. Postopek se v enem delu nanaša na očitek nadlegovanja zaradi osebnih okoliščin stranke (narodnosti ter vere ali prepričanja), zaradi katerega je stranka tudi zahtevala odškodnino. Ta ji je bila v postopku delno priznana. Stranka je menila, da je odškodnina prenizka. Zagovornik je stranki svetoval, na kakšen način lahko v pritožbenem sodnem postopku okrepi argumente o nadlegovanju kot obliki diskriminacije ter kako lahko zahteva višjo odškodnino. **(0702-7/2020)**

Zaprtje bančnega računa

Na Zagovornika se je obrnila stranka glede primera, s katerim se je seznanila, kako ravnati v primeru zaprtja bančnega računa tujega državljana. Razlog zaprtja računa naj bi bil v narodnosti in državljanstvu stranke. Zagovornik je stranki svetoval, na kakšen način se sproži postopek ugotavljanja diskriminacije pred Zagovornikom. **(0702-30/2020)**

Prijava prebivališča tujih delavcev

Na Zagovornika se je obrnila stranka iz razloga, ker ji kot upravniku nepremičnine upravna enota zaradi t.i. »blokade« ni dovolila prijavljati prebivališča na naslovu nepremičnine za tuje delavce, ki so zaposleni v Republiki Sloveniji. Stranka je zatrjevala diskriminacijo zaradi državljanstva in narodnosti. Zagovornik je naslovil poizvedbo na pristojno upravno enoto ter prejeti odgovor, ki je pojasnjeval razloge za nedopuščanje prijavljanja prebivališč, kar je preposlal stranki skupaj s pojasnilom. V zadevi se je izkazalo, da tematika ni povezana z vprašanjem diskriminacije zaradi narodnosti in državljanstva, kot je zatrjevala stranka. (0702-77/2020)

Zavrnjena prijava na javnem razpisu

Na Zagovornika se je obrnila stranka, katere prijava je bila zavrnjena na javnem razpisu za sredstva za izvajanje projektov. Stranka je zatrjevala diskriminacijo, ki naj bi temeljila na antisemitizmu. Zagovornik je po preučitvi zadeve stranki svetoval, na kakšen način sprožiti postopek pred Zagovornikom, pojasnil pa je tudi, da je treba verjetno izkazati, da je razlog za ravnanje antisemitizem ter da le navedbe in domneve stranke v dokaznem postopku ne zadostujejo. (0702-87/2020)

1.2.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine narodnost

Zavrnitev izdaje odločbe v italijanskem jeziku na dvojezičnem območju je diskriminacija

Zagovornik je obravnaval prijavo glede italijanskega državljana s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki mu upravni organ, ki deluje na dvojezičnem območju, ni želel izdati odločbe v italijanskem jeziku. Zagovornik je po preučitvi predpisov in sodne prakse Sodišča EU ugotovil, da je urad s tem, ko je zahtevo stranke za uporabo italijanskega jezika oziroma izdajo odločbe v italijanskem jeziku v postopku odmere dohodnine zavrnil, s sklicevanjem na dejstvo, da zavezanec ni pripadnik italijanske narodne skupnosti, posegel v njegovo pravico, da kot stranka postopka na dvojezičnem območju v postopku pred državnim organom uporabi jezik narodne skupnosti, ki je sicer priznan kot uradni jezik poslovanja organa na tem območju. Z opisanim ravnanjem je urad kršil načelo prepovedi diskriminacije po ZVarD. Davčni organ, ki posluje na dvojezičnem območju, je namreč s sklicevanjem na posameznikovo osebno okoliščino državljanstva (da gre za italijanskega državljana) in s tem povezano okoliščino ne/pripadnosti italijanski narodni skupnosti, stranki postopka onemogočil uporabo jezika narodne skupnosti (italijanskega jezika), s čimer je po mnenju Zagovornika izpolnil vse zakonske znake neposredne diskriminacije, kot jo opredeljuje 1. odstavek 6. člena ZVarD. (Odločba št. 0700-39/2019/15 z dne 12. oktobra 2020)

Financiranje Radia Romic ne krši prepovedi diskriminacije

Predstavniki ene od romskih zvez so pri Zagovorniku vložili predlog za obravnavo diskriminacije glede financiranja romskega radia Romic, ki je v lasti Sveta romske skupnosti RS. V zvezi morajo za financiranje svojega internetnega radia kandidirati na razpisih Ministrstva za kulturo, radio Romic pa Urad za narodnosti financira v sklopu letnega financiranja Sveta romske skupnosti RS. Zagovornik je po opravljenem postopku ugotovil, da spletni radio predlagatelja ni v primerljivem položaju kot radio Romic. Ta obstaja in se razvija od leta 2003, država pa je prepoznala njegov pomen osrednje romske medijske produkcije. Posebno financiranje radia Romic po ugotovitvi Zagovornika tako ne predstavlja diskriminacije. (Odločba št. 0700-27/2019/20 z dne 19. maja 2020)

1.2.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine narodnost

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine narodnost.

1.2.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine narodnost

Priporočilo glede učinkovitega varstva pred diskriminacijo na področju taksi prevozov, kot javno dostopnih storitev Mestne občine Ljubljana

Zagovornik je izvedel postopek ugotavljanja diskriminacije zaradi odklonitve taksi prevoza skupini oseb s strani voznikov taksi vozil. Zagovornik je v odločbi ugotovil, da sta voznika s tem kršila prepoved neposredne diskriminacije zaradi rase ali etničnega porekla. Za izboljšanje taksi storitev v Ljubljani je Zagovornik Mestni občini Ljubljana priporočil, naj od taksi podjetij, ki jim podeli dovoljenje za izvajanje prevozov, zahteva uresničevanje načel enakega obravnavanja. (0700-78/2019/22)

Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

Priporočilo glede dostopa taksi prevoza migrantom

Zagovornik je izvedel postopek ugotavljanja diskriminacije zaradi odklonitve taksi prevoza skupini oseb s strani voznikov taksi vozil. Zagovornik je v odločbi ugotovil, da sta voznika s tem kršila prepoved neposredne diskriminacije zaradi rase ali etničnega porekla. Taksi službi je priporočil, naj sprejme interni akt o enaki obravnavi strank ne glede na njihove osebne okoliščine in naj vsakemu pogodbenemu izvajalcu ob začetku sodelovanja predloži v podpis izjavo o spoštovanju načel enake obravnave. Vsaj enkrat letno pa naj za svoje zaposle-

ne organizira usposabljanje o prepovedi diskriminacije in redno spremlja policijske postopke, v katerih bi bili izvajalci prevozov udeleženi zaradi osebnih okoliščin njihovih strank. [\(0700-78/2019/20\)](#)

Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

Priporočilo o zagotavljanju vključujočega izobraževanja ob morebitnem ponovnem zapiranj

Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj ob morebitnem ponovnem zapiranj šol zagotovi vključujoče izobraževanje za vse otroke, posebej glede dostopa do informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Opozoril je, da je kljub angažmaju vseh pristojnih služb med posameznimi skupinami učencev, še posebej tistimi iz t.i. ranljivih skupin (npr. otroci z migrantskim ozadjem, otroci iz ekonomsko šibkejših okolij, romski otroci, otroci s posebnimi potrebami), prihajalo do razlik pri usvajanju znanja, kar je imelo negativen vpliv na njihov učni uspeh, posledično pa tudi na udeležanje njihove pravice do izobrazbe.

Zagovornik je ocenil, da ob uvedbi izobraževanja na daljavo s pomočjo računalniške tehnologije ob prvem valu epidemije vsi učenci niso imeli enakih možnosti. Ponovil je tudi priporočilo, naj se učencem in dijakom, ki so upravičeni do subvencije za malico oziroma kosilo, v času splošnega zaprtja vzgojno-izobraževalnih zavodov, zagotovi izplačilo sredstev v višini odobrene subvencije za prehrano. [\(0709-60/2020/1\)](#)

Status priporočila: Delno upoštevano. MIZŠ je nekaterim delom priporočila posvetili nekaj pozornosti, npr. psihološkim in psihosocialnim posledicam izobraževanja na daljavo, konec decembra 2020 je bil tudi izdan Odlok o ponovnem odprtju osnovnih šol s prilagojenim programom in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Priporočilo glede upoštevanja določb novinarskih kodeksov

Zagovornik je ob pojavu novinarskih prispevkov, ki so z načinom podajanja informacij stereotipizirali pripadnike romske skupnosti v odnosu do vprašanj, povezanih s kriminaliteto in delinkvenco, Društvu novinarjev Slovenije, Združenju novinarjev Slovenije in časniku Slovenske novice priporočil, da naj novinarji pri poročanju upoštevajo določbe novinarskih kodeksov glede izogibanja stereotipom. [\(0709-59/2020\)](#)

Status priporočila: Delno upoštevano. S strani medija in obeh združenj novinarjev Zagovornik ni prejel odziva na priporočilo.

Priporočila in komentar v zvezi z novim osnutkom predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o medijih

Zagovornik je v okviru javne razprave MK kot pripravljavcu predloga novele Zakona o medijih (ZMed) poslal priporočilo, v katerem se je osredotočil na predlagano ureditev prepovedi spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti, dostopnosti medijev oziroma programskih vsebin ljudem z invalidnostmi ter na pogoje za pridobitev statusa medija posebnega pomena. Zagovornik je priporočil predlagatelju, naj upošteva priporočila, ki jih je Zagovornik na zadevnem področju podal na prvi osnutek predloga novele ZMed, vključno s predlogom, da se kot prekršek določi tudi kršitev obveznosti izdajatelja medija, da umakne spletne komentarje javnosti, ki spodbujajo k nestrpnosti (t.i. *notice and take down*). [\(0701-1/2019/7\)](#)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

1.2.5 Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine narodnost

Kot neenako obravnavo zaradi narodnosti diskriminacijo pojmuje 13 odstotkov ljudi. Ob tem največ vprašanih meni, da so narodnost, rasa ali etnično poreklo najpogostejši razlogi za diskriminacijo v Sloveniji (45 odstotkov).

Glede rase oziroma narodnosti anketirani izražajo visoko stopnjo enakosti oziroma pozitivno strinjanje - več kot polovica (55 odstotkov) bi namreč ljudem druge rase ali narodnosti brez težav oddala v najem nepremičnino, česar pa ne bi storilo 24 odstotkov prebivalcev. Med vprašanimi jih 68 odstotkov ne bi motilo, če bi Slovenijo predstavljal politik druge barve kože, kar pa si težko predstavlja slaba petina prebivalcev (18 odstotkov). Približno 80 odstotkov vprašanih bi podprlo poroko svojega otroka z osebo druge narodnosti (83 odstotkov) ali barve kože oziroma rase (79 odstotkov); pri čemer se v primerjavi z letom 2017 na tem področju pokaže večja strpnost, saj sta se oba deleža povečala za sedem odstotnih točk.

Ob tem pa je bilo v letu 2020 med 22 odstotki vprašanih, ki menijo, da so bili diskriminirani - osem odstotkov (oziroma okoli dva odstotka vseh vprašanih) diskriminiranih zaradi njihove narodnosti, rase ali etnične pripadnosti.

1.2.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine narodnost

Zaradi razglašene epidemije koronavirusne bolezni COVID-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno. Tako je pridobil informacije o diskriminaciji, kot jo zaznavajo posamezne organizacije na svojih področjih dela.

1.2.7 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine narodnost

Zagovornik na delovnem srečanju s predstavniki Socialne zbornice Slovenije

Predstavnik Zagovornika sta na povabilo Sekcije organizacij na področju integracije migrantov, ki deluje pri Socialni zbornici Slovenije, 5. februarja 2020 predstavila pristojnosti in dejavnosti Zagovornika ter podrobneje postopek ugotavljanja diskriminacije. Namen srečanja je bilo spodbuditi sodelovanje članov sekcije z Zagovornikom. Sekcija združuje predstavnike različnih organizacij na področju socialnega varstva, ki so dejavni na področju integracije migrantov. Predstavnik Zagovornika sta po predstavitvi poslala Socialni zbornici Slovenije ključne informacije o tem, kam se lahko osebe, ki menijo, da so bile diskriminirane, obrnejo po pomoč.

Zagovornik na strokovnem posvetu ob svetovnem dnevu beguncev

Predstavnik Zagovornika je 18. junija 2020 sodeloval na posvetu ob svetovnem dnevu beguncev v organizaciji Društva Odnos. Šlo je za razpravo z različnimi nacionalnimi in lokalnimi deležniki o dobrih praksah in izzivih na področju socialnega vključevanja in integracije beguncev in ljudi z migrantsko izkušnjo v Sloveniji. Predstavnik Zagovornika je predstavil primere sumov diskriminacije tujcev z begunsko izkušnjo ter migrantov. Predstavil je tudi druge načine dela glede diskriminacije na družbeni ravni ter nekatere konkretne proaktivne pobude Zagovornika, kot so informacije za osveščanje o uveljavljanju pravice tujcev do odprtja osnovnega bančnega računa.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

64. člen Ustave Republike Slovenije

(posebne pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji)

Avtohtoni italijanski in madžarski narodni skupnosti ter njunim pripadnikom je zagotovljena pravica, da svobodno uporabljajo svoje narodne simbole in da za ohranjanje svoje narodne identitete ustanavljajo organizacije, razvijajo gospodarske, kulturne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti ter dejavnosti na področju javnega obveščanja in založništva. V skladu z zakonom imata ti narodni skupnosti in njuni pripadniki pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku ter do oblikovanja in razvijanja te vzgoje in izobraževanja. Zakon določa območja, na katerih je dvojezično šolstvo obvezno. Narodnima skupnostima in njunim pripadnikom je zagotovljena pravica, da gojijo odnose s svojima matičnima narodoma in njunima državama. Država gmotno in moralno podpira uveljavljanje teh pravic.

Na območjih, kjer ti skupnosti živita, ustanovijo njuni pripadniki za uresničevanje svojih pravic svoje samoupravne skupnosti. Na njihov predlog lahko država pooblasti samoupravne narodne skupnosti za opravljanje določenih nalog iz državne pristojnosti ter zagotavlja sredstva za njihovo uresničevanje.

Narodni skupnosti sta neposredno zastopani v predstavniških organih lokalne samouprave in v državnem zboru.

Zakon ureja položaj in način uresničevanja pravic italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti na območjih, kjer živita, obveznosti samoupravnih lokalnih skupnosti za uresničevanje teh pravic, ter tiste pravice, ki jih pripadniki teh narodnih skupnosti uresničujejo tudi zunaj teh območij. Pravice obeh narodnih skupnosti ter njunih pripadnikov so zagotovljene ne glede na število pripadnikov teh skupnosti.

Zakoni, drugi predpisi in splošni akti, ki zadevajo uresničevanje v ustavi določenih pravic in položaja zgolj narodnih skupnosti, ne morejo biti sprejeti brez soglasja predstavnikov narodnih skupnosti.

1.3 Rasa ali etnično poreklo

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

65. člen Ustave Republike Slovenije
(položaj in posebne pravice romske skupnosti v Sloveniji)

Položaj in posebne pravice romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, ureja zakon.

1.3.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo

Nadlegovanje pred šolo v popoldanskem času

Na Zagovornika se je obrnila stranka in poročala o rasističnem nadlegovanju, ki ga je bil deležen njen otrok pred šolo v popoldanskem času. Čeprav je o tem obvestila šolo, se šola ni odzvala. Zagovornik je stranko obvestil, v katerih primerih bi lahko govorili o diskriminaciji, če bi izpeljali postopek. Postavilo se je vprašanje odgovornosti, saj so bili domnevni storilci mladoletniki pod 15. letom starosti, in o odgovornosti šole, glede na to, da je šlo za dogodek, ki je potekal zunaj časa pouka. Stranko je informiral o možnosti podaje predloga za obravnavo in o načinu, na katerega poteka postopek. **(0705-30/2020)**

Nadlegovanje na delovnem mestu

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, poročen s tujo državljanke azijskega porekla. Navedel je, da je na delovnem mestu zaradi tega deležen rasističnih opazk. O dogodkih je obvestil vodstvo, ki je napovedalo ozaveščanje med zaposlenimi o nedopustnosti rasizma. Namesto tega mu je delodajalec sporočil, da gre za njegovo osebno stvar in da ozaveščanja ne bo izvedlo. Posameznik je na Zagovornika naslovil vprašanje, kaj lahko stori. Zagovornik je stranko informiral o možnostih ukrepanja in stranko povabil k podaji predloga za obravnavo. Stranka se za podajo predloga ni odločila. **(0702-51/2020)**

Vključitev v javna dela

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki kot brezposelna oseba že več let čaka na priložnost za vključitev v javna dela. Meni, da ji to ni omogočeno zaradi starosti in etnične pripadnosti, konkretno priimka na -ič. Zagovornik je stranki svetoval in pojasnil, da lahko ukrepa v konkretnih primerih diskriminacije, kjer je mogoče ugotoviti, da je razlog za neenako obravnavo v osebnih okoliščinah stranke. Pojasnil je, na kakšen način vložiti predlog za obravnavo, na podlagi katerega Zagovornik v konkretnih primerih diskriminacije lahko ukrepa. **(0702-29/2020)**

Pomoč pri pridobivanju občinske subvencije

Na Zagovornika se je obrnila stranka, prebivalka romskega naselja, ki je želela pomoč pri pridobivanju občinske subvencije za izgradnjo kopalnice in priključek na električno omrežje. Zagovornik je z namenom svetovanja na pristojno občino naslovil poizvedbo, na podlagi katere je ugotovil stanje zadeve in skladno s tem stranki svetoval o nadaljnjih korakih zaboljšanje bivanjskih pogojev. **(0702-53/2019)**

Neprimeren zapis javnega uslužbenca na družbenem omrežju

Na Zagovornika se je obrnila stranka glede neprimerne zapisa uslužbenca ministrstva za notranje zadeve na spletnem družbenem omrežju. Zapis se je nanašal na begunce. Zaradi zapisa je stranka želela podati prijavo. Zagovornik je pojasnil pristojnosti, ki jih ima po 8. členu ZVarD v zvezi s primeri nadlegovanja in po 10. členu ZVarD v zvezi s primeri pozivanja k diskriminaciji oziroma javnega opravičevanja zapostavljanja. Pojasnil je, da zapis, v tem primeru, čeprav je neprimeren, ne vsebuje elementov diskriminacije. **(7002-52/2020)**

1.3.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo

Preprečevanje sklenitve zakonske zveze na podlagi državljanstva (tretje države) pomeni diskriminacijo

Zagovornik je prejel prijavo zaradi ravnanja Ministrstva za notranje zadeve, ene od upravnih enot in policije, zaradi internega navodila št. 211-90/2008/2 (1321-03), s katerim je ministrstvo upravnim enotam odredilo posebno pozornost, kadar so slovenske državljanke napovedale sklenitev zakonske zveze z državljani nekaterih afriških držav. Na podlagi navodila prijaviteljica v Republiki Slovenije ni mogla skleniti zakonske zveze s tujim državljanom, saj mu je upravna enota na podlagi napovedane sklenitve zakonske zveze zasegla dokumente. Zagovornik je ugotovil, da je interno navodilo diskriminatorno na podlagi rase ali etnične pripadnosti. Na podlagi postopka Zagovornika je Ministrstvo za notranje zadeve interno navodilo preklicalo. (Odločba št. **0700-82/2019/22** z dne 4. novembra 2020)

V klubu Shooters Zagovornik ni ugotovil rasne diskriminacije

Zagovornik je obravnaval domnevno diskriminatorno obravnavo temnopoltega francoskega gosta ljubljanskega kluba Shooters, ki da je moral po navodilu vodje kluba zapustiti lokal. Zagovornik je v uradnem postopku zaslišal vodjo in dve delavki kluba ter varnostnika. Kljub večkratnim pozivom Zagovornika ostale priče dogodka niso želele sodelovati v postopku ugotavljanja diskriminacije, prav tako dodatnih pojasnil o obravnavi, ki je je bil deležen, ni podal francoski dijak. Zagovornik je na podlagi pričanj zaključil, da ravnanje vodje kluba ne izpolnjuje elementov, potrebnih za ugotovitev diskriminacije. Priče so se namreč enotno izpovedale, da ravnanje vodje kluba ni izhajalo iz barve kože francoskega študenta. (Odločba št. **0700-19/2019/55** z dne 12. oktobra 2020)

Zavrnitev strežbe ni bila posledica narodnosti gostov, zato to ni bila diskriminacija

Zagovornik se je iz medijev seznanil z domnevno diskriminacijo zaradi etničnega porekla, ko zaposleni v gostinskem lokalu v Velenju skupine albanske narodnosti niso postregli. Zagovornik je po uradni dolžnosti sprožil postopek ugotavljanja diskriminacije. Po izvedeni preiskavi je ugotovil, da je lastnik lokala zaposlenim naročil, naj ne postrežejo točno določenih strank. Razlog za to je bilo njihovo neprimerno vedenje in ne etnično poreklo teh posameznikov. Zaposleni v lokalu so imeli z njimi slabe izkušnje. Pogosto naj bi nadlegovali ženski del osebja, povzročali težave s parkiranjem pred lokalom, moški pa naj bi kljub opozorilom uporabljali žensko stranišče in zahtevali postrežbo v albanskem jeziku. Zagovornik je postopek zaključil z ugotovitvijo, da lastnik lokala ni kršil prepovedi diskriminacije zaradi etničnega porekla. (Odločba št. [0700-30/2020/37](#) z dne 31. avgusta 2020)

Zavrnitev storitve taksi prevoza zaradi rase in narodnosti stranje je diskriminacija

Zagovornik je na podlagi prijave tretje osebe obravnaval primer domnevne diskriminacije pri ponujanju storitve prevoza oseb. Skupina udeležencev pogreba na ljubljanskih Žalah je potrebovala prevoz do središča mesta. Poklicali so taksi službo in se dogovorili, da bosta ponje prišli dve vozili. Taksija sta na dogovorjeno lokacijo prišla ločeno. Najprej je prevoz oseb zavrnil prvi, nato še drugi taksist. Zagovornik je med postopkom ugotovil, da sta taksista prevoz strank zavrnila izključno zaradi njihove rase ali narodnosti. Zagovornik je tako ugotovil obstoj prepovedane neposredne diskriminacije. Odločbo je Zagovornik predal pristojnemu inšpektoratu v postopek o prekršku proti kršitelju. (Odločbi št. [0700-78/2019/16](#) in [0700-78/2019/16](#) z dne 5. oktobra 2020)

Banka stranki ni zavrnila izvajanje bančnih storitev zaradi njenega kraja rojstva, Zagovornik diskriminacije ni ugotovil

Pritožnica je vložila pritožbo proti banki, ki naj bi njej in partnerju zavrnila izvajanje bančnih storitev zaradi njunega kraja rojstva. Šlo je za čas pandemije zaradi novega koronavirusa, v kateri so bile nekatere države (vključno z državo rojstva enega od njiju) še posebej ogrožene. Zagovornik je v dokaznem postopku ugotovil, da se očitki diskriminacije s strani banke niso potrdili. Banka je za stranki izvedla večino storitev, razen odprtja enega bančnega računa, saj se s strankama ni mogla dogovoriti za ustrezen paket. Nekaj dni kasneje pa je bil tudi ta račun odprt. Posledično Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. [0700-21/2020/13](#) z dne 23. septembra 2020)

Banka pri odpiranju osnovnega plačilnega računa prosilcu za azil ni kršila prepovedi diskriminacije

Prosilec za azil je pri banki želel odpreti osnovni plačilni račun. Bil je zaposlen in delodajalec mu brez računa ni mogel nakazati plače. Banka naj bi odprtje računa zavrnila z obrazložitvijo, da so prosilci za azil v Sloveniji zgolj začasno, da na teh računih navadno ni prilivov in da ima banka le stroške z vodenjem teh računov. Prosilec je vložil pritožbo proti ravnanju banke. Zatrjeval je diskriminacijo zaradi rase, narodnosti, državljanstva in statusa prosilca za azil. Zagovornik je v postopku na podlagi zbranih dokazov ugotovil, da je pri odpiranju računa očitno prišlo do nesporazuma. Banka mu je namreč osnovni račun odprla še pred dogodkom, ki ga je opisal prosilec. Bančne kartice pa mu ni poslala, saj je prosilec podpisal, da jo bo prevzel v bančni poslovalnici. Tega ni storil, temveč je v drugi poslovalnici ponovno vložil vlogo za odprtje računa, ob čemer je naletel na opisano pojasnilo. Zatem je bil napoten v prvotno poslovalnico, kjer je prevzel bančno kartico. Ne glede na očitni nesporazum v komunikaciji je Zagovornik ugotovil, da banka prosilcu ni posegla v pravico do osnovnega računa, zato Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. **0700-52/2019/12** z dne 9. marca 2020)

Diskriminacije na delovnem mestu zaradi narodnosti ni bila ugotovljena

Na Zagovornika načela enakosti se je obrnila oseba, ki je zatrjevala, da jo sodelavci in nadrejeni diskriminirajo in trpinčijo na delovnem mestu zaradi njenega etničnega porekla. Zagovornik je opravil razgovore s sodelavci prijavitelja. Njihove izjave niso potrdile očitkov, ki jih je predlagatelj navedel v prijavi. Ta svojih trditev ni z ničimer dokazal oziroma jih podkrepil do te mere, da bi potrdile obstoj diskriminacije. Zagovornik je ugotovil, da predlagatelj ni izkazal vzročne zveze med osebnimi okoliščinami in obravnavo, ki naj bi je bil kot delavec deležen, in na podlagi vseh pridobljenih dejstev predlog za obravnavo diskriminacije zavrnil. (Odločba št. **0700-4/2020/7** z dne 27. julija 2020)

1.3.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo.

1.3.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo

Priporočilo o zagotavljanju vključujočega izobraževanja ob morebitnem ponovnem zapiranju šol

Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj ob morebitnem ponovnem zapiranj

ju šol zagotovi vključujoče izobraževanje za vse otroke, posebej glede dostopa do informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Opozoril je, da je kljub angažmaju vseh pristojnih služb med posameznimi skupinami učencev, še posebej tistimi iz t.i. ranljivih skupin, (npr. otroci z migrantskim ozadjem, otroci iz ekonomsko šibkejših okolij, romski otroci, otroci s posebnimi potrebami), prihajalo do razlik pri usvajanju znanja, kar je imelo negativen vpliv na njihov učni uspeh, posledično pa tudi na udeležanje njihove pravice do izobrazbe. Zagovornik je ocenil, da ob uvedbi izobraževanja na daljavo s pomočjo računalniške tehnologije ob prvem valu epidemije vsi učenci niso imeli enakih možnosti. Ponovil je tudi priporočilo, naj se učencem in dijakom, ki so upravičeni do subvencije za malico oziroma kosilo, v času splošnega zaprtja vzgojno-izobraževalnih zavodov, zagotovi izplačilo sredstev v višini odobrene subvencije za prehrano. (0709-60/2020/1)

Status priporočila: Delno upoštevano. MIZŠ je nekaterim delom priporočila posvetili nekaj pozornost, npr. psihološkim in psihosocialnim posledicam izobraževanja na daljavo, konec decembra 2020 je bil tudi izdan Odlok o ponovnem odprtju osnovnih šol s prilagojenim programom in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Priporočilo glede upoštevanja določb novinarskih kodeksov

Zagovornik je ob pojavu novinarskih prispevkov, ki so z načinom podajanja informacij stereotipizirali pripadnike romske skupnosti v odnosu do vprašanj, povezanih s kriminaliteto in delinkvenco, Društvu novinarjev Slovenije, Združenju novinarjev Slovenije in časniku Slovenske novice priporočil, da naj novinarji pri poročanju upoštevajo določbe novinarskih kodeksov glede izogibanja stereotipom. (0709-59/2020)

Status priporočila: Delno upoštevano. S strani medija in obeh združenj novinarjev Zagovornik ni prejel odziva na priporočilo.

Priporočila in komentar v zvezi z novim osnutkom predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o medijih

Zagovornik je v okviru javne razprave MK kot pripravljavcu predloga novele Zakona o medijih (ZMed) poslal priporočilo, v katerem se je osredotočil na predlagano ureditev prepovedi spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti, dostopnosti medijev oziroma programskih vsebin ljudem z invalidnostmi ter na pogoje za pridobitev statusa medija posebnega pomena. Zagovornik je priporočil predlagatelju, naj upošteva priporočila, ki jih je Zagovornik na zadevnem področju podal na prvi osnutek predloga novele ZMed, vključno s predlogom, da se kot prekršek določi tudi kršitev obveznosti izdajatelja medija, da umakne spletne komentarje javnosti, ki spodbujajo k nestrpnosti (t.i. *notice and take down*). (0701-1/2019/7)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

1.3.5 Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo

Prebivalci Slovenije menijo, da so narodnost, rasa ali etnično poreklo najpogostejši razlogi za diskriminacijo v Sloveniji (45 odstotkov). Kot najpogostejše tarče diskriminacije v Sloveniji pa vprašani na prvem mestu zaznavajo Rome (24 odstotkov). Anketirani so v odnosu do omenjene skupine razdeljeni, kar kažejo naslednji podatki; 70 odstotkov ljudi ne bi motilo, če bi bil njihov prijatelj Rom/Rominja (kar bi motilo 16 odstotkov ljudi). 57 odstotkov ljudi bi, če bi imeli lastno podjetje, brez zadržkov zaposlilo tudi Roma/Rominjo (16 odstotkov, pa jih ne bi želelo zaposliti). Po drugi strani pa 42 odstotkov ljudi meni, da večina Romov ne želi delati, pri čemer se s tem ne strinja zgolj četrtina vprašanih (25 odstotkov); 44 odstotkov vprašanih se ne strinja, da bi Romi, zaposleni v storitvenih dejavnostih, zagotovo odvrnili veliko strank, kar pa nasprotno meni 23 odstotkov ljudi.

Najbolj sprejemajoč odnos do Romov izkazujejo prebivalci Pomurske, Podravske, Primorsko-notranjske in Obalno-kraške regije; najnižja strpnost pa se kaže v Spodnjeposavski regiji in Jugovzhodni Sloveniji.

1.3.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo

Zaradi razglašene epidemije koronavirusne bolezni COVID-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno. Tako je pridobil informacije o diskriminaciji, kot jo zaznavajo posamezne organizacije na svojih področjih dela.

1.3.7 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine rasa ali etnično poreklo

Zagovornik na delovnem srečanju s predstavniki Socialne zbornice Slovenije

Predstavnik Zagovornika sta na povabilo Sekcije organizacij na področju integracije migrantov, ki deluje pri Socialni zbornici Slovenije, 5. februarja 2020 predstavila pristojnosti in aktivnosti Zagovornika ter podrobneje postopek ugotavljanja diskriminacije. Namen srečanja je bilo spodbuditi sodelovanje članov sekcije z Zagovornikom. Sekcija združuje predstavnike različnih organizacij na področju socialnega varstva, ki so dejavni na področju integracije migrantov. Predstavnik Zagovornika sta po predstavitvi poslala Socialni zbornici Slovenije ključne informacije o tem, kam se lahko osebe, ki menijo, da so bile diskriminirane, obrnejo po pomoč.

Zagovornik na strokovnem posvetu ob svetovnem dnevu beguncev

Predstavnik Zagovornika je 18. junija 2020 sodeloval na posvetu ob svetovnem dnevu beguncev v organizaciji Društva Odnos. Šlo je za razpravo z različnimi nacionalnimi in lokalnimi deležniki o dobrih praksah in izzivih na področju socialnega vključevanja in integracije beguncev in ljudi z migrantsko izkušnjo v Sloveniji. Predstavnik Zagovornika je predstavil primere sumov diskriminacije tujcev z begunsko izkušnjo ter migrantov. Predstavil je tudi druge načine dela glede diskriminacije na družbeni ravni ter nekatere konkretne proaktivne pobude Zagovornika, kot so pripravljene informacije o uveljavljanju pravice tujcev do odprtja osnovnega bančnega računa.

Delavnica o varstvu pred diskriminacijo v Večnamenskem romskem centru Drom v naselju Kerinov Grm pri Krškem

Predstavnik Zagovornika sta 30. julija 2020 na povabilo Večnamenskega romskega centra Drom v naselju Kerinov Grm pri Krškem izvedla delavnico o varstvu pred diskriminacijo. Udeleženkam sta predstavila, kaj pomeni diskriminacija in kdaj se lahko posamezniki, ki so žrtve ali priče diskriminacije, ali imajo vprašanje o tem, obrnejo na Zagovornika. Delavnice so se udeležile deklice in mlade ženske, ki so na delavnici povedale, da so njim ali njihovim znancem že zavrnil vstop v trgovino samo zato, ker so Romi. Nekatere so izpostavile, da so jih sošolci nadlegovali zaradi njihovega etničnega porekla.

Zagovornik je v romskem naselju Kerinov Grm predstavil možnosti, ki so na voljo v primeru različnih diskriminatornih ravnanj.

1.4 Jezik

1.4.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine jezik

Zavrnitev na razpisu za prosto delovno mesto

Kandidat za zaposlitev je bil na razpisu zavrnen, ker je predložil življenjepis v angleškem namesto v slovenskem jeziku. Zatrjeval je diskriminacijo zaradi jezika. Zagovornik je stranki pojasnil, da bi v zadevi lahko šlo za možno neposredno diskriminacijo zaradi jezika. Lahko pa bi šlo tudi za izjemo od prepovedi diskriminacije po 13. členu ZVarD, ki med drugim delodajalcem dovoljuje, da postavijo takšne pogoje, ki predstavljajo bistveno in odločilno poklicno zahtevo za opravljanje dela, kar je lahko tudi znanje jezika. Tak pogoj bi moral ustrezati tudi testu sorazmernosti. Zagovornik je kandidata povabil, da poda predlog za obravnavo. **(0702-39/2020)**

Komunikacija na upravni enoti

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki si kot tujka ureja dovoljenje za prebivanje v Sloveniji na pristojni upravni enoti. Navedla je, da zaposleni s strankami ne želijo komunicirati v angleškem jeziku, kar otežuje komunikacijo strank z upravno enoto, v komunikaciji pa naj bi bili tudi nespoštljivi. Zaposila je za svetovanje. Zagovornik je stranki pojasnil ureditev na področju jezika, in sicer da je uradni jezik poslovanja državnih (upravnih) organov v Republiki Sloveniji slovenski jezik (razen na območjih dvojezičnosti, kjer sta kot uradni jezik priznana tudi italijanščina in madžarščina). Za primere ukrepanja zaradi nespoštljive komunikacije s strani zaposlenih na upravni enoti pa je stranko seznanil z možnimi pritožbenimi potmi. **(0702-88/2020)**

1.4.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine jezik

Zavrnitev izdaje odločbe v italijanskem jeziku na dvojezičnem območju je diskriminacija

Zagovornik je obravnaval prijavo glede italijanskega državljana s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki mu upravni organ, ki deluje na dvojezičnem območju, ni želel izdati odločbe v italijanskem jeziku. Zagovornik je po preučitvi predpisov in sodne prakse Sodišča EU ugotovil, da je urad s tem, ko je zahtevo stranke za uporabo italijanskega jezika oziroma izdajo odločbe v italijanskem jeziku v postopku odmere dohodnine zavrnil, s sklicevanjem na dejstvo, da zavezanec ni pripadnik italijanske narodne skupnosti, posegel v njegovo pravico, da kot stranka postopka na dvojezičnem območju, v postopku pred državnim organom uporabi jezik narodne skupnosti, ki je sicer priznan kot uradni jezik poslovanja organa na tem območju. Z opisanim ravnanjem je urad kršil načelo prepovedi diskriminacije po ZVarD. Davčni organ, ki posluje na dvojezičnem območju, je namreč s sklicevanjem na posameznikovo osebno okoliščino državljanstva, (da gre za italijanskega državljana) in s tem povezano okoliščino ne/pripadnosti italijanski narodni skupnosti, stranki postopka onemogočil uporabo jezika narodne skupnosti (italijanskega jezika), s čimer je po mnenju Zagovornika izpolnil vse zakonske znake neposredne diskriminacije, kot jo opredeljuje 1. odstavek 6. člena ZVarD. (Odločba št. **0700-39/2019/15** z dne 12. oktobra 2020)

1.4.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine jezik

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine jezik.

1.4.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine jezik

Priporočilo glede osnutka Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državnem tožilstvu

Zagovornik je v okviru strokovnega usklajevanja zakona MP priporočal, naj se dosledno uredi raba manjšinskih jezikov kot uradnih jezikov v postopkih pred vsemi organi oblasti. Opozoril je tudi, da sta dve rešitvi iz osnutka, ki omogočata posege v delovnopravni položaj državnih tožilcev, vprašljivi z vidika prepovedi diskriminacije zaradi osebne okoliščine invalidnosti ter starosti. (**0701-11/2020/1**)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

1.4.5 Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine jezik

V letu 2020 je (deset odstotkov) v primerjavi z letom 2017 (15 odstotkov) za pet odstotnih točk manj oseb prepoznalo jezik oziroma znanje jezika kot najpogostejši razlog za diskriminacijo v Sloveniji.

Odnos prebivalcev do znanja jezika je med neopredeljenim in pozitivnim strinjanjem o enakosti; 92 odstotkov prebivalcev namreč ne bi imelo težav s tem, da je njihov sodelavec tujec, če bi dobro govoril slovensko (težave bi s tem imeli le trije odstotki sodelujočih); pri čemer 44 odstotkov ljudi moti, da se v različnih organizacijah zaposlujejo ljudje, ki ne znajo dobro slovensko (kar ne moti 31 odstotkov vprašanih).

1.4.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine jezik

Zagovornik se je v letu 2020 sestal s poslancema italijanske in madžarske narodne skupnosti Felicejem Žižo in Ferencem Horváthom. Na njuno pobudo je Zagovornik pripravil dvojezična slovensko/italijanski in slovensko/madžarski obrazec za obravnavo diskriminacije ter povzetek Rednega letnega poročila 2019 v obeh manjšinskih jezikih.

Dvojezična gradiva je Zagovornik posredoval tudi samoupravnim skupnostim, manjšinskim organizacijam, občinam in državnim organom, ki delujejo na dvojezičnem območju, ter veleposlanikoma Italije in Madžarske v Sloveniji. Po medijih pa o tem obvestil tudi pripadnike obeh manjšin.

1.4.7 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine jezik

Zagovornik je tudi v letu 2020 del osnovnih informacij o organu zagotovil v italijanskem in madžarskem jeziku, ki sta uradna jezika na območjih, kjer narodni skupnosti živita. Naslovnikom je poslal 70 dvojezičnih slovensko/madžarskih povzetkov rednega letnega poročila in 79 dvojezičnih slovensko/italijanskih povzetkov letnega poročila. Skupaj je razdelil 625 dvojezičnih slovensko/italijanskih obrazcev in 560 dvojezičnih slovensko/madžarskih obrazcev.

Zagovornik je različnim ciljnim skupinam dodatno razdelil še 1.000 slovensko-angleških obrazcev za prijavo diskriminacije.

1.5 Vera ali prepričanje

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

41. člen Ustave Republike Slovenije (svoboda vesti)

Izpovedovanje vere in drugih opredelitev v zasebnem in javnem življenju je svobodno.

Nihče se ni dolžan opredeliti glede svojega verskega ali drugega prepričanja.

Starši imajo pravico, da v skladu s svojim prepričanjem zagotavljajo svojim otrokom versko in moralno vzgojo. Usmerjanje otrok glede verske in moralne vzgoje mora biti v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo ter z njegovo svobodo vesti, verske in druge opredelitve ali prepričanja.

1.5.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine vera ali prepričanje

Višina odškodnine v sodnem postopku

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki pred delovnim sodiščem vodi postopek proti delodajalcu. Postopek se v enem delu nanaša na očitek nadlegovanja zaradi osebnih okoliščin stranke (narodnosti ter vere ali prepričanja), zaradi katerega je stranka tudi zahtevala odškodnino. Ta ji je bila v postopku delno priznana. Stranka je menila, da je odškodnina prenizka. Zagovornik je stranki svetoval, na kakšen način lahko v pritožbenem sodnem postopku okrepi argumente o nadlegovanju kot obliki diskriminacije ter zahteva višjo odškodnino. **(0702-7/2020)**

Zapis funkcionarja na družbenem omrežju

Na Zagovornika se je obrnila stranka zaradi zapisa funkcionarja na družbenem omrežju, s katerim je po oceni stranke ta zapisal neprimerno voščilo za božične praznike. Zagovornik je stranko informiral o tem, katere elemente mora vsebovati predlog za obravnavo po ZVarD (navedbo osebne okoliščine, pravic, v katere naj bi zapis posegal, ter vrsto diskriminacijo, do katere naj bi z zapisom prišlo). Stranka se za prijavo ni odločila. **(0702-3/2020)**

1.5.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine vera ali prepričanje

Starši z vrtcem dosegli dogovor o razumni prilagoditvi prehrane za otroke na podlagi vere

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, ki ga je vložila mama otroka v vrtcu. Tam naj bi otrokom velikokrat nudili prehranske obroke, ki vsebujejo svinjsko meso. Zaradi vere (ločina krščanske veroizpovedi) celotna družina in tako tudi njen otrok ne je svinjine. V vrtcu so pojasnili, da lahko obrok spremenijo le na podlagi zdravniškega potrdila o določeni dieti, kakor to določajo priporočila medicinske stroke. Toda prepoved uživanja svinjine ni temeljila na zdravstvenem stanju otroka, temveč na verskem prepričanju otroka in njegove družine. Med postopkom je stranka sporočila, da so v vrtcu prisluhnili njenim prizadevanjem za rešitev situacije in Zagovornikovim pojasnilom. Nazadnje sta mama in vrtec dosegla dogovor za primerno prilagoditev prehranskih obrokov otroka, s čimer se je preprečila posredna diskriminacija zaradi vere družine. Ker je bila v zadevi dosežena poravnava, je stranka umaknila predlog za obravnavo, Zagovornik pa je izdal sklep o ustavitvi postopka. (Sklep št. **0700-32/2019/28** z dne 24. 1. 2020)

Zavrnitev prošnje verske skupnosti za blagoslovitev osnovne šole ne pomeni diskriminacije

Manjša verska skupnost je želela blagosloviti osnovno šolo. V ta namen je na šolo naslovila dopis. Nanj ni prejela odgovora. Na Zagovornika je naslovila pritožbo za obravnavo diskriminacije zaradi vere. Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. Ustavno zavarovana pravica do verske svobode ne zajema pravice do blagoslovitve javnih objektov. Neodzivnost naslovnika prošnje pa ne posega v svobodo izražanja vere. (Odločba št. **0700-76/2019/3** z dne 20. januarja 2020)

Zavrnitev prošnje verske skupnosti za blagoslovitev javnega objekta ne pomeni diskriminacije

Manjša verska skupnost je želela blagosloviti novo športno dvorano ob njenem odprtju. V ta namen je na lastnika, javni zavod, naslovila dopis. Nanj ni prejela odgovora. Na Zagovornika je naslovila pritožbo za obravnavo diskriminacije zaradi vere. Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. Ustavno zavarovana pravica do verske svobode ne zajema pravice do blagoslovitve javnih objektov. Neodzivnost naslovnika prošnje pa ne posega v svobodo izražanja vere. (odločba št. **0700-75/2019/5** z dne 20. januarja 2020)

Različna dodelitev sedeža verskim skupnostim na državnih proslavah ne pomeni diskriminacije

Manjša verska skupnost je vložila pritožbo zaradi verske diskriminacije, do katere naj bi prihajalo s tem, ko ji ob vabilu na državne proslave ni dodeljen sedež v isti vrsti kot največjim verskim skupnostim. Zagovornik diskriminacije ni ugotovil.

Način, na katerega protokol posede vabljen na državne proslave, vključno z verskimi skupnostmi, ne poseže v nobeno od njihovih ustavno ali zakonsko varovanih pravic, vključno s pravico do verske svobode. (Odločba št. **0700-73/2019/5** z dne 19. maja 2020)

Prijavitelj ni izkazal, da sta bila vzrok za blokado twitter računa njegova vera ali prepričanje

Poslanci parlamentarne stranke so blokirali twitter račun ene od manjših verskih skupnosti. Verska skupnost se je pritožila zaradi ravnanja, ki ga je označila za diskriminacijo zaradi vere, saj naj bi blokada onemogočila širjenje njene vere med sledilci uporabnikov Twitter računov, ki so jo blokirali. Zagovornik diskriminacije ni ugotovil zaradi pomanjkanja dokazov, da je do blokade prišlo zaradi vere. Hkrati z blokado ni prišlo do kršenja verske svobode ali pravice verske skupnosti do izražanja verskih prepričanj. (Odločba št. 0700-69/2019/7 z dne 19. maja 2020)

Način obravnave peticije pred Komisijo Državnega zbora za peticije ni diskriminacija

Pritožnik je zatrjeval diskriminacijo v načinu, na katerega naj bi Komisija za peticije v Državnem zboru obravnavala njegovo peticijo. Njegova peticija namreč ni bila ustrezno obravnavana, kot problematično pa je označil tudi, da njegova peticija ni bila obravnavana na javni seji tako kot nekatere druge. Zatrjeval je diskriminacijo zaradi političnega prepričanja. Zagovornik je v postopku ugotovil, da se navedbe, da Komisija za peticije ni ustrezno obravnavala njegove peticije, niso potrdile. Ugotovil je tudi, da številne peticije niso obravnavane na javnih sejah, zato diskriminacije zaradi političnega prepričanja ni mogel potrditi. Je pa ugotovil, da je pravica do peticije premalo regulirana in da postopek obravnave peticij ni ustrezno določen. (Odločba št. 0700-79/2019/13 z dne 27. julija 2020)

1.5.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine vera ali prepričanje

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine vera ali prepričanje.

1.5.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine vera ali prepričanje

Zagovornik v letu 2020 ni izdajal priporočil glede osebne okoliščine vera ali prepričanje.

1.5.5 Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine vera ali prepričanje

Vera: Prebivalci Slovenije diskriminacijo v veliki meri razumejo kot neenako obravnavanje zaradi vere (21 odstotkov) - kar je za šest odstotnih točk več kakor v letu 2017. Sicer 21 odstotkov anketiranih (kar je za sedem odstotnih točk manj kakor v letu 2017) meni, da je vera najpogostejši razlog za diskriminacijo v Sloveniji. Ob tem pet odstotkov sodelujočih v raziskavi zaznava muslimane kot najpogostejše žrtve diskriminacije v Sloveniji, en odstotek pa kristjane.

Odnos prebivalcev do vere pa je med neopredeljenim in pozitivnim strinjanjem o enakosti, vendar bi bilo osmim odstotkom prebivalcev neprijetno, če bi jih kot župan zastopal nekristjan, kar ne bi motilo 80 odstotkov oseb. Po drugi strani pa 32 odstotkov ljudi ne bi zaupalo organizaciji z vodjo islamske vere, kateri pa bi nasprotno zaupalo 39 odstotkov vprašanih. Ob tem se 43 odstotkov ljudi ne strinja s tem, da v vrtcih oziroma šolah prilagajajo prehrano otrokom glede na njihovo vero, kar pa podpira 35 odstotkov ljudi. 67 odstotkov prebivalcev razume ljudi, ki se poročijo z osebo druge vere ali zaradi tega spremenijo svojo vero, s čimer se ne strinja 13 odstotkov vprašanih. Do poroke svojega otroka z osebo druge vere pa se pokaže večja strpnost, saj bi slednje podprlo 75 odstotkov anketiranih, česar ne bi podprlo devet odstotkov anketiranih.

Prepričanje: Četrtnina (25 odstotkov) anketiranih navaja politično prepričanje kot najpogostejši razlog za diskriminacijo v Sloveniji, kar je v primerjavi s 13 odstotki v letu 2017 velik porast. Ob tem pa šest odstotkov sodelujočih meni, da so politiki ali ljudje, ki izražajo politično prepričanje, v Sloveniji najpogostejše tarče diskriminacije, kar je za tri odstotne točke več kakor v letu 2017.

Podatki kažejo, da se je nekoliko okrepila nestrpnost do posebnega političnega prepričanja; 59 odstotkov ljudi (osem odstotkov več kot v letu 2017) namreč meni, da obstajajo ljudje, katerih politični nazori so taki, da bi jim bilo treba prepovedati pojavljanje v medijih, s čimer se ne strinja 21 odstotkov vprašanih.

Dvakrat več anketirancev je v letu 2020 zatrjevalo, da so doživeli diskriminacijo zaradi političnega prepričanja (med 22. odstotki, ki trdijo, da so doživeli diskriminacijo), in sicer 6 odstotkov (3,5 odstotka prebivalcev Slovenije), v primerjavi s sedmimi odstotki v letu 2017 (1,5 odstotka prebivalcev Slovenije). Med 14. odstotki, ki zatrjujejo, da so bili nadlegovani, pa jih je bilo 14 odstotkov nadlegovanih zaradi njihovega političnega prepričanja, kar je skoraj dva odstotka prebivalcev Slovenije.

1.5.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine vera ali prepričanje

Zaradi razglašene epidemije koronavirusne bolezni COVID-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno. Tako je pridobil informacije o diskriminaciji, kot jo zaznavajo posamezne organizacije na svojih področjih dela.

1.5.7 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine vera ali prepričanje

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal posebnih dejavnosti izobraževanja in osveščanja glede osebne okoliščine vera ali prepričanje.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

7. člen Ustave Republike Slovenije

Država in verske skupnosti so ločene.

Verske skupnosti so enakopravne; njihovo delovanje je svobodno.

1.6 Invalidnost

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

52. člen Ustave Republike Slovenije
(pravice invalidov)

Invalidom je v skladu z zakonom zagotovljeno varstvo ter usposabljanje za delo. Otroci z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter druge huje prizadete osebe imajo pravico do izobraževanja in usposabljanja za dejavno življenje v družbi. Izobraževanje in usposabljanje iz prejšnjega odstavka se financira iz javnih sredstev.

1.6.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine invalidnost

Dostop do javnega potniškega prometa

Na Zagovornika se je obrnila stranka, uporabnik vozička, glede dostopnosti javnega potniškega prometa. Izpostavila je dogodek, ko ji voznik avtobusa ni želel pripraviti klančine za vstop v vozilo ter opozorila na vprašanje dostopa na vozila osebam, ki so vezane na t.i. »električne skuterje« ter na dejstvo, da nekateri vozniki pri osebah na vozičkih zahtevajo spremstvo. Zagovornik je na podlagi prejetih informacij naslovil poizvedbo na podjetje javnega potniškega prometa. Podjetje je odgovorilo, da je naloga priprave klančine za vstop v vozilo obveznost voznika, ki je določena tudi v internih aktih prevoznika. Glede zahteve po spremljevalcu je prevoznik zagotovil, da slednjega ne zahteva. Opozoril pa je na to, da je postavitve opreme avtobusov prilagojena invalidskim vozičkom, ne pa tudi električnim skuterjem, zaradi katerih obstaja nevarnost nezgod, zaradi česar je spremljevalec iz varnostnih razlogov smiseln. Zagovornik je pojasnila preposlal stranki. **(0702-89/2020)**

Dostopnost šole za gibalno oviranega učenca

Na Zagovornika se je obrnila stranka, mati gibalno oviranega devetošolca, ki se je želel vpisati na eno od gimnazij, vendar se zanj niti ni odločil zaradi arhitektonske nedostopnosti za gibalno ovirane osebe. Zagovornika je zaprosila za nasvet glede možnosti ravnanja. Zagovornik je stranki predstavil možnost vložitve predloga za obravnavo proti gimnaziji in postopek ugotavljanja diskriminacije z namenom potrditve diskriminacije zaradi invalidnosti pri dostopu do izobraževanja. Stranka se za prijavo kasneje ni odločila, v zadevi pa se je izkazala potreba po sistemski naslovitvi tematike, saj gre za eno od gimnazij iz mreže javnega šolstva, ki niso dostopne za gibalno ovirane osebe. **(0702-68/2019)**

Odpoved delovnega razmerja osebi z invalidnostjo

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki so ji po zdravniškem pregledu na medicini dela priznali invalidnost III. stopnje. Posledično ji je delodajalec odpovedal delovno razmerje z utemeljitvijo, da drugega primernega delovnega mesta za stranko nima. Stranka se s tem ni strinjala in je menila, da bi ji delodajalec lahko prilagodil delovni proces na enak način, kot ga je prilagodil sodelavcu, ki te invalidnosti nima. Stranka je menila, da je v primerjavi s sodelavcem diskriminirana. Zaposila je za mnenje in nasvet. Zagovornik je stranko seznanil, da ima možnost sodnega varstva, informiral pa jo je tudi, na kakšen način lahko sproži postopek ugotavljanja diskriminacije pri Zagovorniku. Stranka se za prijavo ni odločila. **(0700-16/2020)**

Zagotovitev udeležbe spremljevalca osebi s paralizo na obnovitveni rehabilitaciji

Na Zagovornika se je obrnila stranka s paralizo, ker ji ni bilo omogočeno, da jo na plačani obnovitveni rehabilitaciji spremlja spremljevalec. Vprašanje se je nanašalo na to, kako je mogoče doseči izvajanje obveznosti zagotavljanja primerne prilagoditve (ki bi bila zagotovljena z udeležbo spremljevalca) pri dostopu do zdravstvene storitve obnovitvene rehabilitacije, ki jo izvajajo invalidska društva. Zagovornik je stranki podal pojasnila, na kakšen način lahko vodi postopek ugotavljanja diskriminacije v tem primeru in na kakšen način lahko poda prijavo. Stranka se za podajo prijave ni odločila. Zagovornik je v podobni zadevi že izdal odločbo o ugotovljeni diskriminaciji, vendar na tem področju ni pristojnega inšpektorata, ki bi lahko vodil prekrškovni postopek proti društvu. **(0702-59/2019)**

Dostop do trgovine v času epidemije

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je kot oseba z invalidnostmi, stara 50 let, v času razglasene epidemije zaradi novega koronavirusa želela uveljavljati možnost nakupovanja v trgovinah v času, rezerviranem izključno za ranljive skupine. Ob prihodu do trgovine v tem času je bila s strani varnostnika zavrnjena, saj je imel ta navodila, da v trgovino spušča samo starejše od 65 let. Zagovornika je prosila za nasvet. Zagovornik je stranki pripravil pojasnilo, da je imel varnostnik napačna navodila, ter ji svetoval, da trgovca seznani s tem, da so osebe z invalidnostmi vključene med ranljive skupine, vabljeni pa je tudi k podaji predloga za obravnavo diskriminacije pri Zagovorniku. **(0702-66/2020)**

Obiskovanje svojca z demenco

Stranka, sorodnica dementne in nepokretne stanovalke doma starejših občanov, je Zagovornika zaprosila za pomoč. Dom sorodnikom stanovalke ni več dovoljeval obiskov, zaradi česar se je njeno psihofizično stanje zelo poslabšalo. Zagovornik je na dom naslovil poizvedbo o pravni podlagi za popolno prepoved obiskov, brez omogočanja izjem za stanovalce z invalidnostmi, skladno z obveznostjo izvajanja primerne prilagoditve. Dom je pojasnil prizadevanja za omejitev okužb z novim koronavirusom in pravne podlage za ukrepe, vključno s Sklepom Vlade RS o uporabi ukrepov, ki jih določa Zakon o nalezljivih boleznih in Odredbo o določitvi ogroženih območij zaradi nalezljive bolezni COVID-19. Zagovornik je pojasnila doma preposlal stranki skupaj s pojasnilom, na kakšen način lahko pri Zagovorniku sproži postopek ugotavljanja morebitne diskriminacije. Stranka se je zahvalila za odzivnost. **(0702-116/2020)**

Nezadovoljstvo s priznano stopnjo invalidnosti

Na Zagovornika se je obrnila stranka zaradi dejstva, da ji Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ) ne priznava I. kategorije invalidnosti, temveč zgolj III. kategorijo. Stranka je proti odločbi ZPIZ sprožila sodni spor. Zagovorniku je preposlala izvedensko mnenje iz sodnega postopka, s katerim se stranka ni strinjala. Zagovornik je stranki pojasnil, da se v konkretni sodni postopek ne more vmešati in da gre pri ocenjevanju stopnje invalidnosti za strokovno vprašanje, za katero Zagovornik ni pristojen. Zagovornik je izrazil razumevanje za situacijo stranke ter ji svetoval o nadaljnjih možnostih ukrepanja v sodnem postopku. **(0702-26/2020)**

Oprostitev plačila sodne takse

Na Zagovornika se je obrnil zakoniti zastopnik stranke, ki vodi sodni postopek zaradi ponovne pridobitve volilne pravice, ki ji je bila odvzeta po tretjem odstavku 7. člena Zakona o volitvah v državni zbor. Stranka pred sodiščem ni uspela z zahtevkom za oprostitev plačila sodne takse, za kar je v primerih varstva pred diskriminacijo določena pravna podlaga v tretjem odstavku 10. člena Zakona o sodnih taksah. Zagovornik je stranki svetoval s pripravo argumentacije za predložitev v sodnem postopku. Stranka je Zagovornika sicer tudi širše obvestila o prizadevanjih za vrnitev volilne pravice, kar je sistemsko vprašanje, ki ga Zagovornik tudi sicer obravnava na sistemski ravni. **(0702-40/2019)**

Težave pri sodelovanju z državnimi organi

Na Zagovornika se je obrnila stranka, mati otroka s posebnimi potrebami, ki že dlje časa čaka na odločbo o usmerjanju, hkrati pa se sooča s težavami pri sodelovanju z državnimi organi na področju razreševanja položaja otroka. Zagovornik je zadevo obravnaval z vidika obveznosti državnih organov zagotavljati primerne prilagoditve za otroke z invalidnostmi, z namenom preprečevanja diskriminacije zaradi invalidnosti. Zagovornik je stranki nudil svetovanje s področja zagotavljanja primernih prilagoditev in jo informiral o pristojnih organih za posamezna vprašanja, ki jih je na Zagovornika naslovila stranka. **(0702-49/2019)**

1.6.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine invalidnost

Neupoštevanje dodatka za pomoč in postrežbo med dohodke za izračun kreditne sposobnosti ni diskriminacija

Oseba z invalidnostmi, ki prejema dodatek za pomoč in postrežbo, je želela pridobiti bančni kredit za preureditev stanovanja. Banka dodatka ni upoštevala pri izračunavanju kreditne sposobnosti osebe, zato se je ta pritožila pri Zagovorniku in zatrjevala diskriminacijo. Zagovornik je v postopku ugotovil, da je dodatek za pomoč in postrežbo strogo namenski dodatek za osebe z invalidnostmi, ki jih je dovoljeno porabiti samo za točno določen namen pomoči osebi z invalidnostmi pri vsakdanjih opravilih, in ne za financiranje kredita. Zagovornik posledično diskriminacije v zadevi ni ugotovil. (Odločba št. **0700-20/2020/3** z dne 1. julija 2020)

Sprememba mestnega režima za pešce in omejitev dostopa do starega mestnega jedra ni diskriminacija zaradi invalidnostmi

Ena od mestnih občin je mestno jedro zaprla za promet in dostop z dovolilnico omejila na lastnike in najemnike nepremičnin. Posameznik se je pritožil, saj kot oseba z invalidnostjo zdaj težje dostopa do starega mestnega jedra, kjer ima prostore tudi društvo, katerega član je. Zagovornik je ugotovil, da je ob tem mestna občina zagotovila prevoz z brezplačnim električnim vozilom, ki je na voljo vsak dan od 7.00 do 19.30. Društvo ima odpiralni čas najdlje do 18.00, v primeru podaljšanja delovnega časa društva pa lahko posameznik za dostop uporabi tudi dovolilnico društva. Nova ureditev po oceni Zagovornika zasleduje legitimen cilj – zmanjšanje prometa v mestnem središču, ureditev pa je primerna in potrebna za doseganje tega cilja, hkrati pa je poskrbljeno za ukrepe za osebe z zmanjšano mobilnostjo. (Odločba št. **0700-56/2019/8** z dne 19. februarja 2020)

Zavrnitev vstopa v trgovino osebi z invalidnostjo med epidemijo Covid-19 pomeni diskriminacijo

Zagovornik je prejel prijavo osebe na invalidskem vozičku, ki ji v času razglašene epidemije po 10. uri, torej zunaj časa, rezerviranega za ranljive skupine, ni bil dovoljen nakup.¹ Varnostnik je prijavitelja ocenil kot ranljivo skupino in mu prepovedal vstop. Zagovornik je izvedel postopek ugotavljanja diskriminacije skladno z ZVarD. Ugotovil je, da je vodstvo trgovine dalo varnostnikom napačno informacijo, da je po 10. uri prepovedano nakupovanje vsem ranljivim skupinam in ne samo starejšim osebam, kot je bilo zapisano v relevantnem odloku vlade. Zagovornik je ugotovil kršitev prepovedi diskriminacije, zato je pristojnemu inšpektoratu predlagal uvedbo postopka o prekršku. (Odločba št. **0700-24/2020/10** z dne 27. julija 2020)

¹ Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrOšnikom v Republiki Sloveniji, Uradni list RS, št. 25/20, 29/20, 32/20, 37/20, 42/20, 47/20, 53/20, 58/20, 59/20 in 67/20.

1.6.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine invalidnost

Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa je po oceni Zagovornika diskriminatoren do športnikov invalidov

Na podlagi prijave domnevne diskriminacije je Zagovornik opravil oceno diskriminatornosti Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa (ZDPIDŠ). Predpis podrobneje ureja pogoje, po katerih lahko vrhunski športniki prejmejo poseben dodatek k pokojnini. Tako imajo športniki z medaljo s svetovnega prvenstva v olimpijski panogi ali disciplini pravico do dodatka k pokojnini. Športniki invalidi s primerljivim dosežkom pa ne. Po oceni Zagovornika so vrhunski športniki invalidi in neinvalidi v primerljivem položaju, zato bi morali biti izenačeni tudi v pravicah. Zagovornik je ugotovil, da ureditev v ZDPIDŠ pomeni neposredno diskriminacijo športnikov invalidov na podlagi invalidnosti. (050-3/2020)

Pravna praznina na področju usklajevanja vrednosti invalidnin za telesne okvare z inflacijo po oceni Zagovornika povzroča diskriminacijo

Zagovornik je na podlagi pobude oškodovanca opravil oceno diskriminatornosti pravne ureditve usklajevanja invalidnin za telesne okvare. Ugotovil je, da je vse od leta 2012, ko je bila sprejeta sprememba Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, načrtovano sprejetje zakonodaje, ki bi urejala tudi način usklajevanja. Od takrat na tem področju obstaja pravna praznina – ni pravne podlage, po kateri bi bila invalidnina za telesno okvaro vključena med transferje, ki se usklajujejo po Zakonu o transferjih posameznikom in gospodinjstvom. Posledica te pravne praznine je diskriminatorna obravnava oseb, ki imajo na podlagi invalidnosti zaradi svoje telesne okvare pravico do invalidnine. (050-12/2020)

Drugačna ureditev za invalidske upokojece in osebe z invalidnostmi po oceni Zagovornika ni diskriminatorna

Pobudnica je navedla, da naj bi bili invalidski upokojecci v slabšem oziroma manj ugodnem položaju kot osebe z invalidnostmi, ki niso oziroma ne morejo biti prejemniki invalidskih pokojnin, prejemajo pa nadomestilo za invalidnost. Položaja obeh kategorij oseb sta urejena z različnima predpisoma. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) in Zakon o socialnem vključevanju invalidov (ZSVI) se nanašata na osebe z invalidnostmi v dejansko različnih situacijah. Pri osebah, obravnavanih po ZPIZ-2, je treba upoštevati njihovo upravičenosti do pravic iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja (povezanih z dejstvom njihove delovne aktivnosti). Do teh pravic osebe, obravnavane po ZSVI, niso oziroma ne morejo biti upravičene, saj nikoli niso delale ali so delale premalo časa. Ker skupini nista v primerljivih položajih, je različna ureditev v različnih zakonih z različnim naborom pravic utemeljena. Posledično je Zagovornik ocenil, da pravna ureditev ni diskriminatorna do invalidskih upokojecev. (050-3/2019)

Zakon o osebni asistenci do gluhoslepih oseb v primerjavi z gluhih osebami po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Pobudnika z gluhoslepoto sta kot slepi osebi prejemnika dodatka za pomoč in postrežbo. Z uveljavitvijo Zakona o osebni asistenci (ZOA) sta pridobila tudi pravico do osebne asistencije v obsegu 30 ur mesečno, posledično pa sta morala začeti polovico dodatka za pomoč in postrežbo nakazovati izbranemu izvajalcu osebne asistencije. Menita, da je ZOA do gluhoslepih oseb v primerjavi z gluhih osebami diskriminatoren. Zagovornik je ocenil, da iz ureditve ne izhaja slabša obravnava gluhoslepih oseb v primerjavi z gluhih osebami. Slednji namreč niti niso upravičeni do dodatka za pomoč in postrežbo ter jim ga zaradi tega tudi ni treba polovico odvajati izvajalcu, če jim je priznana pravica do osebne asistencije. Glede na navedeno je Zagovornik ocenil, da predpis ni diskriminatoren. **(050-1/2019 in 050-2/2019)**

Predpis o koriščenju turističnih bonov po oceni Zagovornika ne pomeni diskriminacije starejših, bolnih in invalidov

Stranka je na Zagovornika načela enakosti podala pritožbo zaradi nezmožnosti ljudi z invalidnostmi, bolnih in starejših, da bi izkoristili turistične bone, ki so jim bili dodeljeni. Zatrjevala je diskriminacijo zaradi starosti, invalidnosti in zdravstvenega stanja ter vprašala, zakaj ne bi mogle te osebe uporabiti bonov za druge storitve. Ugodnost je bila uvedena z Zakonom o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19.² Zagovornik je ugotovil, da je bila izdaja bonov namenjena reševanju slovenskega turizma, ki je zaradi pandemije ostal brez prihodkov, ter usmerjanju domačih gostov v koriščenju turističnih kapacitet v Sloveniji. Cilj, ki se je z boni zasledoval, je bil po oceni Zagovornika legitimen, sredstva, po katerih se je zahtevalo, da so boni porabljeni za turizem, pa primerna in potrebna. Iz ureditve tako ne izhaja sum diskriminacije. Zagovornik zato podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. **(050-17/2020)**

2 Uradni list RS, št. 80/20.

1.6.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine invalidnost

Priporočilo glede osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah stanovanjskega zakona

Zagovornik je MOP glede osnutka zakona priporočil dopolnitve z namenom izboljšanja fizične dostopnosti v večstanovanjskih stavbah za ljudi z invalidnostmi.

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče. (0709-62/2020/1)

Priporočila v zvezi z osnutkom novele Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah

Zagovornik se je v priporočilu MK v zvezi s predlogom novele Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah (ZAvMS) zavzel za širšo dostopnost vseh storitev za zagotavljanje dostopa do avdiovizualnih medijskih storitev (tudi spletna mesta, spletne aplikacije in elektronski programski vodniki, zagotavljanje informacij o dostopnosti in v dostopnih formatih) ter predlagal razmislek o uzakonitvi strožjega nadzora nad izvajanjem zahtev po dostopnosti. Zagovornik je med drugim priporočil, da se določi ureditev, ki bo zavezancem odredila zavezujoč časovni okvir in merljive vsebinske cilje ter kazalnike za doseganje dostopnosti njihovih storitev.

Zagovornik je zato priporočil, da se v 10. členu osnutka novele nakaže na pravno sistemsko povezavo z 8. in 14. členom Zakona o izenačevanju možnosti invalidov in da se čim prej sprejme najnižji skupni standard dostopnosti. (0709-48/2020)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočila in komentar v zvezi z novim osnutkom predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o medijih

Zagovornik je v okviru javne razprave MK kot pripravljavcu predloga novele Zakona o medijih (ZMed) poslal priporočilo, v katerem se je osredotočil na predlagano ureditev prepovedi spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti, dostopnosti medijev oziroma programskih vsebin ljudem z invalidnostmi ter na pogoje za pridobitev statusa medija posebnega pomena. Zagovornik je priporočil predlagatelju, naj upošteva priporočila, ki jih je Zagovornik na zadevnem področju podal na prvi osnutek predloga novele ZMed, vključno s predlogom, da se kot prekršek določi tudi kršitev obveznosti izdajatelja medija, da umakne spletne komentarje javnosti, ki spodbujajo k nestrpnosti (t.i. *notice and take down*). (0701-1/2019/7)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo v zvezi z osnutkom predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija

Zagovornik je MK kot pripravljavcu novele Zakona o Radioteleviziji Slovenija priporočil, da se med zavezanca, ki so po veljavnem zakonu oproščeni plačila RTV-prispevka, poleg socialno ogroženih in določenih skupin ljudi z invalidnostmi, vključi tudi osebe z intelektualnimi invalidnostmi. Zagovornik je ministrstvu predlagal še, naj preuči možnosti podobne ureditve tudi za osebe s psihosocialnimi invalidnostmi. (0701-10/2020/1)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočila v zvezi s Predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (PKP2)

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil sprejetje posebnih ukrepov za ranljive družbene skupine v času epidemije nalezljive bolezni COVID-19, ki jih je PKP1 spregledal ali njihovega položaja ni zadovoljivo uredil. Pri tem je izhajal iz priporočila Vladi z dne 10. aprila (št. 0701-5/2020/1), pri čemer je povzel, katera priporočila niso bila upoštevana oziroma so bila le delno upoštevana.

Tako je Zagovornik priporočil, naj se v okviru interventnih ukrepov v času epidemije zagotovi: finančna pomoč prejemnikom in izvajalcem osebne asistencije; finančna pomoč domovom za starejše; družinam otrok s posebnimi potrebami. (0701-5/2020/6)

Status priporočila: Priporočila so se upoštevala za družine otrok s posebnimi potrebami, delno upoštevala za domove za starejše, niso pa se upoštevala priporočila glede finančne pomoči prejemnikom in izvajalcem osebne asistencije.

Priporočilo glede osnutka Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državnem tožilstvu

Zagovornik je v okviru strokovnega usklajevanja zakona MP priporočal, naj se dosledno uredi raba manjšinskih jezikov kot uradnih jezikov v postopkih pred vsemi organi oblasti.

Opozoril je tudi, da sta dve rešitvi iz osnutka, ki omogočata posege v delovnopравни položaj državnih tožilcev, vprašljivi z vidika prepovedi diskriminacije zaradi osebne okoliščine invalidnosti ter starosti. (0701-11/2020/1)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede osnutka Predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi

Zagovornik je MZ priporočil, naj v osnutku zakona jasno določi načelo enake dostopnosti dolgotrajne oskrbe za vse, ne glede na osebne okoliščine upravičencev ter pravico do neodvisnega in samostojnega življenja upravičencev. Priporočil je, naj se v zakonu jasno opredeli pravica do dolgotrajne oskrbe, razčleni vse njene bistvene elemente, merila in načine uveljavljanja ter sredstva za njeno varstvo. Priporočil je tudi, naj se zagotovi primerljiva raven uživanja pravic za otroke, ki nimajo statusa zavarovancev za dolgotrajno oskrbo. (0701-14/2020/2)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede predloga Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (PKP5)

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil, da se z ukrepi tudi delavcem, ki ne morejo opravljati dela zaradi karantene ali varstva otrok (t.i. višje sile) zagotovi nadomestilo, ki ni nižje od minimalne plače (kar je že veljalo v času prvega vala epidemije). Med te delavce, ki ne morejo opravljati dela zaradi t. i. višje sile, bi morali vključiti tudi skrbnike odraslih oseb z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi ter skrbnike in rejnike otrok. Zagovornik je priporočil, da se v zakon vključijo dodatne utemeljitve razlikovanja nekaterih upravičencev in načinov

določitve višine pomoči oziroma nadomestil. Priporočil je tudi razmislek o možnostih uvedbe dodatnih posebnih ukrepov za zagotavljanje enakih možnosti tistim, ki bodo najbolj prizadeti v primeru sprejetja strožjih, z vladnim načrtom že predvidenih ukrepov za zajezitev širjenja okužb. [\(0701-15/2020/1\)](#)

Status priporočila: Priporočilo je bilo upoštevano v delu, kjer je Zagovornik predlagal nadomestilo v višini vsaj minimalne plače (v PKP7) in da so med prejemniki nadomestila tudi skrbniki in rejniki, tudi odraslih oseb (z amandmaji). Neupoštevano je ostalo priporočilo glede neuteemeljenega razlikovanja upravičencev do pomoči.

Priporočilo na predlog Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami

Zagovornik je v okviru javne razprave MIZŠ podal priporočilo na predlog Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami (ZOOMTVI) ter med drugim priporočil dopolnitev načel delovanja strokovnih centrov z načeli nediskriminacije, uživanja človekovih pravic otrok v skladu s starostjo in z zrelostjo ter eksplicitno pravico do obveščenosti, do izjave in do posvetovanja otrok in mladostnikov v vseh procesih odločanja (t.i. pravica biti slišan). Ta načela in pravice izhajajo iz Konvencije o otrokovih pravicah. Predlagal je tudi dopolnitev, da bi se podatki zbirali tudi za namene zagotavljanja in spremljanja uresničevanja enakega obravnavanja ter načrtovanja posebnih ukrepov. [\(001-6/2020/5\)](#)

Status priporočila: Delno upoštevano. Zakonodajalec je upošteval le manjši del priporočila, in sicer je med načela vključil predlagano načelo: »enake možnosti s hkratnim upoštevanjem različnih potreb otrok in mladostnikov.«

Priporočilo glede predloga novega Zakona o duševnem zdravju

Zagovornik je v priporočilu MZ opozoril na odsotnost vsebin povezanih s spoštovanjem standardov varstva človekovih pravic. MZ je med drugim priporočil, da v zakon zapiše prepoved diskriminacije, stigmatizacije ali drugega zapostavljanja na podlagi duševne motnje, prouči skladnost predvidenih rešitev s Konvencijo o pravicah invalidov ter zagotovi obveščanje, svetovanje in informiranje po načelih dostopnosti v ustreznih jezikih, oblikah in tehnologijah, vključno z informacijami v obliki lahkega branja. [\(0070-4/2020/1\)](#)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede Predloga Zakona o davku na motorna vozila

Zagovornik je v priporočilu Državnemu zboru opozoril, da prepoved diskriminacije velja tudi pri določanju ugodnosti pri oprostitvi plačila davka na motorna vozila za velike družine in ljudi z invalidnostmi. Nekateri od kriterijev za olajšave (stalno prebivališče, možnost ugodnosti za le eno vozilo, upravičenci le z določenimi vrstami invalidnosti) so vprašljivi z vidika enakega obravnavanja (tujcev, državljanov EU, starejših in oseb z nekaterimi invalidnostmi), zato je Zagovornik priporočil ureditev področja. [\(0070-3/2020/1\)](#)

Status priporočila: Neupoštevano.

Priporočilo glede osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o lokalnih volitvah

Zagovornik je MJU priporočil, naj se na lokalnih volitvah zagotovi spoštovanje volilne pravice vsem, tudi ljudem z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. V ta namen je priporočil črtanje možnosti odvzemov volilne pravice, saj to pravico neposredno varuje primarno pravo EU. Priporočil je tudi, da se volivce informira in opolnomoči tako, da se določi enoten standard dostopnosti volilnih postopkov in gradiv ter zagotovi podporno odločanje. Zagovornik je priporočil tudi sprejetje ukrepov za spodbujanje udeležbe žensk pri kandidiranju kot tudi možnosti za njihovo dejansko izvoljivost na lokalnih volitvah. **(0070-5/2020/1)**

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o referendumu in o ljudski iniciativi

Zagovornik je MJU priporočil, da s spremembo zakona omogoči uresničevanje pravice do zakonodajnega in ustavodajnega referenduma in pravice do ljudske zakonodajne in ustavodajne iniciative osebam, ki jim je bila ob odvzeti poslovni sposobnosti ali podaljšani roditeljski pravici odvzeta volilna pravica. Priporočil je posodobitev volilnih postopkov in gradiv na način, da bo že z zakonskimi jamstvi zagotovljena polna dostopnost volilnih postopkov ter opolnomočenje vseh volivcev, tudi ljudi z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. Ob tem naj se zagotovi sistem t.i. podpornega odločanja. **(0070-7/2020/1)**

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede spremembe Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji – predlog za podaljšanje časa, ko lahko kupujejo upokojenci, invalidi in nosečnice

Zagovornik je MGRT priporočil, da s spremembo odloka časovni interval nakupovanja v trgovinah z živili (izključno) za določene ranljive skupine razširi. Zagovornik je bil seznanjen, da imajo starejši (upokojenci) zaradi sprejetega vladnega odloka, ki je določenim ranljivim skupinam omogočal nakupovanje le med 8. in 10. uro, precej težav – vsi namreč pravočasno ne pridejo na vrsto. Zagovornik je zato MGRT priporočil, da s spremembo odloka časovni interval nakupovanja v trgovinah z živili (izključno) za določene ranljive skupine razširi. **(0701-2/2020/1)**

Status priporočila: Delno upoštevano.

Priporočilo glede Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa.

Na podlagi prijave domnevne diskriminacije je Zagovornik opravil oceno diskriminatornosti Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa in ocenil, da izpostavljena ureditev pomeni neposredno diskriminacijo športnikov invalidov na podlagi invalidnosti, saj predpis neenako vrednoti vrhunske dosežke v športu invalidov in neinvalidov. Vrhunski športniki invalidi z medaljo s svetovnega prvenstva v paraolimpijski disciplini ali panogi, so tako prikrajšani pri možnosti pridobitve dodatka k pokojnini. O oceni je Zagovornik obvestil MIZŠ in priporočil, naj pristopi k spremembi zakonodaje. **(050-3/2020/24)**

Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

Priporočilo o zagotavljanju vključujočega izobraževanja ob morebitnem ponovnem zapiranju šol

Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj ob morebitnem ponovnem zapiranju šol zagotovi vključujoče izobraževanje za vse otroke, posebej glede dostopa do informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

Opozoril je, da je kljub angažmaju vseh pristojnih služb med posameznimi skupinami učencev, še posebej tistimi iz t.i. ranljivih skupin (npr. otroci z migrantskim ozadjem, otroci iz ekonomsko šibkejših okolij, romski otroci, otroci s posebnimi potrebami), prihajalo do razlik pri usvajanju znanja, kar je imelo negativen vpliv na njihov učni uspeh, posledično pa tudi na udeležanje njihove pravice do izobrazbe. Zagovornik je ocenil, da ob uvedbi izobraževanja na daljavo s pomočjo računalniške tehnologije ob prvem valu epidemije vsi učenci niso imeli enakih možnosti. Ponovil je tudi priporočilo, naj se učencem in dijakom, ki so upravičeni do subvencije za malico oziroma kosilo, v času splošnega zaprtja vzgojno-izobraževalnih zavodov zagotovi izplačilo sredstev v višini odobrene subvencije za prehrano. [\(0709-60/2020/1\)](#)

Status priporočila: Delno upoštevano. MIZŠ je nekaterim delom priporočila posvetili nekaj pozornost npr. psihološkim in psihosocialnim posledicam izobraževanja na daljavo, konec decembra 2020 je bil tudi izdan Odlok o ponovnem odprtju osnovnih šol s prilagojenim programom in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

1.6.5 Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine invalidnost

Med sodelujočimi v raziskavi je 14 odstotkov vprašanih menilo, da so ljudje z različnimi invalidnostmi (ali boleznimi) najpogosteje tarča diskriminacije v Sloveniji (kar je za devet odstotnih točk več kot v letu 2017), kot najpogostejši razlog za diskriminacijo v Sloveniji pa invalidnost prepozna 21 odstotkov ljudi (kar je za tri odstotne točke več kot v letu 2017).

V primeru invalidnosti prebivalci izražajo visoko stopnjo podpore enakosti, saj bi tri četrtine prebivalcev Slovenije brez težav imele težkega invalida za sodelavca, medtem ko le devet odstotkov vprašanih v tem vidi težavo.

1.6.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine invalidnost

Predstavniki gluhih sta zaprosili Zagovornika za pogovor na temo audizma. Tako sta predstavnikoma Zagovornika 31. januarja 2020 predstavili svoje izkušnje z audizmom na različnih področjih življenja, med drugim na trgu dela in v delovnih razmerjih ter pri izobraževanju. Predstavnik Zagovornika pa so posebej zanimala njune izkušnje v izobraževanju na vseh ravneh, zlasti v povezavi z načrtovano pripravo posebnega poročila o izobraževanju gluhih. Predstavnik Zagovornika se je 21. februarja 2020 v prostorih Mestne občine Ljubljana udeležil posveta z naslovom »Jezik ljudi z gluhoslepoto«, ki ga je ob mednarodnem dnevu maternega jezika organiziralo Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN. Posvet je bil namenjen razpravi o pomenu prepoznanja in priznanja pravice gluhoslepih do svojega jezika. V Sloveniji obstaja 23 različnih taktilnih oziroma otipnih načinov sporazumevanja gluhoslepih, uveljavitev jezika gluhoslepih pa bi za ljudi s to vrsto invalidnosti pripomogla k večjemu občutku enakovrednosti in sprejemanja. Udeleženci so kot bistven element komuniciranja gluhoslepih izpostavili zaupanje med tolmačem in uporabnikom. Poudarili so, da je treba omogočiti sistemske pogoje, da se bo jezik gluhoslepih čim več uporabljal v praksi ter da se bo o njem govorilo kot o »jeziku« in ne le kot »načinu sporazumevanja«. K temu bi prispevala tudi vključitev jezika gluhoslepih v nov Nacionalni program za jezikovno politiko.

Predstavniki Zagovornika so se 8. septembra 2020 srečali z Varuhinjo pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenije Ilinko Todorovski. Na sestanku so si izmenjali ključne informacije in ugotovitve iz letnih poročil Zagovornika in Varuhinje za leto 2019 ter se posvetili nekaterim skupnim vprašanjem, kot sta npr. dostopnost programskih vsebin RTV za osebe z invalidnostmi in preprečevanje sovražnega govora v komentarjih pod spletnimi novicami, 1. oktobra 2020 so predstavniki Zagovornika na pobudo Varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenije obiskali RTV Slovenija. Namen obiska je bila podrobnejša seznanitev z delom RTV Slovenija na področju zagotavljanja dostopnosti medijskih vsebin za osebe z invalidnostmi ter na področju moderiranja komentarjev na portalu MMC. Zagotavljanje dostopnosti medijskih vsebin za osebe z invalidnostmi je najbolj razvito v okviru televizijskega programa. Tu se v največji možni meri in v skladu z razpoložljivimi sredstvi dostopnost za gluhe in naglušne zagotavlja s podnaslavljanjem vsebin, za slepe in slabovidne pa z zvočnim opisovanjem in zvočnim podnaslavljanjem, ki uporablja tehnologijo govorne sinteze.

Predstavnik Zagovornika sta 16. oktobra 2020 na pobudo predstavnikov slabovidnih na delovnem srečanju izmenjala poglede na sistemske izzive na področju urejanja pravic ljudi z invalidnostmi. V pogovoru so bila izpostavljena vprašanja o dostopnosti do tehničnih pripomočkov, o dodatku za pomoč in postrežbo ter o nekaterih izzivih glede osnutka zakona o dolgotrajni oskrbi, glede izvajanja zakona o osebni asistenci, pa tudi o (ne)zagotavljanju razumnih prilagoditev.

1.6.7 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine invalidnost

Zagovornik na osrednjem letnem srečanju Zveze Sožitje

Predstavnik Zagovornika je na povabilo Zveze društev za pomoč osebam z motnjo v duševnem razvoju - Sožitje (Zveza Sožitje) 11. januarja 2020 sodeloval na njenem letnem srečanju v Zrečah. Predstavnik Zagovornika je v svoji predstavitvi poudaril, da si mora vsak izmed nas prizadevati za vključujočo družbo, ki ne bo nikogar puščala za seboj. Predstavil je načine in možnosti delovanja Zagovornika na različnih ravneh. Kot primer dobrega sodelovanja z nevladnimi organizacijami je omenil sodelovanje Zveze Sožitje z Zagovornikom pri pripravi pisnih informacij o storitvah Zagovornika v lahkem branju. Podajanje informacij v lahkem branju po nekaterih ocenah potrebuje pol milijona prebivalcev Slovenije. To so predvsem osebe z motnjami v duševnem razvoju in duševnem zdravju, osebe z demenco, starejši, tujci in drugi.

Zagovornik podprl projekt Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi ovirami

Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je 14. januarja 2020 sodeloval na javni predstavitvi projekta Geodetskega inštituta Slovenije »Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi ovirami«, ki ga financira Ministrstvo za infrastrukturo. Cilj projekta je omogočanje fizične in digitalne dostopnosti za ranljive skupine na celotnem območju Slovenije, s čimer bodo zagotovljene njihova mobilnost, večja socialna vključenost in enakost. Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je pozdravil projekt in ga označil kot korak v pravo smer – v smer zagotavljanja večje vključenosti vseh. »Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi ovirami je projekt, s katerim se kot družba spreminjamo zato, da bi preprečevali posamične primere izključevanja. To je smer, ki prinaša napredek,« je ob predstavitvi projekta povedal zagovornik Miha Lobnik.

Zagovornik Miha Lobnik je z udeležbo na predstavitvi podprl projekt Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi ovirami.

Zagovornik na okrogli mizi »Jezik ljudi z gluhoslepoto«

Predstavnik Zagovornika je ob mednarodnem dnevu maternega jezika 21. februarja 2020 sodeloval na okrogli mizi Združenja gluhoslepih Slovenije – Dlan, z naslovom »Jezik ljudi z gluhoslepoto«. Na okrogli mizi so udeleženci razpravljali o pomenu ter prepoznanju in priznanju pravic gluhoslepih. Predstavnik Zagovornika je med drugim poudaril, da je treba pri varstvu pravic ljudi z invalidnostmi, dosledno spoštovati zaveze mednarodnega prava, kot tudi nacionalne zakonodaje. Ob tem je poudaril tudi, da so prilagoditve bistvene za polno in enako uživanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin oseb z invalidnostmi.

Zagovornik na posvetu Zveze Sožitje: Izzivi pandemije za osebe z motnjami v duševnem razvoju in njihove družine

Predstavnik Zagovornika se je 28. septembra 2020 udeležil posveta Zveze društev za pomoč osebam z motnjo v duševnem razvoju Slovenije (Zveza Sožitje) »Izzivi pandemije za osebe z motnjami v duševnem razvoju in njihove družine«. Razpravljavci so večino časa posvetili učinkom različnih omejevalnih in varovalnih ukrepov zaradi epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na ljudi z motnjami v duševnem razvoju in njihove svojce. Poudarek razpravljavcev na posvetu je bil na socialni izključenosti kot posledici zaradi zaprtja ustanov za institucionalno varstvo, delo in rehabilitacijo in šol ter pomanjkanja strokovne in psihosocialne podpore ljudem z motnjo v duševnem razvoju in njihovim svojcem. Udeleženci so povedali, da pogrešajo tudi nekatere interventne ukrepe za blaženje stisk, tudi finančnih.

Predstavnik Zagovornika na odprtju razstave likovnih del »Čutenja gluhoslepih«

Predstavnik Zagovornika se je 1. julija 2020 udeležil in nagovoril udeležence slovesnosti ob otvoritvi razstave likovnih izdelkov članov Združenja gluhoslepih Slovenije DLAN »Čutenja gluhoslepih«. Združenje DLAN tradicionalno prireja razstave likovnih del gluhoslepih ljudi v spomin na gluhoslepo pisateljico in aktivistko Helen Keller. Predstavnik Zagovornika je v pozdravnem nagovoru poudaril pomen vključevanja ljudi z vsemi oblikami invalidnostmi v družbeno življenje.

Zagovornik na okrogli mizi ob izdaji knjige o seksualnem življenju ljudi s hendikepom

Predstavnik Zagovornika je 9. oktobra 2020 sodeloval na okrogli mizi, ki jo je ob izdaji knjige »Pomoč pri seksualnem življenju ljudi s hendikepom« izdal OPRO – Zavod za aplikativne študije. O pravicah ljudi z invalidnostmi, da izrazijo in zadovoljijo svoje potrebe po spolnosti, se tudi med zdravstvenimi strokovnjaki in drugimi, ki delujejo na področju skrbi za osebe z invalidnostmi, malo govori. Tema je težka tudi za starše in skrbnike teh oseb, posebej kadar gre za osebe s psihosocialnimi in intelektualnimi invalidnostmi. Predstavnik Zagovornika je pozdravil izid knjige, ki pomembno prispeva k osveščanju in razumevanju teh vprašanj, ki ne smejo biti tabu.

Predstojnik Zagovornika na zaključni konferenci projekta ZaVse/4ALL

Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je 23. oktobra 2020 sodeloval na zaključni spletni konferenci projekta ZaVse/4ALL, ki so ga izvajali Združenje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Republiki Sloveniji, Slovenska filantropija in VOZIM, Zavod za inovativno izobraževanje. Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je pozdravil uspešen zaključek projekta in njegove rezultate ter poudaril pomen nadaljevanja aktivnosti iz projekta tudi po njegovem zaključku. Cilj projekta je bila promocija enakih možnosti in enake obravnave ter preprečevanja diskriminacije ranljivih družbenih skupin. Projekt je posebej naslovil tudi vprašanja zaposlovanja ljudi z invalidnostmi, njihovo diskriminacijo pri zaposlovanju in dostopanju do grajenega okolja in informacij. Med rezultati projekta so tudi brošure in priročniki o dostopnosti in o zaposlovanju invalidov, pa tudi vodiča v lahkem branju po zakonu o osebni asistenci in po zakonu o socialnem vključevanju invalidov.

Zagovornik na dogodku Združenja gluhih Slovenije 14 11 o audizmu

Predstavnik Zagovornika je 13. novembra 2020 sodeloval na spletnem dogodku Združenja gluhih Slovenije 14 11 o audizmu – diskriminacija gluhih. Združenje gluhih Slovenije 14 11 se med drugim posveča osveščanju javnosti o pomenu slovenskega znakovnega jezika kot maternega jezika gluhih ljudi. Poudarek spletnega dogodka je bil na izkušnjah v času epidemije nalezljive bolezni COVID-19. Predstavnik Zagovornika je udeležence dogodka povabil, da izkušnje, ki bi lahko predstavljale diskriminacijo, delijo z Zagovornikom – bodisi na način prijave diskriminacije ali na način prošnje za brezplačno svetovanje. Kot rešitev dodatnim omejitvam komunikacije zaradi rabe zaščitnih mask in s tem onemogočenega branja z ustnic je predstavnik Zagovornika opozoril na posebne, gluhim prijazne izvedbe zaščitnih mask s prozornim okencem, ki omogočajo spremljanje ustnic in obrazne mimike, kar je nujno za rabo znakovnega jezika.

Zagovornik je nagovoril udeležence na strokovnem posvetu Zavoda Risa o lahkem branju

Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je 25. novembra 2020, kot častni gost nagovoril udeležence dvodnevne spletne strokovne posveta o lahkem branju z naslovom »Jezik pride naproti«. Posvet je pripravil Zavod Risa – Center za splošno, funkcionalno in kulturno opismenjevanje. Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je v svojem nagovoru med drugim poudaril, da je lahko branje pravica ljudi z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi, hkrati pa tudi izziv za vse, ki želijo sporočiti informacije v lahkem branju, tudi za Zagovornika. Pravica do informiranosti je ena od temeljnih človekovih pravic. Je ključna za sprejemanje utemeljenih odločitev in za vključenost v družbo. Eden od načinov, kako vsebino približati čim širšemu krogu ljudi, je lahko branje.

Zagovornik se je Zavodu Risa in njegovim partnerjem zahvalil za prizadevanja, da se uresniči pravica dostopa do informacij tudi za vse tiste, ki imajo težave pri razumevanju vsebin, ko so te podane na običajen način.

1.7 Starost

1.7.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine starost

Omejitev vstopa v trgovino starejšim od 65. let v času epidemije

Zagovornik je v času epidemije koronavirusne bolezni prejel več vprašanj glede diskriminacije zaradi starosti, saj je bil starejšim od 65 let vstop v trgovine prepovedan, razen v času rezerviranja zanje (od 8. do 10. ure in v zadnji uri obratovanja trgovine). Zagovornik je na podlagi prejetih vprašanj uvedel postopek ocene diskriminatornosti Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji.³ Na podlagi zbranih podatkov je ugotovil, da prepoved vstopa v trgovine za starejše po 10. uri ni bil sorazmeren ukrep, poleg tega pa je bila Slovenija edina država, poleg le še ene evropske države, ki je starejšim po določeni uri prepovedovala nakupovanje. Glede na navedeno je Zagovornik ocenil, da je bila rezervacija časa za nakupovanje ranljivih skupin sorazmeren ukrep, določba Odloka Vlade Republike Slovenije, ki jim je prepovedovala vstop po 10. uri, pa je bila diskriminatorna do starejših. Stranke je obvestil o svojem stališču. [\(0702-57/2020, 0702-63/2020 in 0702-67/2020\)](#)

Izplačilo sredstev prostovoljnega pokojninskega zavarovanja

Zagovornik je prejel vprašanje stranke, ki je vplačevala prispevke za prostovoljno pokojninsko zavarovanje. Ob upokojitvi je želela aktivirati zbrana sredstva. Ker je prispevke vplačevala manj kot deset let, je bil na izplačilo skladno z Zakonom o davku od prometa zavarovalnih poslov (ZDPZP)⁴ obračunan davek v višini 8,5 odstotka zbranih sredstev. Stranka je menila, da je diskriminatorna obravnavana zaradi njene starosti, saj mlajši delavci, ki pred upokojitvijo vplačujejo prispevke več kot deset let, dajatve niso dolžni plačati. Zagovornik je stranki pojasnil, da obračun davka ni odvisen od starosti posameznika, ampak od števila let vplačevanja prispevkov. ZDPZP omogoča tudi zadržanje privarčevanih sredstev do izteka obdobja desetih let od začetka varčevanja, kar predstavlja primerno prilagoditev za tiste starejše osebe, ki bi se upokojile pred iztekom tega obdobja. [\(0702-31/2020\)](#)

Vključitev v javna dela

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki kot brezposelna oseba že več let čaka na priložnost za vključitev v javna dela. Meni, da ji to ni omogočeno zaradi starosti in etnične pripadnosti, konkretno priimka na -ić. Zagovornik je stranki svetoval in pojasnil, da lahko ukrepa v konkretnih primerih diskriminacije, kjer je mogoče ugotoviti, da je razlog za neenako obravnavo v osebnih okoliščinah stranke. Pojasnil je, na kakšen način vložiti predlog za obravnavo, na podlagi katerega Zagovornik v konkretnih primerih diskriminacije lahko ukrepa. [\(0702-29/2020\)](#)

³ Uradni list RS, št. 25/20, 29/20, 32/20, 37/20, 42/20, 47/20, 53/20, 58/20, 59/20 in 67/20.

⁴ Uradni list RS, št. 96/05 – uradno prečiščeno besedilo in 90/14.

Omejitev opravljanja sodniške funkcije zaradi starosti

Na Zagovornika se je obrnila stranka s prošnjo za svetovanje glede omejitve starosti za opravljanje sodniške funkcije pri mednarodni športni zvezi. Stranka je bila seznanjena z odločitvijo Zagovornika v primerljivi zadevi z drugega športnega področja. Zanimalo jo je, ali so argumenti, ki jih je Zagovornik uporabil v drugi zadevi, relevantni tudi na mednarodni ravni ter ali lahko ukrepa zaradi določila svoje športne zveze. Zagovornik je stranki pojasnil, da je argumentacija lahko relevantna. Z vidika razlikovanja zaradi starosti na področju dela zakonodaja (Direktiva 2000/78/ES, ZVarD) določa, da neenako obravnavanje zaradi starosti ne pomeni diskriminacije, če zaradi narave določene poklicne dejavnosti ali konteksta njenega opravljanja taka značilnost predstavlja bistveno in odločilno poklicno zahtevo, vendar le pod pogojem, da je cilj legitimen, zahteva pa ustrezna, potrebna in sorazmerna. Možno bi bilo torej zatrjevati, da določena starost ni pogoj za opravljanje dela sodnika. Stranko je še informiral, da je pravila delovanja mednarodne organizacije treba izpodbijati po pravu države, v kateri ima organizacija sedež. (0702-120/2020)

1.7.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine starost

V primeru dostopa do dela Zagovornik ni ugotovil diskriminacije

Stranka se je pritožila zaradi domnevne diskriminacije zaradi starosti pri dostopu do dela. Na javni poziv za zainteresirane za sodelovanje pri projektu je poslala ponudbo, vendar je organizacija ni povabila k sodelovanju. Ker je imela ustrezne izkušnje, je posumila, da bi razlog lahko bil v njeni starosti. Ker v postopku za to, razen občutka, ni mogla ponuditi nobenega dokaza ali svojega občutka podkrepiti s kakršnimi koli okoliščinami, ki bi izvirale iz komunikacije z organizacijo, Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. 0700-19/2020/8 z dne 24. julija 2020)

V primeru podelitve naziva občinskega športnika leta ni šlo za diskriminacijo

Zagovornik je prejel prijavo zaradi domnevne starostne diskriminacije kandidata za naziv športnika leta v eni od občin. Naziv je bil podeljen mlajšemu profesionalnemu športniku, medtem ko prijavitelj tekmuje v svoji starostni kategoriji kot športnik veteran. Zagovornik je v postopku ugotovil, da organizacija, ki nagrado podeljuje, upošteva vrsto meril, med katerimi starosti ni. Poleg tega je Zagovornik ugotovil, da predlagatelj niti ni v primerljivem položaju z dobitnikom priznanja (saj tekmuje v popolnoma različnih kategorijah), zato diskriminacije ni potrdil. (Odločba št. 0700-23/2020/15 z dne 21. decembra 2020)

1.7.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede na osebno okoliščino starost

Prepoved vstopa v trgovine za starejše od 65 let po 10. uri med epidemijo je (bila) po oceni Zagovornika diskriminatorna

Zagovornik je v času razglašene epidemije COVID-19 prejel več prijav diskriminacije zaradi starosti, saj je bil starejšim od 65 let vstop v trgovine prepovedan, razen v času rezerviranem zanje (od 8. do 10. ure in v zadnji uri obratovanja trgovine).⁵ Zagovornik je na podlagi prejetih prijav uvedel postopek ocene diskriminatornosti Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji.⁶ Zagovornik je v postopku pridobil stališča Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) in infekcijske klinike. Pridobil pa je tudi informacije o tem, ali je bil vstop v trgovine starejšim ob določenih urah prepovedan tudi v drugih evropskih državah. Na podlagi zbranih podatkov je ugotovil, da prepoved vstopa v trgovine za starejše po 10. uri ni bil sorazmeren ukrep, poleg tega pa je bila Slovenija edina država poleg le še ene evropske države, ki je starejšim po določeni uri prepovedovala nakupovanje. Glede na navedeno je Zagovornik ocenil, da je bila rezervacija časa za nakupovanje ranljivih skupin sorazmeren ukrep, določba Odloka Vlade Republike Slovenije, ki jim je prepovedovala vstop po 10. uri, pa je diskriminatorna do starejših. Zagovornik je na Vlado RS podal priporočilo, naj tovrstnih omejitev v primeru ponovitve epidemije ne uvede. (050-8/2020)

Določbe Zakona o državljanstvu, ki določajo pogoje za izredno naturalizacijo po oceni Zagovornika niso diskriminatorne do mladoletnih oseb brez spremstva

Pobudnica se je na Zagovornika obrnila s pobudo za oceno diskriminatornosti Zakona o državljanstvu Republike Slovenije (ZDRS), ki mladoletnikom brez spremstva, ki izkazujejo pomembne dosežke za Republiko Slovenijo, ne omogoča pridobitve slovenskega državljanstva z izredno naturalizacijo, medtem ko je polnoletnim osebam to omogočeno. Zagovornik je v postopku ugotovil, da se z izredno naturalizacijo zasleduje državni interes, za katerega je zakonodajalec presodil, da ga lahko izpolnijo polnoletne osebe s polno poslovno sposobnostjo. Zagovornik je ocenil, da je polnoletnost ustrezen in primeren pogoj glede na cilj, ki se zasleduje. Ocenil je tudi, da ZDRS že vsebuje možnost za pridobitev državljanstva za mladoletnike brez spremstva po petih letih bivanja v Republiki Sloveniji s statusom mednarodne zaščite, ne da bi morali dokazovati, da so državi koristni zaradi znanstvenih, gospodarskih, kulturnih, nacionalnih ali podobnih razlogov v smislu 13. člena ZDRS. Posledično diskriminatornosti ureditve Zagovornik ni ugotovil. (050-5/2019)

5 Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 25/20, 29/20, 32/20, 37/20, 42/20, 44/20, 47/20, 53/20, 58/20, 59/20 in 67/20).

6 Uradni list RS, št. 25/20, 29/20, 32/20, 37/20, 42/20, 47/20, 53/20, 58/20, 59/20 in 67/20.

1.7.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine starost

Priporočilo na predlog Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami

Zagovornik je v okviru javne razprave MIZŠ podal priporočilo na predlog Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami (ZOOMTVI) ter med drugim priporočil dopolnitev načel delovanja strokovnih centrov z načeli nediskriminacije, uživanja človekovih pravic otrok v skladu s starostjo in z zrelostjo ter jasno pravico do obveščenosti, do izjave in do posvetovanja otrok in mladostnikov v vseh procesih odločanja (t.i. pravica biti slišan). Ta načela in pravice izhajajo iz Konvencije o otrokovih pravicah. Predlagal je tudi dopolnitev, da bi se podatki zbirali tudi za namene zagotavljanja in spremljanja uresničevanja enakega obravnavanja ter načrtovanja posebnih ukrepov. [\(001-6/2020/5\)](#)

Status priporočila: Delno upoštevano. Zakonodajalec je upošteval del priporočila, in sicer je med načela vključil predlagano načelo: »enake možnosti s hkratnim upoštevanjem različnih potreb otrok in mladostnikov.«

Priporočila v zvezi s Predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (PKP2)

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil sprejetje posebnih ukrepov za ranljive družbene skupine v času epidemije nalezljive bolezni COVID-19, ki jih je PKP 1 spregledal ali njihovega položaja ni zadovoljivo uredil. Pri tem je izhajal iz priporočila Vladi, z dne 10. aprila (št. 0701-5/2020/1), pri čemer je povzel, katera priporočila niso bila upoštevana oziroma so bila le delno upoštevana.

Tako je Zagovornik priporočil, naj se v okviru interventnih ukrepov v času epidemije zagotovi finančna pomoč domovom za starejše. [\(0701-5/2020/6\)](#)

Status priporočila: Priporočila so se upoštevala.

Priporočilo glede osnutka Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državnem tožilstvu

Zagovornik je v okviru strokovnega usklajevanja zakona MP opozoril, da sta dve rešitvi iz osnutka, ki omogočata posege v delovnopravni položaj državnih tožilcev, vprašljivi z vidika prepovedi diskriminacije zaradi osebne okoliščine invalidnosti ter starosti. [\(0701-11/2020/1\)](#)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede osnutka Predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi

Zagovornik je MZ priporočil, naj v osnutku zakona jasno določi načelo enake dostopnosti dolgotrajne oskrbe za vse, ne glede na osebne okoliščine upravičencev ter pravico do neodvisnega in samostojnega življenja upravičencev. Priporočil je, naj se v zakonu jasno opredeli pravica do dolgotrajne oskrbe, razčleni vse njene bistvene elemente, merila in načine uveljavljanja ter sredstva za njeno varstvo. Priporočil je tudi, naj se zagotovi primerljiva raven uživanja pravic za otroke, ki nimajo statusa zavarovancev za dolgotrajno oskrbo. [\(0701-14/2020/2\)](#)
Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede spremembe Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji – predlog za podaljšanje časa, ko lahko kupujejo upokojenci, invalidi in nosečnice

Zagovornik je MGRT priporočil, da se s spremembo odloka časovni interval nakupovanja v trgovinah z živili (izključno) za določene ranljive skupine razširi. Zagovornik je bil seznanjen, da imajo starejši (upokojenci) zaradi sprejetega vladnega odloka, ki je določenim ranljivim skupinam omogočal nakupovanje le med 8. in 10. uro, precej težav – vsi namreč pravočasno ne pridejo na vrsto. Zagovornik je zato MGRT priporočil, da s spremembo odloka časovni interval nakupovanja v trgovinah z živili (izključno) za določene ranljive skupine razširi. [\(0701-2/2020/1\)](#)
Status priporočila: Delno upoštevano.

Priporočilo glede diskriminatornosti Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS

Zagovornik je v času razglašene epidemije prejel več prijav diskriminacije zaradi starosti, saj je bil starejšim od 65 let vstop v trgovine prepovedan, razen v času, rezerviranem zanje (od 8. do 10. ure in v zadnji uri obratovanja trgovine). Zagovornik je na podlagi prejetih prijav uvedel postopek ocene diskriminatornosti. V postopku je pridobil stališča Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ). Pridobil je tudi informacije o tem, ali je bil vstop v trgovine starejšim v določenih urah prepovedan še v katerih drugih evropskih državah. Na podlagi zbranih podatkov je ugotovil, da prepoved vstopa v trgovine za starejše po 10. uri ni bil sorazmeren ukrep, poleg tega pa je bila Slovenija edina država v Evropi, ki je poleg Srbije starejšim po določeni uri prepovedovala nakupovanje. Glede na navedeno je Zagovornik ocenil, da je bila rezervacija časa za nakupovanje izključno ranljivih skupin (tudi starejših) ustrezen in sorazmeren ukrep, določba odloka vlade, ki jim je prepovedovala vstop po 10. uri, pa je do starejših diskriminatorna. [\(050-8/2020/39\)](#)
Status priporočila: Upoštevano, saj omejitev ni več veljala v drugem valu epidemije.

Priporočilo glede zagotavljanja pogojev za pouk na daljavo za vse šoloobvezne otroke

Zagovornik je v priporočilu MIZŠ izpostavil, da nekatere družine s šoloobveznimi otroki v Sloveniji v času epidemije (še) nimajo zagotovljenega primerne dostopa do pouka na daljavo. Predlagal je, naj ministrstvo šolam pomaga z neposrednim nakupom informacijsko-komunikacijske opreme in jim zagotovi dostop do svetovnega spleta. [\(0701-4/2020/1\)](#)

Status priporočila: Delno upoštevano. Ministrstvo je pojasnilo, da izvaja projekt za zagotavljanje IKT opreme šoloobveznim otrokom, prav tako jim pomagajo donatorji. Zagovornik je na podlagi medijskih objav ocenil, da nekaj otrok kljub prizadevanjem pristojnih ni imelo dostopa do IKT opreme in kakovostne povezave do svetovnega spleta.

Priporočilo glede nadaljnjih ukrepov za blaženje posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na stanovanjskem področju

Zagovornik je MOP priporočil nadaljnje ukrepe za blaženje posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na stanovanjskem področju. Ker so informacije o pravicah in možnostih pomoči najemnikom stanovanj zelo razpršene, je Zagovornik priporočil, da ministrstvo zagotovi dostopne in razumljive informacije o pravicah in možnostih pomoči najemnikom stanovanj na enem mestu in da v prihodnjih mesecih pozorno spremlja položaj na stanovanjskem trgu ter se po potrebi odzove z razpoložljivimi ukrepi (npr. dodatne subvencije, zamrznitve najemnin) pri čemer naj posebno pozornost nameni ranljivim skupinam. [\(0701-5/2020/4\)](#)

Status priporočila: Neupoštevano.

Priporočilo o zagotavljanju vključujočega izobraževanja ob morebitnem ponovnem zapiranju šol

Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj ob morebitnem ponovnem zapiranju šol zagotovi vključujoče izobraževanje za vse otroke, posebej glede dostopa do informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Opozoril je, da je kljub angažmaju vseh pristojnih služb med posameznimi skupinami učencev, še posebej tistimi iz t.i. ranljivih skupin (npr. otroci z migrantskim ozadjem, otroci iz ekonomsko šibkejših okolij, romski otroci, otroci s posebnimi potrebami), prihajalo do razlik pri usvajanju znanja, kar je imelo negativen vpliv na njihov učni uspeh, posledično pa tudi na udeležanje njihove pravice do izobrazbe. Zagovornik je ocenil, da ob uvedbi izobraževanja na daljavo s pomočjo računalniške tehnologije ob prvem valu epidemije vsi učenci niso imeli enakih možnosti. Ponovil je tudi priporočilo, naj se učencem in dijakom, ki so upravičeni do subvencije za malico oziroma kosilo, v času splošnega zaprtja vzgojno-izobraževalnih zavodov zagotovi izplačilo sredstev v višini odobrene subvencije za prehrano. [\(0709-60/2020/1\)](#)

Status priporočila: Delno upoštevano. MIZŠ je nekaterim delom priporočila posvetili nekaj pozornost npr. psihološkim in psihosocialnim posledicam izobraževanja na daljavo, konec decembra, 2020 je bil tudi izdan Odlok o ponovnem odprtju osnovnih šol s prilagojenim programom in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok ter mladostnikov s posebnimi potrebami.

1.7.5 Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine starost

Starost, kot najpogostejši razlog za diskriminacijo v Sloveniji, zaznava devet odstotkov ljudi, kar je sicer za eno odstotno točko manj kakor v letu 2017.

Anketirani, ki menijo, da so bili žrtve diskriminacije, so slednjo najpogosteje doživljali zaradi svoje starosti (22 odstotkov), kar je za tri odstotne točke več kakor v letu 2017, ko so jo prav tako navajali kot najpogostejši razlog.

Starejši: 87 odstotkov ljudi meni, da lahko starejši pomembno prispevajo k razvoju družbe (s čimer se ne strinja le pet odstotkov ljudi); 53 odstotkov ljudi meni, da so starejše generacije enako sposobne kot mlajše.

Sicer pa 11 odstotkov sodelujočih v raziskavi meni, da so starejše osebe najpogosteje tarče diskriminacije, kar pa je za sedem odstotnih več kakor v letu 2017.

Mladi: 50 odstotkov ljudi se ne strinja s trditvijo, da so mlade generacije brez kakršnih koli moralnih vrednot, kar pa meni 19 odstotkov ljudi.

Mlajše osebe kot najpogostejše tarče diskriminacije v Sloveniji, zaznavajo štirje odstotki vprašanih, kar je za tri odstotne točke več v primerjavi z letom 2017.

Mladi (15 do 24) in starejši (65 in 75) so tisti prebivalci, ki v povprečju izkazujejo večjo stopnjo strpnosti, nekoliko manj pa je ta izražena med vmesnimi starostnimi skupinami, najmanj med osebami, starimi od 25 do 34 let.

1.7.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine starost

Zagovornik sodeloval v poglobljenem intervjuju EIGE

Zagovornik je 29. septembra 2020 sodeloval v poglobljenem intervjuju, ki predstavlja del raziskave, ki jo v sodelovanju z Evropskim institutom za enakost med spoloma (EIGE) izvaja neprofitni zasebni raziskovalni inštitut RAND Evropa. Raziskava se osredotoča na posledice epidemije koronavirusne bolezni za ženske in otroke – žrtve nasilja v družini. Raziskava naj bi izboljšala razumevanje različnih ukrepov in pobud, ki so bile uvedene za podporo žrtvam nasilja v družini v kontekstu krize kot posledice epidemije koronavirusne bolezni. Predstavnik Zagovornika je poslal svoja opažanja na podlagi spremljanja stanja na splošno v tem polju, (stopnjevanje problemov, duševno zdravje in tesnoba idr.), posebej je izpostavil tudi opažanja o dobrih praksah – kot je bilo ciljno osveščanje nevladnih organizacij, zlasti SOS telefona in policije ter preboji pri informiranju posebno ranljivih skupin, (npr. lahko branje na RTV Slovenija, tolmačenje vseh novinarskih konferenc vlade v slovenski znakovni jezik).

1.7.7 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine starost

Zagovornik na okrogli mizi »Človekove pravice in starejši«

Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je 22. oktobra 2020 sodeloval na spletni okrogli mizi »Človekove pravice in starejši«, ki sta jo pripravila Inštitut Novum in Evropski liberalni forum. Udeleženci pogovora so izhajali iz odnosa družbe do starejših, kot se je ta pokazal v obdobju epidemije nalezljive bolezni COVID-19 in kazal elemente starizma, od posameznih ekscesov povečanega varovanja in s tem pretiranega omejevanja pravic do razkrivanja strukturnih in sistemskih problemov dolgoletnega zanemarjanja področja dolgotrajne oskrbe, paliativne oskrbe in kapacitet ležalnih bolnišnic.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

56. člen Ustave Republike Slovenije (pravice otrok)

Otroci uživajo posebno varstvo in skrb. Človekove pravice in temeljne svoboščine uživajo otroci v skladu s svojo starostjo in zrelostjo.

Otrokom se zagotavlja posebno varstvo pred gospodarskim, socialnim, telesnim, duševnim ali drugim izkoriščanjem in zlorabljanjem. Takšno varstvo ureja zakon.

Otroci in mladoletniki, za katere starši ne skrbijo, ki nimajo staršev ali so brez ustrezne družinske oskrbe, uživajo posebno varstvo države. Njihov položaj ureja zakon.

1.8 Spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz

1.8.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz

Opredelitev družinskih članov pri prehajanju meje

Na Zagovornika se je obrnila stranka z vprašanjem, ki se je nanašalo na opredelitev družinskih članov v povezavi z ukrepi proti širjenju okužbe z novim koronavirusom na področju prehajanja državne meje z Republiko Italijo, določenimi z Odlokom Vlade Republike Slovenije.⁷ V novici, ki je bila o tem objavljena na uradni spletni strani Vlade Republike Slovenije, med ožjimi družinskimi člani niso bili navedeni partnerji v partnerskih zvezah in nesklenjenih partnerskih zvezah po Zakonu o partnerski zvezi (ZPZ).⁸ Stranko je zanimalo, ali so ti vključeni med družinske člane, ki se skladno z izjemami smejo medsebojno obiskovati. Zagovornik je pojasnil, da Odlok definicije, kdo sodi med ožje družinske člane, ne vsebuje, zato se je treba za zakonsko opredelitev ožjih družinskih članov nasloniti na veljavne predpise, ki urejajo družinska in partnerska razmerja. Pravni položaj partnerjev v partnerski zvezi in nesklenjeni partnerski zvezi, na katere se nanaša vaše vprašanje, je urejen v ZPZ. Partnerja iz partnerske skupnosti ali nesklenjene partnerske skupnosti po ZPZ torej po zakonu sodita med ožje družinske člane iz obravnavanega Odloka. V nasprotnem primeru, če bi bil Odlok tolmačen drugače, bi se postavilo vprašanje možne diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti. (0702-72/2020)

Nestrpno izražanje člana organizacije

Na Zagovornika se je obrnila članska organizacija, ki je podala pismo podpore projektu, namenjenemu osveščanju o nediskriminaciji pripadnikov LGBT skupnosti. Zaradi pisma podpore je protestiral eden od članov organizacije, ki se je javno distanciral od podpore in v zapisu izražal nestrpna mnenja. Zagovornik je pritrdil, da gre za neprimerno izražanje, hkrati pa je opozoril na svobodo izražanja mnenj, ki je omejena le, kadar mnenja privedejo do kaznivih dejanj, (npr. do javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti iz 297. člena Kazenskega zakonika) ali ko pomenijo katero od prepovedanih oblik diskriminacije. Takšna prepovedana oblika je pozivanje k diskriminaciji iz 10. člena ZVarD, vendar pa navedeno mnenje člana ne vsebuje elementov pozivanja k diskriminaciji. (0702-117/2020)

7 Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o odrejanju in izvajanju ukrepov, povezanih s preprečevanjem širjenja COVID-19, na mejnih prehodih na zunanji meji in na kontrolnih točkah na notranjih mejah Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 64/20.

8 Uradni list RS, št. 33/16.

1.8.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije zaradi osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz.

1.8.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz

Pogoji za sklenitev zakonske in partnerske zveze so po oceni Zagovornika diskriminatorni

Zagovornik je na pobudo dveh posameznikov opravil oceno diskriminatornosti členov Družinskega zakonika (DZ) in Zakona o partnerski zvezi (ZPZ), ki določajo pogoje za sklenitev zakonske in partnerske zveze in pogoje za dostop do možnosti skupne posvojitve. Zagovornik v oceni ugotavlja, da obstoj dveh različnih oblik zakonske ureditve partnerskih zvez neupravičeno razlikuje in deli ljudi po spolni usmerjenosti. V primeru istospolne ali heterospolne življenjske skupnosti gre namreč za identičen značaj življenjske skupnosti in ni razloga za pravno razlikovanje ureditve teh skupnosti, ki trenutno temelji izključno na spolu partnerjev in/ali njuni spolni usmerjenosti, kar predstavlja diskriminacijo. Po ugotovitvah Zagovornika so tudi pogoji za dostop do skupne posvojitve vezani na spol partnerjev oziroma njuno spolno usmerjenost, razlog za to pa ni nikjer utemeljen. Prepoved dostopa do možnosti kandidiranja za skupno posvojitve v ZPZ, po oceni Zagovornika, ustreza definiciji neposredne diskriminacije, omejitev možnosti skupne posvojitve v DZ na zakonce ali zunajzakonske partnerje, pa ustreza definiciji neposredne diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti. Zagovornik je v zadevi vložil zahtevo za presojo ustavnosti na Ustavno sodišče Republike Slovenije. (050-1/2018)

1.8.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz

Priporočilo glede Predloga novega Zakona o nalezljivih boleznih

Zagovornik je MZ priporočil, naj bo obveščanje, svetovanje in izobraževanje prebivalstva zagotovljeno po načelih dostopnosti v ustreznih jezikih, oblikah in tehnologijah. Zagovornik je opozoril tudi na cepljenje kot pogoj za dostop do programov srednjih in visokošolskih zavodov zdravstvene smeri. Priporočil je, da naj zaščitno opremo za osebe v slabšem materialnem stanju zagotovi država in da naj MZ zakon dopolni tako, da bodo do odškodnin jasno in nedvoumno upravičene tudi osebe v partnerski zvezi ali nesklenjeni partnerski zvezi. (0070-1/2020/1)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

1.8.5 Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz

Pojem diskriminacija 12 odstotkov ljudi razume kot neenako obravnavo zaradi spolne usmerjenosti, spolne identitete ali spolnega izraza (kar je za sedem odstotnih točk več kakor v letu 2017). Tako v letu 2020, kot tudi 2017 so vprašani izbrali spolno usmerjenost kot enega izmed najpogostejših razlogov za diskriminacijo v Sloveniji (39 odstotkov), sicer pa vidijo istospolno usmerjene kot najpogostejše tarče diskriminacije v Sloveniji (24 odstotkov), kar je za deset odstotnih točk več kakor v letu 2017.

Vprašani se strinjajo (72 odstotkov ljudi), da bi morali imeti istospolni pari možnost poroke, s čimer pa se ne strinja 16 odstotkov ljudi. 58 odstotkov anketiranih se ne strinja, da zakon ne omogoča enakih pravic parom istega spola kot ostalim parom, s čimer pa sicer soglaša 22 odstotkov ljudi.

Glede starševstva 49 odstotkov ljudi meni, da lahko dve ženski, 43 odstotkov pa, da lahko dva moška v partnerstvu enakovredno vzgajata otroka kot moški in ženska v partnerstvu. S trditvijo, da bi morala biti možnost posvojitve otroka le za heteroseksualne pare, se ne strinja 53 odstotkov, 28 odstotkov pa se jih s tem strinja.

80 odstotkov vprašanih ne bi motilo, če bi bil njihov sosed, sodelavec ali njihov učitelj istospolno usmerjen, približno deset odstotkov ljudi pa bi se počutilo nelagodno.

49 odstotkov vprašanih bi zaposlilo osebo, ki se oblači v slogu nasprotnega spola, s čimer pa se ne strinja 24 odstotkov ljudi.

37 odstotkov ljudi bi svoje otroke podpiralo, če bi želeli spremeniti spol, česar pa ne bi podpiralo 35 odstotkov ljudi.

1.8.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz

Zaradi razglašene epidemije koronavirusne bolezni COVID-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno. Tako je pridobil informacije o diskriminaciji, kot jo zaznavajo posamezne organizacije na svojih področjih dela.

1.8.7 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz

Zagovornik na pogovoru o prvi LGBTIQ+ strategiji Evropske komisije

Evropska komisija je sprejela prvo strategijo za enakost gejev, lezbijk, biseksualnih, transspolnih, interspolnih in kvir oseb (LGBTIQ+ oseb). Zagovornik se je ob tej priložnosti udeležil pogovora, ki sta ga organizirala Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji in Pritličje, 26. novembra 2020. »Strategija je rezultat naporov in prizadevanj v širšem evropskem prostoru in bo temelj za konkretna dejanja Evropske komisije. Strategija odraža, da se v Evropi krepijo vrednote spoštovanja pravic manjšin. Pozitivno ravnanje nekaterih držav bo ponudilo primer dobrih praks in spodbudo tudi druge članice EU. Slovenija je ena izmed tistih držav, ki se še ni sistematično lotila reševanja problemov nasilja nad mladimi v šolah, nadlegovanja ljudi zaradi njihove spolne usmerjenosti ali izraza na delovnih mestih in drugje v javnem življenju. Strategija daje državi priložnost, da na enem od resorjev ustvari koordinacijsko točko za pripravo akcijskega načrta in izvajanja ukrepov na tem področju,« je povedal Miha Lobnik.

1.9 Družbeni položaj

1.9.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine družbeni položaj

Obravnava brezdomne osebe

Na Zagovornika se je obrnila brezdomna oseba. Opisala je obravnavo, ki je zaradi svoje brezdomnosti deležna s strani različnih akterjev (mimoidočih, varnostnikov, trgovin, državnih organov). Zagovornik je osebi nudil svetovanje z različnih področij socialnega varstva. Brezdomnost lahko pomeni varovano osebno okoliščino družbenega položaja, ki ga, kot osebno okoliščino opredeljuje ZVarD. (0702-38/2019)

1.9.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine družbeni položaj

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije zaradi osebne okoliščine družbeni položaj.

1.9.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine družbeni položaj

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine družbeni položaj.

1.9.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine družbeni položaj

Priporočila v zvezi s Predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije nalezljive bolezni COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (PKP2)

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil sprejetje posebnih ukrepov za ranljive družbene skupine v času epidemije nalezljive bolezni COVID-19, ki jih je PKP 1 spregledal ali njihovega položaja ni zadovoljivo uredil. Pri tem je izhajal iz priporočila Vladi z dne 10. aprila (št. 0701-5/2020/1), pri čemer je povzel, katera priporočila niso bila upoštevana oziroma so bila le delno upoštevana.

Tako je Zagovornik priporočil, naj se v okviru interventnih ukrepov v času epidemije zagotovi: subvencija za prehrano učencev in dijakov; finančna pomoč prejemnikom in izvajalcem osebne asistencije; finančna pomoč domovom za starejše; nujno zdravstveno varstvo ter pravica do osnovne oskrbe v obliki denarne socialne pomoči storitve tujcem, ki zakonito bivajo v RS; dodatna pomoč enostarševskim družinam; družinam otrok s posebnimi potrebami, samozaposlenim staršem, ki delajo za polovični delovni čas; socialno ogroženih najemnikov stanovanj in prejemnikov posojil; brezposelnim; brezdomcem; študentom; starejšim v domovih za starejše. (0701-5/2020/6)

Status priporočila: Priporočila so se upoštevala ali delno upoštevala predvsem v nadaljnjih PKP, lahko tudi večkrat, npr. pomoč študentom v PKP2 (dodatna vključitev izrednih študentov), PKP7 (ponovitev pomoči v drugem valu epidemije) in PKP8 (dopolnitev upravičencev). Končno so bila upoštevana štiri priporočila (družine otrok s posebnimi potrebami, samozaposleni starši, starši ali skrbniki otrok ali odraslih s posebnimi potrebami, razlikovanje pri pogoju plačanih zapadlih davčnih obveznosti), delno upoštevanih sedem (učenci in dijaki, najemniki in prejemniki stanovanjskih posojil, brezposelni, brezdomci, študenti, domovi za starejše), neupoštevana pa tri (enostarševske družine, osebna asistenca, tujci).

Priporočilo glede Predloga zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (PKP7)

Zagovornik načela enakosti je poslancem Državnega zbora poslal priporočilo, kako določene predlagane rešitve dopolniti, da bi bile v skladu z načeli enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti. Zagovornikovo priporočilo se nanaša na: odpoved brez razloga delavcem, ki imajo pogoje za upokožitev; krizni dodatek za delo med epidemijo za delavce, katerih zadnja izplačana mesečna plača ni presegla dvakratnika minimalne plače; krizni dodatek za tiste, ki koristijo materinski, očetovski oziroma starševski dopust; solidarnostni dodatek za malico in finančna pomoč za enostarševske družine; solidarnostni dodatek upravičen za družine od 1. do vključno 6. dohodkovnega razreda (ne le do petega); posebna dodatna pomoč enostarševskim družinam; poseben redni mesečni dodatek za tiste študente in dijake, katerih glavni vir preživetja je študentsko delo, če tega ne moremo opravljati zaradi epidemije; izredno pomoč ob rojstvu otroka; primerno in dostojno plačilo ter dodatek za delo v tveganih razmerah dijakom, študentom, upokožencem, prostovoljcem in drugim, ki v času epidemije opravljajo delo v zdravstvu, v domovih za starejše ter v posebnih socialnovarstvenih zavodih; dodatno finančno pomoč domovom za starejše, tudi za namen omogočanja stikov stanovalcev domov s svojci in bližnjimi. (0070-8/2020/1)

Status priporočila: Delno upoštevano v delu izredne pomoči ob rojstvu otroka (podaljšanje obdobja) in solidarnostnega dodatka za otroke (širitev upravičencev). V PKP7 je bilo upoštevano priporočilo Zagovornika iz PKP5, da nadomestilo plače za delavce, ki zaradi karantene na domu oziroma varstva otrok ne morejo opravljati dela, ne sme biti nižje od minimalne plače v Republiki Sloveniji. Delno je bilo priporočilo upoštevano tudi v PKP8, namreč glede solidarnostnega dodatka za polnoletne dijake.

Priporočilo glede odprtja samopostrežnih pralnic perila v okviru Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS

Zagovornik je na podlagi prijave obravnaval primer zaprtja samopostrežnih pralnic perila v prvem valu epidemije. V postopku je ocenil, da interpretacija Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS, ki samopostrežnih pralnic perila ne šteje med izjemo (kot "druge nujne storitve za zagotavljanje javne varnosti in zdravja"), nesorazmerno posega v položaj posameznikov s slabšim družbenim položajem in premoženjskim stanjem in jim onemogoča zagotavljanje osnovne higiene. MGRT je priporočil, da pralnice perila pri interpretaciji odloka šteje med izjeme in tako omogoči njihovo odprtje. **(0700-22/2020/4)**

Status priporočila: Neupoštevano.

Priporočilo glede Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS – odprtje samopostrežnih pralnic perila

Zagovornik je v drugem valu epidemije ponovno prejel vprašanje glede odprtja pralnic. Kot že v priporočilu z dne 9. 4. 2020, je ponovno ocenil, da zaprtje samopostrežnih pralnic nesorazmerno posega v položaj oseb, ki jim je onemogočeno zagotavljanje minimalnih higienskih standardov, na podlagi njihovega družbenega položaja in premoženjskega stanja. Zato je MGRT med drugim priporočil, da naj samopostrežne pralnice perila pri interpretaciji Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom šteje med "druge nujne storitve za zagotavljanje varnosti in zdravja" in tako omogoči njihovo odprtje (oziroma da samopostrežne pralnice perila navede med konkretne izjeme). **(0702-136/2020/4)**

Status priporočila: Neupoštevano.

Priporočilo glede sprejetja dodatnih ukrepov za zaščito brezdomcev v času epidemije COVID-19

Zagovornik je v prvem valu epidemije vsem slovenskim občinam priporočil sprejetje posebnih ukrepov za brezdomce v smislu zagotavljanja varnih celodnevni nastanitev, uporabe zaščitnih sredstev, dostopnosti sanitarij, dostopa do toplih obrokov, možnosti pranja perila, dostopa do substitucijskih terapij idr. Zaradi prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih krajih in površinah so (bili) brezdomci nesorazmerno prizadeti.

Občine so zaprle javne sanitarije, s čimer so se poslabšale možnosti brezdomcev za skrb za osebno higieno in povečala verjetnost poslabšanja njihovega zdravstvenega stanja. **(0709-38/2020/1)**

Status priporočila: Delno upoštevano. Združenja so o priporočilu obvestila občine, Zagovorniku se je odzvala ena občina. Stanje ukrepov v posameznih občinah Zagovorniku ni znano.

1.9.5 Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine družbeni položaj

Revni so v veliki meri zaznani kot najpogostejše žrtve diskriminacije v Sloveniji (med 21 odstotki vprašanih, kar je za deset odstotnih točk več kot v letu 2017), osebe nižjega socialnega statusa pa kot najpogostejše tarče diskriminacije zaznavajo štirje odstotki vprašanih.

1.9.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine družbeni položaj

Zaradi razglašene epidemije koronavirusne bolezni COVID-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno. Tako je pridobil informacije o diskriminaciji, kot jo zaznavajo posamezne organizacije na svojih področjih dela.

1.9.7 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine družbeni položaj

Zagovornik je v letu 2020 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih posebej izpostavljal položaj posameznih ranljivih skupin v času epidemije nalezljive bolezni COVID-19. Na različne načine, tudi s sodelovanjem na številnih okroglih mizah, je utemeljeval potrebo po prilagajanju protikoronskih ukrepov načelu, da kot družba ne smemo pozabiti na nikogar.

1.10 Premoženjsko stanje

1.10.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine premoženjsko stanje

Pogojevanje oddaje stanovanja z zaposlitvijo najemnika

Tržni inšpektorat RS (TIRS) je na Zagovornika naslovil zaprosilo za mnenje glede ravnanja nepremičninske družbe, ki je oddajo stanovanja v najem pogojevala z zaposlitvijo najemnika. Zagovornik je pojasnil, da je v tovrstnih primerih treba izvesti test sorazmernosti in preveriti, kateri legitimni cilj se zasleduje s postavitvijo tega pogoja in ali so sredstva za doseganje tega cilja primerna in potrebna. Pojasnil je, da je pogoj zaposlenosti lahko pretiran, saj onemogoča dostop do najema stanovanja in s tem uživanja ene temeljnih človekovih pravic tudi tistim osebam, ki so sicer brezposelne, vendar lahko lastniku stanovanja zagotovijo redno plačevanje najemnine zanj. Obstajajo lahko tudi drugi, milejši načini za zasledovanje legitimnega cilja rednega plačevanja najemnine in ne zgolj pogoj redne zaposlitve. Če pa obstajajo milejši načini, potem pogoj redne zaposlitve ni nujno potreben, test sorazmernosti pa zanj ni izpolnjen. V tem primeru torej izjema od prepovedi neposredne diskriminacije ne bi bila podana, opisana obravnava pa ne bi bila dopustna, temveč bi bila diskriminatorna. (0702-143/2020)

Zavrnitev prošnje za bančni limit na negativno stanje

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki ji je banka zaradi predhodnega osebnega stečaja zavrnila prošnjo za bančni limit na negativno stanje. Zastavila je vprašanje, zakaj kot socialno ogrožena oseba in prejemnica socialne pomoči ni upravičena do navedene bančne storitve, in ali ravnanje pomeni diskriminacijo zaradi premoženjskega stanja. Zagovornik je stranki pojasnil, da bi pogoji za odobritev limita lahko temeljili na osebni okoliščini premoženjskega stanja. Ni pa nujno, da so takšni pogoji nezakoniti, saj ima banka lahko upravičene razloge za to, da osebam v osebnem stečaju ne odobri limita. Kakšni so konkretni razlogi banke za to, da osebam v osebnem stečaju ne odobri limita, in ali so pogoji banke primerni, nujno potrebni in sorazmerni, pa Zagovornik lahko ugotovi šele po izvedenem ugotovitvenem upravnem postopku, zato je stranko povabil, da poda predlog za obravnavo. (0702-111/2020)

Zavrnitev odprtja osnovnega bančnega računa

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki ji je zaradi preteklih izvršb več bank zavrnilo odprtje osnovnega bančnega računa. Zaradi zavrnitev se je stranka znašla v stiski, saj se je zaposlila, delodajalec pa ji je plačo skladno s 135. členom Zakona o delovnih razmerjih⁹ dolžan nakazovati na bančni račun. Zagovornik je stranki svetoval, naj od banke zahteva pisno pojasnilo o razlogih za zavrnitev odprtja računa. Stranka je to storila in Zagovorniku poslala odgovor

⁹ Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19 in 203/20 – ZIUPOPĐVE).

banke, iz katerih razlogi niso bili razvidni. Zagovornik je ugotovil, da zavrnitev odprtja osnovnega bančnega računa iz navedenega razloga dopušča tretja alineja 7. odstavka 181. člena Zakona o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (ZPlaSSIED).¹⁰ Zagovornik je na Banko Slovenije naslovil poizvedbo, ali je dopustna situacija, v kateri posameznik lahko ostane brez bančnega računa, hkrati pa njegovega delodajalca zakon zavezuje, da mu plačo plačuje na bančni račun. Banka Slovenije je pojasnila, da je tudi sama zaznala možnost, da bi nekateri potrošniki na podlagi navedene določbe ostali brez bančnega računa ter je na problematiko že opozorila pristojno ministrstvo ter pozvala k rešitvi. Zagovornik se je seznanil, da je stranki težavo uspelo rešiti tako, da je bančni račun odprla v tujini, zato se je Zagovornik odločil, da bo preučil možnost naslovitve problema na sistemski ravni. **(0702-85/2020)**

Težave pri uveljavljanju pravice do denarne socialne pomoči

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je opisala svoje težave pri uveljavljanju pravice do denarne socialne pomoči. Zagovornik je stranki svetoval, na kakšen način lahko uveljavlja denarno socialno pomoč. **(0702-47/2020)**

1.10.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine premoženjsko stanje

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije zaradi osebne okoliščine premoženjsko stanje.

1.10.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine premoženjsko stanje

Sklep o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja prebivalstva Banke Slovenije po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Banka Slovenije je s 1. novembrom 2019 s sklepom¹¹ zaostрила pogoje, pod katerimi smejo banke in hranilnice potrošnikom odobriti potrošniška in stanovanjska posojila. Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti sklepa in ocenil, da glede na družbeni položaj, premoženjsko stanje in družinski status posojilojemalcev sklep ne pomeni diskriminacije, ker so omejitve v njem ustrezen, nujno potreben in sorazmeren ukrep za zagotavljanje finančne stabilnosti. **(050-8/2019)**

¹⁰ Uradni list RS, št. 7/18, 9/18 – popr. in 102/20.

¹¹ Sklep o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja prebivalstva, Uradni list RS, št. 64/19 in 75/20. Slovenije, Uradni list RS, št. 64/20.

Vladni predpis o izjemah pri prehajanju meja za lastnike nepremičnin na Hrvaškem po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Zagovornik je obravnaval pobudo stranke, ki se je pritožila glede odloka o omejitvah prehajanja meje s sosednjimi državami.¹² Ta odlok je do 28. 9. 2020 določal nekatere izjeme od obvezne karantene pri prehodu meje. Med izjemami so bili tudi lastniki ali najemniki nepremičnin, plovil ali parcel v kampih. Stranka je zatrjevala diskriminacijo zaradi premoženjskega stanja, pri čemer naj bi bili pri prehajanju meje prikrajšani tisti, ki nimajo lastninskih ali pogodbenih pravic v sosednji državi. Zagovornik je ocenil, da so med izjemami od obvezne karantene zajete tudi številne druge življenjske situacije, pri katerih se upošteva njihov poseben položaj, in potreba po prehajanju meje. Prav tako je Zagovornik ocenil, da lastninska ali pogodbeni pravica v drugi državi ne pove ničesar o premoženjskem stanju osebe. Osebna okoliščina tako ni bila izkazana. Zagovornik je ocenil, da ureditev ni diskriminatorna. (050-19/2020)

1.10.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine premoženjsko stanje

Priporočilo v zvezi z osnutkom Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta

Zagovornik je v okviru javne obravnave dopolnjenega osnutka Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta (NEPN) poslal priporočilo glede problema energetske revščine. Opozoril je, da v okviru sprememb energetske politike energetska revščina ni problematična samo z vidika »poštenega in pravičnega prehoda«, temveč tudi z vidika diskriminacije, zato je MZL priporočil, da se v osnutku NEPN razširi poglavje o energetske revščini tako, da vključi in jasno opredeli stanje energetske revščine v Sloveniji, določi konkretne cilje ter oblikuje ukrepe (tudi socialne politike), če doseganje zastavljenih ciljev ne bi potekalo po načrtovani dinamiki. (0701-1/2020/1)

Status: Neupoštevano.

Priporočilo glede osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah stanovanjskega zakona

Zagovornik je MOP glede osnutka zakona priporočil dopolnitve z namenom izboljšanja fizične dostopnosti v večstanovanjskih stavbah za ljudi z invalidnostmi, dostopa do višje subvencije neprofitne najemnine in pravice do dostopa neprofitnih stanovanj za tujce s stalnim prebivališčem (rezidenti). (0709-62/2020/1)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

¹² Odlok o odrejanju in izvajanju ukrepov za preprečitev širjenja nalezljive bolezni COVID-19 na mejnih prehodih na zunanji meji, na kontrolnih točkah na notranjih mejah in v notranjosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 112/20, 115/20, 120/20, 121/20 – popr. in 130/20).

Priporočila v zvezi s Predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije nalezljive bolezni COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (PKP2)

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil sprejetje posebnih ukrepov za ranljive družbene skupine v času epidemije nalezljive bolezni COVID-19, ki jih je PKP 1 spregledal ali njihovega položaja ni zadovoljivo uredil. Pri tem je izhajal iz priporočila Vladi z dne 10. aprila (št. 0701-5/2020/1), pri čemer je povzel, katera priporočila niso bila upoštevana oziroma so bila le delno upoštevana.

Tako je Zagovornik priporočil, naj se v okviru interventnih ukrepov v času epidemije zagotovi: subvencija za prehrano učencev in dijakov; finančna pomoč prejemnikom in izvajalcem osebne asistencije; finančna pomoč domovom za starejše; nujno zdravstveno varstvo ter pravica do osnovne oskrbe v obliki denarne socialne pomoči storitve tujcem, ki zakonito bivajo v RS; dodatna pomoč enostarševskim družinam; družinam otrok s posebnimi potrebami; samozaposlenim staršem, ki delajo za polovični delovni čas; socialno ogroženih najemnikov stanovanj in prejemnikov posojil; brezposelnim; brezdomcem; študentom; starejšim v domovih za starejše. **(0701-5/2020/6)**

Status priporočila: Priporočila so se upoštevala ali delno upoštevala predvsem v nadaljnjih PKP, lahko tudi večkrat, npr. pomoč študentom v PKP2 (dodatna vključitev izrednih študentov), PKP7 (ponovitev pomoči v drugem valu epidemije) in PKP8 (dopolnitev upravičencev). Končno so bila upoštevana štiri priporočila (družine otrok s posebnimi potrebami, samozaposleni starši, starši ali skrbniki otrok ali odraslih s posebnimi potrebami, razlikovanje pri pogoju plačanih zapadlih davčnih obveznosti), delno upoštevanih sedem (učenci in dijaki, najemniki in prejemniki stanovanjskih posojil, brezposelni, brezdomci, študenti, domovi za starejše), neupoštevana pa tri (enostarševske družine, osebna asistenca, tujci).

Priporočilo glede Predloga novega Zakona o nalezljivih boleznih

Zagovornik je MZ priporočil, naj bo obveščanje, svetovanje in izobraževanje prebivalstva zagotovljeno po načelih dostopnosti v ustreznih jezikih, oblikah in tehnologijah. Zagovornik je opozoril tudi na cepljenje kot pogoj za dostop do programov srednjih in visokošolskih zavodov zdravstvene smeri. Priporočil je, da naj zaščitno opremo za osebe v slabšem materialnem stanju zagotovi država in da naj MZ zakon dopolni tako, da bodo do odškodnin jasno in nedvoumno upravičene tudi osebe v partnerski zvezi ali neskljenjeni partnerski zvezi. **(0070-1/2020/1)**

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede osnutka Predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi

Zagovornik je MZ priporočil, naj v osnutku zakona jasno določi načelo enake dostopnosti dolgotrajne oskrbe za vse, ne glede na osebne okoliščine upravičencev ter pravico do neodvisnega in samostojnega življenja upravičencev. Priporočil je, naj se v zakonu jasno opredeli pravica do dolgotrajne oskrbe, razčleni vse njene bistvene elemente, merila in načine uveljavljanja ter sredstva za njeno varstvo. Priporočil je tudi, naj se zagotovi primerljiva raven uživanja pravic za otroke, ki nimajo statusa zavarovancev za dolgotrajno oskrbo. **(0701-14/2020/2)**

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede predloga Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (PKP5)

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil, da se z ukrepi tudi delavcem, ki ne morejo opravljati dela zaradi karantene ali varstva otrok (t.i. višje sile) zagotovi nadomestilo, ki ni nižje od minimalne plače (kar je že veljalo v času prvega vala epidemije). Med te delavce, ki ne morejo opravljati dela zaradi t. i. višje sile, bi morali vključiti tudi skrbnike odraslih oseb z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi ter skrbnike in rejnike otrok. Zagovornik je priporočil, da se v zakon vključijo dodatne utemeljitve razlikovanja nekaterih upravičencev in načinov določitve višine pomoči oziroma nadomestil. Priporočil je tudi razmislek o možnostih uvedbe dodatnih posebnih ukrepov za zagotavljanje enakih možnosti tistim, ki bodo najbolj prizadeti v primeru sprejetja strožjih, z vladnim načrtom že predvidenih ukrepov za zajezitev širjenja okužb. **(0701-15/2020/1)**

Status priporočila: Priporočilo je bilo upoštevano v delu, kjer je Zagovornik predlagal nadomestilo v višini vsaj minimalne plače (v PKP7) in da so med prejemniki nadomestila tudi skrbniki in rejniki, tudi odraslih oseb (z amandmaji). Neupoštevano je ostalo priporočilo glede neutemeljenega razlikovanja upravičencev do pomoči.

Priporočilo glede Predloga zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (PKP7)

Zagovornik načela enakosti je poslancem Državnega zbora poslal priporočilo, kako določene predlagane rešitve dopolniti, da bi bile v skladu z načeli enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti. Zagovornikovo priporočilo se nanaša na: odpoved brez razloga delavcem, ki imajo pogoje za upokožitev; krizni dodatek za delo med epidemijo za delavce, katerih zadnja izplačana mesečna plača ni presegla dvakratnika minimalne plače; krizni dodatek za tiste, ki koristijo materinski, očetovski oziroma starševski dopust; solidarnostni dodatek za malico in finančna pomoč za enostarševske družine; solidarnostni dodatek, upravičen za družine od 1. do vključno 6. dohodkovnega razreda (ne le do petega); posebno dodatno pomoč enostarševskim družinam; poseben redni mesečni dodatek za tiste študente in dijake, katerih glavni vir preživetja je študentsko delo, če tega ne moremo opravljati zaradi epidemije; izredno pomoč ob rojstvu otroka; primerno in dostojno plačilo ter dodatek za delo v tveganih razmerah dijakom, študentom, upokojencem, prostovoljcem in drugim, ki v času epidemije opravljajo delo v zdravstvu, v domovih za starejše ter v posebnih socialnovarstvenih zavodih; dodatno finančno pomoč domovom za starejše, tudi za namen omogočanja stikov stanovalcev domov s svojci in bližnjimi. **(0070-8/2020/1)**

Status priporočila: Delno upoštevano v delu izredne pomoči ob rojstvu otroka (podaljšanje obdobja) in solidarnostnega dodatka za otroke (širitev upravičencev). V PKP7 je bilo upoštevano priporočilo Zagovornika iz PKP5, da nadomestilo plače za delavce, ki zaradi karantene na domu oziroma varstva otrok ne morejo opravljati dela, ne sme biti nižje od minimalne plače v Republiki Sloveniji. Delno je bilo priporočilo upoštevano tudi v PKP8, namreč glede solidarnostnega dodatka za polnoletne dijake.

Priporočilo glede odprtja samopostrežnih pralnic perila v okviru Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS

Zagovornik je na podlagi prijave obravnaval primer zaprtja samopostrežnih pralnic perila v prvem valu epidemije. V postopku je ocenil, da interpretacija Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga ter storitev potrošnikom v RS, ki samopostrežnih pralnic perila ne šteje med izjemo (kot "druge nujne storitve za zagotavljanje javne varnosti in zdravja"), nesorazmerno posega v položaj posameznikov s slabšim družbenim položajem in premoženjskim stanjem in jim onemogoča zagotavljanje osnovne higiene. MGRT je priporočil, da pralnice perila pri interpretaciji odloka šteje med izjeme in tako omogoči njihovo odprtje. **(0700-22/2020/4)**

Status priporočila: Neupoštevano.

Priporočilo glede Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS – odprtje samopostrežnih pralnic perila

Zagovornik je v drugem valu epidemije ponovno prejel vprašanje glede odprtja pralnic. Kot že v priporočilu z dne 9. 4. 2020, je ponovno ocenil, da zaprtje samopostrežnih pralnic nesorazmerno posega v položaj oseb, ki jim je onemogočeno zagotavljanje osnovnih higienskih standardov, na podlagi njihovega družbenega položaja in premoženjskega stanja. Zato je MGRT med drugim priporočil, da naj samopostrežne pralnice perila pri interpretaciji Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom šteje med »druge nujne storitve za zagotavljanje varnosti in zdravja« in tako omogoči njihovo odprtje (oziroma da samopostrežne pralnice perila navede med konkretne izjeme). **(0702-136/2020/4)**

Status priporočila: Neupoštevano.

Priporočilo glede sprejetja dodatnih ukrepov za zaščito brezdomcev v času epidemije COVID-19

Zagovornik je v prvem valu epidemije vsem slovenskim občinam priporočil sprejetje posebnih ukrepov za brezdomce v smislu zagotavljanja varnih celodnevni nastanitev, uporabe zaščitnih sredstev, dostopnosti sanitarij, dostopa do toplih obrokov, možnosti pranja perila, dostopa do substitucijskih terapij idr. Zaradi prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih krajih in površinah so (bili) brezdomci nesorazmerno prizadeti. Občine so zaprle javne sanitarije, s čimer so se poslabšale možnosti brezdomcev za skrb za osebno higieno in povečala verjetnost poslabšanja njihovega zdravstvenega stanja. **(0709-38/2020/1)**

Status priporočila: Delno upoštevano. Združenja so o priporočilu obvestila občine, Zagovorniku se je odzvala ena občina. Stanje ukrepov v posameznih občinah Zagovorniku ni znano.

Priporočilo glede zagotavljanja pogojev za pouk na daljavo za vse šoloobvezne otroke

Zagovornik je v priporočilu MIZŠ izpostavil, da nekatere družine s šoloobveznimi otroki v Sloveniji v času epidemije (še) nimajo zagotovljenega primerne dostopa do pouka na daljavo. Predlagal je, naj ministrstvo šolam pomaga z neposrednim nakupom informacijsko-komunikacijske opreme in jim zagotovi dostop do svetovnega spleta. **(0701-4/2020/1)**

Status priporočila: Delno upoštevano. Ministrstvo je pojasnilo, da izvaja projekt za zagotavljanje IKT opreme šoloobveznim otrokom, prav tako jim pomagajo donatorji. Zagovornik je na podlagi medijskih objav ocenil, da nekaj otrok kljub prizadevanjem pristojnih ni imelo dostopa do IKT opreme in kakovostne povezave do svetovnega spleta.

Priporočila glede nadaljnjih ukrepov za blaženje posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19 z namenom preprečevanja in odprave diskriminacije

Zagovornik je opozoril na neenak učinek epidemije na že sicer ranljive skupine ter Vladi RS predlagal sprejetje (dodatnih) posebnih ukrepov za te skupine, saj je ključno, da vsa prizadevanja v času epidemije sledijo načelu »na nikogar ne smemo pozabiti«. Med drugimi je opozoril na posebej težak položaj: enostarševskih družin; družin otrok s posebnimi potrebami; samozaposlenih staršev, ki delajo za polovični delovni čas; učencev in dijakov (glede prehrane); socialno ogroženih najemnikov stanovanj in prejemnikov posojil; brezposelnih; brezdomcev; študentov; starejših v domovih za starejše in tujcev. (0701-5/2020/1)

Status priporočila: Priporočila so se upoštevala ali delno upoštevala predvsem v nadaljnjih PKP, lahko tudi večkrat, npr. pomoč študentom v PKP2 (dodatna vključitev izrednih študentov), PKP7 (ponovitev pomoči v drugem valu epidemije) in PKP8 (dopolnitev opravičencev). Končno so bila upoštevana štiri priporočila (družine otrok s posebnimi potrebami, samozaposleni starši, starši ali skrbniki otrok ali odraslih s posebnimi potrebami, razlikovanje pri pogoju plačanih zapadlih davčnih obveznosti), delno upoštevanih sedem (učenci in dijaki, najemniki in prejemniki stanovanjskih posojil, brezposelni, brezdomci, študenti, domovi za starejše), neupoštevana pa tri (enostarševske družine, osebna asistenca, tujci).

Priporočilo glede nadaljnjih ukrepov za blaženje posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na stanovanjskem področju

Zagovornik je MOP priporočil nadaljnje ukrepe za blaženje posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na stanovanjskem področju. Ker so informacije o pravicah in možnostih pomoči najemnikom stanovanj zelo razpršene, je Zagovornik priporočil, da ministrstvo zagotovi dostopne in razumljive informacije o pravicah in možnostih pomoči najemnikom stanovanj na enem mestu, in da v prihodnjih mesecih pozorno spremlja položaj na stanovanjskem trgu ter se po potrebi odzove z razpoložljivimi ukrepi, (npr. dodatne subvencije, zamrznitve najemnin) pri čemer naj posebno pozornost namení ranljivim skupinam. (0701-5/2020/4)

Status priporočila: Neupoštevano.

Priporočilo o zagotavljanju vključujočega izobraževanja ob morebitnem ponovnem zapiranju šol

Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj ob morebitnem ponovnem zapiranju šol zagotovi vključujoče izobraževanje za vse otroke, posebej glede dostopa do informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

Opozoril je, da je kljub angažmaju vseh pristojnih služb med posameznimi skupinami učencev, še posebej tistimi iz t.i. ranljivih skupin (npr. otroci iz ekonomsko šibkejših okolij, romski otroci, otroci s posebnimi potrebami), prihajalo do razlik pri usvajanju znanja, kar je imelo negativen vpliv na njihov učni uspeh, posledično pa tudi na udeležanje njihove pravice do

izobrazbe. Zagovornik je ocenil, da ob uvedbi izobraževanja na daljavo s pomočjo računalniške tehnologije ob prvem valu epidemije vsi učenci niso imeli enakih možnosti. Ponovil je tudi priporočilo, naj se učencem in dijakom, ki so upravičeni do subvencije za malico oziroma kosilo, v času splošnega zaprtja vzgojno-izobraževalnih zavodov zagotovi izplačilo sredstev v višini odobrene subvencije za prehrano. [\(0709-60/2020/1\)](#)

Status priporočila: Delno upoštevano. MIZŠ je nekaterim delom priporočila posvetili nekaj pozornost, npr. psihološkim in psihosocialnim posledicam izobraževanja na daljavo, konec decembra 2020 je bil tudi izdan Odlok o ponovnem odprtju osnovnih šol s prilagojenim programom in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

1.10.5 Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine premoženjsko stanje

Med sodelujočimi v raziskavi je sedem odstotkov takih, ki razumejo diskriminacijo kot neenako obravnavanje zaradi premoženja. Kot najpogostejši razlog za diskriminacijo v Sloveniji pa je premoženjsko stanje izbralo 17 odstotkov vprašanih, kar je enako kot leta 2017.

Zaradi premoženjskega stanja je bilo (med 22 odstotki, ki trdijo, da so bili v letu 2020 diskriminirani) diskriminiranih 14 odstotkov sodelujočih v raziskavi (približno 1,5 odstotka prebivalcev Slovenije).

1.10.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine premoženjsko stanje

Zaradi razglašene epidemije koronavirusne bolezni je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno. Tako je pridobil informacije o diskriminaciji, kot jo zaznavajo posamezne organizacije na svojih področjih dela.

1.10.7 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine premoženjsko stanje

Zagovornik je v letu 2020 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih posebej izpostavljal položaj posameznih ranljivih skupin v času epidemije nalezljive bolezni COVID-19. Na različne načine, tudi s sodelovanjem na številnih okroglih mizah, utemeljeval potrebo po prilagajanju protikoronskih ukrepov načelu, da kot družba ne smemo pozabiti na nikogar.

1.11 Izobrazba

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

57. člen Ustave Republike Slovenije
(izobrazba in šolanje)

Izobraževanje je svobodno.

Osnovnošolsko izobraževanje je obvezno in se financira iz javnih sredstev.

Država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo ustrezno izobrazbo.

1.11.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine izobrazba

Pogoji za imenovanje dekana

Na Zagovornika se je obrnila ena od univerz zaradi spremembe statuta, ki ga je pripravljala. Predvidene spremembe so vključevale nove pogoje za imenovanje dekana ene od fakultet. Univerzo je zanimalo, ali so pogoji diskriminatorni. Zagovornik je pojasnil svoje pristojnosti in dejstvo, da lahko stališče zavzame le po izvedenem postopku. Stranko je informiral, na kakšen način se sproži postopek, ter na kakšen način bi odločal, če bi bil postopek izveden. Zagovornik bi predvsem preverjal, ali je pogoj povezan z osebnimi okoliščinami, kot je na primer izobrazba, nato pa bi ocenjeval, kakšen legitimen cilj pogoj zasleduje, ali je tak pogoj skladen s testom sorazmernosti – ali je primeren, ali je nujno potreben in ali je sorazmeren.

(0702-33/2020)

Postopek priznavanja kompetenc na fakulteti

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je pri eni od fakultet vodila postopek priznavanja kompetenc. Ker ji fakulteta določenih kompetenc ni priznala, s tem stranka ni imela možnosti za vpis na željeno stopnjo in smer izobraževanja. Zagovornika je zaprosila za pomoč za svetovanje pri priznavanju kompetenc. Zagovornik je pojasnil, da v zadevi priznavanja kompetenc ne gre za vprašanje diskriminacije zaradi osebnih okoliščin stranke, temveč za strokovno vprašanje s področja visokega šolstva, v katerega Zagovornik ne more posegati. (0702-118/2020)

1.11.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine izobrazba

Zavrnitev vpisa v drugi letnik druge bolonjske stopnje ne pomeni diskriminacije

Pritožnik, ki je že končal študij druge bolonjske stopnje, se je želel vpisati v drugo bolonjsko stopnjo druge študijske smeri, na isti fakulteti. Univerza mu prošnje ni odobrila. Pritožil se je zaradi diskriminacije na podlagi izobrazbe. Primerjal se je z diplomanti stare univerzitetne smeri, ki jim je bil omogočen vpis neposredno v drugi letnik. Zagovornik je v zadevi ugotovil, da pritožnik ni v primerljivem položaju z diplomanti stare univerzitetne smeri, saj ti z zaključkom študija niso pridobili magistrske izobrazbe, pritožnik pa jo je. Vpis neposredno v drugi letnik druge bolonjske stopnje jim šele omogoča pridobitev magistrskega naslova, ki pa ga je pritožnik že pridobil. Posledično Zagovornik diskriminacije zaradi izobrazbe ni ugotovil. (Odločba št. [0700-2/2020/21](#) z dne 31. avgusta 2020)

1.11.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine izobrazba

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine izobrazba.

1.11.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine izobrazba

Priporočilo glede Predloga novega Zakona o nalezljivih boleznih

Zagovornik je MZ priporočil, naj bo obveščanje, svetovanje in izobraževanje prebivalstva zagotovljeno po načelih dostopnosti v ustreznih jezikih, oblikah in tehnologijah. Zagovornik je opozoril tudi na cepljenje kot pogoj za dostop do programov srednjih in visokošolskih zavodov zdravstvene smeri. ([0070-1/2020/1](#))

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

1.11.5 Poudarki iz javnomnenjske raziskave o diskriminaciji v letu 2020 glede osebne okoliščine izobrazba

Ljudi različnih sposobnosti ali izobrazbe kot najpogostejše tarče diskriminacije v Sloveniji, zaznava pet odstotkov anketiranih (kar je za dve odstotni točki več kakor v letu 2017), izobrazbo kot najpogostejši razlog za diskriminacijo v Sloveniji je izbralo deset odstotkov prebivalcev (kar je za tri odstotne točke več kot v letu 2017).

V letu 2020 prebivalci izražajo visoko mero strpnosti (druga največja) do različnih izobrazbenih skupin; 87 odstotkov vprašanih je namreč izrazilo, da se ne izogiba manj izobraženih od sebe, pri čemer se sedem odstotkov prebivalcev takim stikom izogiba - kar je nespremenjeno glede na leto 2017.

Pogostost diskriminacije na podlagi izobrazbe se sicer kaže tudi v tem, da je bilo (med 22. odstotki vprašanih, ki so zatrjevali, da so v letu 2020 doživeli diskriminacijo), 20 odstotkov diskriminiranih zaradi izobrazbe.

1.11.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine izobrazba

Zaradi razglašene epidemije koronavirusne bolezni je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno. Tako je pridobil informacije o diskriminaciji, kot jo zaznavajo posamezne organizacije na svojih področjih dela.

1.11.7 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine izobrazba

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal posebnih aktivnosti izobraževanja in osveščanja povezanih z osebno okoliščino izobrazba.

1.12 Druge osebne okoliščine

Primeri, ki so predstavljeni v nadaljevanju, obsegajo delo Zagovornika na zadevah, ki jih zaznamujejo druge osebne okoliščine.

To so tiste osebne okoliščine, ki jih ZVarD posamično ne našteva, vendar pa jih je glede na njihove lastnosti mogoče uvrstiti med t.i. druge osebne okoliščine. Pogoji za to je, da je osebna okoliščina takšne vrste značilnost posameznika, na katero ta ne more vplivati ali za katero je razumno pričakovati, da se ji ne bi mogel zlahka odreči.

Druge osebne okoliščine s katerimi se je Zagovornik v letu 2020 ukvarjal so:

- zdravstveno stanje, telesna teža in telesna višina,
- starševstvo in družinski status,
- državljanstvo,
- kraj bivanja,
- članstvo v sindikatu.

In druge navedene osebne okoliščine, kjer Zagovornik ni priznal statusa druge osebne okoliščine:

- zaposlitveni status, samozaposlenost in status koncesionarja,
- članstvo v lovski družini.

1.12.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zdravstveno stanje

Ocenjevanje zaposlenega, ki je na dalj časa trajajoči bolniški odsotnosti

Na Zagovornika se je s prošnjo za svetovanje obrnila stranka, zaposlena v javnem sektorju, ker je delodajalec zaradi dlje časa trajajoče bolniške odsotnosti ni želel oceniti. Neocenjevanje ima za stranko kot javno uslužbenko negativne posledice, zato je zaprosila za informacije o možnostih ukrepanja. Zagovornik je stranki svetoval, katera pravna sredstva lahko uporabi za varstvo svojih pravic po Zakonu o sistemu plač v javnem sektorju,¹³ po Zakonu o javnih uslužbencih¹⁴ in po Zakonu o delovnih razmerjih,¹⁵ ter na kakšen način lahko zatrjuje diskriminacijo zaradi zdravstvenega stanja v teh pravnih sredstvih. **(0702-4/2020)**

¹³ Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZD0dv, 67/17 in 84/18.

¹⁴ Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C in 203/20 – ZIUPOPĐVE.

¹⁵ Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19 in 203/20 – ZIUPOPĐVE.

Različna merila pri določanju nagrade za poslovno uspešnost

Na Zagovornika se je po izdaji odločbe o ugotovljeni diskriminatornosti obračunavanja poslovne uspešnosti ali božičnic, glede na prisotnost delavca na delovnem mestu (zadeva št. 0700-30/2019, odločba z dne 4. septembra 2019) obrnilo več posameznikov, katerih delodajalci uporabljajo enak način izračunavanja višine božičnic. Zanimalo jih je, ali ima odločba, s katero je Zagovornik ugotovil posredno diskriminacijo zaradi spola, starševstva in zdravstvenega stanja, učinek le v konkretni zadevi ali velja tudi za druga podjetja z enako prakso. Zagovornik je pojasnil, da ima odločba učinek le v konkretnem primeru podjetja, proti kateremu je bila podana prijava. Ker je odločbo Zagovornika potrdilo Upravno sodišče Republike Slovenije (sodba št. I U 29/2020-21 z dne 11. novembra 2020), je mogoče pričakovati, da bo Zagovornik v vseh drugih primerih, v katerih je dejanska in pravna situacija bistveno enaka kot v obravnavani zadevi, odločil enako. Stranke je povabil, da podajo predlog za obravnavo, ki je lahko tudi anonimen. (0702-8/2020)

Uveljavljanje možnosti nakupovanja v trgovinah v času, rezerviranem izključno za ranljive skupine

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je kot kronična bolnica v času razglašene epidemije zaradi koronavirusne bolezni želela uveljavljati možnost nakupovanja v trgovinah, v času, rezerviranem izključno za ranljive skupine.¹⁶

Slednje so bile v relevantnem Odloku Vlade Republike Slovenije navedene zgolj primeroma, poudarjene pa so bile osebe nad 65. letom starosti. Sama je bila mlajša, njena ranljivost pa ni bila vidna na zunaj, zato je prosila za nasvet, kako naj uveljavi to ugodnost. Zagovornik je stranki pripravil pojasnilo s pravnim mnenjem ter ji svetoval pridobitev zdravniškega potrdila, s katerima lahko uveljavlja koriščenje navedene ugodnosti. (0702-50/2020)

Humor brez stigmatizacije ranljivih

Stranka je Zagovornika opozorila na radijsko igro, objavljeno na spletnih družbenih omrežjih radia, ki je na neprimeren način stigmatizirala osebe s težavami v duševnem zdravju. Zagovornik je na radijsko postajo naslovil priporočilo, da sporno objavo odstrani ter da pri objavljanju vsebin v prihodnje presodi o primernosti vsebin z vidika varstva oseb pred diskriminacijo. (0702-42/2020)

¹⁶ Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji, Uradni list RS, št. 25/20, 29/20, 32/20, 37/20, 42/20, 47/20, 53/20, 58/20, 59/20 in 67/20.

Enostranska odreditev letnega dopusta

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki se je takoj po razglašeni epidemiji zaradi koronavirusne bolezni vrnila z dopusta v tujini. Delodajalec ji je odredil dopust, dela od doma pa ji v nasprotju s sodelavci, ki so to možnosti imeli, ni omogočil, zaradi česar se je počutila diskriminirano. Zagovornika je zaprosila za nasvet. Zagovornik je pojasnil, da delodajalec delavcu, tudi v času trenutne epidemiološke situacije v Sloveniji, ne sme enostransko odrediti letnega dopusta. V 163. členu Zakona o delovnih razmerjih je sicer določeno, da se letni dopust izrabi na tak način, da se upoštevajo potrebe delovnega procesa, možnosti za počitek in rekreacijo delavca ter družinske obveznosti delavca, vendar navedeno ne pomeni, da lahko delodajalec sam enostransko odredi izrabo letnega dopusta. Pravica do letnega dopusta je delavčeva pravica, s katero lahko sam razpolaga. Zagovornik je stranki svetoval, da delodajalca s tem seznani, v primeru neupoštevanja pa se lahko v delovnopravnih vprašanjih obrne tudi na inšpektorat za delo. **(0702-43/2020)**

Telesna teža

Zavrnitev storitve zaradi domnevno previsoke teže in vračilo kupnine

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je želela koristiti storitev »zipline«, vendar jo je ponudnik zaradi domnevno previsoke telesne teže zavrnil, pri tem pa ji je zaračunal del vplačane zneska za izvedbo storitve. Ko je stranka znesek zahtevala nazaj, jo je ponudnik zavrnil, sklicujoč se na splošne pogoje poslovanja. Stranka se je po pomoč obrnila na Zagovornika, pri čemer je želela ostati anonimna. Zagovornik je stranki pojasnil, da lahko v konkretnem primeru diskriminacijo ugotavlja zgolj na podlagi podane prijave. Če bi diskriminacijo ugotavljal, bi presojal predvsem, ali omejitve najvišje telesne teže zasledujejo zakonit cilj (npr. na področju varnosti, zavarovanja tveganj pri tovrstnih dejavnostih) ter je način, na katerega je najvišja teža določena, primerno in potrebno sredstvo za doseganje tega cilja. **(0702-108/2020)**

Telesna višina

Odpoved delovnega razmerja zaradi telesne višine

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je bila odpuščena zaradi svoje telesne višine. Prosila je za nasvet. Zagovornik je stranko povabil, naj vloži predlog za obravnavo diskriminacije. Pojasnil je, da bo po prejemu predlogu za obravnavo ugotavljal, ali zahteva po minimalni telesni višini za konkretno delovno mesto obstaja, in če da, kakšen cilj zasleduje. Zatem bi ugotavljal, ali bi se ta cilj dalo doseči z drugimi, milejšimi sredstvi. V takem primeru bi ugotavljal, ali gre za prepovedano obliko diskriminacije ali pa gre za izjemo od prepovedi diskriminacije. Stranka se nato za prijavo ni odločila. **(0702-123/2020)**

Kraj bivanja

Brezplačna udeležba na kulturnih dogodkih za prebivalce občine

Tržni inšpektorat je na Zagovornika naslovil zaprosilo za mnenje, ali omogočanje brezplačne udeležbe na kulturnih dogodkih za prebivalce občine, v kateri je kulturna ustanova, pomeni diskriminacijo prebivalcev drugih občin. Zagovornik je pojasnil, da tovrstna ugodnost po določbah ZVarD lahko pomeni diskriminacijo prebivalcev drugih občin, razen če je ugodnost skladna s testom sorazmernosti. Podan mora biti legitimen cilj takšnega ravnanja, slednje pa mora predstavljati ustrezno, potrebno in sorazmerno sredstvo. Če del sredstev za delovanje kulturne ustanove prispeva občina z naslova občinskih dajatev, je mogoče legitimen cilj (povečan obisk ustanove in kulturna ozaveščenost) doseči tudi z navedenim ukrepom, vendar mora biti ta obrazložen in utemeljen s konkretnimi podatki in izračuni, na kakšen način so občani skozi plačevanje davkov že prispevali k delovanju ustanove. (0705-35/2020)

Članstvo v sindikatu

Slabša obravnava zaradi članstva v sindikatu

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je zatrjeval, da pri delodajalcu prihaja do kršitev delovne zakonodaje, zaradi katerih se je kot član sindikata za pomoč obrnil na sindikat. Slednji je vodstvu poslal pisni poziv, na podlagi katerega so bile nekatere kršitve odpravljene. Po ukrepanju sindikata je vodstvo stranki odredilo izredni plačan dopust do dne, ko se mu je iztekla pogodba o zaposlitvi za določen čas. Stranka je menila, da je do ravnanja prišlo zaradi članstva v sindikatu in ukrepanja zaradi nepravilnosti. Zagovornika je zaprosila za nasvet. Zagovornik je stranko informiral o tem, da je slabša obravnava zaradi članstva v sindikatu izrecno prepovedana, prav tako so prepovedani povračilni ukrepi, ki so jih deležni posamezniki, ki ukrepajo proti kršitvam. Zagovornik je stranko seznanil z možnostmi ukrepanja in stranko povabil k podaji predloga za obravnavo. Stranka se za podajo predloga ni odločila. (0702-103/2020)

Status koncesionarja

Izvajanje mentorstva zobozdravnikom pripravnikom

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je pojasnil, da je zobozdravnik s samoplačniško ambulanto. Na MZ je vložil prošnjo za opravljanje mentorstva pripravnikom, vendar je bila prošnja zavrnjena, saj lahko mentorstvo opravljajo samo zobozdravniki v javni mreži. Zagovornik je stranko seznanil, da zadeva ne spada v njegovo pristojnost, saj gre za razlikovanje glede na to, ali gre za javno ali zasebno zdravstvo, delovanje na podlagi koncesije pa je stvar izbire posameznega zdravnika in ne njegove osebne okoliščine. (0702-74/2019)

1.12.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

51. člen Ustave Republike Slovenije
(pravica do zdravstvenega varstva)

Vsakdo ima pravico do zdravstvenega varstva pod pogoji, ki jih določa zakon.
Zakon določa pravice do zdravstvenega varstva iz javnih sredstev.
Nikogar ni mogoče prisiliti k zdravljenju, razen v primerih, ki jih določa zakon.

Zdravstveno stanje

Zavrnitev zavarovanja osebi, ki živi s hivom, pomeni diskriminacijo

Na Zagovornika načela enakosti se je obrnila oseba, ki živi s hivom, saj zavarovalnica zaradi njenega zdravstvenega stanja ni želela skleniti nezgodnega zavarovanja. V postopku je Zagovornik pridobil mnenje strokovnjaka medicinske stroke, ki že vrsto let deluje tudi na področju okužb s HIV. Po njegovem strokovnem mnenju zavarovanec, ki živi s hivom in je na redni terapiji, za zavarovalnico ne predstavlja nič večjega tveganja od oseb, ki ne živijo s hivom. Ker zavarovalnica v postopku ni uspela izkazati izjeme od prepovedi neposredne diskriminacije, je Zagovornik ugotovil, da je zavarovalnica z zavrnitvijo sklenitve zavarovanja, izpolnila znake neposredne diskriminacije. Zavarovalnica je po izdani odločbi zagovorniku stranki ponudila sklenitev zavarovanja. (Odločba št. **0700-18/2019/13** z dne 14. januarja 2020)

Varnostnik ni bil diskriminiran zaradi njegovega zdravstvenega stanja

Pritožnik se je pritožil zaradi občutka diskriminacije pri zaposlitvi, delodajalec pa mu je tudi odpovedal pogodbo o zaposlitvi. Zatrjeval je neenako obravnavo zaradi svojega zdravstvenega stanja. Zagovornik je ugotovil, da je do odpovedi delovnega razmerja prišlo zaradi neprimerne komunikacije pritožnika z delodajalcem in drugimi zaposlenimi. Dokazov o tem, da bi bil razlog za ravnanje delodajalca v zdravstvenem stanju pritožnika, ni bilo. V zadevi je presodilo tudi sodišče, ki ni ugotovilo nezakonitosti odpovedi. Posledično tudi Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba **0700-5/2020/9** z dne 21. septembra 2020)

Zaposlena oseba ni bila diskriminirana zaradi njenega zdravstvenega stanja

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo, v katerem je stranka zatrjevala diskriminacijo na delovnem mestu zaradi zdravstvenega stanja. Zatrjevala je, da v podjetju, v katerem je bila zaposlena, niso imeli posluha za njene zdravstvene težave. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije pridobil informacije od podjetja ter od prič, ki jih je stranka navedla. Ker se trditve stranke v postopku niso potrdile, Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. **0700-29/2020/9** z dne 12. 10. 2020)

Starševstvo

Država ni diskriminirala javne uslužbenke zaradi družinskega statusa

Javna uslužbenka je bila napotena na delo v tujino, kjer je v šolo vpisala tudi svojega otroka. Delodajalec ji ni bil pripravljen povrniti stroškov šolnine. Vložila je pritožbo, v kateri je zatrjevala diskriminacijo zaradi družinskega statusa – ker je bila mati otroku, ki ga je ob napotitvi na delo morala vpisati v šolo, poleg tega pa za otroka skrbi sama, je bila finančno bolj obremenjena zaradi šolnine, kot če bi bila brez otroka ali bi zanj skrbela skupaj z drugim staršem. Stranka je še pred zaključkom postopka ugotavljanja diskriminacije z delodajalcem uspela doseči sporazumno rešitev spora. Zagovornik posledično diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. **0700-18/2020/9** z dne 31. avgusta 2020)

Državljanstvo

Odpoved pogodbe o vodenju osebnega bančnega računa ne pomeni diskriminacije

Tuj državljan je pri Zagovorniku vložil pritožbo, ker mu je banka odpovedala pogodbo o vodenju osebnega bančnega računa. Zagovornik v postopku ni mogel potrditi, da je bil razlog za odpoved pogodbe o vodenju osebnega bančnega računa osebna okoliščina stranke (državljanstvo druge države). V primeru odpovedi osnovnih bančnih računov ima banka možnost za odločanje, s kom bo pogodbeno sodelovala in s kom ne (vendar pri tem ne smejo diskriminirati zaradi osebnih okoliščin), pogodbo o vodenju osebnega računa pa lahko odpove tudi brez navajanja posebnih razlogov, dokler zagotovi dvomesečni odpovedni rok. Poleg tega je pogodbeno razmerje med banko in komitentom zaupne narave, Zagovornik pa po zakonu ni naveden med organi, ki jim morajo banke razkriti razloge za odpoved pogodbe. Poleg tega je banka navedla, da narodnost oziroma državljanstvo nista mogla biti razloga za odpoved pogodbe, saj ima banka med svojimi komitenti številne tuje državljane iste države oziroma številne komitente, rojene v tej isti državi, ki so danes državljani Slovenije. Posledično Zagovornik v zadevi diskriminacije ni potrdil. Ugotovil pa je pomembno razliko med osebnimi in osnovnimi plačilnimi bančnimi računi. Za razliko od osebnih računov ima banka manj proste roke pri odpovedi pogodbe o osnovnem plačilnem računu, saj tega lahko ukine samo iz točno določenih zakonskih razlogov. Komitenti, ki so imetniki osnovnega plačilnega računa, so zakonsko veliko bolj zavarovani pred odpovedjo, kot če bi odprli osebni plačilni račun. (Odločba št. **0700-38/2019/20** z dne 19. maja 2020)

Banka z začasno odpovedjo pogodbe o vodenju osebnega bančnega računa tujega državljana ni diskriminirala

Tuj državljan je pri Zagovorniku vložil pritožbo, ker mu je banka začasno odpovedala pogodbo o vodenju osebnega bančnega računa. Zagovornik je v postopku ugotovil, da razlog za začasno ukinitve osebnega bančnega računa ni bila osebna okoliščina stranke (državljanstvo druge države), temveč postopkovna napaka banke, ki je po mesecu dni račun stranke reaktivirala. V postopku se je pokazala tudi pomembna razlika med osebnim računom in osnovnim bančnim računom. Banke imajo pri sklepanju in odpovedovanju pogodb za osnovni bančni račun bistveno več možnosti za odločanje, s kom bodo pogodbeno sodelovale in s kom ne (vendar pri tem ne smejo diskriminirati zaradi osebnih okoliščin). Pri sklepanju osnovnega bančnega računa pa so bolj omejene. Po evropskih predpisih namreč lahko osnovni račun odpovedo le zaradi točno določenih razlogov, predpisanih v zakonu. V obravnavani zadevi je imela stranka pri banki odprt osebni bančni račun. Banka je imela torej v tem primeru možnost enostransko odpovedati pogodbo, vendar pa se je v postopku izkazalo, da je pri banki prišlo do napake, račun je bil posledično reaktiviran. Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. **0700-36/2019/9** z dne 19. maja 2020)

Članstvo v lovski družini

Pogojevanje članstva v lovski družini z izstopom iz druge lovske družine ne pomeni diskriminacije

Pritožnik se je pritožil zaradi pogoja za članstvo v lovski družini, ki je zahtevala, da potencialni člani pred tem izstopijo iz drugih lovskih družin. Zagovornik je ugotovil, da ne gre za izključevanje iz članstva na podlagi osebne okoliščine, ki bi bila varovana z ZVarD. Članstvo v lovski družini je vprašanje izbire in ni povezano z osebnimi značilnostmi posameznika, ki bi bile prirojene ali neodtujljive. Posledično je Zagovornik predlog za obravnavo zavrnil. (Odločba št. **0700-81/2019/8** z dne 19. marca 2020)

1.12.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Starševstvo

Pomoč za samozaposlene, ki delajo za krajši delovni čas, po oceni Zagovornika vlada smiselno uredila v ZIUZEOP z novelo A

Prvi interventni zakon za pomoč gospodarstvu in prebivalcem v času epidemije je iz kroga samozaposlenih, ki bi bili zaradi upada dohodkov upravičeni do pomoči, izpustil tiste, ki so bili samozaposleni za krajši delovni čas, do polnega delovnega časa pa so bili zavarovani po drugih pravnih podlagah, na primer Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2). Na Zagovornika se je obrnilo več pobudnikov, ki so zatrjevali diskriminacijo zaradi starševstva ali invalidnosti. Eno od meril za pridobitev pomoči so bili dohodki samozaposlenih iz leta 2019. Tisti starši, ki so takrat koristili starševski dopust, teh meril niso izpolnjevali, saj takrat niso imeli dohodkov iz dejavnosti. Zagovornik je ugotovil, da je vlada v nadaljnjih protikriznih ukrepih to stanje sanirala, zato je postopek ocene diskriminatornosti tega predpisa ustavil. (050-6/2020 in 050-7/2020)

Družinski status

Način, s katerim je vlada v predpisih uredila krizne dodatke za velike družine po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Zagovornik je na podlagi novinarskega vprašanja izvedel oceno diskriminatornosti interventnega ukrepa, povezanega s povišanim dodatkom za veliko družino.¹⁷ Do dodatka so bile upravičene vse družine s tremi ali več otroki, ne glede na premoženjsko stanje. Za družine z enim ali dvema otrokoma pa se je za povečanje otroškega dodatka upoštevalo premoženjsko stanje. Zatrjevana je bila diskriminacija glede na družinski status v intersekciji s premoženjskim stanjem. Zagovornik je med postopkom ugotovil, da dodatek za veliko družino in otroški dodatek nista primerljiva. Dodatek za veliko družino je po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih¹⁸ univerzalen. Dodeli se družinam s tremi ali več otroki, pri katerih država del stroškov za skrb za otroke prevzema nase, ne glede na socialni položaj. Otroški dodatek, ki se dodeli glede na premoženjsko stanje, ni univerzalen. Dodeli se socialno ogroženim otrokom, tudi tistih v družinah s tremi ali več otroki. Interventni zakon je sledil tej ureditvi, razen v delu, ko je upravičenost do povišanega otroškega dodatka priznal le družinam, ki niso prejele tudi dodatka za velike družine. Zagovornik je ocenil, da ureditev ni diskriminatorna, saj upošteva različne položaje velikih družin v primerjavi z ostalimi družinami. (050-22/2020)

¹⁷ Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP), Uradni list RS, št. 49/20 ter Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP-A), Uradni list RS, št. 61/2020.

¹⁸ Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19 in 158/20.

Neenaka obravnava državljanov in tujcev s stalnim prebivališčem pri odlogu plačila kredita v času epidemije je po oceni Zagovornika diskriminacija.

Zagovornik je prejel pritožbo zaradi Zakona o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (ZIUOPOK),¹⁹ ki je začel veljati 28. 3. 2020. Zakon vsebuje interventni ukrep odloga plačila obveznosti kreditojemalcev iz kreditnih pogodb, sklenjenih z banko oziroma hranilnico, kot enega od ukrepov za omilitev posledic epidemije COVID-19. Ukrep je bil med drugim namenjen državljanom Slovenije, ki imajo v Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče. Predlagatelj je zatrjeval, da so v omenjenem zakonu diskriminirani vsi tujci, kreditojemalci, ki živijo in delajo v Republiki Sloveniji. Poleg tujcev, ki delajo na podlagi dovoljenja za začasno bivanje, izdanega na podlagi Zakona o tujcih, in ki praviloma nimajo večjih kreditov oziroma posojil, so v Republiki Sloveniji tudi osebe, ki dlje časa (dve leti in več, tudi deset let) v Sloveniji živijo in delajo in imajo urejeno stalno bivanje v Sloveniji. Zagovornik je izvedel postopek ocene diskriminatornosti, v katerem je ugotovil, da so iz interventnega ukrepa neupravičeno izključeni državljani drugih držav članic Evropske unije in državljani tretjih držav, ki imajo v Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče. Ocenil je, da ureditev krši načelo prepovedi diskriminacije zaradi državljanstva in ni skladna z direktivama 2004/38/ES in 2003/109/ES. Vladi Republike Slovenije je priporočil, da v 30. dneh pristopi k odpravi diskriminatorne določbe. **(050-5/2020)**

Zakon o prijavi stalnega prebivališča po oceni Zagovornika ni diskriminatoren do tujih delavcev, ki so zaposleni v Sloveniji in opravljajo delo voznikov v mednarodnem transportu

Pobudnica je zatrjevala, da je Zakon o prijavi prebivališča²⁰ diskriminatoren, saj ne ureja posebnega položaja tujcev, ki so zaposleni pri delodajalcu v Republiki Sloveniji in opravljajo delo voznikov v mednarodnem transportu. Večinoma imajo stalna prebivališča na naslovih v tretjih državah. Številne upravne enote jim nočejo potrditi prijave začasnega prebivališča na naslovu v Sloveniji, saj da v Sloveniji dejansko sploh ne prebivajo. Ker ne morejo prijaviti prebivališča, v Sloveniji ne morejo koristiti določenih pravic. Zagovornik je njihov pravni položaj analiziral ter ocenil, da pravna praznina v predmetni zadevi ne obstaja in da nedostopnost določenih pravic zaradi pogojevanja njihove dostopnosti z izkazovanjem prijave prebivališča v RS ne pomeni sistemske/pravne diskriminacije, saj je to pogojevanje upravičeno (tj. glede na legitimen cilj ustrezno in nujno potrebno) oziroma izhaja iz bistvene narave (koriščenja/uživanja) teh pravic. Ocenil pa je, da v praksi prihaja do neustreznega izvrševanja nekaterih predpisov ter posledično izdal priporočili na MZ in MNZ. **(050-15/2020)**

¹⁹ Uradni list RS, št. 36/20, 49/20 – ZIUZEOP in 203/20 – ZIUPOPĐVE.

²⁰ Uradni list RS, št. 52/16.

Predpis o koriščenju turističnih bonov po oceni Zagovornika ne pomeni diskriminacije tujcev z začasnim prebivališčem v Sloveniji

Pobudnika sta zatrjevala diskriminatornost ureditve iz Zakona o interventnih ukrepih za omilititev in odpravo posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19,²¹ s katero je bila pravica do turističnih bonov priznana le državljanom Republike Slovenije in tujcem s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ne pa tudi tujcem z začasnim prebivanjem v Sloveniji. Zagovornik je ocenil, da osebe z začasnim prebivališčem niso v primerljivem položaju z drugima dvema skupinama. Stalni prebivalci imajo po pravni ureditvi v Sloveniji veliko več priznanih pravic kot začasni prebivalci. Slednji vse te pravice praviloma pridobijo s pridobitvijo dovoljenja za stalno prebivanje, praviloma po petih letih bivanja v Sloveniji skladno z Zakonom o tujcih. Zagovornik posledično podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. (050-13/2020 in 050-14/2020)

Zaposlitveni status

Različna ureditev povračila stroškov za prevoz na delo in z dela za javne uslužbence in poslance

Na Zagovornika sta se pobudnika obrnila zaradi dejstva, da je predlog novele Zakona o poslancih, ki je bil v letu 2019 v obravnavi v Državnem zboru Republike Slovenije, med drugim na novo urejal pravico do povračila stroškov za prevoz na delo in z dela, in sicer na način, da bi se po novi ureditvi poslanec kot povračilo potnih stroškov priznala kilometrina. Pobudnika sta zatrjevala diskriminacijo javnih uslužbencev v primerjavi s poslanci, saj delodajalec javnim uslužbencem povrne stroške najcenejšega javnega prevoza. Zagovornik je v primeru domnevno diskriminatorne določbe iz novele Zakona o poslancih, na katero se je nanašalo vprašanje, ugotovil, da ta na koncu ni bila sprejeta v Državnem zboru. Zato ocene diskriminatornosti ni izvedel. (050-6/2019 in 050-7/2019)

Samozaposlenost

Ker brezposelnost ni osebna okoliščina, kot jih določa ZVarD, Zagovornik o morebitni sistemski diskriminaciji samozaposlenih v času bolniške odsotnosti z dela do 30 dni ni presojal

Zaposleni in samozaposleni prejmejo nadomestilo za bolniško odsotnost iz obveznega zdravstvenega zavarovanja od 31. dne bolezni ali poškodbe. V prvih 30. dneh bolniške odsotnosti zaposlenim v delovnem razmerju nadomestilo izplačajo njihovi delodajalci. Pobudnik je zatrjeval diskriminatorno obravnavo samozaposlenih v primerjavi z zaposlenimi. Samozaposleni so sami sebi delodajalci, zato morajo v prvih 30. dneh bolezni sami poskrbeti za to, da bodo v primeru nezmožnosti opravljanja dejavnosti imeli dovolj sredstev za preživljanje. Zagovornik je v preizkusu možne sistemske diskriminacije samozaposlenih zaradi takšne ureditve bolniških nadomestil ugotovil, da samozaposlenost ni osebna okoliščina, kot jo določa ZVarD, zato morebitne diskriminatornosti te ureditve ni mogel presojsati. Ugotovitev Zagovornika ne pomeni, da je sedanja ureditev zdravstvenega varstva v Sloveniji povsem primerna. Iz podatkov NIJZ namreč izhaja, da samozaposleni in druge primerljive kategorije zaposlenih v bistveno manjši meri koristijo bolniški stalež do 30 dni v primerjavi z zaposlenimi v delovnem razmerju. (050-11/2020)

21 Uradni list RS, št. 80/20.

1.12.4 Priporočila Zagovornika

Zdravstveno stanje

Priporočilo glede predloga novega Zakona o duševnem zdravju

Zagovornik je v priporočilu MZ opozoril na odsotnost vsebin povezanih s spoštovanjem standardov varstva človekovih pravic. Med drugim je priporočil, da v zakon zapiše prepoved diskriminacije, stigmatizacije ali drugega zapostavljanja na podlagi duševne motnje, prouči skladnost predvidenih rešitev s Konvencijo o pravicah invalidov ter zagotovi obveščanje, svetovanje in informiranje po načelih dostopnosti v ustreznih jezikih, oblikah in tehnologijah, vključno z informacijami v obliki lahkega branja. (0070-4/2020/1)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede dostopnosti zavarovalniških storitev za ljudi, ki živijo s hivom

Zagovornik je leta 2019 prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagatelj navedel, da ga je zavarovalnica neupravičeno zavrnila pri poskusu sklenitve zavarovanja, razlog pa naj bi bila okoliščina, da živi s hivom. Poleg tega je Zagovornik na podlagi ugotovitev Raziskave o dostopnosti zavarovanj za ljudi, ki živijo s hivom, in z namenom spodbujanja enakega obravnavanja, zavarovalnicam priporočil izboljšanje potrošniške izkušnje, nudenje ločenih in preglednih informacij ter prilagoditev produktov ranljivim skupinam, tudi ljudem, ki živijo s hivom. Priporočil je tudi večjo transparentnost pri sklepanju zavarovanj in določanju zavarovalnih pogojev ter posodobitev podatkov, na katerih temelji presoja ocene tveganj. Priporočila je Zagovornik naslovil na: zavarovalnice, nevladne organizacije, Slovensko zavarovalniško združenje, Agencijo za zavarovalni nadzor, MZ in MF. (0709-5/2020/47, 0709-5/2020/48, 0709-5/2020/49, 0709-5/2020/50, 0709-5/2020/51, 0709-5/2020/52 (0709-5/2020))

Status priporočila: V teku.

Priporočilo v zvezi z zagotavljanjem enake obravnave intersexnih ljudi

Zagovornik je ob predaji posebnega poročila Položaj intersexnih ljudi v medicinskih postopkih zdravstvenim ustanovam, ki prihajajo v stik z intersexnimi pacienti, priporočil, da se vzdržijo izvajanja vseh nenujnih medicinskih posegov v spolne značilnosti intersexnih otrok, ki bi bili opravljeni brez njihovega soglasja z namenom določitve njihovega spola oziroma/in so odložljivi do takrat, ko lahko otrok poda ustrezno soglasje; da zagotovijo, da so intersexni otroci in njihovi starši oziroma skrbniki pred medicinskim posegom v njihovo telo ustrezno obveščeni ter da dosledno upoštevajo definicije in termine, povezane z intersexnostjo, ki temeljijo na depatologizaciji in spoštovanju človekovih pravic intersexnih ljudi.

MZ je Zagovornik priporočil, da imenuje neodvisno interdisciplinarno delovno skupino za revizijo trenutnih protokolov za medicinsko obravnavo intersexnih ljudi, pripravo enotnega protokola ter njegovo uskladitev s sodobnimi medicinskimi smernicami in praksami ter da skupaj z MIZŠ zagotovi dejavnosti za osveščanje splošne in posebnih javnosti o človekovih pravicah intersexnih ljudi ter izboljša možnosti dodatnega strokovnega usposabljanja o intersexnosti za zaposlene v zdravstvenih ustanovah.

MNZ je Zagovornik priporočil, da preuči možnosti zakonske ureditve prožnih postopkov za registracijo rojstva oziroma pravnega priznanja spola na podlagi samoopredelitve. [\(0709-49/2020/5, 0709-49/2020/6, 0709-49/2020/7, 0709-49/2020/10 \(0709-49/2020\)\)](#)
Status priporočil: Še niso bila upoštevana.

Starševstvo

Priporočilo glede predloga Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic nalezljive bolezni COVID-19 (PKP5)

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil, da se z ukrepi tudi delavcem, ki ne morejo opravljati dela zaradi karantene ali varstva otrok (t.i. višje sile) zagotovi nadomestilo, ki ni nižje od minimalne plače (kar je že veljalo v času prvega vala epidemije). Med te delavce, ki ne morejo opravljati dela zaradi t. i. višje sile, bi morali vključiti tudi skrbnike odraslih oseb z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi ter skrbnike in rejnike otrok. Zagovornik je priporočil, da se v zakon vključijo dodatne utemeljitve razlikovanja nekaterih upravičencev in načinov določitve višine pomoči oziroma nadomestil. Priporočil je tudi razmislek o možnostih uvedbe dodatnih posebnih ukrepov za zagotavljanje enakih možnosti tistim, ki bodo najbolj prizadeti v primeru sprejetja strožjih, z vladnim načrtom že predvidenih ukrepov za zaježitev širjenja okužb. [\(0701-15/2020/1\)](#)

Status priporočila: Priporočilo je bilo upoštevano v delu, kjer je Zagovornik predlagal nadomestilo v višini vsaj minimalne plače (v PKP7) in da so med prejemniki nadomestila tudi skrbniki in rejniki, tudi odraslih oseb (z amandmaji). Neupoštevano je ostalo priporočilo glede neutemeljenega razlikovanja upravičencev do pomoči.

Priporočilo glede Predloga Zakona o davku na motorna vozila

Zagovornik je v priporočilu Državnemu zboru opozoril, da prepoved diskriminacije velja tudi pri določanju ugodnosti pri oprostitvi plačila davka na motorna vozila za velike družine in ljudi z invalidnostmi. Nekateri od kriterijev za olajšave (stalno prebivališče, možnost ugodnosti za le eno vozilo, upravičenci le z določenimi vrstami invalidnosti) so vprašljivi z vidika enakega obravnavanja (tujcev, državljanov EU, starejših in oseb z nekaterimi invalidnostmi), zato je Zagovornik priporočil ureditev področja. [\(0070-3/2020/1\)](#)

Status priporočila: Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije nalezljive bolezni COVID-19 (PKP7)

Zagovornik načela enakosti je poslancem Državnega zbora poslal priporočilo, kako določene predlagane rešitve dopolniti, da bi bile v skladu z načeli enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti. Zagovornikovo priporočilo se nanaša na: krizni dodatek za tiste, ki koristijo materinski, očetovski oziroma starševski dopust; solidarnostni dodatek za malico in finančna pomoč za enostarševske družine; solidarnostni dodatek, upravičen za družine od 1. do vključno 6. dohodkovnega razreda (ne le do petega); posebno dodatno pomoč enostarševskim družinam; poseben redni mesečni dodatek za tiste študente in dijake, katerih glavni vir preživetja je študentsko delo, če tega ne moremo opravljati zaradi epidemije; izredno pomoč ob rojstvu otroka. [\(0070-8/2020/1\)](#)

Status priporočila: Delno upoštevano v delu izredne pomoči ob rojstvu otroka (podaljšanje obdobja) in solidarnostnega dodatka za otroke (širitev upravičencev). V PKP7 je bilo upoštevano priporočilo Zagovornika iz PKP5, da nadomestilo plače za delavce, ki zaradi karantene na domu oziroma varstva otrok ne morejo opravljati dela, ne sme biti nižje od minimalne plače v Republiki Sloveniji. Delno je bilo priporočilo upoštevano tudi v PKP8, namreč glede solidarnostnega dodatka za polnoletne dijake.

Priporočila glede nadaljnjih ukrepov za blaženje posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19 z namenom preprečevanja in odprave diskriminacije

Zagovornik je opozoril na neenak učinek epidemije na že sicer ranljive skupine ter Vladi RS predlagal sprejetje (dodatnih) posebnih ukrepov za te skupine, saj je ključno, da vsa prizadevanja v času epidemije sledijo načelu »na nikogar ne smemo pozabiti«. Med drugimi je opozoril na posebej težak položaj: enostarševskih družin; družin otrok s posebnimi potrebami; samozaposlenih staršev, ki delajo za polovični delovni čas; učencev in dijakov (glede prehrane). (0701-5/2020/1)

Status priporočila: Končno so bila upoštevana štiri priporočila (družine otrok s posebnimi potrebami, samozaposleni starši, starši ali skrbniki otrok ali odraslih s posebnimi potrebami, razlikovanje pri pogoju plačanih zapadlih davčnih obveznosti), delno upoštevana glede učencev in dijakov, neupoštevana pa glede enostarševskih družin.

Državljanstvo

Priporočilo glede osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah stanovanjskega zakona

Zagovornik je MOP glede osnutka zakona priporočil dopolnitve z namenom izboljšanja fizične dostopnosti v večstanovanjskih stavbah za ljudi z invalidnostmi, dostopa do višje subvencije neprofitne najemnine in pravice do dostopa neprofitnih stanovanj za tujce s stalnim prebivališčem (rezidenti). (0709-62/2020/1)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo na Zakon o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev

Zagovornik je prejel pritožbo zoper Zakon o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev, ki je začel veljati 28. 3. 2020. Zakon vsebuje interventni ukrep odloga plačila obveznosti kreditojemalcev, vendar samo za državljane Slovenije, ki imajo v Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče. Zagovornik je izvedel postopek ocene diskriminatornosti in ugotovil, da so iz interventnega ukrepa neupravičeno izključeni državljani drugih držav članic EU in državljani tretjih držav, ki imajo v Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče. Ocenil je, da ureditev krši načelo prepovedi diskriminacije zaradi državljanstva in ni skladna z direktivama 2004/38/ES in 2003/109/ES. Zagovornik je ministrstvu priporočil, da se odpravi diskriminatorna določba. (050-5/2020/11)

Status priporočila: Upoštevano v PKP6.

Priporočilo glede Predloga zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (PKP6)

Zagovornik je na podlagi prejetega predloga za obravnavo diskriminacije izvedel postopek ocene diskriminatornosti Zakona o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditormalcev in ocenil, da neenako obravnavanje EU državljanov in državljanov tretjih držav s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji pomeni diskriminacijo zaradi državljanstva. Zagovornik je poslancem Državnega zbora priporočil, naj podprejo določbo predloga zakona, s čimer bi odpravili diskriminacijo pri odlogu posojil tujcem s stalnim bivališčem v Sloveniji. **(050-5/2020/15)**

Status priporočila: Upoštevano.

Priporočilo glede Predloga Zakona o davku na motorna vozila

Zagovornik je v priporočilu Državnemu zboru opozoril, da prepoved diskriminacije velja tudi pri določanju ugodnosti pri oprostitvi plačila davka na motorna vozila za velike družine in ljudi z invalidnostmi. Nekateri od kriterijev za olajšave (stalno prebivališče, možnost ugodnosti za le eno vozilo, upravičenci le z določenimi vrstami invalidnosti) so vprašljivi z vidika enakega obravnavanja (tujcev, državljanov EU, starejših in oseb z nekaterimi invalidnostmi), zato je Zagovornik priporočil ureditev področja. **(0070-3/2020/1)**

Status priporočila: Neupoštevano.

Priporočilo glede obravnave tujcev, voznikov v mednarodnem transportu

Zagovornik je izvedel postopek ocene diskriminatornosti sistemske ureditve položaja tujcev - voznikov v mednarodnem transportu, zaposlenih pri delodajalcih v Republiki Sloveniji. Kljub ocenjeni nediskriminatornosti sistemske ureditve je Zagovornik v postopku ugotovil, da se te osebe v praksi soočajo z nekaterimi težavami, ki kažejo na neustrezno ravnanje določenih institucij. Zagovornik je MNZ priporočal, da vse upravne enote obvesti, naj omenjene tujce, kadar prijavljajo svoje prebivališče v Republiki Sloveniji, seznani z določenimi dejstvi, ki jih glede te prijave izrecno zadevajo, npr. da je dolžnost prijave obvezna le, če vozniki v mednarodnem transportu v RS dejansko prebivajo, sicer pa ne. **(050-15/2020/60)**

Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

Priporočilo glede obravnave tujcev, voznikov v mednarodnem transportu

Zagovornik je izvedel postopek ocene diskriminatornosti sistemske ureditve položaja tujcev - voznikov v mednarodnem transportu, zaposlenih pri delodajalcih v RS. Kljub ocenjeni nediskriminatornosti sistemske ureditve je Zagovornik v postopku ugotovil, da se te osebe v praksi soočajo z nekaterimi težavami, ki kažejo na neustrezno ravnanje določenih institucij glede dostopa do zdravstvenega varstva. Zagovornik je MZ priporočil, da obvesti zdravstvene domove, naj pravice do izbire osebnega zdravnika (in zdravstvenega doma) za omenjene tujce ne pogojujejo s prijavo njihovega prebivališča v RS ter da obvesti ZZS; in prejem kartice zdravstvenega zavarovanja za omenjene tujce ne pogojuje s prijavo njihovega prebivališča v RS (pri čemer je pomembno dejstvo možnost vročitve poštna pošiljke pooblaščenca ali delodajalca zavarovanja). **(050-15/2020/59)**

Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

1.12.5 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo

Zdravstveno stanje

Predstavnik Zagovornika se je 24. novembra 2020 udeležil posveta z naslovom, Koga reševati v času pandemije? Etični, medicinski in kazenskoopravni vidiki triaže. Potekal je v so-organizaciji Sveta za razvoj pri SAZU in Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Gosti posveta so osvetlili vrsto temeljnih dilem, do katerih prihaja ob pomanjkanju opreme in osebja v času pandemije z medicinskega, etičnega in pravnega vidika.

Splošno varstvo pred diskriminacijo

Listina raznolikosti Slovenija je 10. decembra 2020 ob svetovnem dnevu človekovih pravic organizirala virtualni dogodek »Raznolikost proti pandemiji« - slovesno podpisovanje Listine raznolikosti in okroglo mizo. Udeležil se ga je tudi predstavnik Zagovornika. Listine raznolikosti so ena izmed aktualnih prostovoljnih evropskih pobud raznolikosti s ciljem spodbuditi organizacije (zasebne, javne) k implementaciji in razvoju politike raznolikosti znotraj organizacij. Listina sestoji iz načel, ki jim organizacija v svojem delovanju sledi pri promociji raznolikosti, nediskriminacije in enakih možnosti na delovnem mestu.

1.12.6 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika

Državljanstvo

Zagovornik na srečanju mreže EURES

Predstavnik Zagovornika je 7. julija 2020 sodeloval na srečanju mreže EU, in sicer na temo pravne podpore pri prostem pretoku mobilnih delavcev. Mreža EURES povezuje organe za zaposlovanje v EU. Dogodek je pripravil Zavod RS za zaposlovanje. Namen dogodka je bila predstavitev, izmenjava dobrih praks ter proučitev možnosti za sodelovanje in povezovanje njenih članov in partnerjev v prihodnosti. Predstavnik Zagovornika je poudaril pomen razumevanja in doslednega uveljavljanja primarnega prava EU tudi na tem področju.

Splošno varstvo pred diskriminacijo

Zagovornik na okrogli mizi o nestrpnosti na Policijski akademiji

Predstavnik Zagovornika se je 27. januarja 2020 udeležil okrogle mize o nestrpnosti, ki jo je organiziral Center za raziskovanje in socialne veščine, ki deluje v okviru Policijske akademije. Udeleženci razprave, ki jo je organiziral Center za raziskovanje in socialne veščine, so kljub nekaterim izpostavljenim dilemam izrazili svojo zavezanost strpnosti, idejam enakosti in družbene povezanosti. Policija vse informacije o sumu kaznivih dejanj in prekrškov skrbno preučuje, pomembno vodilo za manj restriktiven pristop pri pregonu sovražnega govora pa bi lahko bila tudi spremenjena sodna praksa.

Zagovornik svoje delo predstavil na Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije

Zagovornik se je odzval na povabilo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, da na eni izmed sej njihovega predsedstva predstavi svoje redno letno poročilo za leto 2019. Članstvo v sindikatih je med varovanimi osebnimi okoliščinami, predstavniki delojemalcev pa se pogosto srečujejo tudi s primeri kršitve splošne prepovedi diskriminacije. Predstavnik Zagovornika sta predstavila Zagovornikove pristojnosti in ključne poudarke iz rednega letnega poročila, posebej povezane z varstvom pred diskriminacijo na področju dela in zaposlovanja. Poudarila sta, da je vsak primer, ki ga organ obravnava, pomemben, saj so ugotovitve iz postopka v pomoč drugim, ki se morda ne želijo izpostaviti, a so deležni podobne slabše obravnave.

Zagovornik prejme veliko prijav diskriminacije s področja dela in zaposlovanja. Eden najbolj odmevnih primerov, v katerih je ugotovil diskriminacijo, je bilo nižanje božičnice zaposlenim, ki so bili med letom odsotni z dela zaradi nosečnosti, nege družinskega člana ali bolezni. Predsedstvu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je predstavil, kako lahko zaposleni v takšnih primerih ukrepajo.

Zagovornik izvedel delavnico o varstvu pred diskriminacijo

Predstavnik Zagovornika sta 15. septembra 2020 na povabilo Društva Odnos izvedla delavnico za sodelujoče v okviru projekta socialne aktivacije za priseljenke. Predstavila sta, kaj pomeni diskriminacija in kdaj se posamezniki lahko obrnejo nanj. Priseljenci in priseljenke so zaradi narodnosti, državljanstva, jezika, vere in barve kože večkrat obravnavani slabše. Običajno se še dolgo po priselitvi soočajo s predsodki, zaradi katerih se težje vključijo v družbo.

Zagovornik izvedel predavanje o varstvu pred diskriminacijo na Pravni fakulteti

Že četrto leto zapored je predstojnik Zagovornika Miha Lobnik 2. decembra 2020 delo organa predstavil študentom Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, ki sodelujejo pri obštudijski dejavnosti, imenovani Pravna svetovalnica za varstvo pred diskriminacijo. Študenti so na predavanju spoznali razvoj samostojnega državnega organa za varstvo pred diskriminacijo, katere naloge opravlja, in nekatere aktualne primere, v katerih je ugotovil diskriminacijo.

Zagovornik sodeloval na strokovnem spletnem seminarju Trajnostni razvoj in pravo

Predstavnik Zagovornika je 20. decembra 2020 s prispevkom sodeloval na strokovnem spletnem seminarju »Trajnostni razvoj in pravo« v organizaciji društva ELSA Ljubljana, Društva za Združene narode za Slovenijo in Revije Pamfil. Na seminarju je nastopil s predavanjem na temo »Trajnostni razvoj, (ne)diskriminacija in enako obravnavanje – presečnost in izbrana vprašanja«. Predstavnik Zagovornika je v svojem predavanju predstavil povezave med Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030 in cilji trajnostnega razvoja na eni strani ter vprašanji prepovedi diskriminacije in spodbujanja enakega obravnavanja na drugi. Agenda 2030 predstavlja najbolj ambiciozen globalni okvir za človekov razvoj, v središče katerega je postavljeno prav načelo »na nikogar ne smemo pozabiti« (ang. *Leave No One Behind*). Zmanjševanje vseh oblik neenakosti Agenda poudarja kot samostojen cilj trajnostnega razvoja.

Diskriminacija je v Sloveniji prepovedana, varstvo pred diskriminacijo je zagotovljeno vsem prebivalcem. Priseljenci so večkrat tarča diskriminatornih ravnanj, hkrati pa težje uveljavijo svoje pravice. Za izboljšanje ravni varstva pred diskriminacijo je Zagovornik izvedel izobraževanje za skupino priseljenc.

2 MINISTRSTVA IN DRUGE INSTITUCIJE

V nadaljevanju so rezultati dela Zagovornika prikazani na način, da so v poglavju o posameznem ministrstvu uvrščene tiste zadeve, ki smiselno sodijo v njihov delokrog. Na podoben način kot pri osebnih okoliščinah diskriminacije so na smiselni način za posamezna ministrstva in druge institucije strukturirana naslednja podpoglavja:

- svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri,
- ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri,
- ocene diskriminatornosti predpisov,
- priporočila Zagovornika,
- posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja,
- sodelovanje Zagovornika z resorjem.

Ministrstva so navedena po abecednem vrstnem redu.

Barvna lestvica s katero so označene številke zadev označuje področje družbenega življenja na katerem je potekala posamezna zadeva. Označena so z naslednjimi barvami:

Delo in zaposlovanje

- Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem);
- dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnjega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso;
- zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

Članstvo v sindikatih

- Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

Socialne pravice

- Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
- socialne ugodnosti.

Zdravstveno varstvo

- Zdravstveno varstvo.

Izobraževanje

- Vzgoja in izobraževanje.

Trg dobrin in storitev

- Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

Drugo

2.1 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)

2.1.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Spol kot pogoj pri zaposlitvenem oglasu

Zagovornik je prejel obvestilo o diskriminatornem oglasu, iz katerega je izhajalo, da delodajalec išče žensko kandidatko z otroki nad določeno starostjo. Zagovornik je delodajalcu poslal pojasnilo o diskriminatornosti tovrstnih zaposlitvenih pogojev in nanj naslovil priporočilo, naj zagotovi zakonitost zaposlitvenih oglasov. Delodajalec se je odzval, da bo priporočilo upošteval. **(0702-24/2020)**

Spol kot pogoj pri zaposlitvenem oglasu

Zagovornika je prijavitelj obvestil o diskriminatornem zaposlitvenem oglasu, ki ga je objavila ena od zaposlitvenih agencij, k prijavi pa je vabil »fante z zaključeno strojno fakulteto (m/ž)«. Zagovornik je agenciji pojasnil, da gre z navedbo »fantje« za nedopusten pogoj, ki ga dodatek »m/ž« ne sanira. Ker iz oglasa ni razvidno, da bi bil za delo na oglaševalen delovnem mestu spol kandidata za zaposlitev »bistvena in odločilna zahteva«, v tem primeru tudi ne gre za izjemo glede prepovedi diskriminacije po 13. členu ZVarD. Agenciji je priporočil, naj oglas umakne. **(0705-40/2019)**

Nižje plačilo zaradi spola

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki se je pri reorganizaciji podjetja zaposlila na drugem, vodilnem delovnem mestu. Pri ocenjevanju podrejenih je opazila, da so plače njenih moških sodelavcev bistveno višje od njene. Meni, da gre za plačno diskriminacijo na podlagi spola, zato je Zagovornika zaprosila za nasvet. Zagovornik je stranki nudil svetovanje in pojasnil, na kakšen način lahko stranka sproži postopek ugotavljanja diskriminacije, kako poteka dokazovanje, kakšna so pravila postopka in kakšne so posledice v primeru ugotovljene diskriminacije. Stranka se za prijavo ni odločila. **(0702-32/2020)**

Odpoved delovnega razmerja osebi z invalidnostjo

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki so ji po zdravniškem pregledu na medicini dela priznali invalidnost III. stopnje. Posledično ji je delodajalec odpovedal delovno razmerje z utemeljitvijo, da drugega primernega delovnega mesta za stranko nima. Stranka se s tem ni strinjala in je menila, da bi ji delodajalec lahko prilagodil delovni proces na enak način, kot ga je prilagodil

sodelavcu, ki te invalidnosti nima. Stranka je menila, da je v primerjavi s sodelavcem diskriminirana. Zaposila je za mnenje in nasvet. Zagovornik je stranko informiral, da ima možnost sodnega varstva, informiral pa jo je tudi, na kakšen način lahko sproži postopek ugotavljanja diskriminacije pri Zagovorniku. Stranka se za prijavo ni odločila. **(0702-40/2020)**

Različna merila pri določanju nagrade za poslovno uspešnost

Na Zagovornika se je po izdaji odločbe o ugotovljeni diskriminatornosti obračunavanja poslovne uspešnosti ali božičnic glede na prisotnost delavca na delovnem mestu (zadeva št. 0700-30/2019, odločba z dne 4. septembra 2019) obrnilo več posameznikov, katerih delodajalci uporabljajo enak način izračunavanja višine božičnic. Zanimalo jih je, ali ima odločba, s katero je Zagovornik ugotovil posredno diskriminacijo zaradi spola, starševstva in zdravstvenega stanja, učinek le v konkretni zadevi ali velja tudi za druga podjetja z enako prakso. Zagovornik je pojasnil, da ima odločba učinek le v konkretnem primeru podjetja, proti kateremu je bila podana prijava. Ker je odločbo Zagovornika potrdilo Upravno sodišče Republike Slovenije (sodba št. I U 29/2020-21 z dne 11. novembra 2020), je mogoče pričakovati, da bo Zagovornik v vseh drugih primerih, v katerih je dejanska in pravna situacija bistveno enaka kot v obravnavani zadevi, odločil enako. Stranke je povabil, da podajo predlog za obravnavo, ki je lahko tudi anonimen. **(0702-8/2020)**

Priimek kot razlog za ne vključitev v javna dela

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki kot brezposelna oseba že več let čaka na priložnost za vključitev v javna dela. Meni, da ji to ni omogočeno zaradi starosti in etnične pripadnosti, konkretno priimka na -i. Zagovornik je stranki svetoval in pojasnil, da lahko ukrepa v konkretnih primerih diskriminacije, kjer je mogoče ugotoviti, da je razlog za neenako obravnavo v osebnih okoliščinah stranke. Pojasnil je, na kakšen način vložiti predlog za obravnavo, na podlagi katerega Zagovornik v konkretnih primerih diskriminacije lahko ukrepa. **(0702-29/2020)**

Vprašanje višine odškodnine v sodnem postopku

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki pred delovnim sodiščem vodi postopek proti delodajalcu. Postopek se v enem delu nanaša na očitke nadlegovanje zaradi osebnih okoliščin stranke (narodnosti ter vere ali prepričanja), zaradi katerega je stranka tudi zahtevala odškodnino. Ta ji je bila v postopku delno priznana. Stranka je menila, da je odškodnina prenizka. Zagovornik je stranki svetoval, na kakšen način lahko v pritožbenem sodnem postopku okrepi argumente o nadlegovanju kot obliki diskriminacije ter zahteva višjo odškodnino. **(0702-7/2020)**

Jezik kot razlog za zavrnitev na razpisu za prosto delovno mesto

Kandidat za zaposlitev je bil na razpisu zavržen, ker je predložil življenjepis v angleškem namesto v slovenskem jeziku. Zatrjeval je diskriminacijo zaradi jezika. Zagovornik je stranki pojasnil, da bi v zadevi lahko šlo za možno neposredno diskriminacijo zaradi jezika. Lahko pa bi šlo tudi za izjemo od prepovedi diskriminacije po 13. členu ZVarD, ki med drugim delodajalcem

dovoljuje, da postavijo takšne pogoje, ki predstavljajo bistveno in odločilno poklicno zahtevo za opravljanje dela, kar je lahko tudi znanje jezika. Tak pogoj bi moral ustrezati tudi testu so-razmernosti. Zagovornik je kandidata povabil, da poda predlog za obravnavo. (0702-39/2020)

Ocenjevanje zaposlenega, ki je na dalj časa trajajoči bolniški odsotnosti

Na Zagovornika se je s prošnjo za svetovanje obrnila stranka, zaposlena v javnem sektorju, ker je delodajalec zaradi dlje časa trajajoče bolniške odsotnosti ni želel oceniti. Neocenjevanje ima za stranko kot javno uslužbenko negativne posledice, zato je zaprosila za informacije o možnostih ukrepanja. Zagovornik je stranki svetoval, katera pravna sredstva lahko uporabi za varstvo svojih pravic po Zakonu o sistemu plač v javnem sektorju,²² po Zakonu o javnih uslužbencih²³ in po Zakonu o delovnih razmerjih²⁴ ter na kakšen način lahko zatrjuje diskriminacijo zaradi zdravstvenega stanja v teh pravnih sredstvih. (0702-4/2020)

Možnost obiskovanja svojcev z demenco v domovih za starejše

Stranka, sorodnica dementne in nepokretne stanovalke doma starejših občanov, je Zagovornika zaprosila za pomoč. Dom sorodnikom stanovalke ni več dovoljeval obiskov, zaradi česar se je njeno psihofizično stanje zelo poslabšalo. Zagovornik je na dom naslovil poizvedbo o pravni podlagi za popolno prepoved obiskov, brez omogočanja izjem za stanovalce z invalidnostmi, skladno z obveznostjo izvajanje primerne prilagoditve. Dom je pojasnil prizadevanja za omejitve okužb z novim koronavirusom in pravne podlage za ukrepe, vključno s Sklepom Vlade RS o uporabi ukrepov, ki jih določa Zakon o nalezljivih boleznih²⁵ in Odredbo o določitvi ogroženih območij zaradi nalezljive bolezni COVID-19.²⁶ Zagovornik je pojasnila doma preposlal stranki skupaj s pojasnilom, na kakšen način lahko pri Zagovorniku sproži postopek ugotavljanja morebitne diskriminacije. Stranka se je zahvalila za odzivnost. (0702-116/2020)

Napotovanje tujih delavcev v karanteno po prihodu v Slovenijo

Na Zagovornika se je obrnila stranka v zvezi s težkim položajem, v katerem so se v času epidemije novega koronavirusa po prihodu v Slovenijo in napotitvi v karanteno znašli tuji delavci. Bili naj bi brez osnovnih sredstev za preživetje, postavilo pa se je vprašanje, kdo je odgovoren za njihovo preživljanje v tem času, ko zaradi karantene ne morejo delati. Civilna zaščita se je izrekla za nepristojno, delavcem so pomagale nekatere humanitarne organizacije. Stranka je zastavila vprašanje, kako sistemsko rešiti odredbe o karanteni za ljudi, ki se znajdejo na eksistenčnem robu in Zagovornika prosila za nasvet o nadaljnjih korakih. Zagovornik je ocenil, da zadeva ni povezana z diskriminacijo, saj so za spoštovanje obveznosti iz pogodb

22 Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZD0dv, 67/17 in 84/18.

23 Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C in 203/20 – ZIUPOPdVE.

24 Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19 in 203/20 – ZIUPOPdVE.

25 Uradni list RS, št. 117/20.

26 Uradni list RS, št. 95/20 in 96/20.

o zaposlitvi z vsemi delavci, ne glede na državljanstvo, odgovorni njihovi delodajalci. Svetoval je informiranje delavcev, da je za primere kršitev pogodb o zaposlitvi, (npr. neizplačevanja dohodka v času karantene) pristojen inšpektorat za delo, za kršitve karantenskih odločb pa zdravstveni inšpektorat. **(0702-105/2020)**

Ukinitev delovnega mesta v času starševskega dopusta

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki ji je bila zavrnjena tožba pred delovnim sodiščem, s katero je zatrjevala diskriminacijo zaradi starševstva. Delodajalec je namreč med njeno odsotnostjo zaradi starševskega dopusta izvedel reorganizacijo in njeno delovno mesto ukinil, mesec dni po vrnitvi na delo pa je prejela odpoved pogodbe o zaposlitvi. Zagovornika je zaprosila za mnenje, ali bi bilo v zadevi smiselno zahtevati revizijo pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije. Zagovornik je stranki podal pojasnilo, v katerem delu bi bila revizija (ne) smotrna. Stranka je zagovornika obvestila, da je revizijo vložila in z njo uspela. Vrhovno sodišče je odločalo o uporabi 2. odstavka 115. člena Zakona o delovnih razmerjih in presodilo, da se ukinitev delovnega mesta v času starševskega dopusta obravnava kot »ravljanje, potrebno za odpoved pogodbe o zaposlitvi in zaposlitev drugega delavca«, zaradi česar je bila odpoved pogodbe o zaposlitvi nezakonita. Na dodatna vprašanja stranke je Zagovornik stranki podal še informacije o možnosti vložitve odškodninske tožbe na sodišče splošne pristojnosti zaradi diskriminacije skladno z 39. členom ZVarD. **(0702-2/2019)**

Slabše ocenjevanje zaradi starševskega dopusta

Na Zagovornika se je obrnila stranka z navedbo, da jo je njen delodajalec s področja javnega sektorja v letu, ko je bila odsotna zaradi starševskega dopusta, zgolj iz tega razloga ocenil slabše kot pretekla leta. Navedla je, da gre za sistematično prakso delodajalca. Zagovornik ji je svetoval, na kašen način poteka postopek ugotavljanja diskriminacije. Stranka je podala predlog za obravnavo, s katerim je sprožila postopek pred Zagovornikom. Postopek v letu 2020 še ni bil zaključen. **(0702-41/2020)**

Slabša obravnava zaradi članstva v sindikatu

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je zatrjeval, da pri delodajalcu prihaja do kršitev delovne zakonodaje, zaradi katerih se je kot član sindikata za pomoč obrnil na sindikat. Slednji je vodstvu poslal pisni poziv, na podlagi katerega so bile nekatere kršitve odpravljene. Po ukrepanju sindikata je vodstvo stranki odredilo izredni plačan dopust do dne, ko se mu je iztekla pogodba o zaposlitvi za določen čas. Stranka je menila, da je do ravnanja prišlo zaradi članstva v sindikatu in ukrepanja zaradi nepravilnosti. Zagovornika je zaprosila za nasvet. Zagovornik je stranko informiral o tem, da je slabša obravnava zaradi članstva v sindikatu izrecno prepovedana, prav tako so prepovedani povračilni ukrepi, ki so jih deležni posamezniki, ki ukrepajo zaradi kršitev. Zagovornik je stranko informiral o možnostih ukrepanja in stranko povabil k podaji predloga za obravnavo. Stranka se za podajo predloga ni odločila. **(0702-103/2020)**

Izplačilo božičnice izključno za delavce, ki so zaposleni na dan 1. 12. v letu

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki se je upokojil v mesecu novembru 2019, delodajalec pa je božičnice za tekoče leto izplačal vsem, ki so bili v podjetju zaposleni na dan 1. 12. 2019. Prosil je za pojasnilo, ali gre pri njem, ki božičnice ni prejel, za diskriminacijo. Zagovornik je stranki pojasnil, da vprašanje sicer ne sodi na področje diskriminacije, saj delavcem delovno razmerje preneha iz različnih razlogov in ne zaradi njihovih osebnih okoliščin. Stranko je informiral, da ima po delovnem pravu skladno s sodno prakso delavec v takšnem položaju pravico do sorazmernega deleža božičnice oziroma nagrade za poslovno uspešnost (sodba Višjega delovnega in socialnega sodišča VDSS sodba in sklep Pdp 1331/2008). **(0702-21/2020)**

Enostranska odreditev letnega dopusta

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki se je takoj po razglašeni epidemiji zaradi novega koronavirusa vrnila z dopusta v tujini. Delodajalec ji je odredil dopust, dela od doma pa ji v nasprotju s sodelavci, ki so to možnosti imeli, ni omogočil, zaradi česar se je počutila diskriminirano. Zagovornika je zaprosila za nasvet. Zagovornik je pojasnil, da delodajalec delavcu, tudi v času trenutne epidemiološke situacije v Sloveniji, ne sme enostransko odrediti letnega dopusta. V 163. členu Zakona o delovnih razmerjih je sicer določeno, da se letni dopust izrabí na tak način, da se upoštevajo potrebe delovnega procesa, možnosti za počitek in rekreacijo delavca ter družinske obveznosti delavca, vendar navedeno ne pomeni, da lahko delodajalec sam enostransko odredi izrabo letnega dopusta. Pravica do letnega dopusta je delavčeva pravica, s katero lahko sam razpolaga. Zagovornik je stranki svetoval, da delodajalca s tem seznani, v primeru neupoštevanja pa se lahko v delovnopravnih vprašanjih obrne tudi na inšpektorat za delo. **(0702-43/2020)**

2.1.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Diskriminacije na delovnem mestu zaradi narodnosti ni bila ugotovljena

Na Zagovornika načela enakosti se je obrnila oseba, ki je zatrjevala, da jo sodelavci in nadrejeni diskriminirajo in trpinčijo na delovnem mestu zaradi njenega etničnega porekla. Zagovornik je opravil razgovore s sodelavci prijavitelja. Njihove izjave niso potrdile očitkov, ki jih je predlagatelj navedel v prijavi. Ta svojih trditev ni z ničimer dokazal oziroma jih podkrepil do te mere, da bi potrdile obstoj diskriminacije. Zagovornik je ugotovil, da predlagatelj ni izkazal vzročne zveze med osebnimi okoliščinami in obravnavo, ki naj bi je bil kot delavec deležen, in na podlagi vseh pridobljenih dejstev predlog za obravnavo diskriminacije zavrnil. (Odločba št. **0700-4/2020/7** z dne 27. julija 2020)

V primeru dostopa do dela Zagovornik ni ugotovil diskriminacije

Stranka se je pritožila zaradi domnevne diskriminacije zaradi starosti pri dostopu do dela. Na javni poziv za zainteresirane za sodelovanje pri projektu je poslala ponudbo, vendar je organizacija ni povabila k sodelovanju. Ker je imela ustrezne izkušnje, je posumila, da bi razlog lahko bil v njeni starosti. Ker v postopku za to, razen občutka, ni mogla ponuditi nobenega

dokaza ali svojega občutka podkrepiti s kakršnimi koli okoliščinami, ki bi izvirale iz komunikacije z organizacijo, Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. **0700-19/2020/8** z dne 24. julija 2020)

Zaposlena oseba ni bila diskriminirana zaradi njenega zdravstvenega stanja

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo, v katerem je stranka zatrjevala diskriminacijo na delovnem mestu zaradi zdravstvenega stanja. Zatrjevala je, da v podjetju, v katerem je bila zaposlena, niso imeli posluha za njene zdravstvene težave. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacijo pridobil informacije od podjetja ter od prič, ki jih je navedla. Ker se trditve stranke v postopku niso potrdile, Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. **0700-29/2020/9** z dne 12. 10. 2020)

Varnostnik ni bil diskriminiran zaradi njegovega zdravstvenega stanja

Pritožnik se je pritožil zaradi občutka diskriminacije pri zaposlitvi, delodajalec pa mu je tudi odpovedal pogodbo o zaposlitvi. Zatrjeval je neenako obravnavo zaradi svojega zdravstvenega stanja. Zagovornik je ugotovil, da je do odpovedi delovnega razmerja prišlo zaradi neprimerne komunikacije pritožnika z delodajalcem in drugimi zaposlenimi. Dokazov o tem, da bi bil razlog za ravnanje delodajalca v zdravstvenem stanju pritožnika, ni bilo. V zadevi je presodilo tudi sodišče, ki ni ugotovilo nezakonitosti odpovedi. Posledično tudi Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba **0700-5/2020/9** z dne 21. septembra 2020)

Posredno diskriminatorna merila pri določanju nagrade za poslovno uspešnost

Zagovornik je na podlagi prijave obravnaval primer domnevne diskriminacije pri izplačilu nagrade za poslovno uspešnost podjetja. Podjetje je višino nagrade vezalo na prisotnost na delovnem mestu. Tisti, ki bodo oziroma so bili med letom odsotni zaradi zdravstvenih razlogov, bi prejeli nižjo božičnico. Zagovornik je ugotovil, da je merilo posredno diskriminatorno – na videz deluje nevtravno za vse zaposlene, dejansko pa v slabši položaj postavlja noseče delavke, delavce, ki koristijo očetovski dopust, tiste s kroničnimi in drugimi boleznimi in poškodbami, tiste, ki negujejo ali spremljajo družinskega člana v primerih bolezni ali poškodb, delavce s statusom invalida, starejše. Odločbo je Zagovornik poslal pristojnemu inšpektoratu v postopek o prekršku zoper delodajalca. Gre za drugo odločbo Zagovornika na to tematiko. Prvo odločbo je potrdilo Upravno sodišče Republike Slovenije s sodbo št. I U 29/2020-21 z dne 11. novembra 2020. (Odločba št. **0700-12/2020/14** z dne 5. oktobra 2020)

V plačnem sistemu za inšpektorje diskriminacija ni bila ugotovljena

Inšpektor je vložil predlog za obravnavo, v katerem je zatrjeval, da je plačni sistem inšpektorjev v drugem inšpektoratu ugodnejši. Zatrjeval je diskriminacijo na osnovi svojega delovnega mesta. Zagovornik je v postopku ugotovil, da do razlik v plačnih sistemih ne prihaja zaradi osebnih okoliščin posameznikov. Delovno mesto ne sodi med varovane osebne okoliščine, saj ne gre za prirojeno ali pridobljeno značilnost posameznika, ki bi bila povezana z njegovo identiteto. Posledično diskriminacije ni ugotovil. Dopustil je možnost, da gre za nedopustno anomalijo, ki pa ni povezana z vprašanjem diskriminacije. (Odločba št. **0700-59/2019/4** z dne 27. julija 2020)

2.1.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa je po oceni Zagovornika diskriminatoren do športnikov invalidov

Na podlagi prijave domnevne diskriminacije je Zagovornik opravil oceno diskriminatornosti Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa (ZDPIDŠ). Dodatek lahko štejemo za socialno ugodnost. Predpis podrobneje ureja pogoje, po katerih lahko vrhunski športniki prejmejo poseben dodatek k pokojnini. Tako imajo športniki z medaljo s svetovnega prvenstva v olimpijski panogi ali disciplini, pravico do dodatka k pokojnini. Športniki invalidi s primerljivim dosežkom pa ne. Po oceni Zagovornika so vrhunski športniki invalidi in neinvalidi v primerljivem položaju, zato bi morali biti izenačeni tudi v pravicah in socialnih ugodnostih. Zagovornik je ugotovil, da ureditev v ZDPIDŠ pomeni neposredno diskriminacijo športnikov invalidov na podlagi invalidnosti. (050-3/2020)

Drugačna ureditev za invalidske upokoјence in osebe z invalidnostmi po oceni Zagovornika ni diskriminatorna

Pobudnica je navedla, da naj bi bili invalidski upokoјenci v slabšem oziroma manj ugodnem položaju kot osebe z invalidnostmi, ki niso oziroma ne morejo biti prejemniki invalidskih pokojnin, prejemaјo pa nadomestilo za invalidnost. Položaja obeh kategorij oseb sta urejena z različnima predpisoma. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) in Zakon o socialnem vključevanju invalidov (ZSVI) se nanašata na osebe z invalidnostmi v dejansko različnih situacijah. Pri osebah, obravnavanih po ZPIZ-2, je treba upoštevati njihovo upravičenosti do pravic iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja (povezanih z dejstvom njihove delovne aktivnosti). Do teh pravic osebe, obravnavane po ZSVI, niso oziroma ne morejo biti upravičene, saj nikoli niso delale ali so delale premalo časa. Ker skupini nista v primerljivih položajih, je različna ureditev v različnih zakonih z različnim naborom pravic utemeljena. Posledično je Zagovornik ocenil, da pravna ureditev ni diskriminatorna do invalidskih upokoјencev. (050-3/2019)

Zakon o osebni asistenci do gluhoslepih oseb v primerjavi z gluhiimi osebami po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Pobudnika z gluhoslepoto sta kot slepi osebi prejemnika dodatka za pomoč in postrežbo. Z uveljavitvijo Zakona o osebni asistenci (ZOA) sta pridobila tudi pravico do osebne asistencе v obsegu 30 ur mesečno, posledično pa sta morala začeti polovico dodatka za pomoč in postrežbo nakazovati izbranemu izvajalcu osebne asistencе. Menita, da je ZOA do gluhoslepih oseb v primerjavi z gluhiimi osebami diskriminatoren. Zagovornik je ocenil, da iz ureditve ne izhaja slabša obravnaва gluhoslepih oseb v primerjavi z gluhiimi osebami. Slednji namreč niti niso upravičeni do dodatka za pomoč in postrežbo ter jim ga zaradi tega tudi ni treba polovico odvajati izvajalcu, če jim je priznana pravica do osebne asistencе. Glede na navedeno je Zagovornik ocenil, da predpis ni diskriminatoren. (050-1/2019 in 050-2/2019)

Način, s katerim je vlada v predpisih uredila krizne dodatke za velike družine po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Zagovornik je na podlagi novinarskega vprašanja izvedel oceno diskriminatornosti interventnega ukrepa, povezanega s povišanim dodatkom za veliko družino.²⁷ Do dodatka so bile upravičene vse družine s tremi ali več otroki, ne glede na premoženjsko stanje. Za družine z enim ali dvema otrokoma pa se je za povečanje otroškega dodatka upoštevalo premoženjsko stanje. Zatrjevana je bila diskriminacija glede na družinski status v intersekciji s premoženjskim stanjem. Zagovornik je med postopkom ugotovil, da dodatek za veliko družino in otroški dodatek nista primerljiva. Dodatek za veliko družino je po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih²⁸ univerzalen. Dodeli se družinam s tremi ali več otroki, pri katerih država del stroškov za skrb za otroke prevzema nase, ne glede na socialni položaj. Otroški dodatek, ki se dodeli glede na premoženjsko stanje, ni univerzalen. Dodeli se socialno ogroženim otrokom, tudi tistim v družinah s tremi ali več otroki. Interventni zakon je sledil tej ureditvi, razen v delu, ko je upravičenost do povišanega otroškega dodatka priznal le družinam, ki niso prejele tudi dodatka za velike družine. Zagovornik je ocenil, da ureditev ni diskriminatorna, saj upošteva različne položaje velikih družin v primerjavi z ostalimi družinami. **(050-22/2020)**

Ker brezposelnost ni osebna okoliščina, kot jih določa ZVarD, Zagovornik o morebitni sistemski diskriminaciji samozaposlenih v času bolniške odsotnosti z dela do 30 dni ni presojal

Zaposleni in samozaposleni prejmejo nadomestilo za bolniško odsotnost iz obveznega zdravstvenega zavarovanja od 31. dne bolezni ali poškodbe. V prvih 30. dneh bolniške odsotnosti zaposlenim v delovnem razmerju nadomestilo izplačajo njihovi delodajalci. Pobudnik je zatrjeval diskriminatorno obravnavo samozaposlenih v primerjavi z zaposlenimi. Samozaposleni so sami sebi delodajalci, zato morajo v prvih 30. dneh bolezni sami poskrbeti za to, da bodo v primeru nezmožnosti opravljanja dejavnosti imeli dovolj sredstev za preživetje. Zagovornik je v preizkusu možne sistemske diskriminacije samozaposlenih zaradi takšne ureditve bolniških nadomestil ugotovil, da samozaposelnost ni osebna okoliščina, kot jo določa ZVarD, zato morebitne diskriminatornosti te ureditve ni mogel presojudati. Ugotovitev Zagovornika ne pomeni, da je zdajšnja ureditev zdravstvenega varstva v Sloveniji popolnoma primerna. Iz podatkov NIJZ namreč izhaja, da samozaposleni in druge primerljive kategorije zaposlenih v bistveno manjši meri uporabijo bolniški stalež do 30 dni v primerjavi z zaposlenimi v delovnem razmerju. **(050-11/2020)**

²⁷ Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitve njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP), Uradni list RS, št. 49/20 ter Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitve njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP-A), Uradni list RS, št. 61/2020.

²⁸ Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19 in 158/20. O.

Status inženirjev, ki delajo skrajšani delovni čas

Pobudnik je zatrjeval diskriminatornost Zakona o arhitekturni in inženirski dejavnosti,²⁹ saj omogoča, da pristojna zbornica osebe v njegovem položaju, ki kot poslovodne osebe po lastni izbiri delajo skrajšani delovni čas, uvrsti med pooblaščen inženirje v mirovanju. Zagovornik je ugotovil, da gre pri delu za skrajšani delovni čas za izbiro posameznika in ne za njegovo osebno okoliščino. Posledično je odločil, da podrobnejše ocene diskriminatornosti ne izvede. **(050-1/2020)**

2.1.4 Priporočila Zagovornika

Zagovornik je v letu 2020 izdal nekaj celovitih priporočil v zvezi z delokrogom MDDSZ ob sprejemanju protikoronske zakonodaje (PKP1 - PKP7). Zaradi kratkih postopkov so bila priporočila naslovljena neposredno na Vlado in Državni zbor in so objavljena v poglavjih 2.15 in 2.19.

2.1.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MDDSZ je poročalo o več ukrepih, izvedenih v letu 2020. V okviru ukrepov, vezanih na upravljanje z epidemijo nalezljive bolezni COVID-19, je **MDDSZ** poročalo o ukrepih v okviru interventne zakonodaje, denimo v Zakonu o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP), Zakonu o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic nalezljive bolezni COVID-19 (ZZUOOP) ali Zakonu o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije nalezljive bolezni COVID-19 (ZIUOPDVE). Pri tem je primeroma navajalo izplačilo začasnega mesečnega denarnega nadomestila brezposelnim zaradi izgube zaposlitve med epidemijo, za izplačilo enkratnega solidarnostnega dodatka za prejemnike denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka. Ministrstvo je določilo izjeme na področju uveljavljanja pravic iz javnih sredstev (denarnih prejemkov, subvencij in plačil), kot so samodejno podaljšanje pravic iz javnih sredstev in podaljšanje rokov za vlaganje vlog med epidemijo, določilo pa je tudi izjeme v korist materialno ogroženim osebam na področju socialnovarstvenih prejemkov. Za upravičence do institucionalnega varstva, ki so bili med epidemijo v domači oskrbi, je ministrstvo zagotovilo plačilo oskrbnine oziroma je predpisalo vračilo dodatka za pomoč in postrežbo, nadomestila za invalidnost ali družinske pokojnine, s katero so upravičenci do institucionalnega varstva plačevali oskrbnino. Za izvajalce socialnovarstvenih storitev je ministrstvo zagotovilo sofinanciranje osebne varovalne opreme za zaposlene, sredstev za dezinfekcijo in stroškov zunanje namestitve uporabnikov za potrebe vzpostavitve rdečice. Zagotovilo je tudi enkratni solidarnostni dodatek za upokojujence s pokojninami 700 evrov ali manj.

V okviru drugih ukrepov je **MDDSZ** poročalo o ukrepih aktivne politike zaposlovanja. Posebej so izpostavili program usposabljanja na delovnem mestu za osebe z mednarodno zaščito; pomoč Romom pri socializaciji in urejanju romskih naselij v okviru programa javnih del; ter program osnovnega opismenjevanja Romov v okviru neformalnih usposabljanj in izobraževanj.

²⁹ Uradni list RS, št. 61/17.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

50. člen Ustave Republike Slovenije (pravica do socialne varnosti)

Državljeni imajo pod pogoji, določenimi z zakonom, pravico do socialne varnosti, vključno s pravico do pokojnine. Država ureja obvezno zdravstveno, pokojninsko, invalidsko in drugo socialno zavarovanje ter skrbi za njihovo delovanje.

Vojnim veteranom in žrtvam vojnega nasilja je zagotovljeno posebno varstvo v skladu z zakonom.

2.1.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik Miha Lobnik je 12. novembra 2020 letno poročilo o delu Zagovornika za leto 2019 predstavil **ministru Janezu Ciglerju Kralju**. Ob tem sta spregovorila tudi o varstvu pravic starejših in se zavzela za vzpostavitev pravnih podlag za zbiranje razčlenjenih podatkov o diskriminaciji (equality data), ki so bistveni za sprejetje primernih ukrepov za odpravo ali preprečevanje diskriminacije. Zagovornik in minister sta napovedala, da si bosta prizadevala za vzpostavitev podlage za zbiranje in obdelavo razčlenjenih podatkov, kar je tudi priporočilo evropske skupnosti, in tudi tako nadaljevala konstruktivno sodelovanje med organoma.

Zagovornik Miha Lobnik se je na sestanku z ministrom za delo Janezom Ciglerjem Kraljem s sodelavkami pogovoril o stanju v domovih za starejše med epidemijo. Minister je napovedal celovito reformo dolgotrajne oskrbe, pri kateri bodo upoštevali naj sodobnejše smernice.

Ob predstavitvi dela Zagovornika v letu 2019 je zagovornik ministru povedal, da Zagovornik ločeno vodi postopek ugotavljanja morebitne diskriminacije stanovalcev domov za starejše pri dostopu do bolnišničnega zdravljenja zaradi epidemije nalezljive bolezni COVID-19. Ministra je seznanil tudi s preteklimi priporočili Zagovornika o zagotovitvi ustreznih standardov oskrbe v domovih za starejše. Pri pogovoru o ukrepih za druge ranljive skupine je minister poudaril, da bo ministrstvo nadaljevalo financiranje programov za čim obsežnejšo integracijo romskih žensk v družbeno okolje in na trg dela.

Strokovni svet za enakost spolov

Strokovni svet za enakost spolov je strokovno-posvetovalni organ, ki deluje pri MDDSZ in je namenjen spremljanju in ocenjevanju stanja in napredka pri uresničevanju enakosti žensk in moških na različnih področjih družbenega življenja. V svetu sodelujejo predstavniki MDDSZ, civilne družbe, socialnih partnerjev, akademske skupnosti ter Zagovornika. Strokovni svet za enakost spolov se v letu 2020 ni sestel (zadnji sestanek je bil marca 2019).

Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja Istanbulske konvencije

Zagovornik je aprila 2020 na pobudo MDDSZ v Medresorsko delovno skupino za spremljanje izvajanja Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija) imenoval svojega predstavnika. Slovenija je bila kot pogodbenica Istanbulske konvencije dolžna ustanoviti usklajevalno telo, ki je odgovorno za usklajevanje, izvajanje, spremljanje ter vrednotenje politik in ukrepov za preprečevanje vseh oblik nasilja nad ženskami in nasilja v družini. Koordinira jo MDDSZ.

Inšpektorat za delo

Zagovornik Miha Lobnik je 10. decembra 2020 glavnemu inšpektorju za delo Jadranku Grliču predstavil delo Zagovornika v letu 2019. Lobnik je izpostavil pomen glob za preprečevanje diskriminacije in se inšpektoratu zahvalil za odlično sodelovanje pri izvrševanju pravice ljudi do varstva pred diskriminacijo. Poudaril je, da inšpektorat lahko prevzema primere, pri katerih se ljudje sicer najprej obrnejo na Zagovornika, a se izkaže, da slabša obravnava, ki so je deležni, ni povezana z njihovo osebno okoliščino, lahko pa predstavlja katero drugo kršitev iz delovnega razmerja.

Zagovornik je glavnemu inšpektorju predstavil najbolj odmeven primer s področja dela in zaposlovanja, in sicer ugotovljena diskriminacija pri določanju višine božičnice glede na prisotnost delavca na delovnem mestu. Predstavil je razsodbo Upravnega sodišča, ki je odločbi Zagovornika o božičnicah pritrdilo v celoti.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

66. člen Ustave Republike Slovenije
(varstvo dela)

Država ustvarja možnosti za zaposlovanje in za delo ter zagotavlja njuno zakonsko varstvo.

Tudi, če Zagovornik ugotovi diskriminacijo v postopku in je povzročitelj na njegov poziv ne odpravi, Zagovornik sam nima pristojnosti izrekanja glob. Takrat nastopijo inšpektorati. Zagovornik Miha Lobnik je z glavnim delovnim inšpektorjem Jadrankom Grličem govoril o različnih primerih, kjer je z inšpektoratom sodeloval pri odpravljanju diskriminacije.

Obravnavani primeri diskriminacije – Inšpektorat za delo

Inšpektorat za delo ne vodi evidenc oziroma zbirk podatkov po obravnavanih zadevah, temveč po ugotovljenih kršitvah določb delovnopravne zakonodaje, tudi v primerih ugotovljenih kršitev prepovedi diskriminacije. Glavni razlogi za takšno vodenje evidenc so naslednji:

- V eni prijavi je običajno navedena več kot ena domnevna kršitev zakonodaje, pogosto celo veliko različnih in raznovrstnih kršitev.
- Navedbe v prijavah so največkrat zelo skope in premalo podrobne, da bi lahko že samo iz vsebine prijave sklepali o obstoju morebitne diskriminacije oziroma obstoju katere od osebnih okoliščin, zaradi katere naj bi se določena oseba ali skupina oseb počutila diskriminirano.
- Opredelitev kršitev, ki jih v prijavi navede kršitelj, se nujno ne ujema z opredelitvijo kršitev v materialnih predpisih oziroma z ugotovitvijo inšpektorja po opravljenem inšpekcijskem nadzoru v konkretnem primeru.

Inšpektorat za delo evidenc in statistike tudi ne vodi po osebnih okoliščinah, zaradi katerih je prišlo do diskriminacije.

Ugotovitve za leto 2020 kažejo, da so inšpektorji za delo kršitev prepovedi diskriminacije iz 6. člena ZDR-1 evidentirali v skupno 12 primerih. To je manj kot v preteklih letih, ko se je število ugotovljenih kršitev prepovedi diskriminacije gibalo okoli 20. Razlog za to je epidemija koronavirusne bolezni in povečano delo inšpektorjev na področjih, povezanih z epidemijo. Poleg tega je precej gospodarskih panog za določen čas prenehalo z dejavnostmi, zmanjšala pa se je tudi prisotnost delavcev v prostorih delodajalcev in povečal se je obseg dela na daljavo. Vse to se je odražalo tudi v vsebinah prijavljenih kršitev in prošnjah za strokovno pomoč.

Od 12 ugotovljenih kršitev prepovedi diskriminacije se jih je pet nanašalo na kandidate za zaposlitev, sedem pa jih je bilo storjenih zoper delavce v delovnem razmerju. Vse kršitve so bile ugotovljene pri delodajalcih v zasebnem sektorju, povečini v družbah z omejeno odgovornostjo (d. o. o.), v dveh primerih pa pri samostojnem podjetniku posamezniku.

V petih primerih, ko je bila ugotovljena diskriminacija kandidatov za zaposlitev, je delodajalec iskal osebe z naslednjimi osebnimi okoliščinami:

- v dveh primerih je iskal osebe ženskega spola za delovno mesto »natakarice«;
- v enem primeru je v oglasu za prosto delovno mesto navedel, da je delovno mesto na voljo le moškimi, starim od 19 do 35 let (mizarstvo);
- v enem ugotovljenem primeru je delodajalec objavil, da »išče osebe z drobnimi spretnimi prsti«;
- v enem (tudi medijsko odmevnem) primeru je delodajalec objavil prosto delovno mesto »zobne asistentke«, med pogoji pa je navedel, da »... je zaželeno, da ima kandidatka že svoje otroke, starejše od treh let in/ali, da v planu nima porodniškega dopusta naslednja 2/3 leta«, kar se je nanašalo na osebne okoliščine spola, nosečnosti, starševstva, družinskega statusa.

V navedenih primerih je bila kršitev evidentirana bodisi kot kršitev 6. člena ZDR-1 (kršitev prepovedi diskriminacije) bodisi kot kršitev 27. člena ZDR-1 (enaka obravnava glede na spol pri objavi prostega dela).

V vseh primerih, ko je bila ugotovljena kršitev prepovedi diskriminacije kandidatov za zaposlitev, so delodajalci sporni oglas umaknili najkasneje takrat, ko jim je inšpektor predstavil kršitev, v enem pa že prej (pod pritiski javnosti). Tudi zato so inšpektorji v teh primerih praviloma ukrepali z opozorili na podlagi 53. člena Zakona o prekrških (ZP-1) ali z odločbo o prekršku z izrekom opomina na podlagi 21. člena ZP-1.

Preostalih sedem primerov ugotovljenih kršitev pa se je nanašalo na to, da so delodajalci postavljali v neenakopraven položaj delavce v času trajanja delovnega razmerja. Tako so denimo:

- različnim delavcem izplačevali plače ob različnih terminih;
- kršili prepoved diskriminacije delavcev v zvezi z različnimi termini izplačila regresa za letni dopust;
- delavci, zaposleni pri istem delodajalcu, so prejeli kot regres za letni dopust različne zneske, ne da bi to bilo kakor koli povezano s trajanjem njihove zaposlitve pri delodajalcu.

V navedenih primerih so sicer delavci bili obravnavani neenakopravno, vendar povečini ni bilo mogoče razbrati osebne okoliščine, zakaj je do takšne diskriminatorne obravnave prišlo.

V enem primeru sta, npr. delavca, ki sta bila na bolje plačanem delovnem mestu v proizvodnji (mehanika), prejela plačo nekaj dni prej kot ostale delavke v proizvodnji (šivilje), delodajalec pa je izključno zanj vlagal REK obrazce pred tistimi za ostale delavce in jima prej vročal tudi plačilne liste. V konkretnem primeru je pomembno, da je šlo za delavca moškega spola, medtem ko so bile šivilje na nižje (in kasneje) plačanih delovnih mestih ženskega spola.

Med primeri kršitev prepovedi diskriminacije, evidentiranimi v letu 2020, je tudi primer kršitve, zabeležen že v letu 2019, nanaša pa se na delodajalca, ki je višino regresa delavcem prilagajal dnevom njihove prisotnosti oziroma odsotnosti na delu. Omenjeni primer posredne diskriminacije delavcev smo že predstavili v poročilu za leto 2019 – v letu 2020 pa se je zaključil še postopek o prekršku (z izdajo odločbe o prekršku z opominom delodajalcu).

Podoben je tudi primer ugotovljene kršitve prepovedi diskriminacije iz leta 2020, ko je delodajalec sklenil dogovor s sindikati, v skladu s katerim je tistim delavcem, ki so v letu 2019 izostali z dela iz zdravstvenih razlogov ali zaradi izrabe starševskega dopusta, izplačal nižji znesek nagrade za poslovno uspešnost kot tistim delavcem, ki niso izostali z dela iz teh razlogov. V tem primeru je bila evidentirana posredna diskriminacija zaposlenih delavcev na podlagi naslednjih osebnih okoliščin: starševstvo, nosečnost, zdravstveno stanje, invalidnost, materinstvo, spol ipd.

Inšpektorji so v primerih ugotovljenih kršitev prepovedi diskriminacije ukrepali na naslednje načine:

- z opozorilom na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (v dveh primerih);
- z opozorilom na zapisnik na podlagi 53. člena ZP-1 (v šestih primerih ugotovljenih kršitev);
- z izdajo odločbe o prekršku z opominom na podlagi 21. člena ZP-1 (v treh primerih) in
- v enem primeru je inšpektorica ob koncu leta 2020 uvedla postopek o prekršku, a ta do dneva priprave tega poročila še ni bil zaključen.

Pri evidentiranju kršitev prepovedi diskriminacije so inšpektorji uporabili specialni predpis za področje delovnega prava, in sicer ZDR-1, zato kršitve ZVarD na inšpektoratu za delo v letu 2020 niso bile evidentirane.

V letu 2020 inšpektorji niso ugotovili nobene kršitve 133. člena ZDR-1, ki predvideva enako plačilo žensk in moških.

*Tabela: Pregled prejetih podatkov Inšpektorata za delo glede obravnavanih primerov diskriminacije – primerjava med leti 2017, 2018, 2019 in 2020**

Inšpekcijski organ	Prejete prijave 2017	Ugot. primeri 2017	Prejete prijave 2018	Ugot. primeri 2018	Prejete prijave 2019	Ugot. primeri 2019	Prejete prijave 2020	Ugot. primeri 2020
Inšpektorat za delo	/	11	/	17	/	16	/	12

* Če podatka ni oziroma se inšpektorat ni odzval, je označeno z /.

2.2 Ministrstvo za finance (MF)

2.2.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Starost in časovni zamik pri izplačilu sredstev prostovoljnega pokojninskega zavarovanja

Zagovornik je prejel vprašanje stranke, ki je vplačevala prispevke za prostovoljno pokojninsko zavarovanje. Ob upokojitvi je želela aktivirati zbrana sredstva. Ker je prispevke vplačevala manj kot deset let, je bil na izplačilo skladno z Zakonom o davku od prometa zavarovalnih poslov (ZDPZP)³⁰ obračunan davek v višini 8,5 odstotka zbranih sredstev. Stranka je menila, da je diskriminatorno obravnavana zaradi svoje starosti, saj mlajši delavci, ki pred upokojitvijo vplačujejo prispevke več kot deset let, dajatve niso dolžni plačati. Zagovornik je stranki pojasnil, da obračun davka ni odvisen od starosti posameznika, ampak od števila let vplačevanja prispevkov. ZDPZP omogoča tudi zadržanje privarčevanih sredstev do izteka obdobja desetih let od začetka varčevanja, kar predstavlja primerno prilagoditev za tiste starejše osebe, ki bi se upokojile pred iztekom tega obdobja. **(0702-31/2020)**

Zavrnitev prošnje za bančni limit na negativno stanje

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki ji je banka zaradi predhodnega osebnega stečaja zavrnila prošnjo za bančni limit na negativno stanje. Zastavila je vprašanje, zakaj kot socialno ogrožena oseba in prejemnica socialne pomoči ni upravičena do navedene bančne storitve, in ali ravnanje pomeni diskriminacijo zaradi premoženjskega stanja. Zagovornik je stranki pojasnil, da bi pogoji za odobritev limita lahko temeljili na osebni okoliščini premoženjskega stanja. Ni pa nujno, da so takšni pogoji nezakoniti, saj ima banka lahko upravičene razloge za to, da osebam v osebnem stečaju ne odobri limita. Kakšni so konkretni razlogi banke za to, da osebam v osebnem stečaju ne odobri limita, in ali so pogoji banke primerni, nujno potrebni in sorazmerni, pa Zagovornik lahko ugotovi šele po izvedenem ugotovitvenem upravnem postopku, zato je stranko povabil, da poda predlog za obravnavo. **(0702-111/2020)**

Ukinitev bančnega računa pravni osebi, katere lastniki so tuji državljani

Tržni inšpektorat se je na Zagovornika obrnil s prošnjo za mnenje glede domnevne diskriminacije pravne osebe s strani banke, ki je napovedala zaprtje bančnega računa, domnevno iz razloga, ker so lastniki pravne osebe ukrajinski državljani. Zagovornik je pojasnil, da imajo banke na razpolago različne načine obravnave neobičajnih transakcij, strank in poslovnih razmerij, ki so povezana z državami s seznama visoko tveganih tretjih držav s strateškimi pomanjkljivostmi, v katerih ne veljajo ustrezni ukrepi za preprečevanje in odkrivanje pranja denarja ali financiranja terorizma. Kljub temu pa banka gospodarski družbi ne sme odpovedati poslovnega sodelovanja samo zaradi dejstva, ker so zastopniki, ustanovitelji ali družbeniki poslovnega subjekta državljani tvegane države. **(0702-114/2020)**

³⁰ Uradni list RS, št. 96/05 – uradno prečiščeno besedilo in 90/14.

Zavrnitev odprtja osnovnega bančnega računa

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki ji je zaradi preteklih izvršb več bank zavrnilo odprtje osnovnega bančnega računa. Zaradi zavrnitev se je stranka znašla v stiski, saj se je zaposlila, delodajalec pa ji je plačo skladno s 135. členom Zakona o delovnih razmerjih³¹ dolžan nakazovati na bančni račun. Zagovornik je stranki svetoval, naj od banke zahteva pisno pojasnilo o razlogih za zavrnitev odprtja računa. Stranka je to storila in Zagovorniku poslala odgovor banke, iz katerih razlogi niso bili razvidni. Zagovornik je ugotovil, da zavrnitev odprtja osnovnega bančnega računa iz navedenega razloga dopušča tretja alineja 7. odstavek 181. člena Zakona o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (ZPlaSSIED).³² Zagovornik je na Banko Slovenije naslovil poizvedbo, ali je dopustna situacija, v kateri posameznik lahko ostane brez bančnega računa, hkrati pa njegovega delodajalca zakon zavezuje, da mu plačo plačuje na bančni račun. Banka Slovenije je pojasnila, da je tudi sama zaznala možnost, da bi nekateri potrošniki na podlagi navedene določbe ostali brez bančnega računa ter je na problematiko že opozorila pristojno ministrstvo ter pozvala k rešitvi. Zagovornik se je seznanil, da je stranki težavo uspelo rešiti tako, da je bančni račun odprla v tujini, zato se je Zagovornik odločil, da bo preučil možnost naslovitve problema na sistemski ravni. (0702-85/2020)

2.2.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Neupoštevanje dodatka za pomoč in postrežbo med dohodke za izračun kreditne sposobnosti ni diskriminacija

Oseba z invalidnostmi, ki prejema dodatek za pomoč in postrežbo, je želela pridobiti bančni kredit za preureditev stanovanja. Banka dodatka ni upoštevala pri izračunavanju kreditne sposobnosti osebe, zato se je ta pritožila pri Zagovorniku in zatrjevala diskriminacijo. Zagovornik je v postopku ugotovil, da je dodatek za pomoč in postrežbo strogo namenski dodatek za osebe z invalidnostmi, ki jih je dovoljeno porabiti samo za točno določen namen pomoči osebi z invalidnostmi pri vsakdanjih opravilih, in ne za financiranje kredita. Zagovornik posledično diskriminacije v zadevi ni ugotovil. (Odločba št. 0700-20/2020/3 z dne 1. julija 2020)

³¹ Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19 in 203/20 – ZIUPOPĐVE).

³² Uradni list RS, št. 7/18, 9/18 – popr. in 102/20.

2.2.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Neenaka obravnava državljanov in tujcev s stalnim prebivališčem pri odlogu plačila kredita v času epidemije je po oceni Zagovornika diskriminacija

Zagovornik je prejel pritožbo zaradi Zakona o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditorejmalcev (ZIUOPOK),³³ ki je začel veljati 28. 3. 2020. Zakon vsebuje interventni ukrep odloga plačila obveznosti kreditorejmalcev iz kreditnih pogodb, sklenjenih z banko oziroma hranilnico, kot enega od ukrepov za omilitev posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19. Odlog plačila lahko štejemo za socialno ugodnost. Ukrepi je bil med drugim namenjen državljanom Slovenije, ki imajo v Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče. Predlagatelj je zatrjeval, da so v omenjenem zakonu diskriminirani vsi tujci, kreditorejmalci, ki živijo in delajo v Republiki Sloveniji. Poleg tujcev, ki delajo na podlagi dovoljenja za začasno bivanje, izdanega na podlagi Zakona o tujcih, in ki praviloma nimajo večjih kreditov oziroma posojil, so v Republiki Sloveniji tudi osebe, ki dlje časa (dve leti in več, tudi deset let) v Sloveniji živijo in delajo in imajo urejeno stalno bivanje v Sloveniji. Zagovornik je izvedel postopek ocene diskriminatornosti, v katerem je ugotovil, da so iz interventnega ukrepa neupravičeno izključeni državljani drugih držav članic Evropske unije in državljani tretjih držav, ki imajo v Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče. Ocenil je, da ureditev krši načelo prepovedi diskriminacije zaradi državljanstva ni skladna z direktivama 2004/38/ES in 2003/109/ES. Vladi Republike Slovenije je priporočil, da v 30. dneh pristopi k odpravi diskriminatorne določbe. **(050-5/2020)**

Sklep o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja prebivalstva Banke Slovenije po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Banka Slovenije je s 1. novembrom 2019 s sklepom zaostрила pogoje, pod katerimi smejo banke in hranilnice potrošnikom odobriti potrošniška in stanovanjska posojila. Po oceni Združenja bank bi lahko zaradi sklepa Banke Slovenije brez možnosti najema posojila ostalo 57 odstotkov upokojencev, 20 odstotkov zaposlenih, ki (so)preživljajo enega otroka, ter med 10 in 25 odstotkov ostalih zaposlenih. Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti sklepa in ocenil, da glede na družbeni položaj, premoženjsko stanje in družinski status posojilojemalcev sklep ne pomeni diskriminacije, ker so omejitve v njem ustrezne, nujno potreben in sorazmeren ukrep za zagotavljanje finančne stabilnosti. **(050-8/2019)**

Predpisi v razmerju do očetov, ki plačujejo preživnino za svoje otroke, pri ugotavljanju njihove kreditne sposobnosti s strani bank v Sloveniji po oceni Zagovornika ne predstavljajo diskriminacije

V Sloveniji so otroci po razvezi ali razhodu staršev v 75 odstotkih dodeljeni v varstvo in vzgojo materam. To pomeni, da so večinoma v vseh teh primerih očetje tisti, ki imajo dolžnost plačevati preživnino zanje. Posledično naj bi bili ti očetje ocenjeni, kot kreditno manj sposobni, medtem ko naj te matere s strani bank ne bi bile deležne tako stroge ocene svoje kreditne sposobnosti. Zagovornik je v postopku ugotovil, da se pri ocenjevanju kreditne sposobnosti potrošnikov znesek preživljanja upošteva pri obeh starših. Z uveljavitvijo Sklepa o omejitvah kreditiranja prebivalstva, ki ga je sprejela Banka Slovenije, obstaja mehanizem, ki preprečuje posredno diskriminacijo očetov pri ocenjevanju njihove kreditne sposobnosti. **(050-10/2019)**

³³ Uradni list RS, št. 36/20, 49/20 – ZIUZEOP in 203/20 – ZIUPOPDVE.

2.2.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo na Zakon o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev

Zagovornik je prejel pritožbo zoper Zakon o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev, ki je začel veljati 28. 3. 2020. Zakon vsebuje interventni ukrep odloga plačila obveznosti kreditojemalcev, vendar samo za državljane Slovenije, ki imajo v Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče. Zagovornik je izvedel postopek ocene diskriminatornosti in ugotovil, da so iz interventnega ukrepa neupravičeno izključeni državljani drugih držav članic EU in državljani tretjih držav, ki imajo v Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče. Ocenil je, da ureditev krši načelo prepovedi diskriminacije zaradi državljanstva in ni skladna z direktivama 2004/38/ES in 2003/109/ES. Zagovornik je priporočil, da se odpravi diskriminatorna določba. **(050-5/2020/11)**
Status priporočila: Upoštevano v PKP6.

Priporočilo glede dostopnosti zavarovalniških storitev za ljudi, ki živijo s hivom

Zagovornik je leta 2019 prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagatelj navedel, da ga je zavarovalnica neupravičeno zavrnila pri poskusu sklenitve zavarovanja, razlog pa naj bi bila okoliščina, da živi s hivom. Poleg tega je Zagovornik na podlagi ugotovitev Raziskave o dostopnosti zavarovanj za ljudi, ki živijo s hivom, in z namenom spodbujanja enakega obravnavanja, zavarovalnicam priporočil izboljšanje potrošniške izkušnje, nudenje ločenih in preglednih informacij ter prilagoditev produktov ranljivim skupinam, tudi ljudem, ki živijo s hivom. Priporočil je tudi večjo transparentnost pri sklepanju zavarovanj in določanju zavarovalnih pogojev ter posodobitev podatkov, na katerih temelji presoja ocene tveganj. Priporočila je Zagovornik naslovil na: zavarovalnice, Slovensko zavarovalniško združenje, nevladne organizacije, Agencijo za zavarovalni nadzor, MZ in MF. **(0709-5/2020/48)**
Status priporočila: V teku.

2.2.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MF je najprej izpostavilo, da na davčnem področju v letu 2020 niso sprejemali ukrepov na področju varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakega obravnavanja. Z vidika obdavčitve v določenih primerih socialne ali druge okoliščine posameznikov usklajujejo s posebnimi socialnimi in drugimi ukrepi, ki pa niso predmet davčne zakonodaje, temveč večinoma sodijo v resorno pristojnost MDDSZ.

Glede ukrepov, vezanih na upravljanje z epidemijo nalezljive bolezni COVID-19, je **MF** izpostavilo interventni ukrep odloga plačila obveznosti iz kreditne pogodbe. Na podlagi Zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije nalezljive bolezni COVID-19 (ZIUO-PDVE) je do odloga plačila obveznosti iz kreditne pogodbe upravičena tudi fizična oseba, ki ni slovenski državljan, vendar ima v Sloveniji stalno prebivališče. Pred tem je bila do odloga upravičena le fizična oseba, ki je bila državljan Republike Slovenije in imela tu stalno prebivališče.³⁴

³⁴ Diskriminatornost tega, prvega predpisa je ocenjeval tudi Zagovornik.

Glede drugih ukrepov je **MF** izpostavilo pripravo predloga Zakona o poroštvih Republike Slovenije za stanovanjske kredite. Glavni cilj in usmeritev stanovanjske politike je bil povečanje fonda javnih najemnih stanovanj. Z ukrepom se je posredno želelo spodbuditi Banko Slovenije, da bi ponovno preučila smiselnost makrobonitetnih omejitev za kredite s tem državnim poroštvom in morda omilila zahtevane vrednosti preostanka dohodka. Cilj ukrepa je bil omogočiti dostop do kreditov osebam, ki zaradi oblike zaposlitve niso bile primerne za najem kredita, oziroma za lajšanje začetka samostojne življenjske poti mladim do 35 leta starosti, mladim družinam, zaposlenim za določen čas in prekarno zaposlenim, če niso starejši od 40 let. Zakon ni bil sprejet.

2.2.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik v letu 2020 z resorjem ni neposredno sodeloval.

2.3 Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT)

2.3.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Dostop do trgovine v času epidemije za ljudi z invalidnostmi

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je kot oseba z invalidnostmi, stara 50 let, v času razglašene epidemije novega koronavirusa želela uveljavljati možnost nakupovanja v trgovinah v času, rezerviranem izključno za ranljive skupine. Ob prihodu do trgovine v tem času je bila s strani varnostnika zavržena, saj je ta imel navodila, da v trgovino spušča samo starejše od 65 let. Zagovornika je prosila za nasvet. Zagovornik je stranki pripravil pojasnilo, da je imel varnostnik napačna navodila, ter ji svetoval, da trgovca seznani s tem, da so osebe z invalidnostmi vključene med ranljive skupine, vabljen pa je tudi k podaji predloga za obravnavo pri Zagovorniku. (0702-66/2020)

Brezplačna udeležba na kulturnih dogodkih za prebivalce občine

Tržni inšpektorat je na Zagovornika naslovil zaprosilo za mnenje, ali omogočanje brezplačne udeležbe na kulturnih dogodkih za prebivalce občine, v kateri je kulturna ustanova, pomeni diskriminacijo prebivalcev drugih občin. Zagovornik je pojasnil, da tovrstna ugodnost po določbah ZVarD lahko pomeni diskriminacijo prebivalcev drugih občin, razen če je ugodnost skladna s testom sorazmernosti. Podan mora biti legitimen cilj takšnega ravnanja, slednje pa mora predstavljati ustrezno, potrebno in sorazmerno sredstvo. Če del sredstev za delovanje kulturne ustanove prispeva občina iz naslova občinskih dajatev, je mogoče legitimen cilj (povečan obisk ustanove in kulturna ozaveščenost) doseči tudi z navedenim ukrepom, vendar mora biti ta obrazložen in utemeljen s konkretnimi podatki in izračuni, na kakšen način so občani s plačevanjem davkov že prispevali k delovanju ustanove. (0705-35/2020)

Uveljavljanje možnosti nakupovanja v trgovinah v času, rezerviranem izključno za ranljive skupine

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je kot kronična bolnica v času razglašene epidemije zaradi novega koronavirusa želela uveljavljati možnost nakupovanja v trgovinah v času, rezerviranem izključno za ranljive skupine. Slednje so bile v relevantnem Odloku Vlade Republike Slovenije³⁵ navedene zgolj primeroma, poudarjene pa so bile osebe nad 65. letom starosti. Sama je bila mlajša, njena ranljivost pa ni bila vidna na zunaj, zato je prosila za nasvet, kako naj uveljavi to ugodnost. Zagovornik je stranki pripravil pojasnilo s pravnim mnenjem ter ji svetoval pridobitev zdravniškega potrdila, s katerima lahko uveljavlja koriščenje navedene ugodnosti. (0702-50/2020)

³⁵ Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji, Uradni list RS, št. 25/20, 29/20, 32/20, 37/20, 42/20, 47/20, 53/20, 58/20, 59/20 in 67/20.

Zavrnitev storitve zaradi domnevno previsoke teže in vračilo kupnine

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je želela koristiti storitev »zipline«, vendar jo je ponudnik zaradi domnevno previsoke telesne teže zavrnil, pri tem pa ji je zaračunal del vplačane zneska za izvedbo storitve. Ko je stranka znesek zahtevala nazaj, jo je ponudnik zavrnil, sklicujoč se na splošne pogoje poslovanja. Stranka se je po pomoč obrnila na Zagovornika, pri čemer je želela ostati anonimna. Zagovornik je stranki pojasnil, da lahko v konkretnem primeru diskriminacijo ugotavlja zgolj na podlagi podane prijave. Če bi diskriminacijo ugotavljal, bi presojal predvsem, ali omejitve najvišje telesne teže zasledujejo zakonit cilj, (npr. na področju varnosti, zavarovanja tveganj pri tovrstnih dejavnostih) ter je način, na katerega je najvišja teža določena, primerno in potrebno sredstvo za doseganje tega cilja. (0702-108/2020)

2.3.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Neutemeljeno nižji znesek igralnine zaradi spola pomeni diskriminacijo

Zagovornik je na spletni strani enega izmed teniških klubov zasledil cenik igralnin, v katerem je določeno, da je igralnina za ženske 30 evrov nižja od igralnine za moške. Zagovornik je zaradi očitnega razlikovanja v ceni igralnin sprožil postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti. Z zahtevo po dodatnih pojasnilih se je obrnil tudi na klub, vendar odgovora ni prejel. Ker teniški klub ni predstavil legitimnega cilja razlikovanja vrednosti igralnine za moške in ženske, je Zagovornik ugotovil neposredno diskriminacijo na podlagi spola. Odločbo je Zagovornik poslal pristojnemu inšpektoratu v postopek o prekršku proti kršitelju. (Odločba št. 0700-45/2020/4 z dne 26. oktobra 2020)

Ravnanje smučišča, ki je ponujalo paket namestitve smučarske vozovnice ženskam za mednarodni dan žensk, ni bilo diskriminatorno

Posameznik se je pritožil zaradi paketa namestitve in smučarske vozovnice za t.i. »Ladies Week«, ki ga je ponujalo smučarsko središče v času praznika dneva žena. Ponudba je veljala za ženske. Prijavitelj je zatrjeval diskriminacijo po spolu, ki naj bi moške postavljala v slabši položaj. Zagovornik je ugotovil, da je v istem času obstajala tudi druga ponudba pod drugim imenom, ki je vključevala enak obseg storitev z isto ceno. Zato diskriminacije v tem primeru ni ugotovil. (Odločba št. 0700-10/2019/6 z dne 1. septembra 2020)

Zavrnitev storitve taksi prevoza zaradi rase in narodnosti stranje je diskriminacija

Zagovornik je na podlagi prijave tretje osebe obravnaval primer domnevne diskriminacije pri ponujanju storitve prevoza oseb. Skupina udeležencev pogreba na ljubljanskih Žalah je potrebovala prevoz do središča mesta. Poklicali so taksi službo in se dogovorili, da bosta ponje prišli dve vozili. Taksija sta na dogovorjeno lokacijo prišla ločeno. Najprej je prevoz oseb zavrnil prvi, nato še drugi taksista. Zagovornik je med postopkom ugotovil, da sta taksista prevoz strank zavrnila izključno zaradi njihove rase ali narodnosti. Zagovornik je tako ugotovil obstoj prepovedane neposredne diskriminacije. Odločbo je Zagovornik poslal pristojnemu inšpektoratu v postopek o prekršku proti kršitelju. (Odločbi št. 0700-78/2019/16 in 0700-78/2019/16 z dne 5. oktobra 2020)

V klubu Shooters Zagovornik ni ugotovil rasne diskriminacije

Zagovornik je obravnaval domnevno diskriminatorno obravnavo temnopoltega francoskega gosta ljubljanskega kluba Shooters, ki da je moral po navodilu vodje kluba zapustiti lokal zato, ker naj bi se ostali gostje pritožili nad njegovim vonjem. Zagovornik je v uradnem postopku zaslišal vodjo in dve delavki kluba ter varnostnika. Kljub večkratnim pozivom Zagovornika ostale priče dogodka niso želele sodelovati v postopku ugotavljanja diskriminacije, prav tako dodatnih pojasnil o obravnavi, ki je je bil deležen, ni podal francoski dijak. Zagovornik je na podlagi pričanj zaključil, da ravnanje vodje kluba ne izpolnjuje elementov, potrebnih za ugotovitev diskriminacije. Priče so namreč enotno izpovedale, da ravnanje vodje kluba ni izhajalo iz barve kože francoskega študenta. (Odločba št. **0700-19/2019/55** z dne 12. oktobra 2020)

Zavrnitev strežbe ni bila posledica narodnosti gostov, zato to ni bila diskriminacija

Zagovornik se je iz medijev seznanil z domnevno diskriminacijo zaradi etničnega porekla, ko zaposleni v gostinskem lokalu v Velenju skupine albanske narodnosti niso postregli. Zagovornik je po uradni dolžnosti sprožil postopek ugotavljanja diskriminacije. Po izvedeni preiskavi je ugotovil, da je lastnik lokala zaposlenim naročil, naj ne postrežejo točno določenih strank. Razlog za to je bilo njihovo neprimerno vedenje in ne etnično poreklo teh posameznikov. Zaposleni v lokalu so imeli z njimi slabe izkušnje. Pogosto naj bi nadlegovali ženski del osebja, povzročali težave s parkiranjem pred lokalom, moški pa naj bi kljub opozorilom uporabljali žensko stranišče in zahtevali postrežbo v albanskem jeziku. Zagovornik je postopek zaključil z ugotovitvijo, da lastnik lokala ni kršil prepovedi diskriminacije zaradi etničnega porekla. (Odločba št. **0700-30/2020/37** z dne 31. avgusta 2020)

Banka stranki ni zavrnila izvajanje bančnih storitev zaradi njenega kraja rojstva, Zagovornik diskriminacije ni ugotovil

Pritožnica je vložila pritožbo proti banki, ki naj bi njej in partnerju zavrnila izvajanje bančnih storitev zaradi njunega kraja rojstva. Šlo je za čas pandemije zaradi koronavirusne bolezni, v kateri so bile nekatere države (vključno z državo rojstva enega od njiju) še posebej ogrožene. Zagovornik je v dokaznem postopku ugotovil, da se očitki diskriminacije s strani banke niso potrdili. Banka je za stranki izvedla večino storitev, razen odprtja enega bančnega računa, saj se s strankama ni mogla dogovoriti za ustrezen paket. Nekaj dni kasneje pa je bil tudi ta račun odprt. Posledično Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. **0700-21/2020/13** z dne 23. septembra 2020)

Banka pri odpiranju osnovnega plačilnega računa prosilcu za azil ni kršila prepovedi diskriminacije

Prosilec za azil je pri banki želel odpreti osnovni plačilni račun. Bil je zaposlen in delodajalec mu brez računa ni mogel nakazati plače. Banka naj bi odprtje računa zavrnila z obrazložitvijo, da so prosilci za azil v Sloveniji zgolj začasno, da na teh računih navadno ni prilivov in da ima banka le stroške z vodenjem teh računov. Prosilec je vložil pritožbo zaradi ravnanja banke. Zagovornik je v postopku na podlagi zbranih dokazov ugotovil, da je pri odpiranju računa očitno prišlo do nesporazuma. Banka mu je namreč osnovni račun odprla še pred dogodkom, ki ga je opisal prosilec. Bančne kartice pa mu ni poslala, saj je prosilec podpisal, da jo bo prevzel v bančni poslovalnici. Tega ni storil, temveč je v drugi poslovalnici ponovno vložil vlogo za odprtje računa, ob čemer je naletel na opisano pojasnilo. Zatem je bil napoten v prvotno poslovalnico, kjer je prevzel bančno kartico. Ne glede na očiten šum v komunikaciji je Zagovornik ugotovil, da banka prosilcu ni posegla v pravico do osnovnega računa, zato Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. **0700-52/2019/12** z dne 9. marca 2020)

Zavrnitev vstopa v trgovino osebi z invalidnostjo med epidemijo Covid-19 pomeni diskriminacijo

Zagovornik je prejel prijavo osebe na invalidskem vozičku, ki ji v času razglašene epidemije po 10. uri, torej zunaj časa, rezerviranega za ranljive skupine, ni bil dovoljen nakup. Varnostnik je prijavitelja ocenil kot ranljivo skupino in mu prepovedal vstop. Zagovornik je izvedel postopek ugotavljanja diskriminacije skladno z ZVarD. Ugotovil je, da je vodstvo trgovine dalo varnostnikom napačno informacijo, da je po 10. uri prepovedano nakupovanje vsem ranljivim skupinam, in ne samo starejšim osebam, kot je bilo zapisano v relevantnem odloku vlade. Zagovornik je ugotovil kršitev prepovedi diskriminacije, zato je pristojnemu inšpektoratu predlagal uvedbo postopka o prekršku. (Odločba št. **0700-24/2020/10** z dne 27. julija 2020)

Zavrnitev zavarovanja osebi, ki živi s hivom, pomeni diskriminacijo

Na Zagovornika načela enakosti se je obrnila oseba, ki živi s hivom, saj zavarovalnica zaradi njenega zdravstvenega stanja ni želela skleniti nezgodnega zavarovanja. V postopku je Zagovornik pridobil mnenje strokovnjaka medicinske stroke, ki že vrsto let deluje tudi na področju okužb s HIV. Po njegovem strokovnem mnenju zavarovanec, ki živi s hivom in je na redni terapiji, za zavarovalnico ne predstavlja nič večjega tveganja od oseb, ki ne živijo s hivom. Ker zavarovalnica v postopku ni uspela izkazati izjeme od prepovedi neposredne diskriminacije, je Zagovornik ugotovil, da je zavarovalnica z zavrnitvijo sklenitve zavarovanja izpolnila znake neposredne diskriminacije. Zavarovalnica je po izdani odločbi zagovornika stranki ponudila sklenitev zavarovanja. (Odločba št. **0700-18/2019/13** z dne 14. januarja 2020)

Odpoved pogodbe o vodenju osebnega bančnega računa ne pomeni diskriminacije

Tuj državljan je pri Zagovorniku vložil pritožbo, ker mu je banka odpovedala pogodbo o vodenju osebnega bančnega računa. Zagovornik v postopku ni mogel potrditi, da je bil razlog za odpoved pogodbe o vodenju osebnega bančnega računa osebna okoliščina stranke (državljanstvo druge države). V primeru odpovedi osnovnih bančnih računov ima banka možnost za odločanje, s kom bo pogodbeno sodelovala in s kom ne (vendar pri tem ne smejo diskriminirati zaradi osebnih okoliščin), pogodbo o vodenju osebnega računa pa lahko odpove tudi brez navajanja posebnih razlogov, dokler zagotovi dvomesečni odpovedni rok. Poleg tega je pogodbeno razmerje med banko in komitentom zaupne narave, Zagovornik pa po zakonu ni naveden med organi, ki jim morajo banke razkriti razloge za odpoved pogodbe. Poleg tega je banka navedla, da narodnost oziroma državljanstvo nista mogla biti razloga za odpoved pogodbe, saj ima banka med svojimi komitenti številne tuje državljane iste države oziroma številne komitente, rojene v tej isti državi, ki so danes državljani Slovenije. Posledično Zagovornik diskriminacije ni potrdil. (Odločba št. **0700-38/2019/20** z dne 19. maja 2020)

Banka z začasno odpovedjo pogodbe o vodenju osebnega bančnega računa tujemu državljanu ni diskriminirala

Tuj državljan je pri Zagovorniku vložil pritožbo, ker mu je banka začasno odpovedala pogodbo o vodenju osebnega bančnega računa. Zagovornik je v postopku ugotovil, da razlog za začasno ukinitvev osebnega bančnega računa ni bila osebna okoliščina stranke (državljanstvo druge države), temveč postopkovna napaka banke, ki je po mesecu dni račun stranke reaktivirala. V postopku se je pokazala tudi pomembna razlika med osebnim računom in osnovnim bančnim računom. Banke imajo pri sklepanju in odpovedovanju pogodb za osnovni bančni račun bistveno več možnosti za odločanje, s kom bodo pogodbeno sodelovale in s kom ne (vendar pri tem ne smejo diskriminirati zaradi osebnih okoliščin). Pri sklepanju osnovnega bančnega računa pa so bolj omejene. Po evropskih predpisih namreč lahko osnovni račun odpovedo le zaradi točno določenih razlogov, predpisanih v zakonu. V obravnavani zadevi je imela stranka pri banki odprt osebni bančni račun. Banka je imela torej v tem primeru možnost enostransko odpovedati pogodbo, vendar pa se je v postopku izkazalo, da je pri banki prišlo do napake, račun je bil posledično reaktiviran. Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. **0700-36/2019/9** z dne 19. maja 2020)

Zamejevanje širjenja kmetijskih površin

Na Zagovornika se je obrnila ena od okoljevarstvenih civilnih iniciativ, ki si prizadeva za zamejevanje širjenja kmetijskih površin v eni od mestnih občin. Zatrjevala je diskriminacijo prebivalcev občine pri dostopu do zdravega življenjskega okolja, do katere naj bi z intenzivnim kmetovanjem prihajalo do škodljivih vplivov na okolje in s tem na njihovo zdravje. Zagovornik se je strinjal, da gre za perečo okoljsko problematiko, vendar je v postopku ugotovil, da v zadevi ne gre za vprašanje diskriminacije. Ni namreč mogoče ugotoviti, v primerjavi s katero skupino prebivalstva so prebivalci mestne občine v slabšem položaju, saj je večina regij izpostavljena škodljivim vplivom na okolje, bodisi zaradi industrije, prometa ali kmetijstva. (Odločba št. **0700-40/2019/21** z dne 15. decembra 2020)

2.3.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Predpis o koriščenju turističnih bonov po oceni Zagovornika ne pomeni diskriminacije starejših, bolnih in invalidov

Stranka je na Zagovornika načela enakosti podala pritožbo zaradi nezmožnosti ljudi z invalidnostmi, bolnih in starejših, da bi izkoristili turistične bone, ki so jim bili dodeljeni. Zatrjevala je diskriminacijo zaradi starosti, invalidnosti in zdravstvenega stanja ter vprašala, zakaj ne bi mogle te osebe uporabiti bonov za druge storitve. Ugodnost je bila uvedena z Zakonom o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19.³⁶ Zagovornik je ugotovil, da je bila izdaja bonov namenjena reševanju slovenskega turizma, ki je zaradi pandemije ostal brez prihodkov, ter usmerjanju domačih gostov v koriščenju turističnih kapacitet v Sloveniji. Cilj, ki se je z boni zasledoval, je bil po oceni Zagovornika legitim, sredstva, po katerih se je zahtevalo, da so boni porabljeni za turizem, pa primerna in potrebna. Iz ureditve tako ne izhaja sum diskriminacije. Zagovornik zato podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. (050-17/2020)

Prepoved vstopa v trgovine za starejše od 65 let po 10.uri med epidemijo je (bila) po oceni Zagovornika diskriminatorna

Zagovornik je v času razglašene epidemije novega koronavirusa prejel več prijav diskriminacije zaradi starosti, saj je bil starejšim od 65 let vstop v trgovine prepovedan, razen v času, rezerviranem zanje (od 8. do 10. ure in v zadnji uri obratovanja trgovine).³⁷ Zagovornik je na podlagi prejetih prijav uvedel postopek ocene diskriminatornosti. Zagovornik je v postopku pridobil stališča Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) in infekcijske klinike. Pridobil pa je tudi informacije o tem, ali je bil vstop v trgovine starejšim ob določenih urah prepovedan tudi v drugih evropskih državah. Na podlagi zbranih podatkov je ugotovil, da prepoved vstopa v trgovine za starejše po 10. uri ni bil sorazmeren ukrep, poleg tega pa je bila Slovenija edina država poleg Srbije, ki je starejšim po določeni uri prepovedovala nakupovanje. Glede na navedeno je Zagovornik ocenil, da je bila rezervacija časa za nakupovanje ranljivih skupin sorazmeren ukrep, določba Odloka Vlade Republike Slovenije, ki jim je prepovedovala vstop po 10. uri, pa je diskriminatorna do starejših. (050-8/2020)

Predpis o koriščenju turističnih bonov po oceni Zagovornika ne pomeni diskriminacije tujcev z začasnim prebivališčem v Sloveniji

Pobudnika sta zatrjevala diskriminatornost ureditve iz Zakona o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19,³⁸ s katero je bila pravica do turističnih bonov priznana le državljanom Republike Slovenije in tujcem s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ne pa tudi tujcem z začasnim prebivanjem v Sloveniji. Zagovornik je ocenil, da osebe z začasnim prebivališčem niso v primerljivem položaju z drugima dvema skupinama. Stalni prebivalci imajo po pravni ureditvi v Sloveniji veliko več priznanih pravic kot začasni prebivalci. Zagovornik posledično podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. (050-13/2020 in 050-14/2020)

36, 37 Uradni list RS, št. 80/20.

38 Odlok o začasnih prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 25/20, 29/20, 32/20, 37/20, 42/20, 44/20, 47/20, 53/20, 58/20, 59/20 in 67/20).

2.3.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede spremembe Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji – predlog za podaljšanje časa, ko lahko kupujejo upokojnici, invalidi in nosečnice

Zagovornik je MGRT priporočil, da s spremembo odloka časovni interval nakupovanja v trgovinah z živili (izključno) za določene ranljive skupine razširi. Zagovornik je bil seznanjen, da imajo starejši (upokojnici) zaradi sprejetega vladnega odloka, ki je določenim ranljivim skupinam omogočal nakupovanje le med 8. in 10. uro, precej težav – vsi namreč pravočasno ne pridejo na vrsto. Zagovornik je zato MGRT priporočil, da s spremembo odloka časovni interval nakupovanja v trgovinah z živili (izključno) za določene ranljive skupine razširi. **(0701-2/2020/1)**
Status priporočila: Delno upoštevano.

Priporočilo glede diskriminatornosti Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS

Zagovornik je v času razglašene epidemije prejel več prijav diskriminacije zaradi starosti, saj je bil starejšim od 65 let vstop v trgovine prepovedan, razen v času, rezerviranem zanje (od 8. do 10. ure in v zadnji uri obratovanja trgovine). Zagovornik je na podlagi prejetih prijav uvedel postopek ocene diskriminatornosti. V postopku je pridobil stališča Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ). Pridobil je tudi informacije o tem, ali je bil vstop v trgovine starejšim v določenih urah prepovedan še v katerih drugih evropskih državah. Na podlagi zbranih podatkov je ugotovil, da prepoved vstopa v trgovine za starejše po 10. uri ni bil sorazmeren ukrep, poleg tega pa je bila Slovenija edina država v Evropi, ki je poleg Srbije starejšim po določeni uri prepovedovala nakupovanje. Glede na navedeno je Zagovornik ocenil, da je bila rezervacija časa za nakupovanje izključno ranljivih skupin (tudi starejših) ustrezen in sorazmeren ukrep, določba odloka vlade, ki jim je prepovedovala vstop po 10. uri, pa je do starejših diskriminatorna. **(050-8/2020/39)**

Status priporočila: Upoštevano, saj omejitev ni več veljala v drugem valu epidemije.

Priporočilo glede odprtja samopostrežnih pralnic perila v okviru Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS

Zagovornik je na podlagi prijave obravnaval primer zaprtja samopostrežnih pralnic perila. V postopku je ocenil, da interpretacija Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS, ki samopostrežnih pralnic perila ne šteje med izjemo (kot "druge nujne storitve za zagotavljanje javne varnosti in zdravja"), nesorazmerno posega v položaj posameznikov s slabšim družbenim položajem in premoženjskim stanjem in jim onemogoča zagotavljanje osnovne higiene. MGRT je priporočil, da pralnice perila pri interpretaciji odloka šteje med izjeme in tako omogoči njihovo odprtje. **(0700-22/2020/4)**

Status priporočila: Neupoštevano.

Priporočilo glede Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS – odprtje samopostrežnih pralnic perila

Zagovornik je v drugem valu epidemije ponovno prejel vprašanje glede odprtja pralnic. Kot že v priporočilu 9. 4. 2020, je ponovno ocenil, da zaprtje samopostrežnih pralnic nesorazmerno posega v položaj posameznikov s slabšim družbenim položajem in premoženjskim stanjem ter jim onemogoča zagotavljanje osnovne higiene. Zato je MGRT med drugim priporočil, da naj samopostrežne pralnice perila pri interpretaciji Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom šteje med »druge nujne storitve za zagotavljanje varnosti in zdravja« in tako omogoči njihovo odprtje (oziroma, da samopostrežne pralnice perila navede med konkretne izjeme). (0702-136/2020/4)

Status priporočila: Neupoštevano.

2.3.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MGRT je poročalo o dveh relevantnih ukrepih. V okviru ukrepov, vezanih na upravljanje z epidemijo nalezljive bolezni COVID-19, je **MGRT** poročalo o pripravi vladnega Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji, ki je v nekaterih ključnih prodajalnah nakupovalne termine rezerviral izključno za nekatere ranljive skupine (starejše, invalide, nosečnice), s čimer se je zmanjševala možnost njihove okužbe z novim koronavirusom.³⁹

V okviru drugih ukrepov je **MGRT** poročalo o zagotavljanju sredstev preko javne agencije SPIRIT Slovenija za spodbujanje večje vključenosti žensk v podjetniško dejavnost. Sredstva so bila namenjena usposabljanju, individualnemu mentoriranju ter pridobivanju finančnih spodbud za podjetnice začetnice. Ta ukrep je sicer zajet tudi v Resoluciji o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015–2020.

³⁹ Zagovornik je sicer ocenil, da je bil ta ukrep delno diskriminatoren, in sicer v delu, ki je nakupovanje osebam, starejšim od 65 let, omejil zgolj na določene ure v dnevu.

2.3.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik Miha Lobnik je 8. decembra 2020 **vršilki dolžnosti glavne tržne inšpektorice Martini Gašperlin** predstavil letno poročilo o delu Zagovornika za leto 2019. Na sestanku sta poudarila, da dobro sodelovanje med organoma pomeni hitrejše in bolj učinkovito odločanje.

Spregovorila sta o primerih, v katerih je Zagovornik ugotovil diskriminacijo na trgu dobrin in storitev in nato inšpektoratu predlagal uvedbo prekrškovnega postopka, ter o možnostih nadaljnjega sodelovanja.

Zagovornik je obravnaval več primerov domnevne diskriminacije pri dostopu do dobrin in storitev, in ob ugotovitvi diskriminacije Tržnemu inšpektoratu predlagal uvedbo prekrškovnih postopkov. Zagovornik Miha Lobnik in vršilka dolžnosti glavne tržne inšpektorice Martina Gašperlin sta poudarila dobro in učinkovito sodelovanje med organoma.

Obravnavani primeri diskriminacije – Tržni inšpektorat

Tržni inšpektorat izvaja nadzor glede dostopa do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti. Nadzor se izvaja samo na podlagi prejetih prijav. V letu 2020 je obravnaval naslednje primere:

- Uporaba savne določen dan v tednu samo za ženske (spol): Ponudnik savn je ob sredah zagotavljal uporabo savne samo za ženske. Cena mesečne oziroma letne karte pa je bila za ženske in moške enaka. Pri pregledu je bila zavezancu z upravnim opozorilom po ZIN naložena odprava pomanjkljivosti, ki jih je zavezanec nemudoma odpravil.
- Gostinski obrat (zavrnitev postrežbe gostu določene narodnosti): Pri pregledu je bilo ugotovljeno, da gostje, med njimi tudi gost, ki je podal prijavo, v gostinskem obratu povzročajo različne težave, se žaljivo obnašajo do osebja, zlasti žensk, grozijo, kričijo, večkrat je bila že klicana policija, zato zaradi obnašanja (ne pa zaradi narodnosti) gostu niso postregli pijače. Ni bilo ugotovljenih kršitev po določilih ZVarD.

- Gostinski obrat (zavrnitev postrežbe določenemu gostu): Pri pregledu je bilo ugotovljeno, da gost ni bil postrežen zaradi svojega obnašanja. Ni bilo ugotovljenih kršitev po določilih ZVarD.
- Kopališče (invalidi): Po prvem valu epidemije so del kopališča odpri. Zaprt pa je ostal del kopališča, namenjen invalidom, ti pa so imeli sezonske karte. Pri nadzoru je bilo ugotovljeno, da je odprtje tega dela kopališča povezano z zelo visokimi stroški, so pa imetnikom sezonskih kart ponudili več možnosti (ustrezno podaljšanje sezonskih kart ali možnost koriščenja v drugem delu, skupaj z možnostjo podaljšanja karte, ali pa vrnitev sorazmernega dela kupnine). Po preučitvi zadeve ni bilo ugotovljenih kršitev ZVarD.
- Zaprtje bančnega računa (državljeni tretje države). Inšpektorat je prejel prijavo poslovnega subjekta, ki mu je banka napovedala zaprtje bančnega računa (čeprav nima dolgov in je reden plačnik), iz razloga, ker so lastniki državljani tretje države (Ukrajina). Za pojasnilo se je inšpektorat obrnil na Banko Slovenije, pridobil pa je tudi pojasnilo Zagovornika načela enakosti. Postopek je še v teku.
- Predčasen umik oglasnega sporočila z javnega prevoznega sredstva (navodila za diskriminacijo): Na podlagi predloga Zagovornika načela enakosti, ki je v upravnem postopku ugotovil diskriminacijo, je inšpektorat izvedel prekrškovni postopek zoper pravno osebo, ki je dala navodila za diskriminacijo. Zaradi kršitve 9. člena ZVarD je bila izdana odločba o prekršku z izrekom globe.

Zagovornik načela enakosti je na Tržni inšpektorat, v zadnji četrtini leta 2020, poslal še štiri predloge za uvedbo postopka o prekršku, ki pa zaradi prioritete, ki jih ima inšpektorat v času epidemije koronavirusne bolezni na drugih področjih, še niso uvedeni.

*Tabela: Pregled prejetih podatkov Tržnega inšpektorata glede obravnavanih primerov diskriminacije – primerjava med leti 2017, 2018, 2019 in 2020**

Inšpekcijski organ	Prejete prijave 2017	Ugot. primeri 2017	Prejete prijave 2018	Ugot. primeri 2018	Prejete prijave 2019	Ugot. primeri 2019	Prejete prijave 2020	Ugot. primeri 2020
Tržni inšpektorat	7	4	3	2	6	0	6	2

* Ko so se inšpektorati odzvali in sporočili, da prijav niso imeli, je navedena številka 0.

2.4 Ministrstvo za infrastrukturo (Mzi)

2.4.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Dostop do javnega potniškega prometa

Na Zagovornika se je obrnila stranka, uporabnik vozička, glede dostopnosti javnega potniškega prometa. Izpostavila je dogodek, ko ji voznik avtobusa ni želel pripraviti klančine za vstop v vozilo, in opozorila na vprašanje vstop v vozila osebam, ki so vezane na t.i. »električne skuterje«, ter na dejstvo, da nekateri vozniki pri osebah na vozičkih zahtevajo spremstvo. Zagovornik je na podlagi prejetih informacij naslovil poizvedbo na podjetje javnega potniškega prometa. Podjetje je odgovorilo, da je naloga priprave klančine za vstop v vozilo obveznost voznika, ki je določena tudi v internih aktih prevoznika. Glede zahteve po spremljevalcu je prevoznik zagotovil, da tega ne zahteva. Opozoril pa je na to, da je postavitve opreme avtobusov prilagojena invalidskim vozičkom, ne pa tudi električnim skuterjem, zaradi katerih obstaja nevarnost nezgod, zaradi česar je spremljevalec iz varnostnih razlogov smiseln. Zagovornik je pojasnila preposlal stranki. (0702-89/2020)

2.4.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu Mzi.

2.4.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu Mzi.

2.4.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo v zvezi z osnutkom Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta

Zagovornik je v okviru javne obravnave dopolnjenega osnutka Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta (NEPN) poslal priporočilo glede problema energetske revščine. Opozoril je, da v okviru sprememb energetske politike energetska revščina ni problematična samo z vidika »poštenega in pravičnega prehoda«, temveč tudi z vidika diskriminacije, zato je Mzi priporočil, da se v osnutku NEPN razširi poglavje o energetske revščini tako, da se vključi in jasno opredeli stanje energetske revščine v Sloveniji, določi konkretne cilje ter oblikuje ukrepe (tudi socialne politike), če doseganje zastavljenih ciljev ne bi potekalo po načrtovani dinamiki. (0701-1/2020/1)

Status: Neupoštevano.

2.4.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MZI je v svojem odgovoru na Zagovornikovo poizvedbo glede izvajanja ukrepov s področja varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakega obravnavanja v letu 2020 navedlo, da v tem letu ni sprejelo političnih in normativnih ukrepov, namenjenih osebam oziroma skupinam oseb z določeno osebnostno okoliščino in širši javnosti, ter posebnih ukrepov za zagotavljanje enakosti.

2.4.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik podprl projekt Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi ovirami

Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je 14. januarja 2020 sodeloval na javni predstavitvi projekta Geodetskega inštituta Slovenije »Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi ovirami«, ki ga financira MZI. Cilj projekta je omogočanje fizične in digitalne dostopnosti za ranljive skupine na celotnem območju Slovenije, s čimer bodo zagotovljene njihova mobilnost, večja socialna vključenost in enakost. Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je pozdravil projekt in ga označil kot korak v pravo smer – v smer zagotavljanja večje vključenosti vseh. »Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi ovirami je projekt, s katerim se kot družba spreminjamo zato, da bi preprečevali posamične primere izključevanja. To je smer, ki prinaša napredek,« je ob predstavitvi projekta povedal zagovornik Miha Lobnik.

2.5 Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ)

2.5.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Dostopnost šole za gibalno oviranega učenca

Na Zagovornika se je obrnila stranka, mati gibalno oviranega devetošolca, ki se je želel vpisati na eno od gimnazij, vendar se zanj nato ni odločil zaradi arhitektonske nedostopnosti za gibalno ovirane osebe. Zagovornika je zaprosila za nasvet glede možnosti ravnanja. Zagovornik je stranki predstavil možnost vložitve predloga za obravnavo proti gimnaziji in postopek ugotavljanja diskriminacije z namenom potrditve diskriminacije zaradi invalidnosti pri dostopu do izobraževanja. Stranka se za prijavo kasneje ni odločila, v zadevi pa se je izkazala potreba po sistemski naslovitvi tematike, saj gre za eno od več gimnazij iz mreže javnega šolstva, ki niso dostopne za gibalno ovirane osebe. [\(0702-68/2019\)](#)

Prošnja za nasvet glede šolanja otroka z avtizmom

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki ima sina z avtizmom. Zaprošila je za nasvet glede šolanja otroka, za katerega je čakala na odločbo o usmerjanju. Zagovornik je stranki svetoval podajo prijave na inšpektorat za šolstvo in šport, saj je njeno vprašanje zadevalo strokovne tematike, ki niso v pristojnosti Zagovornika. [\(0702-13/2020\)](#)

Težave pri sodelovanju z državnimi organi glede šolanja otroka z avtizmom

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki ima sina z avtizmom. Zaprošila je za nasvet v zvezi s šolanjem otroka, ki potrebuje primerne prilagoditve v procesu šolanja, težave z neodzivnostjo institucij, nestrinjanje z odločitvami strokovnih komisij Zavoda RS za šolstvo in težave s pristojnim centrom za socialno delo. Zagovornik je stranki svetoval o pristojnih organih za posamezna vprašanja, ki jih je stranka izpostavila. [\(0702-49/2019\)](#)

Postopek priznavanja kompetenc na fakulteti

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je pri eni od fakultet vodila postopek priznavanja kompetenc. Ker ji fakulteta določenih kompetenc ni priznala, s tem stranka ni imela možnosti za vpis na želeno stopnjo in smer izobraževanja. Zagovornika je zaprosila za pomoč, za svetovanje pri priznavanju kompetenc. Zagovornik je pojasnil, da v zadevi priznavanja kompetenc ne gre za vprašanje diskriminacije zaradi osebnih okoliščin stranke, temveč za strokovno vprašanje s področja visokega šolstva, v katerega Zagovornik ne more posegati. [\(0702-118/2020\)](#)

2.5.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Starši z vrtcem dosegli dogovor o razumni prilagoditvi prehrane za otroke na podlagi vere

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, ki ga je vložila mama otroka v vrtcu. Tam naj bi otrokom velikokrat nudili prehranske obroke, ki vsebujejo svinjsko meso. Zaradi vere (ločina krščanske veroizpovedi) pa celotna družina in tako tudi njen otrok ne je svinjine. V vrtcu so pojasnili, da lahko obrok spremenijo le na podlagi zdravniškega potrdila o določeni dieti, kakor to določajo priporočila medicinske stroke. Toda prepoved uživanja svinjine ni temeljila na zdravstvenem stanju otroka, temveč na verskem prepričanju otroka in njegove družine. Med postopkom je stranka sporočila, da so v vrtcu prisluhnili njenim prizadevanjem za rešitev situacije in Zagovornikovim pojasnilom. Nazadnje sta mama in vrtec dosegla dogovor za primerno prilagoditev prehranskih obrokov otroka, s čimer se je preprečila posredna diskriminacija zaradi vere družine. Ker je bila v zadevi dosežena poravnava, je stranka umaknila predlog za obravnavo, Zagovornik pa je izdal sklep o ustavitvi postopka. (Sklep št. [0700-32/2019/28](#) z dne 24. 1. 2020)

Država ni diskriminirala javne uslužbenke zaradi družinskega statusa

Javna uslužbenka je bila napotena na delo v tujino, kjer je v šolo vpisala tudi svojega otroka. Delodajalec ji ni bil pripravljen povrniti stroškov šolnine. Vložila je pritožbo, v kateri je zatrjevala diskriminacijo zaradi družinskega statusa – ker je bila mati otroku, ki ga je ob napotitvi na delo morala vpisati v šolo, poleg tega pa za otroka skrbi sama, je bila finančno bolj obremenjena zaradi šolnine, kot če bi bila brez otroka ali bi zanj skrbela skupaj z drugim staršem. Stranka je še pred zaključkom postopka ugotavljanja diskriminacije z delodajalcem uspela doseči sporazumno rešitev spora. Zagovornik posledično diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. [0700-18/2020/9](#) z dne 31. avgusta 2020)

Zavrnitev vpisa v drugi letnik druge bolonjske stopnje ne pomeni diskriminacije

Pritožnik, ki je že končal študij druge bolonjske stopnje, se je želel vpisati v drugo bolonjsko stopnjo druge študijske smeri, na isti fakulteti. Univerza mu prošnje ni odobrila. Pritožil se je zaradi diskriminacije na podlagi izobrazbe. Primerjal se je z diplomanti stare univerzitetne smeri, ki jim je bil omogočen vpis neposredno v drugi letnik. Zagovornik je v zadevi ugotovil, da pritožnik ni v primerljivem položaju z diplomanti stare univerzitetne smeri, saj ti z zaključkom študija niso pridobili magistrske izobrazbe, pritožnik pa jo je. Vpis neposredno v drugi letnik druge bolonjske stopnje jim šele omogoča pridobitev magistrskega naslova, ki pa ga je pritožnik že pridobil. ([0700-2/2020](#))

2.5.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MIZŠ.

2.5.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo o zagotavljanju vključujočega izobraževanja ob morebitnem ponovnem zapiranjju šol

Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj ob morebitnem ponovnem zapiranjju šol zagotovi vključujoče izobraževanje za vse otroke, posebej glede dostopa do informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

Opozoril je, da je kljub sodelovanju vseh pristojnih služb med posameznimi skupinami učencev, še posebej tistimi iz t.i. ranljivih skupin (npr. otroci z migrantskim ozadjem, otroci iz ekonomsko šibkejših okolij, romski otroci, otroci s posebnimi potrebami), prihajalo do razlik pri usvajanju znanja, kar je imelo negativen vpliv na njihov učni uspeh, posledično pa tudi na udeležanje njihove pravice do izobrazbe. Zagovornik je ocenil, da ob uvedbi izobraževanja na daljavo s pomočjo računalniške tehnologije ob prvem valu epidemije vsi učenci niso imeli enakih možnosti. Ponovil je tudi priporočilo, naj se učencem in dijakom, ki so upravičeni do subvencije za malico oziroma kosilo, v času splošnega zaprtja vzgojno-izobraževalnih zavodov zagotovi izplačilo sredstev v višini odobrene subvencije za prehrano. **(0709-60/2020/1)**

Status priporočila: Delno upoštevano. MIZŠ je nekaterim delom priporočila posvetili nekaj pozornost, npr. psihološkim in psihosocialnim posledicam izobraževanja na daljavo, konec decembra 2020 je bil tudi izdan Odlok o ponovnem odprtju osnovnih šol s prilagojenim programom in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Priporočilo glede Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa

Na podlagi prijave domnevne diskriminacije je Zagovornik opravil oceno diskriminatornosti Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa in ocenil, da izpostavljena ureditev pomeni neposredno diskriminacijo športnikov invalidov na podlagi invalidnosti, saj predpis neenako vrednoti vrhunske dosežke v športu invalidov in neinvalidov. Vrhunski športniki invalidi z medaljo s svetovnega prvenstva v paraolimpijski disciplini ali panogi, so tako prikrajšani pri možnosti pridobitve dodatka k pokojnini. O oceni je Zagovornik obvestil MIZŠ in priporočal, naj pristopi k spremembi zakonodaje. **(050-3/2020/24)**
Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

Priporočilo v zvezi z zagotavljanjem enake obravnave interspolnih ljudi

Zagovornik je ob seznaitvi MIZŠ s posebnim poročilom Položaj interspolnih ljudi v medicinskih postopkih ministrstvu priporočil posodobitev izobraževalnih gradiv tako, da bodo vključevala sodobne izobraževalne vsebine o pojavu interspolnosti ter varstvu pred diskriminacijo interspolnih ljudi; da skupaj z MZ, v sodelovanju s stroko in civilno družbo zagotovi aktivnosti za osveščanje splošne in posebnih javnosti o človekovih pravicah interspolnih ljudi in o različnih oblikah diskriminacije, s katerimi se ti (lahko) soočajo; ter da izboljšata možnosti dodatnega strokovnega usposabljanja o interspolnosti za zaposlene v zdravstvenih ustanovah ter na zdravstvenih in medicinskih izobraževalnih ustanovah na vseh ravneh. **(0709-49/2020/6)**
Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

Priporočilo glede zagotavljanja pogojev za pouk na daljavo za vse šoloobvezne otroke.

Zagovornik je v priporočilu MIZŠ izpostavil, da nekatere družine s šoloobveznimi otroki v Sloveniji v času epidemije (še) nimajo zagotovljenega primerne dostopa do pouka na daljavo. Predlagal je, naj ministrstvo šolam pomaga z neposrednim nakupom informacijsko-komunikacijske opreme in jim zagotovi dostop do svetovnega spleta. **(0701-4/2020/1)**

Status priporočila: Delno upoštevano. Ministrstvo je pojasnilo, da izvaja projekt za zagotavljanje IKT opreme šoloobveznim otrokom, prav tako jim pomagajo donatorji. Zagovornik je na podlagi medijskih objav ocenil, da nekaj otrok kljub prizadevanjem pristojnih ni imelo dostopa do IKT opreme in kakovostne povezave do svetovnega spleta.

Priporočilo na predlog Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami, druga obravnava

Zagovornik je v okviru javne razprave MIZŠ podal priporočilo na predlog Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami (ZOOMTVI) ter med drugim priporočil dopolnitev načel delovanja strokovnih centrov z načeli nediskriminacije, uživanja človekovih pravic otrok v skladu s starostjo in z zrelostjo ter jasno pravico do obveščenosti, do izjave in do posvetovanja otrok in mladostnikov v vseh procesih odločanja (t.i. pravica biti slišan). Ta načela in pravice izhajajo iz Konvencije o otrokovih pravicah. Predlagal je tudi dopolnitev, da bi se podatki zbirali tudi za namene zagotavljanja in spremljanja uresničevanja enakega obravnavanja ter načrtovanja posebnih ukrepov. **(001-6/2020/5)**

Status priporočila: Delno upoštevano. Zakonodajalec je upošteval le manjši del priporočila, in sicer je med načela vključil predlagano načelo: »enake možnosti s hkratnim upoštevanjem različnih potreb otrok in mladostnikov«.

2.5.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MIZŠ je v odgovoru poročalo o več relevantnih ukrepih. V okviru ukrepov, povezanih s soočanjem z epidemijo nalezljive bolezni COVID-19, je **MIZŠ** poročalo, da je pri izvajanju operacije Mobilnost študentov iz socialno šibkejših okolij, financirane iz Evropskega socialnega sklada (ESS), katere cilj je izboljšanje udeležbe študentov iz socialno šibkejših okolij na izmenjavah v tujini (mednarodna mobilnost), zaradi epidemije podaljšalo obdobje upravičenosti stroškov in izdatkov. Ministrstvo je v protikoronski interventni zakonodaji učencem in dijakom in socialno šibkejšim družinam, ki se šolajo na daljavo, omogočilo brezplačen topli obrok. Brezplačni topli obrok je pripadal tudi učencem in dijakom, ki so bili nameščeni v rejniško družino. MIZŠ je še poročalo, da je Arnes – Akademska in raziskovalna mreža Slovenije kupil približno 4.000 prenosnikov, ki so bili dobavljeni v slovenske osnovne in srednje šole, zavode za otroke s posebnimi potrebami in dijaške domove.

Glede na druge ukrepe je **MIZŠ** poročalo, da so z zakonom sistemsko uredili pomoč otrokom in mladostnikom s čustvenimi in vedenjskimi težavami, ki so vključeni v vrtce in šole, ter otrokom, ki so nameščeni v strokovnih centrih za otroke s čustvenimi in vedenjskimi težavami ter motnjam.

MIZŠ je sprejelo tudi Pravilnik o organiziranju, delovanju in financiranju oddelkov vrtcev, ki izvajajo krajše programe in so financirani iz državnega proračuna, s katerim za predšolske otroke iz ranljivih skupin (Rome, priseljence, družine, ki živijo v odročnih krajih) omogočajo organiziranje krajšega programa vrtca, ki je za starše brezplačen. Pogoji so bistveno ugodnejši od sicer predpisanih za oddelke vrtcev, z ukrepom pa želijo spodbuditi vključitev čim večjega števila otrok eno leto pred vstopom v šolo s ciljem, da otroci iz ranljivih skupin pridobijo socialne in jezikovne veščine ter odpravijo primanjkljaje. V okviru javnega razpisa so vrtce pozvali, naj organizirajo omenjeni krajši program.

V okviru drugih ukrepov je **MIZŠ** poročalo še, da je tudi v letu 2020, na podlagi pravilnikov iz 2018, osebam z mednarodno zaščito, ki ne morejo predložiti listin o dokončani osnovni šoli, omogočilo vpis v srednješolske izobraževalne programe. Dijaki, ki še niso usvojili slovenskega jezika, pa so lahko tudi v letu 2020 obiskovali intenzivne tečaje slovenščine in kasneje dodatne ure slovenščine v prvem letu vključitve v srednješolsko izobraževanje. Dijaki so bili lahko v prvem letu izobraževanja tudi neocenjeni pri predmetu slovenščine in kljub temu napredovali v višji letnik. Ekspertna skupina za pripravo novega Nacionalnega programa visokega šolstva 2021–2030 je decembra na Svetu za visoko šolstvo predstavila nove predloge programskih izhodišč, katerih pomembni poudarek je vključujoče visokošolsko izobraževanje in odprava neenakosti na osnovi osebnih okoliščin spol, starost, invalidnost, zdravstveno stanje, spolna usmerjenost, spolna identiteta in izjemne socialne okoliščine v visokem šolstvu.

V okviru Delovne skupine za pripravo dokumentov glede dela s študenti s posebnimi potrebami in posebnim statusom je **MIZŠ** pripravilo tudi Pravilnik o postopkih in načinu izvrševanja pravic študentov s posebnimi potrebami in študentov s posebnim statusom v visokem šolstvu. V postopku je ugotovilo, da dve pomembni kategoriji študentov (z učnim primanjkljajem in statusom vrhunškega športnika) v pravilnik nista vključeni. Pomanjkljivost je želelo odpraviti z ustreznim noveliranjem Zakona o visokem šolstvu, a so postopki zaradi epidemije zastali.

Pravilnik o razpisu za vpis in izvedbo vpisa v visokem šolstvu ureja posebno obravnavo kandidatov s posebnim statusom (pridobljenim med drugim zaradi invalidnosti, kronične bolezni ali izjemnih socialnih razmer), ki si ga prijavitelji za vpis na prvo stopnjo pridobijo v prijavnosprejemnem postopku. Konkretno se v izbirnem postopku na študijske programe z omejitvijo vpisa upošteva, da se na seznam naknadno sprejetih kandidatov uvrstijo tudi kandidati s posebnim statusom, ki se v rednem izbirnem postopku niso nikamor uvrstili, vendar izpolnjujejo pogoje za vpis v študijski program in dosežejo najmanj 90 odstotkov najnižjih točk, potrebnih za uvrstitve.

2.5.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik Miha Lobnik je **ministrici dr. Simoni Kustec** 27. oktobra 2020 predstavil redno letno poročilo o delu Zagovornika za leto 2019. Na srečanju sta govorila o enakih možnostih za šolanje na daljavo, zagotavljanju prehrane za učence tudi v času epidemije in o odpravi diskriminacije mladih raziskovalk. Dogovorila sta se za nadaljevanje konstruktivnega sodelovanja med organoma.

Na srečanju je zagovornik pozdravil skrb ministrstva, da učencem, ki niso imeli ustrezne opreme in dostopa do interneta, to zagotovi. Ministrstvo je v sodelovanju s šolami in občinami začelo uresničevati tudi priporočilo Zagovornika o zagotavljanju malic in kosil socialno ogroženim učencem tudi v času šolanja na daljavo.

Na sestanku sta spregovorila tudi o skrb vzbujajočih podatkih o nizkem številu romskih otrok, ki zaključijo osnovnošolsko izobraževanje, in o težavah vodilnih mladih raziskovalk na začetku kariere, ki morajo v primeru koriščenja materinskega oziroma starševskega dopusta mesto vodje raziskovalnega projekta prepustiti drugemu raziskovalcu, namesto da bi ministrstvo projekt zgolj podaljšalo za čas odsotnosti vodje projekta.

Zagovornik Miha Lobnik je z ministrico za izobraževanje dr. Simono Kustec govoril tudi o primeru, ko ministrstvo doktorici znanosti in vodji raziskovalnega projekta na eni od univerz ni odobrilo podaljšanja izvajanja projekta za čas odsotnosti zaradi porodniškega in starševskega dopusta. Zahtevalo je začasno zamenjavo vodje projekta. Lobnik je izrazil pričakovanje, da bo ministrstvo v prihodnje to diskriminatorno prakso odpravilo.

Inšpektorat za šolstvo in šport

Predstavniki Zagovornika so se 15. oktobra 2020 sestali z vodstvom Inšpektorata za šolstvo in šport. Namen srečanja je bil v prvi vrsti okrepiti sodelovanje med obema organoma, saj so njune zakonske pristojnosti tesno povezane, ko gre za varstvo pred diskriminacijo na področju vzgoje in izobraževanja. Ob tem je sestanek sledil Zagovornikovi poizvedbi, s katero je želel pridobiti več informacij o sodelovanju romskih otrok v obveznem osnovnošolskem izobraževanju in glede nekaterih navedb, ki so se pojavljale v javnosti, da naj bi se romskim otrokom v osnovnih šolah omogočalo lažje napredovanje v višje razrede. V odgovoru na poizvedbo in na sestanku je IRSŠ opozoril, da neobiskovanje pouka šoloobveznih otrok zaradi neopravičljivih razlogov ostaja izziv prvenstveno v romski skupnosti iz Jugovzhodne in Posavske statistične regije. Udeleženci delovnega srečanja so spregovorili o razlogih, zaradi katerih otroci ne obiskujejo pouka, o številu otrok, ki ne obiskujejo pouka, ter o drugih možnih ukrepih. Strinjali so se, da so ključnega pomena osnovne bivalne razmere, v katerih živijo romski otroci, pa tudi osveščenost staršev o pomenu izobrazbe za nadaljnje življenje.

Pobude s področja zatrjevane diskriminacije, ki jih je Inšpektorat za šolstvo in šport prejel v letu 2020, so se nanašale na področja ocenjevanja znanja, vzgojnega ukrepanja, sodelovanja s starši, dela z otroki s posebnimi potrebami, organizacije dela – oblikovanje oddelkov in izobraževanja na daljavo. Inšpektorat opaža, da prijave pogosto odražajo lastno doživetje posameznikov o doživljanju posameznih dogodkov in ne ustrezajo nujno elementom diskriminacije po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo.

Inšpektorat za šolstvo in šport pri izvajanju svojih pristojnosti na področju neenake obravnave uporablja 2.a člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Ta člen določa, da se v vrtcih, šolah in drugih zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami zagotovi varno in spodbudno učno okolje, kjer je prepovedano telesno kaznovanje otrok in vsakršna druga oblika nasilja nad in med otroki in neenakopravna obravnava, ki bi temeljila na spolu, spolni usmerjenosti, socialnem in kulturnem poreklu, veroizpovedi, rasni, etnični in narodni pripadnosti ter posebnosti v telesnem in duševnem razvoju.

Prijave, ki jih je inšpektorat prejel, so se nanašale na neposredno diskriminacijo zaradi naslednjih osebnih okoliščin:

- spol (zatrjevanje diskriminatornega ravnanja šole do učenca in ravnanja do staršev),
- invalidnost (neustrezna komunikacija učiteljice),
- druga osebna okoliščina (osebne značilnosti, izpostavljene s strani učiteljice, izpostavljanje učenca, kjer starši niso podali ustreznih soglasij za obravnavo, postopki zaposlovanja).

Po oblikah diskriminacije je inšpektorat obravnaval naslednje prijave:

- dva primera nadlegovanja,
- osem primerov opravičevanja zapostavljanja ali preziranja oseb ali skupine oseb zaradi osebnih okoliščin.

Inšpektorat je v okviru izobraževanja na daljavo zaznal primere, v katerih so posamezne šole poskušale odrediti ukrepe, pri čemer pa bi lahko prišlo do diskriminacije ali stigmatiziranja otrok (zahteva po več kamerah, maskah čez oči itn). Glede tega je inšpektorat v okviru svojega svetovalnega dela vsem zavodom 25. novembra 2020 poslal Okrožnico št. 069-22/2020/10, s katero jih je opozoril, da so omenjena ravnanja nesprejemljiva in lahko pomenijo tudi kršitev določb ZVarD kot tudi morebitno kaznivo ravnanje.

Z inšpekcijskimi nadzori in dodatnimi poizvedbami glede navedenih pobud ni bilo ugotovljenih kršitev, ki bi se nanašale na področje diskriminacije. Pobude so bile obravnavane s stališča uresničevanja veljavnih šolskih predpisov in s tem povezanih pripadajočih pravic in dolžnosti učencev ter sodelovanja s starši.

*Tabela: Pregled prejetih podatkov Inšpektorata za šolstvo in šport glede obravnavanih primerov diskriminacije – primerjava med leti 2017, 2018, 2019 in 2020**

Inšpekcijski organ	Prejete prijave 2017	Ugot. primeri 2017	Prejete prijave 2018	Ugot. primeri 2018	Prejete prijave 2019	Ugot. primeri 2019	Prejete prijave 2020	Ugot. primeri 2020
Inšpektorat za šolstvo in šport	9	/	16	2	6	/	10	0

* Ko so se inšpektorati odzvali in sporočili, da prijav niso imeli, je navedena številka 0.
Če podatka ni oziroma se inšpektorat ni odzval, je označeno z /.

2.6 Ministrstvo za javno upravo (MJU)

2.6.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Slabše ocenjevanje zaradi starševskega dopusta

Na Zagovornika se je obrnila stranka z navedbo, da jo je njen delodajalec s področja javnega sektorja v letu, ko je bila odsotna zaradi starševskega dopusta, zgolj iz tega razloga ocenil slabše kot pretekla leta. Navedla je, da gre za sistematično prakso delodajalca. Zagovornik ji je svetoval, na kakšen način poteka postopek ugotavljanja diskriminacije. Stranka je podala predlog za obravnavo, s katerim je sprožila postopek pred Zagovornikom. Ta v letu 2020 še ni bil zaključen. (0702-41/2020)

Ocenjevanje zaposlenega, ki je na dalj časa trajajoči bolniški odsotnosti

Na Zagovornika se je s prošnjo za svetovanje obrnila stranka, zaposlena v javnem sektorju, ker je delodajalec zaradi dlje časa trajajoče bolniške odsotnosti ni želel oceniti. Neocenjevanje ima za stranko kot javno uslužbenko negativne posledice, zato je zaprosila za informacije o možnostih ukrepanja. Zagovornik je stranki svetoval, katera pravna sredstva lahko uporabi za varstvo svojih pravic po Zakonu o sistemu plač v javnem sektorju,⁴⁰ po Zakonu o javnih uslužbencih⁴¹ in po Zakonu o delovnih razmerjih,⁴² ter na kakšen način lahko zatrjuje diskriminacijo zaradi zdravstvenega stanja v teh pravnih sredstvih. (0702-4/2020)

2.6.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

V plačnem sistemu za inšpektorje diskriminacija ni bila ugotovljena

Inšpektor je vložil predlog za obravnavo, v katerem je zatrjeval, da je plačni sistem inšpektorjev v drugem inšpektoratu ugodnejši. Zatrjeval je diskriminacijo na osnovi svojega delovnega mesta. Zagovornik je v postopku ugotovil, da do razlik v plačnih sistemih ne prihaja zaradi osebnih okoliščin posameznikov. Delovno mesto ne sodi med varovane osebne okoliščine, saj ne gre za prirojeno ali pridobljeno značilnost posameznika, ki bi bila povezana z njegovo identiteto. Posledično diskriminacije ni ugotovil. Dopustil je možnost, da gre za nedopustno anomalijo, ki pa ni povezana z vprašanjem diskriminacije. (Odločba št. 0700-59/2019/4 z dne 27. julija 2020)

⁴⁰ Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZD0dv, 67/17 in 84/18.

⁴¹ Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C in 203/20 – ZIUPOPĐVE.

⁴² Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19 in 203/20 – ZIUPOPĐVE.

2.6.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MJU.

2.6.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o lokalnih volitvah

Zagovornik je MJU priporočil, naj se na lokalnih volitvah zagotovi spoštovanje volilne pravice vsem, tudi ljudem z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. V ta namen je priporočil črtanje možnosti odvzemov volilne pravice, saj to pravico neposredno varuje primarno pravo EU. Priporočil je tudi, da se volivce informira in opolnomoči tako, da se določi enoten standard dostopnosti volilnih postopkov in gradiv ter zagotovi podporno odločanje.

Zagovornik je priporočil tudi sprejetje ukrepov za spodbujanje udeležbe žensk pri kandidiranju kot tudi možnosti za njihovo dejansko izvoljivost na lokalnih volitvah. (0070-5/2020/1)

Status priporočila: Še ni bilo upoštevano, saj zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o referendumu in o ljudski iniciativi

Zagovornik je MJU priporočil, da s spremembo zakona omogoči uresničevanje pravice do zakonodajnega in ustavodajnega referenduma in pravice do ljudske zakonodajne in ustavodajne iniciative osebam, ki jim je bila ob odvzeti poslovni sposobnosti ali podaljšani roditeljski pravici odvzeta volilna pravica. Priporočil je posodobitev volilnih postopkov in gradiv na način, da bo že z zakonskimi jamstvi zagotovljena polna dostopnost volilnih postopkov ter opolnomočenje vseh volivcev, tudi ljudi z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. Ob tem naj se zagotovi sistem t.i. podpornega odločanja. (0070-7/2020/1)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

2.6.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

Na MJU so politične in normativne ukrepe na področju varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakosti izvajali v okviru javnih razpisov za spodbujanje razvoja nevladnih organizacij (NVO) in prostovoljstva v letih 2019 in 2020. Sofinancirali so projekte NVO, ki naslavljajo osebne okoliščine starosti, zdravstvenega stanja in premoženjskega stanja. V okviru Javnega poziva za sofinanciranje projektov nevladnih organizacij, izbranih na razpisih, sofinanciranih iz proračuna Evropske unije ali Urada za finančni mehanizem, Evropskega združenja za prosto trgovino – EFTA 2019, 2020, so izbrali projekte, ki naslavljajo osebne okoliščine spola, starosti, premoženjskega stanja, narodnosti, etničnega porekla, zdravstvenega stanja, invalidnosti, spolne usmerjenosti. En projekt je naslavljal žrtve kaznivih dejanj, en pa nasilje na podlagi spola in spolne usmerjenosti.

2.6.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik Miha Lobnik je 13. oktobra 2020 **ministru Boštjanu Koritniku** predstavil letno poročilo o delu Zagovornika za leto 2019. Zagovornik je ministru predstavil tudi izzive, ki jih na polju diskriminacije prinaša razvoj umetne inteligence. Kako bodo odločali stroji, je odvisno od računalniških algoritmov in podatkov, na podlagi katerih bodo ti algoritmi delovali. Zato obstaja tveganje za namerno, pa tudi nenamerno diskriminacijo kot posledico zajema podatkov o zdajšnjih diskriminatornih praksah.

Zagovornik je na sestanku izpostavil tudi vprašanje pravic narodnostnih manjšin pri uporabi italijanskega oziroma madžarskega jezika v uradnih postopkih in ocenjevanje javnih uslužbencev, kadar ti koristijo starševski dopust ali pa so več časa odsotni zaradi bolezni. Za izvajanje zakonsko določene naloge spremljanja stanja diskriminacije v Sloveniji Zagovornik potrebuje podatke različnih organov, ki pa jih ti ne zbirajo. Zagovornik je opozoril, da zaradi pomanjkanja teh podatkov ni mogoče meriti učinkov politik, ki bi jih država uvedla za spodbujanje enake obravnave določenih diskriminiranih skupin. Minister je napovedal sodelovanje pri zagotovitvi podlag za zbiranje podatkov za potrebe ugotavljanja stanja diskriminacije v Sloveniji.

Minister za javno upravo Boštjan Koritnik in zagovornik Miha Lobnik sta govorila o izzivih, ki jih na polju varstva pred diskriminacijo prinaša razvoj umetne inteligence.

2.7 Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)

2.7.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal svetovanja in podpore v delokrogu MKGP.

2.7.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu MKGP.

2.7.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MKGP.

2.7.4 Priporočila Zagovornika

Zagovornik v letu 2020 ni izdal priporočil v delokrogu MKGP.

2.7.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MKGP je v svojem odgovoru na poizvedbo Zagovornika o ukrepih na področju varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakega obravnavanja, izvedenih v letu 2020, poročalo o več pomembnih ukrepih. V okviru ukrepov, vezanih na upravljanje z epidemijo nalezljive bolezni COVID-19, je **MKGP** izpostavilo solidarnostni dodatek za člane kmetij, starejše od 65 let, v okviru prvega paketa interventne zakonodaje (ZIUZEOP). V okviru drugih ukrepov je **MGKP** poročalo o javnem razpisu za tretji ukrep Uredbe o ukrepih kmetijske strukturne politike in kmetijske politike razvoja podeželja – Pomoč delovanju nepridobitnih združenj na področju kmetijstva, gozdarstva in podeželja za leto 2020. V njem so posebno podporo namenili društvom na podeželju, ki delujejo na področju izboljšanja pogojev dela in življenja kmečkih in podeželskih žensk. V okviru Programa razvoja podeželja 2014–2020, ki je del skupne kmetijske politike EU, pa je **MGKP** izvajalo Podukrep M06.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete. Gre za nepovratna sredstva, do katerih so upravičeni mladi kmetje, stari od 18 do vključno 40 let, ki imajo ustrezno poklicno znanje in usposobljenost ter prvič vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo.

2.7.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik Miha Lobnik je **ministru dr. Jožetu Podgoršku** 18. novembra 2020 predstavil delo Zagovornika v letu 2019. Na srečanju sta med drugim govorila o položaju žensk na podeželju in o diskriminaciji Romov ter o dostopnosti do spleta v ruralnih delih države. Zaradi nedostopnosti interneta so imeli nekateri učenci v času epidemije in zaprtja šol težave s poukom na daljavo, poleg tega nedostopnost interneta pomeni tudi veliko oviro za konkurenčen razvoj podeželja in kmetij.

Na sestanku sta spregovorila tudi o diskriminaciji Romov. Ministrstvo pripravlja spremembo zakona o kmetijskih zemljiščih, na podlagi katere bi lahko konkretnije pristopili k ureditvi nezakonitih romskih naselij. Zagovornik je aktivnosti ministrstva pozdravil in zagotovil sodelovanje pri prizadevanjih, da bi bile enake možnosti zagotovljene vsem prebivalcem Slovenije.

Enake možnosti je treba zagotoviti tudi ljudem na podeželju, sta poudarila zagovornik Miha Lobnik in minister za kmetijstvo dr. Jože Podgoršek. Zagovornik je podprl vsa prizadevanja ministrstva za izboljšanje položaja žensk na podeželju in kmečkih žena, pozdravil je ukrepe za mlade kmete in za ureditev statusa romskih naselij.

Svet za ženske na podeželju (SŽP)

Na pobudo MKGP je Zagovornik imenoval svojo predstavnico v SŽP, ki je posvetovalni organ ministra, pristojnega za kmetijstvo, in mu svetuje glede vprašanj, povezanih s položajem žensk na podeželju. Naloga SŽP je podajati resornemu ministru mnenja in predloge glede:

- izboljšanja položaja žensk na podeželju,
- ukrepov kmetijske in drugih politik, ki vplivajo na pravice in položaj žensk na podeželju,
- osveščanja o položaju žensk na podeželju,
- spodbujanja (medgeneracijskega) sodelovanja in organiziranega delovanja žensk na podeželju.

2.8 Ministrstvo za kulturo (MK)

2.8.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Brezplačna udeležba na kulturnih dogodkih za prebivalce občine

Tržni inšpektorat je na Zagovornika naslovil zaprosilo za mnenje, ali omogočanje brezplačne udeležbe na kulturnih dogodkih za prebivalce občine, v kateri je kulturna ustanova, pomeni diskriminacijo prebivalcev drugih občin. Zagovornik je pojasnil, da tovrstna ugodnost po določbah ZVarD lahko pomeni diskriminacijo prebivalcev drugih občin, razen če je ugodnost skladna s testom sorazmernosti. Podan mora biti legitimen cilj takšnega ravnanja, slednje pa mora predstavljati ustrezno, potrebno in sorazmerno sredstvo. Če del sredstev za delovanje kulturne ustanove prispeva občina iz naslova občinskih dajatev, je mogoče legitimen cilj (povečan obisk ustanove in kulturna ozaveščenost) doseči tudi z navedenim ukrepom, vendar mora biti ta obrazložen in utemeljen s konkretnimi podatki in izračuni, na kakšen način so občani skozi plačevanje davkov že prispevali k delovanju ustanove. (0705-35/2020)

2.8.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu MK.

2.8.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MK.

2.8.4 Priporočila Zagovornika

Priporočila in komentar v zvezi z novim osnutkom predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o medijih

Zagovornik je v okviru javne razprave MK kot pripravljavcu predloga novele Zakona o medijih (ZMed) poslal priporočilo, v katerem se je osredotočil na predlagano ureditev prepovedi spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti, dostopnosti medijev oziroma programskih vsebin ljudem z invalidnostmi ter na pogoje za pridobitev statusa medija posebnega pomena. Zagovornik je priporočil predlagatelju, naj upošteva priporočila, ki jih je Zagovornik na zadevnem področju podal na prvi osnutek predloga novele ZMed, vključno s predlogom, da se kot prekršek določi tudi kršitev obveznosti izdajatelja medija, da umakne spletne komentarje javnosti, ki spodbujajo k nestrpnosti (t.i. *notice and take down*). (0701-1/2019/7)

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo v zvezi z osnutkom predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija

Zagovornik je MK kot pripravljavcu novele Zakona o Radioteleviziji Slovenija priporočil, da se med zavezanke, ki so po veljavnem zakonu oproščeni plačila RTV-prispevka, poleg socialno ogroženih in določenih skupin ljudi z invalidnostmi vključi tudi osebe z intelektualnimi invalidnostmi. Zagovornik je ministrstvu predlagal še, naj preuči možnosti podobne ureditve tudi za osebe s psihosocialnimi invalidnostmi. **(0701-10/2020/1)**
Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočila v zvezi z osnutkom novele Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah

Zagovornik se je v priporočilu MK v zvezi predloga novele Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah (ZAvMS) zavzel za širšo dostopnost vseh storitev za zagotavljanje dostopa do avdiovizualnih medijskih storitev (tudi spletna mesta, spletne aplikacije in elektronski programski vodniki, zagotavljanje informacij o dostopnosti in v dostopnih formatih) ter predlagal razmislek o uzakonitvi strožjega nadzora nad izvajanjem zahtev po dostopnosti. Zagovornik je med drugim priporočil, da se določi ureditev, ki bo zavezancem odredila zavezujoč časovni okvir in merljive vsebinske cilje ter kazalnike za doseganje dostopnosti njihovih storitev. Zagovornik zato priporoča, da se v 10. členu osnutka novele nakaže na pravno sistemsko povezavo z 8. in 14. členom Zakona o izenačevanju možnosti invalidov in da se čim prej sprejme najnižji skupni standard dostopnosti. **(0709-48/2020)**
Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

2.8.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MK na Zagovornikovo poizvedbo glede izvajanja ukrepov s področja varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakega obravnavanja v letu 2020 še ni poslalo odgovorov.

2.8.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik v letu 2020 z resorjem ni neposredno sodeloval.

2.9 Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)

2.9.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Postopek za pridobivanje mednarodne zaščite

Na Zagovornika se je obrnila stranka s prošnjo za svetovanje glede postopka za pridobitev mednarodne zaščite. Ta je bila stranki zavrnjena, posledično je bila stranka nastanjena v centru za tujce, kjer je čakala na postopek vračanja. Stranka je zaprosila za pomoč. Zagovornik je izrazil razumevanje za težak položaj stranke. Pojasnil je, da za obravnavo zadeve ni pristojen, saj postopki, ki so povezani s statusom tujca, ne sodijo na področje varstva pred diskriminacijo. Pojasnil je, da nima pristojnosti delovanja kot pritožbeni organ v zadevah, ki že tečejo pred drugimi državnimi organi. Stranko je usmeril v uporabo pravnih sredstev, ki so na voljo v teh postopkih. (0702-72/2019)

2.9.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Preprečevanje sklenitve zakonske zveze na podlagi državljanstva (tretje države) pomeni diskriminacijo

Zagovornik je prejel prijavo zaradi ravnanja Ministrstva za notranje zadeve, ene od upravnih enot in policije, zaradi internega navodila št. 211-90/2008/2 (1321-03), s katerim je ministrstvo upravnim enotam odredilo posebno pozornost, kadar so slovenske državljanke napovedale sklenitev zakonske zveze z državljani nekaterih afriških držav. Na podlagi navodila prijaviteljica v Republiki Slovenije ni mogla skleniti zakonske zveze s tujim državljanom, saj mu je upravna enota na podlagi napovedane sklenitve zakonske zveze zasegla dokumente. Zagovornik je ugotovil, da je interno navodilo diskriminatorno na podlagi rase ali etnične pripadnosti. Na podlagi postopka Zagovornika je ministrstvo interno navodilo preklicalo. (Odločba št. 0700-82/2019/22 z dne 4. novembra 2020)

2.9.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov iz delokroga MNZ.

2.9.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo v zvezi z zagotavljanjem enake obravnave interspolnih ljudi

Zagovornik je ob predaji posebnega poročila Položaj interspolnih ljudi v medicinskih postopkih MNZ priporočil, da preuči možnosti zakonske ureditve prožnih postopkov za registracijo rojstva oziroma pravnega priznanja spola na podlagi samoopredelitve. (0709-49/2020/7)
Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

Priporočilo glede obravnave tujcev, voznikov v mednarodnem transportu

Zagovornik je izvedel postopek ocene diskriminatornosti sistemske ureditve položaja tujcev - voznikov v mednarodnem transportu, zaposlenih pri delodajalcih v Republiki Sloveniji. Kljub ocenjeni nediskriminatornosti sistemske ureditve je Zagovornik v postopku ugotovil, da se te osebe v praksi soočajo z nekaterimi težavami, ki kažejo na neustrezno ravnanje določenih institucij. Zagovornik je MNZ priporočal, da vse upravne enote obvesti, naj omenjene tujce, kadar prijavljajo svoje prebivališče v RS, seznanijo z določenimi dejstvi, ki jih glede s to prijavo izrecno zadevajo, npr. da je dolžnost prijave obvezna le, če vozniki v mednarodnem transportu v RS dejansko prebivajo, sicer pa ne. (050-15/2020/60)
Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

Priporočilo v zvezi z osnutkom novega Zakona o varstvu javnega reda in miru

Zagovornik je MNZ priporočil, da v dikciji prekrška spodbujanja nestrpnosti in naj uporabi terminologijo, ki je skupna relevantnim določbam Ustave RS ter drugim področnim zakonom, ki določajo prepoved t.i. sovražnega govora. Zagovornik je priporočil tudi, da naj se ta prekršek nanaša na nestrpnost, ki temelji na kateri koli osebni okoliščini, zaradi katere je diskriminacija prepovedana, ne le na nekaterih. Zagovornik je priporočil še, da naj se vzpostavi sistem evidentiranja prekrškov spodbujanja nestrpnosti, ki bo omogočal beleženje po osebnih okoliščinah oseb oziroma skupin oseb, zoper katere je bil uperjen. (0070-6/2020/1)
Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

2.9.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MNZ je v svojem odgovoru na Zagovornikovo poizvedbo glede izvajanja ukrepov s področja varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakega obravnavanja v letu 2020 navedlo, da pri svojem delu spoštuje 14. člen Ustave RS ter da ni zaznalo potrebe po sprejemanju dodatnih ukrepov s tega področja.

Policija kot organ v sestavi MNZ je v svojem odgovoru poročala o več ukrepih. V okviru ukrepov, vezanih na upravljanje z epidemijo nalezljive bolezni COVID-19, je **Policija** leta 2020 izvajala ozaveševalno kampanjo o različnih oblikah nasilja v času epidemije. Skupaj s centri za socialno delo (CSD) in nevladnimi organizacijami so bili enotni pri ugotovitvah, da nasilja ni bilo manj, celo več, prijav in prošenj za pomoč pa manj. Zavedali so se, da so v času ukrepov za

preprečevanje širjenja virusa, predvsem ženske in otroci, ki so žrtve nasilja v družini in zlorab po spletu, v zelo slabem položaju. Možnost nasilja in zlorab se je povečala, možnost za prijavo pa zmanjšala. Preventivna in ozaveševalna kampanja je bila namenjena tako preventivi kot pozivu, da o nasilju ne molčimo, temveč ga prijavimo v imenu žrtve, če sama tega ne more in ne zmore.

Glede drugih ukrepov je **Policija** poudarila aktivno sodelovanje v medresorski delovni skupini Hiša za otroke, ki jo vodi MP, v okviru katerega sodelujejo pri pripravi področne zakonodaje. Gre za celostno obravnavo otrok v predkazenskem in kazenskem postopku, za usklajeno, otrokom prijazno medinstitucionalno in multidisciplinarno obravnavo spolne zlorabe otrok in drugih oblik nasilja nad njimi z namenom preprečevanja sekundarne viktimizacije.

Naprej je **Policija** poročala, da je svoje spletne strani prilagodila za lažji dostop in spremljanje informacij za slepe in slabovidne. Izvedli so tudi usposabljanje javnih uslužbencev, ki se v okviru svojih pristojnosti srečujejo s pripadnicami in pripadniki romske skupnosti, kar je del Nacionalnega programa ukrepov za Rome za obdobje 2017–2021. Cilj ukrepa je predvsem izboljšati usposobljenost javnih uslužbencev v komunikaciji s pripadnicami in pripadniki romske skupnosti, s katerimi se srečujejo pri svojem delu, ozaveščanje o predsodkih in stereotipih do Romov v zadevnem okolju in seznanitev javnih uslužbencev z lastnimi predsodki in stereotipi ter iskanje praktičnih rešitev za specifične izzive v posameznem okolju, iz katerega prihajajo tako javni uslužbenci kot Romi.

2.9.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je 25. septembra 2020 na delovnem srečanju **ministru za notranje zadeve Alešu Hojsu** predstavil redno letno poročilo o delu zagovornika v letu 2019 in posebno poročilo o položaju interspolnih ljudi v medicinskih postopkih.

Zagovornik je ministru predstavil nekaj aktualnih Zagovornikovih odločb o ugotovljeni diskriminaciji, pa tudi dejavnosti Zagovornika na področju svetovanja strankam. Predstavil je težavo pomanjkanja oziroma odsotnosti razčlenjenih podatkov ter odsotnosti podatkov o zločinih iz sovraštva, ki naj bi jih zbiral policija. V pogovoru sta naslovila tudi možnost sodelovanja pri vprašanjih, povezanih z odnosi med pripadniki romske skupnosti in ostalimi prebivalci območij, kjer živijo Romi.

Zagovornik Miha Lobnik je ministru Alešu Hojsu poleg rednega letnega poročila za preteklo leto predstavil tudi posebno poročilo o položaju interspolnih oseb v medicinskih postopkih in ukrepe, s katerimi bi tem osebam zagotovili spoštovanje človekovih pravic vse od rojstva.

V skladu z 21. členom ZVarD Zagovornik z namenom spremljanja, beleženja in podajanja ocene stanja na področju varstva pred diskriminacijo v Republiki Sloveniji zbira tudi podatke o primerih kršitev, ki jih obravnava policija. Na področjih, ki sodijo v pristojnost policije, so tri takšna, ki so z vidika Zagovornikovega področja delovanja pomembna za spremljanje:

- 20. člen Zakona o varstvu javnega reda in miru (vzbujanje nestrpnosti),
- 131. člen Kazenskega zakonika (kršitev enakopravnosti),
- 297. člen Kazenskega zakonika (javno spodbujanje sovraštva).

Določba 20. člena ZJRM-1 navaja, da je prepovedano vzbujanje nestrpnosti z namenom vzbujanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti. Gre za kvalificirano obliko prekrškov, opredeljenih v 6., 7., 12., 13. in 15. ZJRM-1 (nasilno ali drzno vedenje, nedostojno vedenje, poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe, pisanje po objektih ali uničevanje državnih simbolov). Določba 20. člena ZJRM-1 torej določa diskriminatorni motiv pri izvajanju nekaterih drugih kršitev javnega reda in miru.

Med kaznivimi dejanji, ki jih preiskuje policija, Zagovornik zbira tudi podatke o obravnavanih primerih, ki izpolnjujejo znake kaznivega dejanja po:

- 131. členu KZ-1, tj. kršitev enakopravnosti, ki je povezana s katero koli osebno okoliščino (narodnost, rasa, barva, veroizpoved, etnična pripadnost, spol, jezik, politično ali drugačno prepričanje, spolna usmerjenost, premoženjsko stanje, rojstvo, genetska dediščina, izobrazba, družbeni položaj ali kakšna druga okoliščina).
- 297. členu KZ-1, tj. javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki so povezani s katero koli osebno okoliščino (spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali drugo) in bi kot takšna utegnili biti dejanja diskriminacije v skladu z ZVarD.

Na splošno se je izkazalo, da se je tudi pri Policiji tako kot pri inšpektoratih, zaradi različnih sistemov beleženja in evidentiranja primerov diskriminacije pokazal problem strukturiranega pregleda podatkov v obliki, kot jo določa ZVarD: po osebnih okoliščinah, področjih in oblikah diskriminacije. Policija namreč obravnavane zadeve vodi drugače – po spolu, starosti in državljanstvu storilcev prekrškov in kaznivih dejanj. Z vidika natančnega spremljanja obravnavanih primerov diskriminacije na nacionalni ravni v skladu z zahtevami ZVarD se kaže **potreba po sistemski uskladitvi načina beleženja obravnavanih primerov diskriminacije**.

Prekrški po Zakonu o varstvu javnega reda in miru – Vzbujanje nestrpnosti

Policija je v letu 2020 izrekla ukrepe v 56. primerih prekrškov po 20. členu Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1), kar je v treh primerih več kot v letu 2019. Največ kršitev 20. člena ZJRM-1 je bilo storjenih v povezavi s 6. členom ZJRM-1 (nasilno ali drzno vedenje), kar v praksi pomeni, da je do največ kršitev prihajalo ob pretepih in prepirih. Povečalo se je število kršitev v povezavi z 12. členom ZJRM-1 (poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe), zmanjšalo se je število primerov po 13. členu (pisanje po objektih), enako pa je ostalo število kršitev po 15. členu (uničevanje državnih simbolov) ZJRM-1.

Tabela: Pregled ukrepov po 20. členu ZJRM-1 – ugotovljene kršitve

Člen ZJRM-1	Število kršitev				
	2016	2017	2018	2019	2020
6. nasilno ali drzno vedenje	29	32	31	39	38
7. nedostojno vedenje	11	8	4	7	11
12. poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe	1	7	10	1	3
13. pisanje po objektih	1			3	1
15. uničevanje državnih simbolov		1	1	3	3
SKUPAJ	42	48	46	53	56

Kazniva dejanja po 131. členu Kazenskega zakonika – Kršitev enakopravnosti

Določba 131. Kazenskega zakonika (KZ-1) določa, da kdor zaradi razlike v narodnosti, rasi, barvi, veroizpovedi, etnični pripadnosti, spolu, jeziku, političnem ali drugačnem prepričanju, spolni usmerjenosti, premoženjskem stanju, rojstvu, genetski dediščini, izobrazbi, družbenem položaju ali kakšni drugi okoliščini prikrajša koga za katero izmed človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki so priznane od mednarodne skupnosti ali določene z ustavo ali zakonom, ali mu takšno pravico ali svoboščino omeji ali kdor na podlagi takšnega razlikovanja komu da kakšno posebno pravico ali ugodnost, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporem do enega leta (1. odstavek). Enako se kaznuje, kdor preganja posameznika ali organizacijo zaradi zavze-manja za enakopravnost ljudi (2. odstavek). Če stori dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic, se kaznuje z zaporem do treh let (3. odstavek).

Policija je v letu 2020 obravnavala pet kaznivih dejanj po 131. členu KZ-1. Postopki še niso zaključeni.

Tabela: Kazniva dejanja po 131. členu KZ-1 – kršitev enakopravnosti po letih

Leto	2016	2017	2018	2019	2020
Število osumljencev	5	5	5	9	5
Število oškodovancev	11	13	10	14	6

Kazniva dejanja po 297. členu Kazenskega zakonika – Spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti

Po določbi 297. člena KZ-1 se kaznuje z zaporom do dveh let, kdor javno spodbuja ali razpihuje sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti ali kateri koli drugi osebni okoliščini, in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi, ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev (1. odstavek). Enako se kaznuje, kdor na način iz prejšnjega odstavka javno širi ideje o večvrednosti ene rase nad drugo ali daje kakršno koli pomoč pri rasistični dejavnosti, ali zanika, zmanjšuje pomen, odobrava, opravičuje, smeši ali zagovarja genocid, holokavst, hudodelstvo zoper človečnost, vojno hudodelstvo, agresijo ali druga kazniva dejanja zoper človečnost, kot so opredeljena v pravnem redu Republike Slovenije (2. odstavek). Če je dejanje iz prejšnjih odstavkov storjeno z objavo v sredstvih javnega obveščanja ali na spletnih straneh se s kaznijo iz prvega ali drugega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorni urednik oziroma tisti, ki ga je nadomeščal, razen če je šlo za prenos oddaje v živo, ki ga ni mogel preprečiti, ali za objavo na spletnih straneh, ki uporabnikom omogočajo objave vsebin v dejanskem času oziroma brez predhodnega nadzora (3. odstavek). Če je dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena storjeno s prisilo, grdim ravnanjem, ogrožanjem varnosti, sramotitvijo etničnih, narodnostnih, narodnih ali verskih simbolov, poškodovanjem tujih stvari, skrunitvijo spomenikov, spominskih znamenj ali grobov, se storilec kaznuje z zaporom do treh let (4. odstavek). Če stori dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali pravic, se kaznuje z zaporom do petih let (5. odstavek).

Tabela: Pregled obravnavanih kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1

	Število obravnavanih primerov				
	2016	2017	2018	2019	2020
Ovadba	18	13	13	16	50
Poročilo	31	13	19	23	44
SKUPAJ	49	26	32	39	94

2.10 Ministrstvo za obrambo (MORS)

2.10.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal svetovanja in podpore v delokrogu MORS.

2.10.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu MORS.

2.10.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MORS.

2.10.4 Priporočila Zagovornika

Zagovornik v letu 2020 ni izdal priporočil v delokrogu MORS.

2.10.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MORS v svojem odgovoru na Zagovornikovo poizvedbo glede izvajanja ukrepov s področja varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakega obravnavanja v letu 2020 ni navedlo ukrepov, ki bi spadali na navedeno področje.

2.10.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Obravnani primeri diskriminacije – Inšpektorat za obrambo

Inšpektorat za obrambo je v letu 2020 obravnaval štiri primere prijav diskriminacije. Prijave so se nanašale na domnevne kršitve Zakona o obrambi in Zakona o službi v Slovenski vojski (ZSSloV) ter na njuni podlagi izdanih predpisov in aktov. Vsebinsko so bili obravnavani naslednji primeri:

- Zaposleni v Slovenski vojski je zahteval odpravo kršitev pravic delavca. Prijavo je inšpektorat odstopil Generalštabu. Slednji ni ugotovil kršitve predpisov. Inšpektorat posledično ni uvedel inšpekcijskega nadzora na tem področju.
- Inšpektorat je obravnaval prijavo zaradi domnevne zlorabe ZSSloV in zaradi neenake obravnave. Inšpektorat je v okviru svojih pristojnosti opravil inšpekcijski nadzor v Generalštabu. V inšpekcijskem postopku je bilo ugotovljeno, da zavezanec z določitvijo meril v ukazu za evidentiranje, obračunavanje in izplačevanje povečanja plač zaradi povečanega obsega dela in obremenitev na podlagi 59. člena ZSSloV ni ravnal v nasprotju s predpisi.
- Inšpektorat obravnava prijavo o sumih protipravne pridobitve premoženjske koristi ter o kršitvah temeljnih pravic delavcev. Prijavo je podal Sindikat vojske, obrambe in zaščite, in sicer v zvezi z »diskriminatornimi ravnanji poveljniške strukture, neenake obravnave vojakov, zlorabe v smeri protipravne pridobitve premoženjske koristi v zvezi z načrtovanimi izplačili presežnih ur po referenčnem obdobju ter izdaje nezakonitih ukazov oziroma prisilnega koriščenja letnega dopusta pripadnikom Slovenske vojske«. Prijava je še v postopku reševanja.
- Inšpektorat je obravnaval prijavo zaradi nespoštovanja predpisov in neenake obravnave zaposlenih. Prijavo je odstopil Inšpektoratu za javni sektor, ker inšpektorat za obrambo ni pristojen za inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določil 39. člena Kolektivne pogodbe za javni sektor in 71. člena Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije nalezljive bolezni COVID-19 ter omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP).

*Tabela: Pregled prejetih podatkov Inšpektorata za obrambo glede obravnavanih primerov diskriminacije – primerjava med leti 2017, 2018, 2019 in 2020**

Inšpekcijski organ	Prejete prijave 2017	Ugot. primeri 2017	Prejete prijave 2018	Ugot. primeri 2018	Prejete prijave 2019	Ugot. primeri 2019	Prejete prijave 2020	Ugot. primeri 2020
Inšpektorat za obrambo	5	0	/	/	5	1	4	0

* Ko so se inšpektorati odzvali in sporočili, da prijav niso imeli, je navedena številka 0. Če podatka ni oziroma se inšpektorat ni odzval, je označeno z /.

2.11 Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)

2.11.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal svetovanja in podpore v delokrogu MOP.

2.11.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu MOP.

2.11.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MOP.

2.11.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah stanovanjskega zakona

Zagovornik je MOP glede osnutka zakona priporočil dopolnitve z namenom izboljšanja fizične dostopnosti v večstanovanjskih stavbah za ljudi z invalidnostmi, dostopa do višje subvencije neprofitne najemnine in pravice do dostopa neprofitnih stanovanj za tujce s stalnim prebivališčem (rezidenti). **(0709-62/2020/1)**

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede nadaljnjih ukrepov za blaženje posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na stanovanjskem področju

Zagovornik je MOP priporočil nadaljnje ukrepe za blaženje posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na stanovanjskem področju. Ker so informacije o pravicah in možnostih pomoči najemnikom stanovanj zelo razpršene, je Zagovornik priporočil, da ministrstvo zagotovi dostopne in razumljive informacije o pravicah in možnostih pomoči najemnikom stanovanj na enem mestu in da v prihodnjih mesecih pozorno spremlja položaj na stanovanjskem trgu ter se po potrebi odzove z razpoložljivimi ukrepi, (npr. dodatne subvencije, zamrznitve najemnim) pri čemer naj posebno pozornost namení ranljivim skupinam. **(0701-5/2020/4)**

Status priporočila: Neupoštevano.

2.11.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MOP je v svojem odgovoru na poizvedbo Zagovornika o ukrepih na področju varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakega obravnavanja, izvedenih v letu 2020, poročalo o več relevantnih ukrepih. O ukrepih, vezanih na upravljanje z epidemijo nalezljive bolezni COVID-19, MOP ni poročalo.

Glede drugih ukrepov je **MOP** poročalo o tistih v okviru predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona (SZ-1E). Po predlogu novele zakona, ki jo je MOP pripravil v letu 2020, bi bila izvedba nujnih del za večjo dostopnost stanovanjskih zgradb poenostavljena, saj naj bi novela uveljavila nižjo stopnjo soglasja etažnih lastnikov, tudi za dela, ki zahtevajo gradbeno dovoljenje, (npr. vgradnja dvigala v starejše stavbe, odpravljanje arhitektonskih ovir).

Novela SZ-1E naj bi pripomogla tudi h krepitvi fonda javnih najemnih stanovanj. **MOP** izpostavlja, da je med temeljnimi novostmi tudi prilagoditev sistema subvencioniranja, ki bo zaščitil socialno ogrožena gospodinjstva. Glede na veliko pomanjkanje dostopnih najemnih stanovanj je **MOP** skupaj s Stanovanjskim skladom RS (SSRS) začelo izvajati vrsto projektov za obdobje 2020–2025. V ta okvir sodijo lastni projekti gradnje SSRS, nakupi stanovanj na trgu po vsakokratnem Javnem pozivu za nakup stanovanj in zemljišč za gradnjo stanovanj ipd. Delež stanovanj bo namenjen izključno mladim med 18. in 29. letom starosti, poudarjajo pri MOP, saj so mladi in mlade družine v skladu s Stanovanjskim zakonom ena izmed prednostnih skupin pri dodeljevanju neprofitnih stanovanj.

2.11.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik Miha Lobnik je 22. oktobra 2020 **državnemu sekretarju Robertu Rožacu** predstavil delo Zagovornika v letu 2019. Sogovornika sta se glede novega predloga Stanovanjskega zakona strinjala, da morajo nove zakonske rešitve omogočiti prilagajanje stavb tako, da bodo dostopne tudi osebam z invalidnostmi. Zagovornik je na sestanku poudaril, da Zakon o varstvu pred diskriminacijo določa, da je diskriminacija prepovedana tudi na področju dostopa do stanovanja in preskrbe s stanovanji. Obravnaval je že primere nepremičninskih oglasov, v katerih so lastniki zapisali, da stanovanja ne bodo oddali zaradi rase, narodnosti, etnične pripadnosti ali spola najemnikov.

Zagovornik je izpostavil tudi opozorilo Evropske komisije proti rasizmu in nestrpnosti ter Posebnega poročevalca Organizacije združenih narodov za vprašanja manjšin, da se je Slovenija pri reševanju bivanjskih razmer Romov ustavila in da bi morala čim prej pripraviti jasen načrt za ureditev stanja na tem področju. Sogovornika sta se strinjala, da bivanjske razmere Romov za Slovenijo ostajajo izziv, pri katerem bodo morali konstruktivno sodelovati vsi.

2.12 Ministrstvo za pravosodje (MP)

2.12.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal svetovanja in podpore v delokrogu MP.

2.12.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Država diskriminira zapornice v zaporu na Igu

Zagovornika so obsojenke, ki prestajajo zaporno kazen v zaporu na Igu, obvestile o domnevno slabši obravnavi v primerjavi z moškimi zaporniki, ki kazen prestajajo v zaporu na Dobu. Obsojenke so zatrjevale dejansko in pravno neenako obravnavo glede na spol. Izpostavile so več tematik, kjer naj bi bile obravnave slabše: prebivanje na prostem (stik z naravo) (1), obisk fitnesa, knjižnice, trgovine in pralnice v času, ko ima oseba možnost gibanja na prostem (2); sprejemanje obiskov (3); možnost zasebnih stikov (4) in telefonske klice in uporabo elektronske komunikacije (5). Zagovornik pravice do stika z naravo ni presojal, saj Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij ne določa pravice prebivanja na prostem v naravi, temveč le pravico bivanja na prostem, kar v zaporu omogočajo. Obisk fitnesa, knjižnice, trgovine in pralnice ne sovпада več s časom, ko ima oseba možnost gibanja na prostem. To so v zaporu na Igu uredili med trajanjem postopka Zagovornika. Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij pa v skladu s svojim dokaznim bremenom ni uspela izkazati, da bi bilo neenako obravnavanje obsojenk dopustno in v skladu z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo. Zato je Zagovornik v točkah 3., 4. in 5. ugotovil obstoj neposredne diskriminacije na podlagi spola. Po izdaji odločbe Zagovornika je vodstvo zapora za obsojenke uredilo sobo za družinske in partnerske stike. Republika Slovenija je proti odločbi Zagovornika sprožila upravni spor pred Upravnim sodiščem Republike Slovenije. (Odločba št. 0700-67/2019/23 z dne 2. septembra 2020)

2.12.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MP.

2.12.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo v zvezi s predlogom Zakona o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj

Zagovornik se je v okviru javne razprave odzval na predlog Zakona o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj. V priporočilu MP se je osredotočil na vprašanje varstva pred diskriminacijo v kontekstu avtomatiziranega odločanja in avtomatizirane obdelave osebnih podatkov ter na vprašanje pravne podlage za zbiranje podatkov o t.i. zločinih iz sovraštva. Med drugim je Zagovornik priporočil zakonitev: da se ocena učinka avtomatiziranega odločanja opravi zlasti glede diskriminacije; vsakokratno naknadno (ročno) preverjanje rezultatov avtomatizirane obdelave osebnih podatkov; da mora pristojni organ pred uvedbo novega sistema za avtomatizirano obdelavo osebnih podatkov oceno učinka izvesti tudi glede tveganj za človekove pravice in temeljne svoboščine, zlasti glede prepovedi diskriminacije; da se v okvir izjem od prepovedi uporabe posebnih vrst osebnih podatkov vključijo situacije, ki predstavljajo kazniva dejanja iz sovraštva. **(0701-6/2020/3)**

Status priporočila: Delno upoštevano, saj je bilo upoštevano le priporočilo, da se ocena učinka avtomatiziranega odločanja opravi zlasti glede diskriminacije.

Priporočilo glede osnutka Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državnem tožilstvu

Zagovornik je v okviru strokovnega usklajevanja zakona MP priporočil, naj se dosledno uredi raba manjšinskih jezikov kot uradnih jezikov v postopkih pred vsemi organi oblasti. Opozoril je tudi, da sta dve rešitvi iz osnutka, ki omogočata posege v delovnopравни položaj državnih tožilcev vprašljivi z vidika prepovedi diskriminacije zaradi osebne okoliščine invalidnosti ter starosti. **(0701-11/2020/1)**

Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

2.12.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MP je v odgovoru na Zagovornikovo poizvedbo poročalo o več pomembnih ukrepih.

V okviru ukrepov glede epidemije nalezljive bolezni COVID-19 je MP na prvem mestu poročalo o začasni ukrepih možne premestitve obsojencev, prekinitve prestajanja zaporne kazni in predčasnega odpusta obsojencev z namenom preprečitve širjenja koronavirusne bolezni, ki so bili sprejeti v okviru Zakona o začasni ukrepih glede sodnih, upravnih in drugih javnopravnih zadevah za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19 (ZZUSUDJZ). MP je poročalo tudi o izvedbi spodbujevalnega ukrepa za matere, ki prestajajo kazen zapora, v obliki ugodnosti prostega izhoda v času epidemije z namenom stika z otroki.

Glede drugih ukrepov je MP izpostavilo sprejetje novele Zakona o kazenskem postopku, s katero so se dopolnila procesna jamstva v kazenskem postopku za mladoletne osebe, da bi te lahko razumele in spremljale tak postopek ter uveljavljale svojo pravico do poštenega sojenja. MP je izpostavilo, da gre za posebno ureditev, ki je – skladno s smernicami Sveta Evrope – utemeljena izrecno na mladoletnosti storilcev kaznivih dejanj. MP je poročalo tudi o aktivnostih Centra za izobraževanje v pravosodju, katerih namen je bilo usposabljanje zaposlenih v pravosodnih organih za boljše naslavljanje položaja in potreb oseb z demenco ter slepih in slabovidnih. V okviru Strokovnega sveta za sodno izvedenstvo, sodno cenilstvo in sodno tolmačenje je bila organizirana širša razprava na temo obravnave vloge gluhega kandidata za sodnega tolmača za slovenski znakovni jezik. Strokovni svet bo v prihodnosti ponovno obravnaval vprašanje sistemske umestitve in položaja gluhega sodnega tolmača, priprava strokovnega gradiva in končna odločitev o tem pa je po poročanju MP odvisna tudi od epidemiološke situacije. Na podlagi sestanka projektne enote MP »Učinkovito pravosodje« z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije predvideva MP v letu 2021 na enem izmed okrajnih sodišč (upoštevajoč epidemiološko situacijo) izvedbo pilotnega projekta za uporabo posebnih prevajalnih enot, ki bi omogočile lažje spremljanje obravnav naglušnim osebam. Prav tako je MP poročalo o aktivnostih v okviru projekta »Postopkovna pravičnost«, s katerimi so se nekatere nove vsebine na spletni strani www.nasodiscu.si zagotovile v angleškem, italijanskem in madžarskem jeziku, vsebine postopkovne pravičnosti pa so bile tudi predstavljene italijanski in madžarski narodni skupnosti. V sodelovanju z Upravo RS za izvrševanje kazenskih sankcij je MP opredelilo več mednarodnih dokumentov s področja zapornih kazni in za potrebe slovenskega pravosodnega sistema predlagalo njihov prevod v slovenski jezik – med njimi so tudi štiri dokumenti, vezani na pravila in smernice naslavljanja neenakosti spolov v zaporih.

Sicer je MP v odgovoru na poizvedbo posebno pozornost namenilo jezikovni dostopnosti pravosodnih organov. Pri tem je kot ukrep izpostavilo pripravo predloga novele Zakona o državnem tožilstvu (ZDT-1). S to je med drugim predlagalo, da se poslovanje državnega tožilstva v italijanskem in madžarskem jeziku veže na določene občine kot teritorialne enote in da se pravica uporabe jezika italijanske in madžarske narodne skupnosti ne omejuje glede na osebne okoliščine, torej le na pripadnike narodne skupnosti, ki živijo na tem območju, temveč navedeno pravico daje vsem strankam, ki na teh območjih želijo uveljaviti pravico do uporabe italijanskega ali madžarskega jezika v postopku. Hkrati je MP v odgovoru napovedalo podobne spremembe v Zakonu o sodiščih in Zakonu o državnem odvetništvu.

2.12.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik Miha Lobnik in **ministrica mag. Lilijana Kozlovič** sta na srečanju, ki je potekalo 16. oktobra 2020, potrdila dobro sodelovanje med organoma. Ob predstavitvi poročila o delu Zagovornika v letu 2019 sta govorila o diskriminaciji zapornic na Igu in pomembnosti Istanbulske konvencije. Dogovorila sta se za tesnejše sodelovanje pri proučevanju priložnosti in izzivov, ki jih prinaša razvoj umetne inteligence.

Ministrica je poudarila vse večjo prepoznavnost Zagovornika in boljše zavedanje javnosti o pravici do varstva pred diskriminacijo. Povedala je, da na ministrstvu podpirajo nadaljnjo krepitev Zagovornika načela enakosti ter drugih neodvisnih državnih organov, ki pomagajo varovati vladavino prava v Sloveniji. Sporočila pa je tudi, da bo Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij, ki sodi pod MP, kljub pritožbi na Zagovornikovo ugotovitev diskriminacije zapornic v zaporu na Igu tam izboljšala razmere. Ministrica je pojasnila tudi argumente za spremembo Kazenskega zakonika v delu, ki se nanaša na kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost. Zagovornik je ob tem poudaril pomen Istanbulske konvencije in zavezanosti Slovenije k njenemu uresničevanju. V okviru pogovora o kazenski zakonodaji je Zagovornik poudaril tudi potrebo po izboljšavi ureditve na področju zločinov iz sovraštva.

Na srečanju z mag. Lilijano Kozlovič je Miha Lobnik podrobneje predstavil primer diskriminacije zapornic v zaporu na Igu. Govorila sta tudi o možnostih sodelovanja na področju varstva pred diskriminacijo pri razvoju umetne inteligence.

2.13 Ministrstvo za zdravje (MZ)

2.13.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zagotovitev udeležbe spremljevalca osebi s paralizo na obnovitveni rehabilitaciji

Na Zagovornika se je obrnila stranka s paralizo, saj ji ni bilo omogočeno, da jo na plačani obnovitveni rehabilitaciji spremlja spremljevalec. Vprašanje se je nanašalo na to, kako je mogoče doseči izvajanje obveznosti zagotavljanja primerne prilagoditve (ki bi bila zagotovljena z udeležbo spremljevalca) pri dostopu do zdravstvene storitve obnovitvene rehabilitacije, ki jo izvajajo invalidska društva. Zagovornik je stranki podal pojasnila, na kakšen način lahko vodi postopek ugotavljanja diskriminacije v tem primeru in na kakšen način lahko poda prijavo. Stranka se za podajo prijave ni odločila. Zagovornik je v podobni zadevi že izdal odločbo o ugotovljeni diskriminaciji, vendar na tem področju ni pristojnega inšpektorata, ki bi lahko vodil prekrškovni postopek proti društvu. (0702-59/2019)

2.13.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije delokrogu MZ.

2.13.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Izenačitev nepoklice bolni s poklicno boleznijo

Pobudnik je zatrjeval diskriminatornost ureditve v drugem in tretjem odstavku 34. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju⁴³ ter v tretjem odstavku 137. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja.⁴⁴ Ta določila določajo, da delavcu, kadar mu delovno razmerje poteče v času, ko je zaradi bolezni ali poškodbe odsoten z delovnega mesta zaradi začasne nezmožnosti za delo, pripada nadomestilo plače še 30 dni po prenehanju delovnega razmerja. Če pa je vzrok začasne nezmožnosti za delo poklicna bolezen ali poškodba pri delu, mu nadomestilo plače pripada za ves čas nezmožnosti za delo oziroma dokler ni spet zmožen za delo. Menil je, da bi bilo treba nepoklicno bolezen izenačiti s poklicno boleznijo

⁴³ Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19 in 189/20 – ZFR0.

⁴⁴ Uradni list RS, št. 79/94, 73/95, 39/96, 70/96, 47/97, 3/98, 3/98, 51/98 – odl. US, 73/98 – odl. US, 90/98, 6/99 – popr., 109/99 – odl. US, 61/00, 64/00 – popr., 91/00 – popr., 59/02, 18/03, 30/03, 35/03 – popr., 78/03, 84/04, 44/05, 86/06, 90/06 – popr., 64/07, 33/08, 7/09, 88/09, 30/11, 49/12, 106/12, 99/13 – ZSVarPre-C, 25/14 – odl. US, 25/14, 85/14, 10/17 – ZČmIS, 64/18 in 4/20.

oziroma poškodbo pri delu ter vsem osebam v tem pravnem položaju zagotoviti nadomestilo za ves čas nezmožnosti za delo. Zagovornik je ocenil, da gre za neprimerljiva položaja med tistimi osebami, katerih vzrok začasne nezmožnosti za delo je poklicna bolezen oziroma poškodba pri delu, in tistimi, katerih vzrok začasne nezmožnosti za delo je bolezen ali poškodba, ki ni povezana z opravljanim delom. Posebna obravnava oseb, ki prebolevajo poklicno bolezen oziroma se zdravijo zaradi posledic poškodbe pri delu, pa je prav zaradi bistvene povezanosti z določenimi pravicami iz dela dejansko ustrezna in smiselna. Posledično je odločil, da podrobnejše ocene diskriminatornosti ne izvede. **(050-23/2020)**

2.13.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede Predloga novega Zakona o nalezljivih boleznih

Zagovornik je MZ priporočil, naj bo obveščanje, svetovanje in izobraževanje prebivalstva zagotovljeno po načelih dostopnosti v ustreznih jezikih, oblikah in tehnologijah. Zagovornik je opozoril tudi na cepljenje kot pogoj za dostop do programov srednjih in visokošolskih zavodov zdravstvene smeri. Priporočil je, naj zaščitno opremo za osebe v slabšem materialnem stanju zagotovi država in naj MZ zakon dopolni tako, da bodo do odškodnin jasno in nedvoumno upravičene tudi osebe v partnerski zvezi ali neskljenjeni partnerski zvezi. **(0070-1/2020/1)**
Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede osnutka predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi

Zagovornik je MZ priporočil, naj v osnutku zakona jasno določi načelo enake dostopnosti dolgotrajne oskrbe za vse, ne glede na osebne okoliščine upravičencev ter pravico do neodvisnega in samostojnega življenja upravičencev. Priporočil je, naj se v zakonu jasno opredeli pravica do dolgotrajne oskrbe, razčleni vse njene bistvene elemente, merila in načine uveljavljanja ter sredstva za njeno varstvo. Priporočil je tudi, naj se zagotovi primerljiva raven uživanja pravic za otroke, ki nimajo statusa zavarovancev za dolgotrajno oskrbo. **(0701-14/2020/2)**
Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede predloga novega Zakona o duševnem zdravju

Zagovornik je v priporočilu MZ opozoril na odsotnost vsebin povezanih s spoštovanjem standardov varstva človekovih pravic. MZ je med drugim priporočil, naj v zakon zapiše prepoved diskriminacije, stigmatizacije ali drugega zapostavljanja na podlagi duševne motnje, prouči skladnost predvidenih rešitev s Konvencijo o pravicah invalidov ter zagotovi obveščanje, svetovanje in informiranje po načelih dostopnosti v ustreznih jezikih, oblikah in tehnologijah, vključno z informacijami v obliki lahkega branja. **(0070-4/2020/1)**
Status priporočila: Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo v zvezi z zagotavljanjem enake obravnave interseksualnih ljudi

Zagovornik je ob predaji posebnega poročila Položaj interseksualnih ljudi v medicinskih postopkih MZ priporočil, da imenuje neodvisno interdisciplinarno delovno skupino za revizijo trenutnih protokolov za medicinsko obravnavo interseksualnih ljudi, pripravo enotnega protokola ter njegovo usklajevanje s sodobnimi medicinskimi smernicami in praksami in da skupaj z MIZŠ zagotovi aktivnosti za osveščanje splošne in posebnih javnosti o človekovih pravicah interseksualnih ljudi ter izboljša možnosti dodatnega strokovnega usposabljanja o interseksualnosti za zaposlene v zdravstvenih ustanovah. **(0709-49/2020/5)**

Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

Priporočilo glede obravnave tujcev, voznikov v mednarodnem transportu

Zagovornik je izvedel postopek ocene diskriminatornosti sistemske ureditve položaja tujcev - voznikov v mednarodnem transportu, zaposlenih pri delodajalcih v RS. Kljub ocenjeni nediskriminatornosti sistemske ureditve je Zagovornik v postopku ugotovil, da se te osebe v praksi soočajo z nekaterimi težavami, ki kažejo na neustrezno ravnanje določenih institucij glede dostopa do zdravstvenega varstva. Zagovornik je MZ priporočil, da obvesti zdravstvene domove, naj pravice do izbire osebnega zdravnika (in zdravstvenega doma) za omenjene tujce ne pogojujejo s prijavo njihovega prebivališča v RS ter da obvesti ZZS; in prejem kartice zdravstvenega zavarovanja za omenjene tujce ne pogojuje s prijavo njihovega prebivališča v RS (pri čemer je pomembno dejstvo možnost vročitve poštne pošiljke pooblaščenca ali delodajalca zavarovanja). **(050-15/2020/59)**

Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

Priporočilo glede dostopnosti zavarovalniških storitev za ljudi, ki živijo s HIV

Zagovornik je leta 2019 prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagatelj navedel, da ga je zavarovalnica neupravičeno zavrnila pri poskusu sklenitve zavarovanja, razlog pa naj bi bila okoliščina, da živi s HIV. Poleg tega je Zagovornik na podlagi ugotovitev Raziskave o dostopnosti zavarovanj za ljudi, ki živijo s HIV, in z namenom spodbujanja enakega obravnavanja, zavarovalnicam priporočil izboljšanje potrošniške izkušnje, nudenje ločenih in preglednih informacij ter prilagoditev produktov ranljivim skupinam, tudi ljudem, ki živijo s HIV. Priporočil je tudi večjo transparentnost pri sklepanju zavarovanj in določanju zavarovalnih pogojev ter posodobitev podatkov, na katerih temelji presoja ocene tveganj. Priporočila je Zagovornik naslovil na: zavarovalnice, Slovensko zavarovalniško združenje, nevladne organizacije, Agencijo za zavarovalni nadzor, MZ in MF. **(0709-5/2020/49)**

Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

2.13.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MZ je v svojem odgovoru na poizvedbo Zagovornika o ukrepih na področju varstva pred diskriminacijo in spodbujanju enakega obravnavanja, izvedenih v letu 2020, poročalo o več pomembnih ukrepih.

Pri ukrepih, vezanih na upravljanje z epidemijo nalezljive bolezni COVID-19, je **MZ** izpostavilo dopis izvajalcem zdravstvenih prevozov, naj za preprečevanje okužbe z novim koronavirusom ne glede na pravila ZZSZ, izvajajo individualne prevoze občutljivih skupin pacientov (onkološki bolniki). Ministrstvo je poročalo tudi o izvajanju projekta »Ukrepi na področju obvladovanja širitve nalezljive bolezni COVID-19 s poudarkom na ranljivih skupinah prebivalstva«. Projekt si s pomočjo številnih intervencij prizadeva za »obvladovanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19; blaženje posledic koronavirusne bolezni na duševno zdravje prebivalstva; izboljšanje delovanja zdravstvenega sistema v času kriznih razmer in ažurnosti zbranih podatkov; promocijo zdravega življenjskega sloga ter preprečevanje elementov krhkosti; krepitev znanja in usposobljenosti strokovnjakov na zdravstvenem in socialnem področju, aktivistov nevladnih organizacij kot tudi ostalih oskrbovalcev.«

Glede drugih ukrepov je **MZ** poročalo o Odredbi o začasni ukrepih na področju opravljanja zdravstvene dejavnosti zaradi obvladovanja in preprečevanja širjenja nalezljive bolezni COVID-19 oziroma na njeni podlagi sprejeta Navodila za sprejem in zdravstveno obravnavo pacientov z negativno epidemiološko anamnezo in brez znakov nalezljive bolezni COVID-19. Ta določa izjemo za prisotnost spremljevalca pri zdravstveni obravnavi pacientov, ki imajo pravico do tolmača za slovenski jezik. Izpostavili pa so tudi Odlok o začasni ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in širjenja okužbe koronavirusne bolezni, ki določa, da se pri neposredni komunikaciji z gluhihimi, gluhonemimi in naglušnimi osebami, ob upoštevanju zaščite vseh udeleženi, uporaba zaščitnih mask lahko začasno opusti, če se zagotovijo nekateri drugi zaščitni ukrepi (razdalja, uporaba vizirja, pregradno steklo).

2.13.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik v letu 2020 z resorjem ni neposredno sodeloval.

2.14 Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ)

2.14.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Delovanje konzulata Republike Slovenije v tuji državi v času razglašene epidemije

Na Zagovornika se je obrnila stranka z vprašanjem o delovanju konzulata Republike Slovenije v tuji državi v času razglašene epidemije novega koronavirusa. Stranka je navedla, da v času ustavitve javnega življenja slovenski državljani na navedenem konzulatu lahko fizično opravljajo najnujnejša konzularna opravila, recimo v primeru potnega lista, medtem ko za tuje državljane pod nobenim pogojem ni vstopa v Republiko Slovenijo, zaradi česar so ustavljeni vsi postopki oddaje prstnih odtisov za tuje državljane, ki so v postopku pridobivanja dovoljenja za prebivanje v Sloveniji. Zagovornik je z namenom svetovanja stranki naslovil poizvedbo na MZZ. Slednje je pojasnilo, da je skladno z Zakonom o zunanjih zadevah v času slabe epidemiološke situacije v državi opravljalo le nujne naloge, ki vključujejo uresničevanje interesov Republike Slovenije in njenih državljanov. Okrnjeno delovanje je trajalo mesec dni, zatem pa je veleposlaništvo postopno vzpostavljalo večji obseg konzularnega poslovanja. Zagovornik je pojasnila ministrstva preposlal stranki. (0702-104/2020)

2.14.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Država ni diskriminirala javne uslužbenke zaradi družinskega statusa

Javna uslužbenka je bila napotena na delo v tujino, kjer je v šolo vpisala tudi svojega otroka. Delodajalec ji ni bil pripravljen povrniti stroškov šolnine. Vložila je pritožbo, v kateri je zatrjevala diskriminacijo zaradi družinskega statusa – ker je bila mati otroku, ki ga je ob napotitvi na delo morala vpisati v šolo, poleg tega pa za otroka skrbi sama, je bila finančno bolj obremenjena zaradi šolnine, kot če bi bila brez otroka ali bi zanj skrbela skupaj z drugim staršem. Med postopkom pred Zagovornikom je bila situacija rešena, stroški šolnine pa povrnjeni. Posledično Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. 0700-18/2020/9 z dne 31. avgusta 2020)

2.14.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov iz delokroga MZZ.

2.14.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo za posvetovanje z zunanjimi deležniki v zvezi z opredelitvijo Republike Slovenije do priporočil, prejetih v okviru tretjega cikla Univerzalnega periodičnega pregleda

Zagovornik je MZZ priporočil organizacijo posvetovanj z zunanjimi deležniki glede opredelitve Slovenije do priporočil, prejetih v okviru Univerzalnega periodičnega pregleda (UPP), v procesu t.i. interaktivnega dialoga. Zagovornik je MZZ tudi priporočil sprejetje prejetih priporočil nekaterih držav glede varstva pred diskriminacijo na sistemski ravni ali glede položaja oseb z določeno osebno okoliščino. Zagovornik je priporočil sprejetje priporočil drugih držav Sloveniji glede:

- nacionalne strategije na področju boja proti vsem oblikam diskriminacije;
- zakonske ureditve in strožjih ukrepov glede t.i. zločinov iz sovraštva;
- preprečevanja in učinkovitejšega pregona sovražnega govora;
- zagotavljanja ustreznega financiranja in neodvisnosti nacionalnih mehanizmov za človekove pravice. (511-27/2019)

Status priporočila: Delno upoštevano.

2.14.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MZZ je v svojem odgovoru na Zagovornikovo poizvedbo glede izvajanja ukrepov s področja varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakega obravnavanja v letu 2020 poročalo o ukrepih, vezanih na zaposlovanje in zaposlene na ministrstvu.

2.14.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Medresorska komisija za človekove pravice (MKČP)

MKČP je delovno telo vlade, katerega delo koordinira MZZ. Zadolžena je za koordinacijo poročanja Slovenije po ratificiranih mednarodnih pogodbah o človekovih pravicah, spremljanje izvajanja mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na področju človekovih pravic ter širše za področje spoštovanja in varstva človekovih pravic v državi in po svetu. V MKČP imata odprto vabilo za sodelovanje na sejah (tj. sodelovanje brez glasovalne pravice) Varuh človekovih pravic in Zagovornik načela enakosti.

Zaradi epidemije nalezljive bolezni COVID-19 v letu 2020 ni bilo rednih sej MKČP, sta pa med 25. in 29. majem ter med 9. in 27. novembrom 2020 potekali 10. in 11. dopisna seja MKČP. Pri obeh je s svojim prispevkom sodeloval tudi Zagovornik. Deseta dopisna seja je med drugim obravnavala 12.-14. poročilo Slovenije po Mednarodni konvenciji o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije (MKORD), 11. dopisna seja pa spremljanje uresničevanja priporočil iz tretjega kroga Univerzalnega periodičnega pregleda ter prednostnih priporočil Evropske komisije Sveta Evrope za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) glede zbiranja razčlenjenih podatkov.

Zagovornik je v svojem priporočilu izpostavil odsotnost uradnih podatkov, razčlenjenih po narodnosti oziroma etničnem poreklu, ter pozval k jasni zavezi državnih organov k ustreznim zakonskim spremembam, ključnih za področno urejanje periodičnega in sistematičnega zbiranja in obdelave razčlenjenih podatkov za namene zagotavljanja enakih možnosti in enakega obravnavanja vseh oseb. Predlagal je tudi oblikovanje skupne metodologije, temelječe na izbranih kazalnikih napredka, vključno s kazalniki učinka.

Kontaktna skupina za spremljanje izvajanja Nacionalnega akcijskega načrta (NAN) za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu

Leta 2019 je bila ustanovljena Kontaktna skupina za spremljanje izvajanja Nacionalnega akcijskega načrta (NAN) za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu. Delovanje kontaktne skupine koordinira MZZ, v njej pa sodeluje tudi predstavnik Zagovornika načela enakosti.

Predstavnik Zagovornika se je udeležil sedmega srečanja kontaktne skupine, ki je potekalo 8. julija 2020. Na sestanku so člani skupine pregledali stanje izvajanja ukrepov, izhajajočih iz NAN, ter razpravljali o pripravi poročila Vladi o izvajanju NAN za obdobje 2018–2020. Zaradi javnozdravstvene situacije v povezavi z nalezljivo boleznijo COVID-19 je bilo to edino srečanje kontaktne skupine v letu 2020.

V okviru priprave poročila Vladi RS o izvajanju NAN za obdobje 2018–2020 je Zagovornik v svojem prispevku izpostavil nekatere svoje dosežke, kot sta ubranitev odločbe glede diskriminatornosti nagrajevanja zaposlenih za poslovno uspešnost podjetja na podlagi njihove prisotnosti na delovnem mestu, ter raziskavo o dostopnosti zavarovanj za ljudi, ki živijo s hivom.⁴⁵

Zagovornik na delovnem srečanju z Danskim inštitutom za človekove pravice

Predstavnik Zagovornika sta se 13. februarja 2020 udeležila srečanja z Danskim inštitutom za človekove pravice – danskim organom za enakost, ki ga je organiziral MZZ. Na srečanju je ta predstavil svoje delo na področju izobraževanja za človekove pravice, spremljanje uresničevanja človekovih pravic ter njihovo sodelovanje z organizacijami za civilno družbo.

V svoji predstavitvi je predstavnica inštituta predstavila njihovo delo na področju izobraževanja za človekove pravice in poudarila, da njihove raziskave kažejo, da je to zaradi nepoznavanja človekovih pravic med mladimi zelo pomembno. Predstavila je tudi delovanje inštituta na področju oblikovanja kazalnikov človekovih pravic, ki so bistvenega pomena za spremljanje tako pozitivnih kot negativnih trendov v državi na tem področju. Posebno pozornost je namenila spremljanju uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja iz Agende 2030, ki jo je inštitut pripravil za vse države na svetu.⁴⁶

Zagovornik na posvetu MZZ o delovanju Republike Slovenije v Svetu Evrope

Predstavnik Zagovornika se je 2. septembra 2020 na MZZ udeležil posveta o delovanju Republike Slovenije v Svetu Evrope, na katerem so sodelovali predstavniki vladnih resorjev in neodvisnih državnih organov. Namen sestanka je bila predstavitev in pogovor o prednostnih nalogah in izhodiščih delovanja Slovenije v Svetu Evrope v obdobju 2020–2022.

⁴⁵ Raziskava Dostopnost zavarovanj za ljudi, ki živijo s hivom je objavljena na spletni strani Zagovornika: Raziskava-Zagovornika_Dostopnost-zavarovanj-za-ljudi-ki-živijo-s-hivom-1.pdf

⁴⁶ Spletna podatkovna baza oziroma orodje je v angleškem jeziku dostopno na <https://sdgdata.humanrights.dk/en/explorer>.

Za Zagovornika je posebej pomembno delo Evropske komisije za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) in promocija njenih priporočil ter delovanja. Glede na priporočila ECRI si Zagovornik še posebej prizadeva, da bi se v Sloveniji vzpostavil sistem zbiranja podatkov, razčlenjenih po osebnih okoliščinah ranljivih skupin. Predstavnik Zagovornika je poudaril, da Slovenija še ni imenovala vladnega predstavnika v novoustanovljeni Usmerjevalni odbor Sveta Evrope za nediskriminacijo, raznolikost in vključevanje (CDADI). Pri tem je poudaril, da Slovenija na ravni vlade nima resorja ali organa, ki bi vprašanja varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakega obravnavanja pokrival na horizontalni ravni.

2.15 Vlada Republike Slovenije

2.15.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Primeri svetovanj, informiranj in podpore so predstavljeni v podpoglavjih po posameznih ministrstvih.

2.15.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Primeri ugotavljanja diskriminacije so predstavljeni v podpoglavjih po posameznih ministrstvih.

2.15.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Ocene diskriminatornosti predpisov so opisane v podpoglavjih po posameznih ministrstvih.

2.15.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede diskriminatornosti Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS

Zagovornik je v času epidemije prejel več prijav diskriminacije zaradi starosti, saj je bil starejšim od 65 let vstop v trgovine prepovedan, razen v času, rezerviranem zanje (od 8. do 10. ure in v zadnji uri obratovanja trgovine). Zagovornik je na podlagi prejetih prijav uvedel postopek ocene diskriminatornosti. V postopku je pridobil stališča Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ). Pridobil je tudi informacije o tem, ali je bil vstop v trgovine starejšim v določenih urah prepovedan še v katerih drugih evropskih državah. Na podlagi zbranih podatkov je ugotovil, da prepoved vstopa v trgovine za starejše po 10. uri ni bil sorazmeren ukrep, poleg tega pa je bila Slovenija edina država v Evropi, ki je poleg Srbije starejšim po določeni uri prepovedovala nakupovanje. Glede na navedeno je Zagovornik ocenil, da je bila rezervacija časa za nakupovanje izključno ranljivih skupin (tudi starejših) ustrezen in sorazmeren ukrep, določba odloka vlade, ki jim je prepovedovala vstop po 10. uri, pa je bila do starejših diskriminatorna. Priporočilo je naslovil na Vlado RS. **(050-8/2020/39)**

Status priporočila: Upoštevano, saj omejitev ni več veljala v drugem valu epidemije.

Priporočilo v zvezi z opredelitvijo Republike Slovenije do nekaterih priporočil, ki jih je prejela v okviru tretjega cikla Univerzalnega periodičnega pregleda

Zagovornik je povzel priporočilo, ki ga je 9. 1. 2020 poslal MZZ glede obravnave področja varstva pred diskriminacijo oseb oziroma skupin oseb z določeno osebno okoliščino v okviru Univerzalnega periodičnega pregleda (UPP) ter Vladi priporočil, da se do priporočil drugih držav, prejetih v okviru tretjega cikla UPP in ki jih je izpostavil Zagovornik, opredeli pozitivno in jih sprejme. Izpostavil je priporočila držav glede sprejetja celovite nacionalne strategije na področju boja proti vsem oblikam diskriminacije; glede ustrezne zakonske ureditve in obravnave t.i. zločinov iz sovraštva; v zvezi s preprečevanjem in obravnavo t.i. sovražnega govora ter v zvezi z neodvisnostjo nacionalnih mehanizmov za človekove pravice. **(511-27/2019)**

Status priporočila: Delno upoštevano. Vlada je 30. januarja 2020 potrdila Dodatek k poročilu Delovne skupine za UPP, s katerim se je Republika Slovenija opredelila do priporočil držav. Zagovornik je priporočal sprejem 19 priporočil držav, od tega jih je Vlada RS sprejela 15, štiri pa vzela na znanje. Na znanje je vzela tri priporočila glede zločinov iz sovraštva in sovražnega govora (rasistični vzgibi) ter priporočilo glede popolne samostojnosti in neodvisnosti Varuha človekovih pravic.

Priporočilo o pravočasnem vključevanju Zagovornika pri pripravi in sprejemanju zakonskih predlogov

Zagovornik je Generalnemu sekretariatu Vlade priporočil, naj v postopek sprejemanja predpisov vključi tudi presojo o morebitnih diskriminatornih učinkih predloga predpisa, torej da predlagatelj predpisa že vnaprej presodi oziroma oceni, ali predlog predpisa povzroča neenako obravnavo. To pomeni, da predlagatelj predpisa neenako obravnavo obrazloži in utemelji ter podpre s podatki in analizami (s t.i. podatki o enakosti). Zagovornik je predlagal širitev obveznih sestavin predloga zakona, ter da se, če predlog predpisa povzroča neenako obravnavo določene družbene skupine, v času javne obravnave pravočasno in neposredno obvesti tudi Zagovornika. **(079-3/2020/1)**

Status priporočila: Delno upoštevano. Generalni sekretariat Vlade je ministrstvom in vladnim službam poslal priporočilo in predlagal, da se v izpostavljenih primerih Zagovornika pravočasno obvešča. Neupoštevana je ostala širitev obveznih sestavin predloga predpisa, prav tako se po obveščanju Zagovornika stanje ni izboljšalo.

Priporočila glede nadaljnjih ukrepov za blaženje posledic epidemije nalezljive bolezni COVID-19 z namenom preprečevanja in odprave diskriminacije

Zagovornik je opozoril na neenak učinek epidemije na že sicer ranljive skupine ter Vladi RS predlagal sprejetje (dodatnih) posebnih ukrepov za te skupine, saj je ključno, da vsa prizadevanja v času epidemije sledijo načelu »na nikogar ne smemo pozabiti«. Med drugimi je opozoril na posebej težak položaj: enostarševskih družin; družin otrok s posebnimi potrebami; samozaposlenih staršev, ki delajo za polovični delovni čas; učencev in dijakov (glede prehrane); socialno ogroženih najemnikov stanovanj in prejemnikov posojil; brezposelnih; brezdomcev; študentov; starejših v domovih za starejše in tujcev. (0701-5/2020/1)

Status priporočila: Priporočila so se upoštevala ali delno upoštevala predvsem v nadaljnjih PKP, lahko tudi večkrat, npr. pomoč študentom v PKP2 (dodatna vključitev izrednih študentov), PKP7 (ponovitev pomoči v drugem valu epidemije) in PKP8 (dopolnitev opravičencev). Končno so bila upoštevana štiri priporočila (družine otrok s posebnimi potrebami, samozaposleni starši, starši ali skrbniki otrok ali odraslih s posebnimi potrebami, razlikovanje pri pogoju plačanih zapadlih davčnih obveznosti), delno upoštevanih sedem (učenci in dijaki, najemniki in prejemniki stanovanjskih posojil, brezposelni, brezdomci, študenti, domovi za starejše), neupoštevana pa tri (enostarševske družine, osebna asistenca, tujci).

2.15.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

Zagovornik v letu 2020 na Vlado ni naslovil poizvedbe o posebnih in drugih ukrepih za odpravo diskriminacije in spodbujanja enakega obravnavanja, ker je poizvedbe poslal neposredno ministrstvu.

2.15.6 Sodelovanje Zagovornika z Vlado

Sodelovanje Zagovornika z vlado je opisano v okviru podpoglavij sodelovanj s posameznimi ministrstvi.

2.16 Urad vlade za narodnosti

2.16.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Glede svetovanj, informiranj in podpore v okviru osebne okoliščine narodnosti več v poglavju 1.2.1.

2.16.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Financiranje Radia Romic ne krši prepovedi diskriminacije

Predstavniki ene od romskih zvez so pri Zagovorniku vložili predlog za obravnavo diskriminacije glede financiranja romskega radia Romic, ki je v lasti Sveta romske skupnosti RS. V zvezi morajo za financiranje svojega internetnega radia kandidirati na razpisih Ministrstva za kulturo, radio Romic pa Urad za narodnosti financira v sklopu letnega financiranja Sveta romske skupnosti RS. Zagovornik je po opravljenem postopku ugotovil, da spletni radio predlagatelja ni v primerljivem položaju kot radio Romic. Ta obstaja in se razvija od leta 2003, država pa je prepoznala njegov pomen osrednje romske medijske produkcije. Posebno financiranje radia Romic po ugotovitvi Zagovornika tako ne predstavlja diskriminacije. (Odločba št. 0700-27/2019/20 z dne 19. maja 2020)

Glede ostalih primerov povezanih z ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine narodnosti več v poglavju 1.2.2.

2.16.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu urada.

2.16.4 Priporočila Zagovornika

Več priporočil glede osebne okoliščine narodnost je v poglavju 1.2.4.

2.16.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

Urad vlade za narodnosti je v svojem odgovoru poročal o več ukrepih. O tistih, vezanih na upravljanje z epidemijo nalezljive bolezni COVID-19, urad ni poročal.

Glede drugih ukrepov je Urad vlade za narodnosti poročal o izvajanju in uresničevanju Zakona o romski skupnosti (ZRoms-1) ter veljavnega vladnega programa ukrepov za Rome (NPUR 2017–2021). Pri Vladi RS deluje tudi stalno delovno telo, ki je ustanovljeno na podlagi zakona, njegove naloge pa so predvsem spremljanje uresničevanja vladnega programa ukrepov ter ustavnih in zakonskih obveznosti glede položaja romske skupnosti v Sloveniji in oblikovanje predlogov in pobud. Urad vlade za narodnosti je poročal še o koordinaciji priprave novega NPUR 2021–2030, v katerega bodo vključeni ukrepi različnih pristojnih ministrstev in vladnih služb za izboljšanje položaja romske skupnosti na različnih področjih družbenega življenja. Tudi leta 2020 je UN izvajal projekt Krepitev nacionalnega posvetovalnega procesa – Nacionalna platforma za Rome – SIFOROMA4. Glavni cilji projekta, katerega izvajanje je urad moral prilagoditi trenutni epidemiološki situaciji zaradi nalezljive bolezni COVID-19, so: povezati in spodbuditi sodelovanje pristojnih institucij na lokalni ravni za celovito naslavljanje romske tematike; nuditi podporo občinam v snovanju in razvijanju lokalnih akcijskih načrtov za vključevanje Romov; izmenjava mnenj, izkušenj in opredelitev skupnih ciljev med vsemi deležniki z namenom pridobiti vpogled in informacije o izvajanju ukrepov in njihovem vplivu na lokalni ravni; spodbuditi krepitev dialoga med lokalno in državno ravni za iskanje sinergij pri reševanju romske tematike.

2.16.6 Sodelovanje Zagovornika z uradom

Predstavniki Zagovornika so imeli 16. julija 2020 na sedežu Zagovornika delovni sestanek, na katerem so se osredotočili na vprašanje spremljanja učinkov izvajanja Nacionalnega programa ukrepov za Rome (NPUR). Na sestanku so predstavniki urada pojasnili, da je v pripravi novi NPUR za obdobje do leta 2030, ki je hkrati tudi omogočiten pogoj za črpanje EU sredstev. Kot poseben izziv, na katerega opozarja tudi Evropska komisija, so izpostavili spremljanje učinkov ukrepov, namenjenih izboljšanju položaja pripadnikov romske skupnosti.

Podatki o uresničevanju pravic in položaju Romov se v Sloveniji zaradi ustavnih in zakonskih omejitev na področju varstva osebnih podatkov ne zbirajo. Urad vlade za narodnosti se je zato odločil za sofinanciranje raziskave v okviru Ciljnih raziskovalnih programov (CRP) Javne agencije RS za raziskovalno dejavnost, ki se osredotoča na ovire za dostojno življenje prebivalcev romskih naselij. Tudi Zagovornik v okviru CRP zaradi pomanjkanja podatkov sofinancira raziskavo, ki se osredotoča na neenako obravnavo in položaj zaradi narodnosti, rase ali etničnega porekla. Hkrati so predstavniki Zagovornika pojasnili, da si ta v dialogu s pristojnimi državnimi organi prizadeva za vzpostavitev pravnih podlag, ki bodo omogočale sistematično in periodično zbiranje podatkov o položaju Romov, kar predstavlja ključni pogoj za oblikovanje učinkovitih ukrepov za izboljšanje njihovega položaja. Morebitne zlorabe tovrstnih podatkov, ki so jih kot pomislek izpostavili predstavniki urada, je možno omejiti z natančno določitvijo in omejitvijo namena ter načina zbiranja podatkov.

2.17 Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov

2.17.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Več o svetovanju, informiranju in podpori v poglavjih po osebnih okoliščinah narodnosti, rase in etničnega porekla ter državljanstva.

2.17.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Več o ugotavljanju diskriminacije v poglavjih po osebnih okoliščinah narodnosti, rase in etničnega porekla ter državljanstva.

2.17.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Več o ocenah diskriminatornosti predpisov v poglavjih po osebnih okoliščinah narodnosti, rase in etničnega porekla ter državljanstva.

2.17.4 Priporočila Zagovornika

Več o priporočilih v poglavjih po osebnih okoliščinah narodnosti, rase in etničnega porekla ter državljanstva.

2.17.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov je poročal o več ukrepih. O tistih, vezanih na upravljanje z epidemijo nalezljive bolezni COVID-19, urad ni poročal.

Glede drugih ukrepov pa je Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov poročal o uresničevanju standardnih operativnih postopkov za preprečevanje in ukrepanje v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola nad osebami, ki so obravnavane po določbah Zakona o mednarodni zaščiti. Gre za sporazum, ki določa standardne operativne postopke, in so ga podpis-

le različne organizacije. Vključuje načrt za preprečevanje spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola ter ukrepanje za pomoč žrtvam. Na podlagi sporazuma je ustanovljena strokovna skupina, ki načrtuje in izvaja potrebno strokovno pomoč. Poročal je tudi o številnih projektih, ki jih izvajajo v Azilnem domu v Ljubljani in njegovih izpostavah:

- projekt PATS - informiranje žrtev trgovine z ljudmi, spolnega nasilja in nasilja zaradi spola;
- Zavod Emma v okviru UNHCR izvaja osebna svetovanja in druge aktivnosti, namenjene preprečevanju in odzivu na nasilje zaradi spola. Aktivnosti so prilagojene posebnim ciljnim skupinam (otroci in starši, mladoletniki brez spremstva, ženske ...);
- tečaj slovenskega jezika in učna pomoč je projekt, s katerim se prosilcem za mednarodno zaščito in njihovim otrokom, vključenim v redno izobraževanje (zlasti osnovno), zagotavlja opismenjevanje, osnovna konverzacija ter učna pomoč;
- v okviru projekta psihiatrične pomoči se enkrat tedensko (štiri ure) zagotavlja redna psihiatrična obravnava prosilcem za mednarodno zaščito, pomoč pri izrednih situacijah ter strokovna podpora zaposlenim;
- namen projekta Pomoč pri nastanitvi in oskrbi prosilcev za mednarodno zaščito, ki ga izvajajo vsakodnevno, je pomoč nastanjenim v azilnem domu pri uveljavljanju njihovih pravic, operativna pomoč in socialna integracija ter zagotavljanje kakovostnega preživljanja prostega časa;
- projekt obeležitve Svetovnega dneva beguncev seznanja in ozavešča strokovno in širšo javnost o položaju prosilcev za mednarodno zaščito in oseb z mednarodno zaščito, o vzrokih migracij in pomenu integracije ter medkulturnega dialoga;
- izvajanje tečajev slovenskega jezika za osebe s priznano mednarodno zaščito je projekt, ki obsega 300-urni tečaj z možnostjo podaljšana za 100 ur;
- Pomoč pri integraciji oseb z mednarodno zaščito je projekt, v okviru katerega se nudi pomoč pri urejanju življenjskih situacij s ciljem zagotavljanja celostne pomoči osebam z mednarodno zaščito.

2.17.6 Sodelovanje Zagovornika z uradom

Zagovornik Miha Lobnik je **direktorici mag. Katarini Štrukelj** 24. novembra 2020 predstavil letno poročilo o delu Zagovornika za leto 2019. V pogovoru je predstavil tudi primere, ki bi bili pri delu z migranti in pri preprečevanju diskriminacije migrantov lahko v pomoč.

Zagovornik je opozoril, da so banke dolžne vsem prebivalcem in tudi migrantom zagotoviti odprtje osnovnega bančnega računa. Kot je ob obravnavi primerov diskriminacije pri zapiranju bančnih računov ugotovil Zagovornik, je namreč pomembno razlikovati med osebnimi in osnovnimi bančnimi računi. Tudi primer temnopoltega kupca, ki so ga varnostniki v trgovini z živili ustavili in ga zadrževali tudi še po tem, ko so že ugotovili, da ni ničesar ukradel, kaže, da je v Sloveniji neenako obravnavanje ljudi zaradi rase ali etničnega porekla prisotno in bi ga lahko bil deležen tudi migrant.

2.18 Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu

2.18.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal svetovanja in podpore v delokrogu urada.

2.18.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu urada.

2.18.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu urada.

2.18.4 Priporočila Zagovornika

Zagovornik v letu 2020 ni izdal priporočil v delokrogu urada.

2.18.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

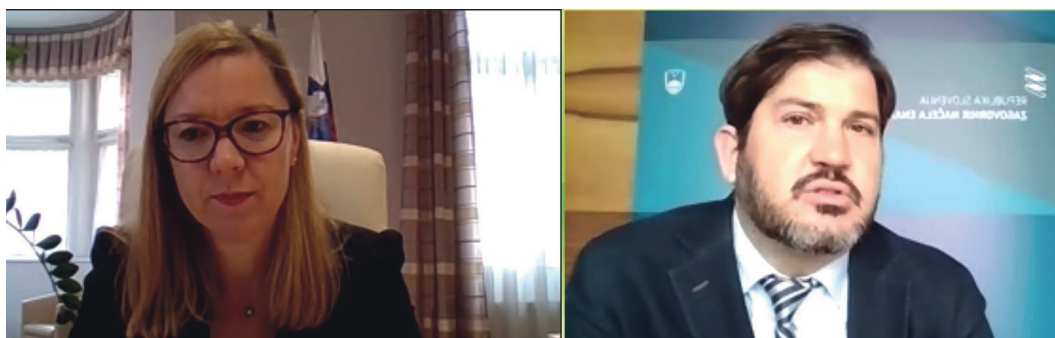
Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu na Zagovornikovo poizvedbo glede izvajanja ukrepov s področja varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakega obravnavanja v letu 2020 do zaključka redakcije rednega letnega poročila še ni odgovoril.

2.18.6 Sodelovanje Zagovornika z uradom

Zagovornik Miha Lobnik je na srečanju z **ministro dr. Heleno Jaklitsch**, ki je potekalo 18. novembra 2020, predstavil delo Zagovornika v letu 2019 in primere varstva pravic pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. Ministrica je ocenila, da je odnos Slovenije in Zagovornika do obeh narodnih skupnosti v Sloveniji zgleden, in da si lahko samo želimo, da bi bili takega odnosa deležni tudi pripadniki slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah. Zagovornik je med drugim izdal tudi zloženko s predstavitvijo organa v italijanskem in madžarskem jeziku, pripravil dvojezični obrazec za prijavo diskriminacije, v jezika narodnostnih manjšin prevedel tudi povzetke letnih poročil, tvorno pa sodeluje tudi s poslancema obeh manjšin in z manjšinskimi mediji.

Poudarila je, da so Slovenci v zamejstvu kot predstavniki manjšine še vedno večkrat diskriminirani, in poudarila, da so stiki, ki jih ima Zagovornik v okviru Mreže evropskih organov za enakost – Equinet, velika priložnost za ozaveščanje o položaju slovenskih manjšin in o neurešenih zavezah na področju manjšinskih pravic znotraj držav, kjer živijo.

Zagovornik je ministrici naknadno posredoval tudi zbirne informacije, v katerih je predstavil vse svoje dejavnosti v zvezi z varstvom pred diskriminacijo pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti ter informacije o organih za enakost v sosednjih državah, na katere se lahko obrnejo pripadniki slovenske narodne skupnosti, v primerih diskriminacije.

Ministrici za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Heleni Jaklitsch je zagovornik Miha Lobnik predstavil prizadevanje organa, da bi pripadniki italijanske in madžarske manjšine v Sloveniji lažje razumeli svoje pravice in vlogo Zagovornika pri tem. Ministrica je ocenila, da je odnos Zagovornika in Slovenije do obeh narodnostnih manjšin lahko za zgled tudi našim sosedam.

2.19 Državni zbor Republike Slovenije

2.19.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal svetovanja in podpore v zvezi z delovanjem Državnega zbora.

2.19.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v zvezi z delovanjem Državnega zbora.

2.19.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Ureditev povračila stroškov za prevoz na delo in z dela za javne uslužbence in poslance

Na Zagovornika sta se pobudnika obrnila zaradi dejstva, da je predlog novele Zakona o poslancih, ki je bil v letu 2019 v obravnavi v Državnem zboru Republike Slovenije, med drugim na novo urejal pravico do povračila stroškov za prevoz na delo in z dela, in sicer na način, da bi se po novi ureditvi poslancem kot povračilo potnih stroškov priznala kilometrina. Pobudnika sta zatrjevala diskriminacijo javnih uslužbencev v primerjavi s poslanci, saj delodajalec javnim uslužbencem povrne stroške najcenejšega javnega prevoza. Zagovornik je v primeru domnevno diskriminatorne določbe iz novele Zakona o poslancih, na katero se je nanašalo vprašanje, ugotovil, da ta na koncu ni bila sprejeta v Državnem zboru. Zato ocene diskriminatornosti ni izvedel. (050-6/2019 in 050-7/2019)

2.19.4 Priporočila Zagovornika

Priporočila v zvezi s Predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije nalezljive bolezni COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (PKP2)

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil sprejetje posebnih ukrepov za ranljive družbene skupine v času epidemije nalezljive bolezni COVID-19, ki jih je PKP1 spregledal ali njihovega položaja ni zadovoljivo uredil. Pri tem je izhajal iz priporočila Vladi z dne 10. aprila 2020 (št. 0701-5/2020/1), pri čemer je povzel, katera priporočila niso bila upoštevana oziroma so bila le delno upoštevana.

Tako je Zagovornik priporočil, naj se v okviru interventnih ukrepov v času epidemije zagotovi: subvencija za prehrano učencev in dijakov; finančna pomoč prejemnikom in izvajalcem osebne asistence; finančna pomoč domovom za starejše; nujno zdravstveno varstvo ter pravica do osnovne oskrbe v obliki denarne socialne pomoči storitve tujcem, ki zakonito bivajo v RS; dodatna pomoč enostarševskim družinam; družinam otrok s posebnimi potrebami, samozaposlenim staršem, ki delajo za polovični delovni čas; socialno ogroženim najemnikom stanovanj in prejemnikom posojil; brezposelnim; brezdomcem; študentom; starejšim v domovih za starejše. (0701-5/2020/6)

Status priporočila: Priporočila so se upoštevala ali delno upoštevala predvsem v nadaljnjih PKP, lahko tudi večkrat, npr. pomoč študentom v PKP2 (dodatna vključitev izrednih študentov), PKP7 (ponovitev pomoči v drugem valu epidemije) in PKP8 (dopolnitev upravičencev). Končno so bila upoštevana štiri priporočila (družine otrok s posebnimi potrebami, samozaposleni starši, starši ali skrbniki otrok ali odraslih s posebnimi potrebami, razlikovanje pri pogoju plačanih zapadlih davčnih obveznosti), delno upoštevanih sedem (učenci in dijaki, najemniki in prejemniki stanovanjskih posojil, brezposelni, brezdomci, študenti, domovi za starejše), neupoštevana pa tri (enostarševske družine, osebna asistenca, tujci).

Priporočilo glede predloga Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic nalezljive bolezni COVID-19 (PKP5)

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil, da se z ukrepi tudi delavcem, ki ne morejo opravljati dela zaradi karantene ali varstva otrok (t.i. višje sile) zagotovi nadomestilo, ki ni nižje od minimalne plače (kar je že veljalo v času prvega vala epidemije). Med te delavce, ki ne morejo opravljati dela zaradi t. i. višje sile, bi morali vključiti tudi skrbnike odraslih oseb z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi ter skrbnike in rejnike otrok. Zagovornik je priporočil, da se v zakon vključijo dodatne utemeljitve razlikovanja nekaterih upravičencev in načinov določitve višine pomoči oziroma nadomestil. Priporočil je tudi razmislek o možnostih uvedbe dodatnih posebnih ukrepov za zagotavljanje enakih možnosti tistim, ki bodo najbolj prizadeti v primeru sprejetja strožjih, z vladnim načrtom že predvidenih ukrepov za zajezitev širjenja okužb. (0701-15/2020/1)

Status priporočila: Priporočilo je bilo upoštevano v delu, kjer je Zagovornik predlagal nadomestilo v višini vsaj minimalne plače (v PKP7) in da so med prejemniki nadomestila tudi skrbniki in rejniki, tudi odraslih oseb (z amandmaji). Neupoštevano je ostalo priporočilo glede neutemeljenega razlikovanja upravičencev do pomoči.

Priporočilo glede Predloga zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije nalezljive bolezni COVID-19 (PKP6)

Zagovornik je na podlagi prejetega predloga za obravnavo diskriminacije izvedel postopek ocene diskriminatornosti Zakona o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditjemalcev in ocenil, da neenako obravnavanje EU državljanov in državljanov tretjih držav s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji pomeni diskriminacijo zaradi državljanstva. Zagovornik je poslancem Državnega zbora priporočil, naj podprejo določbo predloga zakona, s čimer bi odpravili diskriminacijo pri odlogu posojil tujcem s stalnim bivališčem v Sloveniji.

(050-5/2020/15)

Status priporočila: Upoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije nalezljive bolezni COVID-19 (PKP7)

Zagovornik načela enakosti je poslancem Državnega zbora poslal priporočilo, kako določene predlagane rešitve dopolniti, da bi bile v skladu z načeli enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti. Zagovornikovo priporočilo se nanašalo na: odpoved brez razloga delavcem, ki imajo pogoje za upokožitev; krizni dodatek za delo med epidemijo za delavce, katerih zadnja izplačana mesečna plača ni presegla dvakratnika minimalne plače; krizni dodatek za tiste, ki koristijo materinski, očetovski oziroma starševski dopust; solidarnostni dodatek za malico in finančna pomoč za enostarševske družine; solidarnostni dodatek upravičen za družine od 1. do vključno 6. dohodkovnega razreda (ne le do petega); posebno dodatno pomoč enostarševskim družinam; poseben redni mesečni dodatek za tiste študente in dijake, katerih glavni vir preživetja je študentsko delo, če tega ne moremo opravljati zaradi epidemije; izredno pomoč ob rojstvu otroka; primerno in dostojno plačilo ter dodatek za delo v tveganih razmerah dijakom, študentom, upokožencem, prostovoljcem in drugim, ki v času epidemije opravljajo delo v zdravstvu, v domovih za starejše ter v posebnih socialnovarstvenih zavodih; dodatno finančno pomoč domovom za starejše, tudi za namen omogočanja stikov stanovalcev domov s svojci in bližnjimi. **(0070-8/2020/1)**

Status priporočila: Delno upoštevano v delu izredne pomoči ob rojstvu otroka (podaljšanje obdobja) in solidarnostnega dodatka za otroke (širitev upravičencev). V PKP7 je bilo upoštevano priporočilo Zagovornika iz PKP5, da nadomestilo plače za delavce, ki zaradi karantene na domu oziroma varstva otrok ne morejo opravljati dela, ne sme biti nižje od minimalne plače v Republiki Sloveniji. Delno je bilo priporočilo upoštevano tudi v PKP8, namreč glede solidarnostnega dodatka za polnoletne dijake.

Priporočilo glede Predloga Zakona o davku na motorna vozila

Zagovornik je v priporočilu Državnemu zboru opozoril, da prepoved diskriminacije velja tudi pri določanju ugodnosti pri oprostitvi plačila davka na motorna vozila za velike družine in ljudi z invalidnostmi. Nekateri od kriterijev za olajšave (stalno prebivališče, možnost ugodnosti za le eno vozilo, upravičenci le z določenimi vrstami invalidnosti) so bili vprašljivi z vidika enakega obravnavanja (tujcev, državljanov EU, starejših in oseb z nekaterimi invalidnostmi), zato je Zagovornik priporočil ureditev področja. **(0070-3/2020/1)**

Status priporočila: Neupoštevano.

2.19.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

Glede na to, da Državni zbor ni izvajalec posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja, Zagovornik nanj ni naslovil s tem povezanih poizvedb.

2.19.6 Sodelovanje Zagovornika z Državnim zborom

Zagovornik Miha Lobnik je 22. septembra 2020 redno letno poročilo o delu Zagovornika za leto 2019 predstavil **predsedniku Državnega zbora Igorju Zorčiču**. Poleg tega je Zagovornik Redno letno poročilo za leto 2019 predstavil v Državnem zboru na 23. redni seji Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide 1. oktobra 2020.

2.20 Združenja občin in občine

2.20.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izvajal svetovanja in podpore v delokrogu združenj občin in lokalne samouprave.

2.20.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2020 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu združenj občin in lokalne samouprave.

2.20.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Občinski odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča

Po mnenju pobudnice je odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča občine, kjer prebiva, diskriminatoren. Odlok določa, da če imajo lastniki objekt majhne vrednosti in majhne velikosti na zazidljivi parceli, plačajo nesorazmerno višje nadomestilo za stavbno zemljišče, kot če bi imeli stanovanjsko hišo. Zagovornik v zadevi ni zaznal osebne okoliščine, zaradi katere bi prihajalo do različne obravnave. Odlok občine razlikuje med izračunom nadomestila za uporabo zazidanega stavbnega zemljišča in uporabo nezazidanega stavbnega zemljišča. Velikost zemljišča vpliva na izračun. V prvem primeru se upošteva (zgolj) površina zazidanega stavbnega zemljišča (torej po dejanski površini, ki jo na parceli zavzema stavba). V drugem primeru pa se v površino šteje celotna površina nezazidanega (a zazidljivega) stavbnega zemljišča. Iz načina obračunavanja nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča izhaja strategija občine, da bi nezazidana stavbna zemljišča postala zaradi svoje zazidljivosti s časom dejansko bolj zazidana. Posledično je Zagovornik odločil, da podrobnejše ocene diskriminatornosti ne izvede. (050-25/2020)

2.20.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede sprejetja dodatnih ukrepov za zaščito brezdomcev v času epidemije nalezljive bolezni COVID-19

Zagovornik je v prvem valu epidemije vsem slovenskim občinam priporočil sprejetje posebnih ukrepov za brezdomce v smislu zagotavljanja varnih celodnevni nastanitev, uporabe zaščitnih sredstev, dostopnosti sanitarij, dostopa do toplih obrokov, možnosti pranja perila, dostopa do substitucijskih terapij idr. Zaradi prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih krajih in površinah so (bili) brezdomci nesorazmerno prizadeti. Občine so zaprle javne sanitarije, s čimer so se poslabšale možnosti brezdomcev za skrb za osebno higieno in povečala verjetnost poslabšanja njihovega zdravstvenega stanja. (0709-38/2020/1)

Status priporočila: Delno upošteevano. Združenja so o priporočilu obvestila občine, Zagovorniku se je odzvala ena občina. Stanje ukrepov v posameznih občinah Zagovorniku ni znano.

Priporočilo glede učinkovitega varstva pred diskriminacijo na področju taksi prevozov, kot javno dostopnih storitev Mestne občine Ljubljana

Zagovornik je izvedel postopek ugotavljanja diskriminacije zaradi odklonitve taksi prevoza skupini oseb s strani voznikov taksi vozil. Zagovornik je v odločbi ugotovil, da sta voznika s tem kršila prepoved neposredne diskriminacije zaradi rase ali etničnega porekla. Za izboljšanje taksi storitev v Ljubljani je Zagovornik Mestni občini Ljubljana priporočil, naj od taksi podjetij, ki jim podeli dovoljenje za izvajanje prevozov, zahteva uresničevanje načel enakega obravnavanja. (0700-78/2019/22)

Status priporočila: Še ni bilo upoštevano.

2.20.5 Posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

Zagovornik v letu 2020 na združenja občin in na občine ni naslovil poizvedbe o posebnih in drugih ukrepih za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja.

2.20.6 Sodelovanje Zagovornika z združenji občin in občinami

Zagovornik v letu 2020 z združenji občin ali občinami ni neposredno sodeloval.

3 OBLIKE DISKRIMINACIJE

V nadaljevanju so predstavljene različne oblike diskriminacije, kot jih določa ZVarD, in nekatere vsebine, ki jih je v letu 2020 obravnaval Zagovornik.

3.1 Neposredna diskriminacija

Neposredna diskriminacija (prvi odstavek 6. člena ZVarD) obstaja, če je oseba ali skupina oseb zaradi določene osebne okoliščine bila, je ali bi lahko bila v enakih ali podobnih situacijah obravnavana manj ugodno, kot se obravnava, se je obravnavala ali bi se obravnavala druga oseba ali skupina oseb.

3.1.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Spol kot pogoj pri zaposlitvenem oglasu

Zagovornik je prejel obvestilo o diskriminatornem oglasu, iz katerega je izhajalo, da delodajalec išče žensko kandidatko z otroki nad določeno starostjo. Zagovornik je delodajalcu poslal pojasnilo o diskriminatornosti tovrstnih zaposlitvenih pogojev in nanj naslovil priporočilo, naj zagotovi zakonitost zaposlitvenih oglasov. Delodajalec se je odzval, da bo priporočilo upošteval. **(0702-24/2020)**

Ocenjevanje zaposlenega, ki je na dalj časa trajajoči bolniški odsotnosti

Na Zagovornika se je s prošnjo za svetovanje obrnila stranka, zaposlena v javnem sektorju, ker je delodajalec zaradi dlje časa trajajoče bolniške odsotnosti ni želel oceniti. Neocenjevanje ima za stranko kot javno uslužbenko negativne posledice, zato je zaprosila za informacije o možnostih ukrepanja. Zagovornik je stranki svetoval, katera pravna sredstva lahko uporabi za varstvo svojih pravic po Zakonu o sistemu plač v javnem sektorju,⁴⁷ po Zakonu o javnih uslužbencih⁴⁸ in po Zakonu o delovnih razmerjih,⁴⁹ ter na kakšen način lahko zatrjuje diskriminacijo zaradi zdravstvenega stanja v teh pravnih sredstvih. **(0702-4/2020)**

⁴⁷ Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZD0dv, 67/17 in 84/18.

⁴⁸ Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C in 203/20 – ZIUPOPĐVE.

⁴⁹ Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19 in 203/20 – ZIUPOPĐVE.

3.1.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zavrnitev storitve taksi prevoza zaradi rase in narodnosti stranje je diskriminacija

Zagovornik je na podlagi prijave tretje osebe obravnaval primer domnevne diskriminacije pri ponujanju storitve prevoza oseb. Skupina udeležencev pogreba na ljubljanskih Žalah je potrebovala prevoz do središča mesta. Poklicali so taksi službo in se dogovorili, da bosta ponje prišli dve vozili. Taksija sta na dogovorjeno lokacijo prišla ločeno. Najprej je prevoz oseb zavrnil prvi, nato še drugi taksist. Zagovornik je med postopkom ugotovil, da sta taksista prevoz strank zavrnila izključno zaradi njihove rase ali narodnosti. Zagovornik je tako ugotovil obstoj prepovedane neposredne diskriminacije. Odločbo je Zagovornik poslal pristojnemu inšpektoratu v postopek o prekršku proti kršitelju. (Odločbi št. **0700-78/2019/16** in **0700-78/2019/16** z dne 5. oktobra 2020)

3.2 Posredna diskriminacija

Posredna diskriminacija (drugi odstavek 6. člena ZVarD) obstaja, kadar je oseba ali skupina oseb z določeno osebno okoliščino bila, je ali bi lahko bila zaradi navidezno nevtralne določbe, merila ali prakse v manj ugodnem položaju kot druge osebe, razen če ta določba, merilo ali praksa objektivno temelji na legitimnem cilju, in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in nujno potrebna.

Pri ugotavljanju posredne diskriminacije se ugotavljajo učinki pravil ali praks na različne družbene skupine z določenimi osebnimi okoliščinami. V nekaterih situacijah lahko enaka obravnava oseb, ki so v različnih okoliščinah, postavi določene osebe v posebno neugoden položaj. V tem primeru torej ni obravnavanje tisto, kar se razlikuje, temveč učinki te obravnave, ki jih ljudje z različnimi osebnimi okoliščinami občutijo drugače.

3.2.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Pogojevanje oddaje stanovanja z zaposlenostjo najemnika

Tržni inšpektorat je na Zagovornika naslovil zaprosilo za mnenje glede ravnanja nepremičninske družbe, ki je oddajo stanovanja v najem pogojevala z zaposlenostjo najemnika. Zagovornik je pojasnil, da je v tovrstnih primerih treba izvesti test sorazmernosti in preveriti, kateri legitimni cilj se zasleduje s postavitvijo tega pogoja in ali so sredstva za doseganje tega cilja primerna in potrebna. Pojasnil je, da je pogoj zaposlenosti lahko pretiran, saj onemogoča dostop do najema stanovanja in s tem uživanja ene temeljnih človekovih pravic tudi tistim osebam, ki so sicer brezposelne, vendar lahko lastniku stanovanja zagotovijo redno plačevanje najemnine zanj. Obstajajo lahko tudi drugi, milejši načini za zasledovanje legitimnega cilja rednega plačevanja najemnine in ne zgolj pogoj redne zaposlitve. Če pa obstajajo milejši načini, potem pogoj redne zaposlitve ni nujno potreben, test sorazmernosti pa zanj ni izpolnjen. V tem primeru torej izjema od prepovedi neposredne diskriminacije ne bi bila podana, opisana obravnava pa ne bi bila dopustna, temveč bi bila diskriminatorna. **(0702-143/2020)**

Različna merila pri določanju nagrade za poslovno uspešnost

Na Zagovornika se je po izdaji odločbe o ugotovljeni diskriminatornosti obračunavanja poslovne uspešnosti ali božičnic glede na prisotnost delavca na delovnem mestu (zadeva št. 0700-30/2019, odločba z dne 4. septembra 2019) obrnilo več posameznikov, katerih delodajalci uporabljajo enak način izračunavanja višine božičnic. Zanimalo jih je, ali ima odločba, s katero je Zagovornik ugotovil posredno diskriminacijo zaradi spola, starševstva in zdravstvenega stanja, učinek le v konkretni zadevi ali velja tudi za druga podjetja z enako prakso. Zagovornik je pojasnil, da ima odločba učinek le v konkretnem primeru podjetja, proti kateremu je bila podana prijava. Ker je odločbo Zagovornika potrdilo Upravno sodišče Republike Slovenije (sodba št. I U 29/2020-21 z dne 11. novembra 2020), je mogoče pričakovati, da bo Zagovornik v vseh drugih primerih, v katerih je dejanska in pravna situacija bistveno enaka kot v obravnavani zadevi, odločil enako. Stranke je povabil, da podajo predlog za obravnavo, ki je lahko tudi anonimen. **(0702-8/2020)**

Podaljšanje raziskovalnega projekta za toliko časa kot je trajal starševski dopust

Na Zagovornika se je obrnila raziskovalka, zaposlena pri raziskovalnem projektu, ki je načrtovala starševski dopust. Zaprošila je za informacije glede možnosti podaljšanja raziskovalnega projekta za čas trajanja starševskega dopusta. Zagovornik je v zvezi s to tematiko v drugem že končanem postopku izdal odločbo, s katero je pri ravnanju MIZŠ ugotovil posredno diskriminacijo zaradi spola in starševstva. Ministrstvo raziskovalkam, ki so koristile starševski dopust, ni omogočilo podaljšanja projektov (zadeva št. 0700-37/2019, odločba z dne 19. februarja 2020). Zagovornik je stranko seznanil s svojo predhodno odločitvijo in o argumentih, s katerimi je mogoče uveljavljati podaljšanje projekta. **(0702-61/2020)**

3.2.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Posredno diskriminatorna merila pri določanju nagrade za poslovno uspešnost

Zagovornik je na podlagi prijave obravnaval primer domnevne diskriminacije pri izplačilu nagrade za poslovno uspešnost podjetja. Podjetje je višino nagrade vezalo na prisotnost na delovnem mestu. Tisti, ki bodo oziroma so bili med letom odsotni zaradi zdravstvenih razlogov, bi prejeli nižjo božičnico. Zagovornik je ugotovil, da je merilo posredno diskriminatorno – na videz deluje nevtravno za vse zaposlene, dejansko pa v slabši položaj postavlja noseče delavke, delavce, ki koristijo očetovski dopust, tiste s kroničnimi in drugimi boleznimi in poškodbami, tiste, ki negujejo ali spremljajo družinskega člana v primerih bolezni ali poškodb, delavce s statusom invalida, starejše. Odločbo je Zagovornik preposlal pristojnemu inšpektoratu v postopek o prekršku zoper delodajalca. Gre za drugo odločbo Zagovornika na to tematiko. Prvo odločbo je potrdilo Upravno sodišče Republike Slovenije s sodbo št. I U 29/2020-21 z dne 11. novembra 2020. (Odločba št. **0700-12/2020/14** z dne 5. oktobra 2020)

Ministrstvo posredno diskriminiralo mlado raziskovalko zaradi nosečnosti oziroma starševstva

Zagovornik je od ene od fakultet prejel predlog za obravnavo diskriminacije njihove raziskovalke glede pogojev operacije »Raziskovalci na začetku kariere 2.0«, ki jo izvaja MIZŠ. Raziskovalki in vodji projekta, ki je v času trajanja projekta odšla na starševski dopust, MIZŠ ni omogočilo podaljšanja projekta za čas upravičene odsotnosti. Zagovornik je ocenil, da navedeni pogoji javnega razpisa kažejo na neenako obravnavo raziskovalk na podlagi osebne okoliščine nosečnosti oziroma starševstva in tudi zaradi spola. Noseče so namreč samo ženske, po javno dostopnih podatkih pa se za koriščenje starševskega dopusta v večjem delu še vedno večinoma odločajo predvsem ženske. Posledično nepodaljšanje roka za izvedbo projekta zaradi odsotnosti iz naslova starševskega dopusta raziskovalkam prinaša negativne učinke. Odsotnost raziskovalke povzroča njeno nezmožnost participacije pri razvoju znanosti, ki jo sicer omogoča projekt, manjšo znanstveno uspešnost raziskovalke, nižje točke A' in A" ter manjšo konkurenčnost v primerjavi s kolegi, ki s projekta niso odsotni daljše časovno obdobje zaradi starševskega dopusta. Vse to rezultira v njeni manjši uspešnosti pri pridobivanju nadaljnjih projektov. Gre za drugo odločbo Zagovornika na isto temo. MIZŠ se je po izdaji obeh odločb zavezalo, da bo v prihodnji shemi financiranja razpisa zagotovilo način za podaljšanje projektov iz naslova starševskega dopusta. V zadevi sicer ni bilo mogoče identificirati pristojnega inšpektorata, ki bi lahko izvedel prekrškovni postopek. Zagovornik se je v ta namen obrnil na Inšpekcijski svet pri MJU, ki je zadevo preposlalo MDDSZ, ta pa Inšpektoratu RS za delo. IRSD se je izrekel za nepristojnega, o čemer je obvestil MDDSZ, slednje pa je MJU obvestilo, da v zadevi ni mogoče identificirati pristojnega inšpektorata. (Odločba št. **0700-37/2019/11** z dne 19. februarja 2020)

3.3 Nadlegovanje

Nadlegovanje (prvi odstavek 8. člena ZVarD) je nezaželeno ravnanje, povezano s katero koli osebno okoliščino, ki ima učinek ali namen ustvarjati zastrašujoče, sovražno, ponižujoče, sramotilno ali žaljivo okolje za osebo in žali njeno dostojanstvo.

Pri nadlegovanju se ugotavljata tako subjektivna kot objektivna komponenta. Najprej se na podlagi žrtvinega doživetja obravnave ugotovi, ali je prišlo do nadlegovanja. Subjektivna komponenta izhaja iz besede »nezaželeno ravnanje«. Pri različnih ljudeh pa so nezaželene različne vrste ravnanj. Primer so šale ali opazke, ki jih ena oseba ne bi štela za moteče, drugo pa bi lahko prizadele. Zato je pomembno, da oseba v razmerju do kršitelja izrazi, da je določeno ravnanje nezaželeno.

To pa ni potrebno v primerih ravnanj, ki so objektivno tako resne narave, da sama po sebi pomenijo ustvarjanje zastrašujočega, sovražnega, ponižujočega, sramotilnega ali žaljivega okolja za katero koli osebo.

3.3.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Vprašanje višine odškodnine v sodnem postopku

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki pred delovnim sodiščem vodi postopek proti delodajalcu. Postopek se v enem delu nanaša na očitke nadlegovanja zaradi osebnih okoliščin stranke (narodnosti ter vere ali prepričanja), zaradi katerega je stranka tudi zahtevala odškodnino. Ta ji je bila v postopku delno priznana. Stranka je menila, da je odškodnina prenizka. Zagovornik ji je svetoval, na kakšen način lahko v pritožbenem sodnem postopku okrepi argumente o nadlegovanju kot obliki diskriminacije ter zahteva višjo odškodnino. **(0702-7/2020)**

Nadlegovanje na delovnem mestu zaradi rase

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, poročen s tujo državljanke azijskega porekla. Navedel je, da je na delovnem mestu zaradi tega deležen rasističnih opazk. O dogodkih je obvestil vodstvo, ki je napovedalo ozaveščanje med zaposlenimi o nedopustnosti rasizma, vendar ga ni izvedlo. Namesto tega mu je delodajalec sporočil, da gre za njegovo osebno stvar in da ozaveščanja ne bo izvedel. Posameznik je na Zagovornika naslovil vprašanje, kaj lahko stori. Zagovornik je stranko seznanil z možnostmi ukrepanja in stranko povabil k podaji predloga za obravnavo diskriminacije. Stranka se za podajo predloga ni odločila. **(0702-51/2020)**

3.4 Spolno nadlegovanje

Spolno nadlegovanje (prvi odstavek 8. člena ZVarD) je kakršna koli oblika neželenega verbalnega, neverbalnega ali fizičnega ravnanja ali vedenja spolne narave z učinkom ali namenom prizadeti dostojanstvo osebe, zlasti kadar gre za ustvarjanje zastraševalnega, sovražnega, ponižujočega, sramotilnega ali žaljivega okolja.

Zagovornik primerov spolnega nadlegovanja še ni obravnaval.

3.4.1 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo

Predstavnik Zagovornika je imel 15. septembra 2020 sestanek s koordinatorico projekta Spletno oko, točke za prijavo sovražnega govora in posnetkov spolnih zlorab otrok na internetu. Sestanek je bil namenjen iskanju skupnih tem in okrepitvi medsebojnega sodelovanja. Spletno oko si prizadeva za varstvo pravic otrok na spletu – z zmanjševanjem dostopnosti do gradiv, ki pomenijo spolno zlorabo otrok. Prijavna točka Spletno oko deluje v okviru Centra za varnejši internet, ki ga koordinira Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani.

3.5 Navodila za diskriminacijo

Navodila za diskriminacijo (9. člen ZVarD) so vsakršna navodila, katerih posledica je bila, je, ali bi lahko bila diskriminacija v smislu tega zakona, kar vključuje tudi navodilo, da se diskriminacije ne prepreči oziroma odpravi.

3.5.1 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Navodilo za odstranitev oglasa z avtobusa pomeni diskriminacijo zaradi vere ali prepričanja

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo s strani predlagatelja, ki je z oglaševalsko agencijo sklenil pogodbo. V pogodbi sta se podpisnika dogovorila za izdelavo oglasnega sporočila, ki se namesti na vozilo izvajalca javnega prevoza za določen čas dveh mesecev. Oglasno sporočilo je bilo na vozilo nameščeno, a predčasno, po devetih dneh, z njega odstranjeno. Zagovornik je ugotavljal, ali predčasna odstranitev oglasnega sporočila z vozila izvajalca javnega prevoza pomeni diskriminacijo predlagatelja zaradi osebne okoliščine vere ali prepričanja. Ker se je postopek zoper enega od potencialnih kršiteljev zaradi poravnave ustavil, se je Zagovornik v nadaljevanju postopka osredotočil na ravnanje izvajalca javnega prevoza. V postopku je bilo ugotovljeno, da je bilo omenjeno oglasno sporočilo z vozila izvajalca javnega prevoza dejansko predčasno odstranjeno. To se je zgodilo na podlagi zahteve izvajalca javnega prevoza, ki jo je ta poslal oglaševalski agenciji, ki je odstranitev oglasnega sporočila tudi izvedla. Z oglasom je predlagatelj oglaševal svoje storitve svetovanja in podpore v primeru nosečnosti. V javnosti je oglas sprožil negativne odzive zaradi dejstva, da predlagatelj sicer nasprotuje abortusu. Negativne odzive je izvajalec javnega prevoza štel za zbujanje nestrpnosti, zaradi česar lahko glede na svoje pogoje oglaševanja oglas umakne. Izvajalec se je posledično zagovarjal, da je razlog za odstranitev oglasa v domnevnem zbujanju nestrpnosti v javnosti in ne v vsebini oglasa ali predlagateljevi veri ali prepričanju. Zagovornika argument ni prepričal. Ugotovil je, da je bil učinek odstranitve tak, da je prizadel predlagatelja, ki sicer zastopa stališča, povezana z osebno okoliščino vere ali prepričanja. Ugotovil je, da zahteva izvajalca javnega prevoza oglaševalski agenciji predstavlja navodilo za diskriminacijo, kar pa je v neskladju z 9. členom ZVarD. Kršitelj se je na odločbo pritožil na Upravno sodišče, kjer postopek še teče. (Odločba št. **0700-2/2019/33** z dne 4. 7. 2019)

V klubu Shooters Zagovornik ni ugotovil rasne diskriminacije

Zagovornik je obravnaval domnevno diskriminatorno obravnavo temnopoltega francoskega gosta ljubljanskega kluba Shooters, ki da je moral po navodilu vodje kluba zapustiti lokal zato, ker naj bi se ostali gostje pritožili nad njegovim vonjem. Zagovornik je v uradnem postopku zaslišal vodjo in dve delavki kluba ter varnostnika. Kljub večkratnim pozivom Zagovornika ostale priče dogodka niso želele sodelovati v postopku ugotavljanja diskriminacije, prav tako dodatnih pojasnil o obravnavi, ki je bil deležen, ni podal francoski dijak. Zagovornik je na podlagi pričanj zaključil, da ravnanje vodje kluba ne izpolnjuje elementov, potrebnih za ugotovitev diskriminacije. Priče so namreč enotno izpovedale, da ravnanje vodje kluba ni izhajalo iz barve kože francoskega študenta. (Odločba št. **0700-19/2019/55** z dne 12. oktobra 2020)

3.6 Pozivanje k diskriminaciji

Pozivanje k diskriminaciji (prvi odstavek 10. člena ZVarD) pomeni vsako spodbujanje drugih oseb k dejanjem, katerih posledica je bila, je ali bi lahko bila diskriminacija po določbah tega zakona. K hujšim prepovedanim ravnanjem šteje zlasti podajanje ali širjenje rasističnih, versko, narodnostno in spolno razlikovalnih pozivov, napeljevanje, ščuvanje, hujskanje k sovraštvu in diskriminaciji ter širše javno pozivanje, ki spodbuja k diskriminaciji. Kot diskriminacija je prepovedano tudi javno opravičevanje zapostavljanja ali preziranja oseb ali skupine oseb zaradi osebnih okoliščin kot tudi opravičevanje idej o prevladi, ali večvrednosti osebe ali skupine oseb z določenimi značilnostmi, ki izvirajo iz navedenih osebnih okoliščin nad tistimi, ki niso člani te skupine.

3.6.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Nestrpno izražanje člana organizacije

Na Zagovornika se je obrnila članska organizacija, ki je podala pismo podpore projektu, namenjenemu osveščanju o nediskriminaciji pripadnikov LGBT skupnosti. Zaradi pisma podpore je protestiral eden od članov organizacije, ki se je javno distanciral od podpore in v zapisu izražal nestrpna mnenja. Zagovornik je pritrdil, da gre za neprimerno izražanje, hkrati pa je opozoril na svobodo izražanja mnenj, ki je omejena le v primerih, ko mnenja privedejo do kaznivih dejanj, (npr. do javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti iz 297. člena Kazenskega zakonika) ali pa ko pomenijo katero od prepovedanih oblik diskriminacije. Takšna prepovedana oblika je pozivanje k diskriminaciji iz 10. člena ZVarD, vendar pa navedeno mnenje člana ne vsebuje elementov pozivanja k diskriminaciji. (0702-117/2020)

3.7 Viktimizacija

Viktimizacija (11. člen ZVarD) je izpostavljanje diskriminirane osebe ali osebe, ki ji pomaga, neugodnim posledicam zaradi njenega ukrepanja, katerega namen je preprečiti ali odpraviti diskriminacijo.

3.7.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Slabša obravnava zaradi članstva v sindikatu

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je zatrjeval, da pri delodajalcu prihaja do kršitev delovne zakonodaje, zaradi katerih se je kot član sindikata za pomoč obrnil na sindikat. Slednji je vodstvu poslal pisni poziv, na podlagi katerega so bile nekatere kršitve odpravljene. Po ukrepanju sindikata je vodstvo stranki odredilo izredni plačan dopust do dne, ko se mu je iztekla pogodba o zaposlitvi za določen čas. Stranka je menila, da je do ravnanja prišlo zaradi članstva v sindikatu in ukrepanja zaradi nepravilnosti. Zagovornika je zaprosila za nasvet. Zagovornik je stranko seznail, da je slabša obravnava zaradi članstva v sindikatu izrecno prepovedana, prav tako so prepovedani povračilni ukrepi, ki so jih deležni posamezniki, ki ukrepajo proti kršitvam. Zagovornik je stranko seznail z možnostmi ukrepanja in stranko povabil k podaji predloga za obravnavo. Stranka se za podajo predloga ni odločila. **(0702-103/2020)**

4 KRATICE IN OKRAJŠAVE

CDADI	Usmerjevalni odbor Sveta Evrope za nediskriminacijo, raznolikost in vključevanje
COVID-19	COVID-19 – Koronavirusna bolezen
CSD	Centri za socialno delo
Državni zbor	Državni zbor Republike Slovenije
DZ	Družinski zakonik
ECRI	Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti
EIGE	Evropski inštitut za enakost spolov
EP	Evropski parlament
Equinet	Evropska mreža organov za enakost
ESS	Evropski socialni sklad
EU	Evropska unija
FRA	Agencija Evropske unije za temeljne pravice
IRSD	Inšpektorat Republike Slovenije za delo
KZ-1	Kazenski zakonik
LGBTIQ+	Lezbijke, geji, biseksualne, transspolne in interpolne osebe ter osebe z drugimi spolno nenormativnimi identitetami
Listina	Listina evropske unije o temeljnih pravicah
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MF	Ministrstvo za finance
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MK	Ministrstvo za kulturo
MKČP	Medresorska komisija za človekove pravice
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MORS	Ministrstvo za obrambo
MP	Ministrstvo za pravosodje
MZ	Ministrstvo za zdravje
Mzi	Ministrstvo za infrastrukturo

MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
NHRI	Nacionalna institucija za človekove pravice
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NPUR	Nacionalni program ukrepov za Rome
NSIOS	Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije
NVO	Nevladne organizacije
RS	Republika Slovenija
SIFOROMA	Nacionalna platforma za Rome
SPIRIT Slovenija	Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije
SSRS	Stanovanjski sklad Republike Slovenije
SZ-1E	Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona
SŽP	Svet za ženske na podeželju
TIRS	Tržni inšpektorat Republike Slovenije
UN	Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti
UNHCR	Urad Visokega komisarja Združenih narodov za begunce
UOIM	Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov
UPP	Univerzalni periodični pregled
Vlada RS	Vlada Republike Slovenije
Zagovornik	Zagovornik načela enakosti
ZDPIDŠ	Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa
ZDPZP	Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov
ZDRS	Zakon o državljanstvu Republike Slovenije
ZDT-1	Zakon o državnem tožilstvu
ZIUOPDVE	Zakonu o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19
ZIUOPOK	Zakon o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditorejmalcev
ZIUZEOP	Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo
ZMed	Zakon o medijih
ZOA	Zakon o osebni asistenci
ZPIZ-2	Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

ZPlaSSIED	Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih
ZPZ	Zakon o partnerski zvezi
ZRomS-1	Zakon o romski skupnosti
ZSVI	Zakon o socialnem vključevanju invalidov
ZUP	Zakon o upravnem postopku
ZUS	Zakon o upravnem sporu
ZUSZJ	Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika
ZVarD	Zakon o varstvu pred diskriminacijo
ZVOP	Predlog Zakona o varstvu osebnih podatkov
ZZU00P	Zakon o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19
ZZUSUDJZ	Zakon o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javno-pravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19)

Redno letno poročilo Zagovornika načela enakosti za leto 2020 – drugi del

Izdajatelj

Zagovornik načela enakosti Republike Slovenije

Zanj

Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti

Uredila

mag. Karmen Merlov

Pri pripravi vsebine so sodelovali

Miha Lobnik, mag. Karmen Merlov, dr. Neža Kogovšek Šalamon, mag. Jelena Aleksić, Samo Novak, dr. Matevž Kokol, Nevenka Prešlenkova, Mitja Blažič, Boštjan Vernik Šetinc, Sergeja Oštir, Mojca Šmid, Aljoša Gadžijev, Danilo Hovnik, Nika Stroligo Urankar, David Kovič, Majda Hostnik, Črt Kaker, Denis Vičič

Pri izvedbi poročila so sodelovale

Katja Grubar, Maja Rangus, Urška Osterc

Fotografije

Arhiv Zagovornika načela enakost, če ni drugače navedeno

Lektura

Umetnost besede, Jasmina Spahalić, s. p.

Avtor celostne grafične podobe

Luka Pajntar, kaloop.si

Prelom in priprava na tisk

Blaž Rat, IDEJA.si

Tisk

CICERO, Begunje, d.o.o.

Število izvodov

750

Ljubljana, 2021

Uporaba vsebine poročila je dovoljena z navedbo vira.
Uporabljen slovnični spol v poročilu se nanaša na kateri koli spol.
Publikacija je brezplačna in dostopna vsem.

Redna letna in posebna poročila Zagovornika načela enakosti so objavljena na spletni strani
www.zagovornik.si

Tiskana izdaja

ISSN 2630-1946

Spletna izdaja

ISSN 2630-1954

Zagovornik načela enakosti je samostojni državni organ za varstvo pred diskriminacijo, spodbujanje enakopravnosti, enakega obravnavanja in enakih možnosti. Ustanovljen je bil leta 2016 na podlagi Zakona o varstvu pred diskriminacijo, s katerim je Slovenija v svoj pravni red prenesla pet evropskih direktiv s področja enakih možnosti. Zagovornik načela enakosti je polnopravni član Evropske mreže organov za enakost – Equinet.